

REPUBLIKA HRVATSKA

**PRETPRISTUPNI EKONOMSKI PROGRAM
2011.-2013.**

Zagreb, siječanj 2011.

SADRŽAJ

1	OKVIR I CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE	2
2	MAKROEKONOMSKA KRETANJA	4
2.1	TEKUĆA MAKROEKONOMSKA KRETANJA	4
2.2	SREDNJOROČNI MAKROEKONOMSKI PROGRAM	8
2.2.1	Realni sektor	8
2.2.2	Inflacija	12
2.2.3	Monetarna i tečajna politika	14
2.2.4	Vanjski sektor	16
3	JAVNE FINACIJE	19
3.1	PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG	19
3.1.1	Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi	19
3.1.2	Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije	21
3.1.3	Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita	28
3.1.4	Stanje i projekcije kretanja javnog duga	31
3.1.5	Fiskalni učinci ključnih strukturnih reformi	34
3.2	TESTOVI OSJETLJIVOSTI I USPOREDBA S PROŠLOGODIŠNJI PROGRAMOM	34
3.2.1	Fiskalni rizici i testovi osjetljivosti deficita i javnog duga	34
3.2.2	Usporedba novog i prethodnog PEP-a	38
3.3	KVALITETA JAVNIH FINACIJA	39
3.4	DUGOROČNA ODRŽIVOST JAVNIH FINACIJA	41
3.5	INSTITUCIONALNA OBILJEŽJA JAVNIH FINACIJA	43
4	STRUKTURNE REFORME	46
4.1	SEKTOR PODUZETNIŠTVA	46
4.1.1	Tržišno natjecanje i državne potpore	46
4.1.2	Privatizacija	47
4.1.3	Restrukturiranje željeznica	49
4.1.4	Restrukturiranje brodogradnje	50
4.1.5	Energetika	51
4.1.6	Malo i srednje poduzetništvo	53
4.1.7	Javno-privatno partnerstvo	56
4.2	FINACIJSKI SEKTOR	57
4.2.1	Bankovni sektor	58
4.2.2	Nebankovni sektor	60
4.3	TRŽIŠTE RADA	62
4.3.1	Poticanje zapošljavanja	62
4.3.2	Sustav socijalne sigurnosti	63
4.4	POLJOPRIVREDNI SEKTOR	69
4.5	REFORMA JAVNE UPRAVE	79
4.6	OSTALE REFORME	82
4.6.1	Razvoj društva temeljenog na znanju	82
4.6.2	Reforma zdravstva	83
4.6.3	Reforma pravosuđa	85
4.6.4	Zaštita okoliša	86
5	MATRICA PROVEDBENIH MJERA	92
	Prilog I. Procjena fiskalnih učinaka strukturnih reformi	99
	Prilog II. Statistički dodatak	107
	Prilog III. Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2010.-2012.	120

1 OKVIR I CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE

Okvir i ciljevi ekonomske politike Republike Hrvatske (RH) postavljeni su strateškim dokumentima Vlade RH, a to su Strategija Vladinih programa za razdoblje 2011.-2013., Smjernice ekonomske i fiskalne politike 2011.-2013. te Pretpristupni ekonomski program (PEP). Proces izrade navedenih dokumenata Vlada RH ostvarila je putem održavanja konzultacija sa zainteresiranim gospodarskim i socijalnim partnerima. Uz navedene dokumente, okosnicu ekonomske politike čini Program gospodarskog oporavka iz travnja 2010. godine koji sadrži kako kratkoročne tako i srednjoročne i dugoročne mjere za oporavak hrvatskog gospodarstva.

Osnovni cilj Programa gospodarskog oporavka jest gospodarski oporavak te stvaranje konkurentnog gospodarstva za ostvarenje visokog standarda i kvalitete življenja. Odrednice ovog Programa, ali i globalni i domaći ekonomski trenutak imaju značajnih implikacija na očekivano kretanje ekonomske politike u razdoblju na koje se odnosi Pretpristupni ekonomski program.

Naime, svjetska gospodarska kriza ostvarila je značajne utjecaje na makroekonomska kretanja u Hrvatskoj pa je tako utjecala na pad gospodarske aktivnosti u protekle dvije godine. Razdoblje gospodarske krize očekivano je bilo puno izazova što je u središte pozornosti stavilo cjelokupnu ekonomsku, a posebice fiskalnu politiku. Međutim, adekvatnim mjerama i aktivnostima obuhvaćenim Programom gospodarskog oporavka ublažili su se mogući izraženiji negativni utjecaji krize na hrvatsko gospodarstvo, a time i na javne financije u Hrvatskoj. Ipak, jačina ostvarenih negativnih utjecaja globalne krize na ekonomska kretanja u Hrvatskoj stavlja pred nas potrebu daljnjeg napora u ostvarenju, prvo gospodarskog oporavka, a zatim i budućeg ubrzanja gospodarskog rasta. U tom smislu, ohrabruje činjenica da se kao rezultat kombinacije mjera poduzetih u tom smjeru, ali i utjecaja oporavka europskog gospodarstva, gospodarstvo Hrvatske prema kraju 2010. godine vratilo na putanju rasta kao prvog znaka gospodarskog oporavka.

U tim uvjetima, temeljni cilj ekonomske politike i dalje ostaje očuvanje makroekonomske stabilnosti i stvaranje uvjeta za oporavak i održiv gospodarski rast. U razdoblju do 2013. godine planira se postupno ubrzanje ekonomske aktivnosti. Projekcije gospodarskog rasta koju su sadržane u Pretpristupnom programu 2011. – 2013. su realne, ali i konzervativne. Realnost projekcija rasta za navedeno razdoblje nalazi se u činjenici jačine globalnih ekonomskih potresa koji su se dogodili u posljednje dvije godine te negativnih kretanja koja su isti prouzročili u domaćem gospodarstvu. Kretanje gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj u narednom razdoblju bit će određeno posljedicama opisanih negativnih kretanja, snagom i brzinom provođenja strukturnih reformi, ali i svjetskim i naročito europskim gospodarskim okruženjem. U tom smislu, provođenje mjera gospodarskog oporavka prema zacrtanom planu uz izostanak dodatnih vanjskih negativnih ekonomskih kretanja rezultirat će stopama rasta u srednjoročnom razdoblju koje mogu biti i značajnije iznad procijenjenih razina sukladno ovom dokumentu. Konzervativnost sadržana u projekcijama gospodarskog rasta za navedeno trogodišnje razdoblje direktno se pretače na konzervativniji pogled na javne financije. U okvirima eventualnih boljih makroekonomskih kretanja u odnosu na središnju projekciju te u uvjetima donesenih zakonskih smjernica u vidu Zakona o fiskalnoj odgovornosti usmjerenih na jačanje fiskalne discipline, stavljaju fiskalnu politiku na čvrste temelje povratka trenda brze fiskalne konsolidacija i smanjenja proračunskih deficita.

U tom kontekstu, valja uzeti u obzir i druge aspekte koji mogu ubrzati gospodarski oporavak čime će i gospodarski rast moguće biti izraženiji. To svakako uključuje i činjenicu da se sredinom 2011. godine očekuje završetak pregovora za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji te i sam čin pristupanja u punopravno članstvo Europske unije koje će imati pozitivne implikacije na sveukupnu ekonomsku politiku te dati dodatni impuls hrvatskom gospodarstvu. Nadalje, ključne mjere iz Programa gospodarskog oporavka koje se odnose na oživljavanje hrvatskog gospodarstva stvarajući poticajno poduzetničko okruženje koje će privući značajna ulaganja, jačanje fiskalne discipline, uz reformu javne uprave i učinkovitog upravljanja državnom imovinom i javnim poduzećima te reformu sustava socijalne sigurnosti, pružit će značajan poticaj gospodarstvu u cjelini. Naročito ovdje treba naglasiti novi investicijski ciklus podržan mjerama Vlade Republike Hrvatske i ubrzanje privatizacijskog procesa kako bi upravo privatni sektor bio glavni generator gospodarskog rasta, a hrvatsko tržište kapitala dobilo novi poticaj razvoja. Država ne može zamijeniti privatnu inicijativu i odgovornost, ali zato će stvoriti temelje za poticajno poduzetničko okruženje.

U tom smislu, ovogodišnji PEP odražava utvrđeni temeljni cilj ekonomske politike te detaljno razrađuje makroekonomska kretanja i projekcije, daljnji smjer fiskalne politike, kao i ključne strukturne reforme koje će se provoditi u razdoblju 2011.-2013. godine.

2 MAKROEKONOMSKA KRETANJA

2.1 TEKUĆA MAKROEKONOMSKA KRETANJA

Realno smanjenje bruto domaćeg proizvoda (BDP) iznosilo je 5,8% u 2009. godini. Promatrajući rashodnu stranu BDP-a, gotovo sve kategorije ostvarile su realna smanjenja na međugodišnjoj razini. Najveće realno smanjenje zabilježeno je kod uvoza roba i usluga, koji je u odnosu na 2008. godinu smanjen 20,7% te kod izvoza roba i usluga, čiji je pad iznosio 16,2%. Realno smanjenje bruto investicija u fiksni kapital iznosilo je u 2009. godini 11,8%, a osobne potrošnje 8,5%. Državna potrošnja jedina je komponenta koja je u 2009. godini zabilježila realni međugodišnji rast, u iznosu od 0,2%. Promatrajući doprinose međugodišnjem realnom rastu BDP-a u 2009. godini, doprinos osobne potrošnje iznosio je -5,3 postotna boda, doprinos bruto investicija u fiksni kapital -3,4 postotna boda, a doprinos promjena zaliha (koje uključuju statističku diskrepanciju) -1,2 postotna boda. Doprinos državne potrošnje bio je neutralan (0,0 postotnih bodova). Doprinos izvoza roba i usluga realnom rastu BDP-a iznosio je -7,3 postotna boda, no zbog višeg pozitivnog doprinosa uvoza roba i usluga, u iznosu od 12,0 postotnih bodova, doprinos neto izvoza bio je pozitivan i iznosio 4,7 postotnih bodova.

Usporedba ostvarenog realnog rasta BDP-a u 2009. godini s projiciranim u prošlogodišnjem PEP-u, ukazuje da je ostvareni pad bio za 0,1 postotni bod manji. Ostvarenja pojedinih kategorija s rashodne strane također ukazuju na manja odstupanja. Realni pad osobne potrošnje bio je jednak dok je ostvarenje realnog rasta državne potrošnje bilo za 0,8 postotnih bodova manje od projiciranog. Realni pad bruto investicija u fiksni kapital je prema ostvarenju bio za 0,5 postotnih bodova veći od projiciranog dok su ostvarenja realnog pada izvoza i uvoza roba i usluga bila manja od projiciranog. Ostvarenje realnog pada izvoza roba i usluga bilo je za 1,4 postotna boda manje od projiciranog, a realnog pada uvoza roba i usluga za 1,2 postotna boda manje od projiciranog.

U prvoj polovici 2010. godine BDP je zabilježio realno međugodišnje smanjenje od 2,5%, što je rezultat smanjenja od 2,5% u prvom te u drugom tromjesečju. Prva procjena za treće tromjesečje ukazuje na realni rast BDP-a od 0,2%, a za prva tri tromjesečja realni pad od 1,6% na međugodišnjoj razini. Kategorija s rashodne strane koja je zabilježila najveći pad u prvoj polovici 2010. godine u odnosu na isto razdoblje 2009. godine bile su bruto investicije u fiksni kapital koje su realno smanjene za 13,6% (kao posljedica realnog smanjenja od 13,9% u prvom te 13,4% u drugom tromjesečju), slijedi uvoz roba i usluga s realnim smanjenjem od 4,5% (-4,8% u prvom te -4,2% u drugom tromjesečju), zatim osobna potrošnja koja je realno smanjena za 3,3% (-4,1% u prvom i -2,5% u drugom tromjesečju) te državna potrošnja čije je realno smanjenje iznosilo 1,5% (-1,1% u prvom i -1,8% u drugom tromjesečju). Jedina kategorija s realnim rastom u prvoj polovici 2010. godine bio je izvoz roba i usluga koji je zabilježio međugodišnji rast od 5,5% (3,6% u prvom i 7,0% u drugom tromjesečju). Što se tiče doprinosa realnoj promjeni BDP-a, najveći negativni doprinos u prvoj polovici 2010. godine u iznosu od -3,8 postotnih bodova došao je od strane bruto investicija u fiksni kapital, nakon čega slijedi osobna potrošnja (-2,0 postotna boda), promjena u zalihama (-0,4 postotna boda) te državna potrošnja (-0,3 postotna boda). S druge strane, pozitivan doprinos od 4,1 postotni bod došao je od neto izvoza kao rezultat pozitivnog doprinosa izvoza roba i usluga od 1,9 postotnih bodova te pozitivnog doprinosa uvoza roba i usluga od 2,2 postotna boda.

Industrijska proizvodnja zabilježila je međugodišnje smanjenje od 0,5% u prvom, 3,3% u drugom te povećanje od 0,1% u trećem tromjesečju 2010. godine. U listopadu je zabilježila međugodišnje smanjenje od 6,0% dok je u prvih deset mjeseci 2010. godine na međugodišnjoj razini smanjena 1,8%. Promatrano prema djelatnostima, najveći doprinos smanjenju industrijske proizvodnje u prvih deset mjeseci došao je od prerađivačke industrije, odnosno proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, proizvodnje gotovih metalnih proizvoda osim strojeva i opreme, proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava te proizvodnje pića.

Promet od trgovine na malo zabilježio je realno međugodišnje smanjenje od 6,4% u prvom tromjesečju, 4,4% u drugom te rast od 1,7% u trećem tromjesečju 2010. godine. U listopadu je realno povećan 0,3%. U prvih deset mjeseci 2010. godine promet od trgovine na malo nominalno je smanjen 1,9%, a realno 2,4%. Promatrajući nominalni promet od trgovine na malo po trgovačkim strukama, najznačajniji doprinos međugodišnjem smanjenju trgovine u prvih deset mjeseci 2010. godine došao je od tekstila, odjevnih predmeta, obuće i kožnih proizvoda te motornih vozila.

Broj turističkih noćenja zabilježio je međugodišnje povećanje od 2,6% u prvih deset mjeseci 2010. godine. U prvom tromjesečju 2009. godine broj turističkih noćenja smanjen je 3,5% na međugodišnjoj razini, u drugom tromjesečju također 3,5%, dok je u trećem tromjesečju zabilježen rast od 4,5 u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. U listopadu je broj turističkih noćenja zabilježio je međugodišnje povećanje od 0,2%. Prema podacima iz bilance plaćanja, prihodi od turizma iznosili su 1,8 milijardi eura u prvoj polovici 2010. godine, što je 4,9% manje u usporedbi s istim razdobljem 2009. godine.

Tijekom 2010. godine zabilježen je nastavak nepovoljnih kretanja na tržištu rada, odnosno rast broja nezaposlenih i smanjenje broja zaposlenih osoba na međugodišnjoj razini. Prosječan broj nezaposlenih osoba povećan je u prvih jedanaest mjeseci 2010. godine za 40.246 odnosno 15,4% u usporedbi s istim razdobljem 2009. godine. Privremeni podaci Državnog zavoda za statistiku (DZS) ukazuju da je prosječan broj zaposlenih osoba smanjen za 82.219 ili 5,5% u prvih deset mjeseci 2010. godine na međugodišnjoj razini. Administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je prosječno 17,4% u prvih deset mjeseci te je povećana za 2,7 postotnih bodova u usporedbi s istim razdobljem 2009. godine. Podaci ankete o radnoj snazi, dostupni za prva dva tromjesečja 2010. godine, također ukazuju na porast nezaposlenosti. Naime, prosječna anketna stopa nezaposlenosti iznosila je 11,8% u prvoj polovici 2010. godine, što je 2,7 postotnih bodova više u usporedbi istim razdobljem 2009.

Gospodarska kretanja odrazila su se i na kretanje plaća te nominalne bruto plaće bilježe međugodišnje smanjenje u prvih devet mjeseci. Prosječne bruto plaće bilježe nominalni i realni međugodišnji pad u prvih devet mjeseci 2010. godine za razliku od istog razdoblja 2009. godine kad su nominalno i realno rasle. Tako je prosječna nominalna bruto plaća smanjena 0,7% na međugodišnjoj razini u prvih devet mjeseci 2010. godine, dok je međugodišnji pad prosječne realne bruto plaće iznosio 1,6%. Neto plaće bilježile su lagani nominalni međugodišnji pad u prvom dijelu godine, no zabilježen je njihov oporavak u drugom dijelu godine na što su utjecale i izmjene u porezu na dohodak. Prosječna neto plaća u prvih devet mjeseci 2010. godine nominalno je ostala na istoj razini kao u istom razdoblju 2009. godine, dok je realno zabilježila međugodišnji pad od 0,8%.

Nakon usporavanja inflacije na 2,4% u 2009. godini, tijekom 2010. godine zabilježeno je daljnje ublažavanje inflatornih pritisaka. Tako je u prvih deset mjeseci 2010. godine inflacija iznosila 0,9%, dok je u listopadu 2009. godine godišnji rast indeksa potrošačkih cijena iznosio

1,4%. Na međugodišnjoj razini, rastu cijena u listopadu najviše su doprinijele cijene goriva i maziva za osobna vozila te cijene plina. S druge strane, najveći su utjecaj na ublažavanje međugodišnjeg rasta cijena u listopadu imale cijene odjeće i obuće. Temeljna inflacija zabilježila je godišnji pad od 1,0% u prvih deset mjeseci 2010. godine, dok je u listopadu 2010. godine godišnje smanjenje temeljne inflacije iznosio 0,7%. Indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima zabilježio je međugodišnje povećanje od 4,2% u prvih jedanaest mjeseci 2010. godine.

Prosječni nominalni tečaj kune prema euru iznosio je u 2009. godini 7,34 HRK/EUR te je u usporedbi s 2008. godinom deprecirao 1,6%. U prvih deset mjeseci 2010. godine prosječni nominalni tečaj kune prema euru je iznosio 7,27 HRK/EURA te je u donosu na isto razdoblje 2009. godine aprecirao 1,1%. Tijekom prvih devet mjeseci 2010. godine realni efektivni tečaj kune deprecirao je za 0,3% deflacionirano potrošačkim cijenama, odnosno aprecirao za 1,1% deflacionirano proizvođačkim cijenama na međugodišnjoj razini. Nominalni efektivni tečaj kune aprecirao je 0,3% u prvih devet mjeseci 2010. godine u odnosu na isto razdoblje 2009. godine.

Tijekom 2010. godine zabilježen je blagi oporavak novčane mase M1 koja je u prosjeku tijekom prvih deset mjeseci bila za 5,4% veća nego u istom razdoblju 2009. godine. Krajem listopada, međugodišnji rast novčane mase M1 iznosio je 13,5% pri čemu je najveći doprinos njenom povećanju došao od povećanja depozitnog novca. Ukupni depoziti kod poslovnih banaka (uključujući depozitni novac) u istom su razdoblju povećani za 5,8% na međugodišnjoj razini. Najznačajniji doprinos njihovom povećanju došao je od deviznih depozita koji su povećani za 9,8%, dok su kunski štedni i oročeni depoziti bilježili tijekom cijele godine međugodišnji pad koji je krajem listopada iznosio 16,5%. Spomenuta kretanja proizlaze iz supstitucije dijela kunskih depozita stanovništva deviznim depozitima, koja je započela s prelijevanjem financijske krize na domaće tržište. Ukupna likvidna sredstva (M4) su na kraju listopada 2010. godine bila za 5,1% veća nego na kraju istog mjeseca 2009. godine.

Ukupni krediti poslovnih banaka iznosili su krajem listopada 2010. godine 265,4 milijardi kuna. Međugodišnji rast ukupnih kredita iznosio je u listopadu 2010. godine 5,7%. Kunski krediti povećani su tijekom prvih deset mjeseci za 8,9 milijardi kuna, dok su devizni krediti povećani za 4,2 milijarde kuna. Krediti stanovništvu su u prvih deset mjeseci 2010. godine povećani za 1,8 milijardi kuna, krediti poduzećima porasli su za 6,7 milijardi kuna dok su krediti središnjoj državi zabilježili povećanje od 3,5 milijardi kuna. Krediti stanovništvu zabilježili su u listopadu međugodišnje povećanje od 2,2% dok je međugodišnji rast kredita poduzećima iznosio 9,2%. Međugodišnji rast stambenih kredita, koji imaju udio od 44,4% u ukupnim kreditima stanovništvu, iznosio je 6,5%. Krediti poslovnih banaka središnjoj državi povećani su u listopadu 2010. godine za 4,5% na međugodišnjoj razini.

Deficit tekućeg računa bilance plaćanja smanjen je sa 9,2% BDP-a u 2008. godini na 5,5% BDP-a u 2009. godini. Takvo kretanje prvenstveno je rezultat međugodišnjeg smanjenja deficita na računu roba za 31,6%. Suficit na računu usluga smanjen je za 18,4% u odnosu na 2008. godinu. Na smanjenje suficita na računu usluga najviše je utjecao pad prihoda od turizma koji su u 2009. godini iznosili 6,4 milijardi eura te zabilježili međugodišnji pad od 14,5%. U smjeru povećanja deficita tekućeg računa bilance plaćanja u 2009. godini djelovalo je povećanje deficita na računu dohotka za 14,6% dok je suficit na računu tekućih transfera blago smanjen za 3,2%. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga iznosila je u 2009. godini 90,4%, a u usporedbi s 2008. godinom povećana je za 6,6 postotnih bodova.

Deficit tekućeg računa u 2009. godini najvećim je dijelom bio financiran ostalim ulaganjima, kod kojih je zabilježen neto priljev od 2,8 milijardi eura, što je 7,7% manje nego u 2008. godini. Neto izravna ulaganja iznosila su u 2009. godini 1,2 milijarde eura, a u usporedbi s 2008. godinom smanjena su 62,6%. Na računu portfeljnih ulaganja zabilježen je u 2009. godini neto priljev od 186 milijuna eura. Neto pogreške i propusti iznosile su u 2009. godini - 828 milijuna eura, dok su međunarodne pričuve povećane za 896 milijuna eura. Usporedba projiciranog udjela deficita tekućeg računa u BDP-u prošlogodišnjim PEP-om i ostvarenja za 2009. godinu ukazuje na niži ostvareni deficit od 0,2 postotna boda BDP-a.

U prvih šest mjeseci 2010. godine deficit tekućeg računa iznosio je 1,7 milijardi eura te je na međugodišnjoj razini smanjen za 1,1 milijardu eura ili 38,8%. Takvo kretanje rezultat je međugodišnjeg smanjenja deficita na računu roba za 894 milijuna eura, smanjenja suficita na računu usluga od dva milijuna eura, povećanja deficita na računu dohotka od 133 milijuna eura te povećanja suficita na računu tekućih transfera za 38 milijuna eura. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga iznosila je 84,4% u prva dva tromjesečja. Kretanja na financijskom računu obilježio je neto priljev ostalih ulaganja od 562 milijuna eura u prvih šest mjeseci, koji je smanjen 70,9% u usporedbi s istim razdobljem 2009. godine. Na računu izravnih ulaganja zabilježen je neto priljev od 436 milijuna eura, što je 50,9% manje nego u prvih šest mjeseci 2009. godine. Račun portfeljnih ulaganja zabilježio je neto odljev od 647 milijuna eura u prva dva tromjesečja. Neto pogreške i propusti iznosile su oko jednu milijardu eura, dok su međunarodne pričuve smanjene za 396 milijuna eura u prvih šest mjeseci 2010. godine.

U prvih deset mjeseci 2010. godine robni izvoz je zabilježio međugodišnje povećanje od 15,9%, dok je robni uvoz smanjen 3,8%. Ukoliko se iz robnog izvoza i uvoza isključi kategorija ostalih prijevoznih sredstava robni izvoz je u prvih deset mjeseci 2010. godine povećan 10,4%, a uvoz smanjen 3,3%. Pokrivenost robnog uvoza robnim izvozom bila je u prvih deset mjeseci 2010. godine 59,0%, što je 10,1 postotni bod više nego u istom razdoblju 2009. godine. Promatrajući robnu razmjenu prema djelatnostima, najveći doprinos povećanju izvoza u prvih deset mjeseci 2010. godine došao je od proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava (međugodišnji porast od 66,6%), proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (36,6%), proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda (40,6%) te skupljanja otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala (83,8%). Kategorije koje su u prvih deset mjeseci 2010. godine najviše doprinijele smanjenju robnog uvoza bile su proizvodnja strojeva i uređaja (međugodišnje smanjenje od 24,1%), proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (-21,6%), opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (-34,4%) te proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (-23,8%).

Promatrajući strukturu robnog izvoza prema zemljama, najveći udio u ukupnom hrvatskom robnom izvozu u prvih deset mjeseci 2010. godine imale su Italija (18,9%), BiH (11,4%), Njemačka (10,5%), Slovenija (7,7%) i Austrija (5,3%). Promatrajući izvoz u navedene zemlje u usporedbi s prvih deset mjeseci 2009. godine, porastao je robni izvoz u sve zemlje, redom, Sloveniju (21,6%), Austriju (15,1%), Italiju (11,9%), Njemačku (9,4%) te BiH (0,7%). Ukoliko se promatra robna razmjena izražena u američkim dolarima, robni izvoz je u prvih deset mjeseci 2010. godine zabilježio međugodišnji rast od 12,7%, dok je robni uvoz smanjen 6,6%.

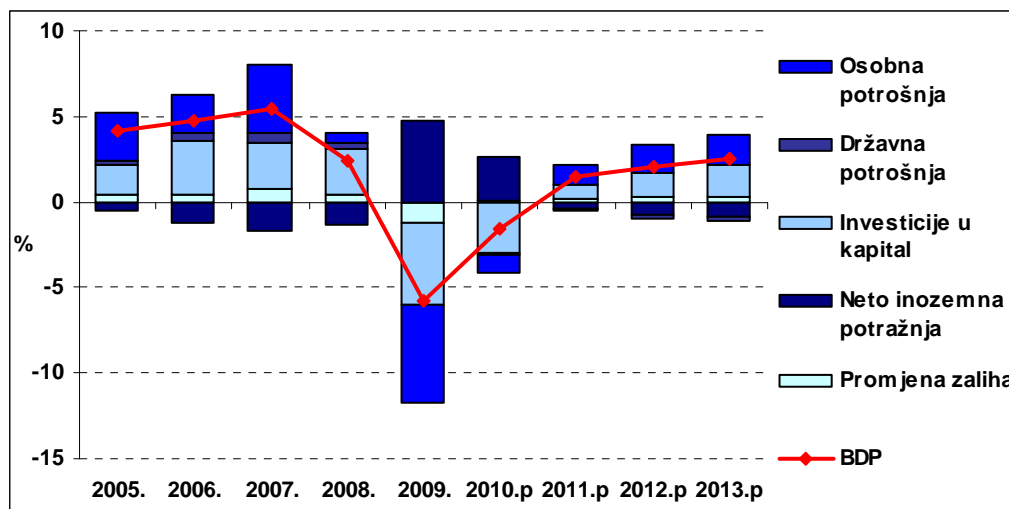
2.2 SREDNJOROČNI MAKROEKONOMSKI PROGRAM

Makroekonomske projekcije temelje se na objavljenim podacima o BDP-u i bilanci plaćanja za prvu polovicu godine te ostalim visokofrekventnim pokazateljima gospodarske aktivnosti dostupnim za prvih deset mjeseci tj. podacima objavljenim do 15. prosinca 2010. godine. Osnovne smjernice dosadašnje kombinacije makroekonomskih politika zadržane su i u ovom programu s obzirom da su u prisutnim iznimno nepovoljnim okolnostima, a uzimajući u obzir postojeća ograničenja, uspjele ostvariti primarni cilj – očuvanje makroekonomske stabilnosti. Ograničenja protu recesijskom djelovanju fiskalne politike prije svega se odnose na postojanje vanjskih neravnoteža. U takvim uvjetima nastavak fiskalne konsolidacije nameće se kao nužnost kako bi se omogućilo redovito podmirivanje obveza prema inozemstvu te izbjegli dugoročni negativni utjecaji na gospodarski rast. Monetarna politika će se i u narednom razdoblju temeljiti na održavanju stabilnosti tečaja kune prema euru uz istovremeno podržavanje razine likvidnosti potrebne za oporavak gospodarske aktivnosti. Realizacija opisanog smjera fiskalne i monetarne politike omogućit će održavanje makroekonomske stabilnosti uz povratak gospodarske aktivnosti na putanju dugoročno održivih stopa rasta.

2.2.1 Realni sektor

Nakon realnog pada od 5,8% u 2009. godini, u 2010. godini očekuje se realno smanjenje BDP-a od 1,6%. Naime, utjecaj daljnjeg ispravka domaće agregatne potražnje na BDP bit će izraženiji od utjecaja oporavka inozemne potražnje. Međutim, promatrajući kretanje dosad dostupnih visokofrekventnih pokazatelja, ekonomska kretanja u međunarodnom okruženju, kao i relevantne makroekonomske projekcije gospodarskog rasta u svijetu i posebno Europskoj uniji, čini se izvjesnim kako je recesija u Hrvatskoj svoje dno dotaknula u prvoj polovici 2010. godine. Tako se, nakon daljnjeg znatnog pada svih sastavnica BDP-a, izuzev izvoza roba i usluga, u prvoj polovici godine, već do kraja tekuće godine očekuje usporavanje negativnih ekonomskih kretanja te početak gospodarskog oporavka. U skladu s navedenim, ocijenjeni pad BDP-a za čitavu 2010. godinu iznosi 1,6%. U 2011. godini projekcije ukazuju na umjereni oporavak hrvatskog gospodarstva i realni rast BDP-a od 1,5%. U 2012. godini očekuje se realni rast BDP-a od 2,0%, koji će zatim u 2013. godini ubrzati na 2,5%.

Grafikon 1: Doprinosi kategorija agregatne potražnje realnom rastu BDP-a

Izvor: DZS, MFIN

Promatrajući sastavnice BDP-a s rashodne strane, u 2010. godini očekuje se realno smanjenje osobne potrošnje od 1,9% te njezin značajan doprinos smanjenju gospodarske aktivnosti. Naime, unatoč daljnjem snažnom padu osobne potrošnje početkom godine, relevantni visokofrekventni pokazatelji ukazuju kako je oporavak osobne potrošnje već u tijeku. Do kraja 2010. godine očekuje se zadržavanje nešto viših razina potrošačkog optimizma u odnosu na krizno razdoblje, posebno uzevši u obzir stimulirajući utjecaj ukidanja posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke te zakonskih izmjena u sustavu poreza na dohodak. Općenito će u 2010. godini realno smanjenje osobne potrošnje pratiti smanjenje raspoloživog dohotka stanovništva u znatno većoj mjeri nego u 2009. godini. Najznačajniji doprinos međugodišnjem padu osobne potrošnje u 2010. godini doći će od njene glavne odrednice, realne mase plaća, koja će dodatno ubrzati svoj pad u odnosu na prošlu godinu. Naime, pad zaposlenosti biti će u 2010. godini dosta izraženiji nego u 2009. godini, dok će neto plaće zabilježiti realno smanjenje približno onomu iz 2009. godine, uzevši u obzir i utjecaj posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke.

Treba spomenuti kako se na razini godine očekuje snažniji pad bruto od neto plaća budući da će, uslijed spomenutih izmjena zakonske regulative, prema kraju godine rasti udio neto plaća u bruto plaćama. Negativan će doprinos osobnoj potrošnji u 2010. godini, no u znatno manjem apsolutnom iznosu nego prethodne godine, doći i od realnog smanjenja odobrenih potrošačkih kredita stanovništvu što odražava umanjenu potražnju za kreditima s jedne te umanjenu sklonost riziku s druge strane, a ovome još treba pridodati i utjecaj uvećanih otplata postojećih potrošačkih kredita kućanstvima. Naime, iz dosad dostupnih podataka o aktivnim kamatnim stopama poslovnih banaka u 2010. godini, vidljivo je da su prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu i dalje na razinama iz 2009. godine ili čak i višim. Osim toga, treba spomenuti i kako su nepovoljna kretanja na tržištu kapitala zajedno s viškom ponude nad potražnjom na tržištu nekretnina utjecali na smanjivanje vrijednosti ukupne imovine kućanstava. Očekuje se da će državna potrošnja u 2010. godini zabilježiti realno smanjenje od 1,0% te dati blagi negativan doprinos promjeni BDP-a.

Najznačajniji doprinos smanjenju gospodarske aktivnosti u 2010. godini doći će od investicija u fiksni kapital čiji se realni međugodišnji pad procijenjuje na -11,7%. Naime, u uvjetima oporavka inozemne potražnje te daljnje kontrakcije domaće potražnje, snažni realni pad investicija iz 2009. godine dodatno je pojačan u prvoj polovici 2010. godine. Međutim, unatoč ustrajno negativnom kretanju pokazatelja likvidnosti i solventnosti poslovnog sektora te prisutne neizvjesnosti glede brzine oporavka kod glavnih ekonomskih subjekata, prema kraju godine ipak se očekuje djelomični povratak poslovnog optimizma te blago intenziviranje investicijske aktivnosti i usporavanje pada agregatnih investicija na međugodišnjoj razini.

Ovdje treba istaknuti kako će se spomenuti početak intenziviranja investicijske aktivnosti prvenstveno odnositi na kategoriju opreme na koju je u 2009. godini otpadalo oko 36% ostvarenih bruto investicija, s tim da je nešto manje od 70% bila uvezena oprema. S druge strane, građevinski sektor, koji je bio nositelj investicijske aktivnosti prijašnjih godina, tijekom 2010. godine bilježi iznimno negativna kretanja te su neizvjesni dinamika i intenzitet oporavka građevinskih radova na koje se u 2009. godini odnosilo oko 56% ostvarenih bruto investicija. Naime, zbog snažnog rasta građevinske aktivnosti u vrijeme pojavljivanja ekonomske krize, dugoročnije prirode projekata te povezanosti s državnim investicijskim ciklusom, prilagodba građevinskog sektora pogoršanim uvjetima bila je sporija te su visokofrekventni pokazatelji u građevinskom sektoru počeli značajniji pad tek na samom kraju 2009. godine da bi se u 2010. godini taj pad naglašeno ubrzao. Pridodajmo tomu i ustrajnost jaza između ponude i potražnje za stambenim objektima uz sporiji pad cijena na

tržištu nekretnina nego što se to prvotno očekivalo te zadržavanje kamatnih stopa na stambene kredite na visokim razinama.

Osim toga, i dalje prisutna nesigurnost oko dinamike rasta najvećih svjetskih gospodarstava te fiskalne poteškoće pojedinih zemalja članica EU produbljuju neizvjesnost na inozemnim financijskim tržištima te otežavaju konsolidaciju svjetskih financijskih sustava što ograničava mogućnosti izravnog zaduživanja poduzeća u inozemstvu te stvara pritisak na rast cijena kapitala. S druge strane, realne kamatne stope domaćih poslovnih banaka na kredite poduzećima nisu se u dosadašnjem dijelu godine u dovoljnoj mjeri približile razinama koje bi ozbiljnije potaknule investicijsku aktivnost. Ovdje je potrebno spomenuti i napor koji je Vlada učinila poticajnim programima putem HBOR-a u svrhu poticanja financiranja poduzeća. Nastavno na sve navedeno, istaknimo na kraju kako je, unatoč ubrzanju realnog rasta iznosa kredita poduzećima od strane domaćih poslovnih banaka u dosadašnjem dijelu 2010. godine, teško čak i u kratkom roku općenito ocijeniti kretanje uvjeta financiranja te dostupnosti kapitala budući da svjetska financijska tržišta, a tako i domaća, te apetit investitora za rizikom karakteriziraju znatna promjenjivost raspoloženja te visok stupanj neizvjesnosti. U 2010. godini ne očekuje se ni značajnije obnavljanje zaliha sektora poduzeća te je projiciran tek blagi porast udjela zaliha u BDP-u na 2,1%.

U pogledu neto izvoza, u 2010. godini predviđa se njegov znatan pozitivan doprinos gospodarskoj aktivnosti, no ipak u manjoj mjeri nego što je to bio slučaj u 2009. godini. Naime, uslijed daljnjeg smanjenja domaće potražnje očekuje se realno smanjenje uvoza roba i usluga od 1,9%, s time da će, sukladno prije opisanim makroekonomskim kretanjima, u drugoj polovici 2010. godine uvoz početi rasti na međugodišnjoj razini nakon godine i pol pada. Kao rezultat opisanog smanjenja investicijske potražnje, u 2010. godini očekuje se izražen pad uvoza kapitalnih proizvoda. Posljedica smanjenja osobne potrošnje biti će negativan ili zanemariv realan doprinos uvoza proizvoda vezanih uz potrošnju kućanstava kao što su proizvodi za široku potrošnju te prehrambeni proizvodi dok će na značajan pad uvoza prijevoznih sredstava utjecati, prije svega, niska potražnja za automobilima. Naposljetku, kao posljedica slabljenja ukupne gospodarske aktivnosti, ne očekuje se značajniji pozitivan realan doprinos uvozu roba i usluga niti od strane ostalih kategorija prema međunarodnoj klasifikaciji ekonomske namjene proizvoda. Projekcija rasta izvoza roba i usluga od 4,2% u 2010. godini temelji se na očekivanom nastavku oporavka inozemne potražnje do kraja godine. Uzevši u obzir predviđeni daljnji oporavak gospodarske aktivnosti glavnih hrvatskih izvoznih partnera te dosad objavljene podatke o robnom izvozu, očekuje se snažan porast robnog izvoza. Što se tiče izvoza usluga, povoljna kretanja fizičkih pokazatelja u turizmu te očekivana stagnacija prosječne potrošnje turista u odnosu na prošlu godinu upućuju na blagi porast izvoza usluga.

Pad ekonomske aktivnosti u 2010. godini pratit će i negativna kretanja na tržištu rada, no njihov bi intenzitet ipak trebao oslabiti prema kraju godine. Anketna zaposlenost će u 2010. godini pasti za 3,9% dok se anketna stopa nezaposlenosti procjenjuje na 12,0%. Više nego dvostruko brži pad anketne zaposlenosti od pada BDP-a u 2010. godini rezultirati će rastom prosječne produktivnosti rada od oko 2,4%. Promatrajući obje krizne godine, 2009. i 2010., može se konstatirati kako je kretanje plaća karakterizirala umjerena rigidnost te kako je na nepovoljne promjene makroekonomskih uvjeta znatno naglašeniju prilagodbu prikazala zaposlenost. Nakon dvije godine snažnog rasta, kao rezultat povećanja prosječne produktivnosti rada uz istovremeni pad bruto plaća, u 2010. godini očekuje se smanjenje jediničnog troška rada.

U 2011. godini te narednim godinama predviđa se realni rast svih sastavnica BDP-a s rashodne strane izuzev državne potrošnje. U 2011. godini očekuje se oporavak osobne potrošnje i rast od 1,8%, a zatim i njeno ubrzanje na 2,5% u 2012. i 2,8% u 2013. godini. Ovdje treba naglasiti kako će u srednjem roku doprinosi realnom rastu osobne potrošnje od strane svih njenih sastavnica, iako pozitivni, biti manji u usporedbi s pred kriznim razdobljem. Prvo, u narednom se razdoblju očekuju više razine potrošačkog optimizma, međutim, treba naglasiti kako će u danom vremenskom okviru granična sklonost potrošnji rasti, ali na nižim razinama nego prijašnjih godina. Očekuje se i umjeren doprinos rastu osobne potrošnje od strane realne mase neto plaća koji će u 2012. godini biti nešto manji nego u 2011. godini uslijed prije spomenutih izmjena zakonske regulacije plaća iz 2010. godine, da bi u 2013. godini opet porastao. Međutim, uz pretpostavku da u srednjoročnom razdoblju rast realnih bruto plaća neće nadilaziti rast produktivnosti rada, očekivanje odgođenog i sporijeg oporavka zaposlenosti znači i slabiju dinamiku raspoloživog dohotka stanovništva nego u godinama prije dolaska ekonomske krize.

Isto tako, u narednim se godinama predviđa pozitivan doprinos rastu osobne potrošnje od strane realnog rasta potrošačkih kredita kućanstvima, no u znatno manjoj mjeri nego što je to bio slučaj u razdoblju do 2008. godine, kako iz razloga sa strane potražnje tako i sa strane ponude kredita, pa će i doprinosi rastu osobne potrošnje iz tog izvora biti znatno manji. Određeni pozitivni utjecaji na osobnu potrošnju u narednim se godini očekuju i od više vrijednosti financijske imovine stanovništva te nešto manjih aktivnih kamatnih stopa poslovnih banaka u odnosu na krizno razdoblje, kao i od pozitivnih psiholoških efekata uslijed približavanja članstvu u Europskoj uniji. Projekcija državne potrošnje ukazuje na blaga realna smanjenja do kraja projekcijskog razdoblja. Tako će u 2011. godini državna potrošnja zabilježiti realno smanjenje od 0,5%, u 2012. nešto snažnije od 1,2% te u 2013. godini 0,9%.

U srednjem roku se očekuje da investicijska potrošnja privatnog sektora ponovo postane važan faktor gospodarskog rasta. No, uz pretpostavku kako priljev inozemnog kapitala u Hrvatsku neće više biti izdašan kao u razdoblju do 2008. godine, financiranje poslovnog sektora oslanjat će se prvenstveno na domaći financijski sustav. S obzirom na plitko i slabo razvijeno financijsko tržište te još uvijek ograničeni potencijal ostalih kreditnih institucija ovo se prvenstveno odnosi na domaće poslovne banke. Iako će u srednjem roku kreditna aktivnost poslovnih banaka biti slabija nego u pred kriznom razdoblju, očekuje se da bi se, za razliku od prijašnjih godina kada su krediti banaka bili prvenstveno usmjereni financiranju osobne potrošnje i uvoza roba i usluga, u narednim godinama veći prostor za domaće financiranje trebao otvoriti sektoru poduzeća te da će ravnotežne kamatne stope tog segmenta financijskog tržišta omogućiti više razvojno usmjerenu alokaciju sredstava, a sve pod pretpostavkom stabilnosti svjetskog financijskog sustava.

Također, djelom kao pozitivna eksternalija gospodarske krize, ali i kao posljedica približavanja članstvu u Europskoj uniji, svojevrsna povoljna strukturna transformacija proizvodnog sektora u kriznim godinama te strukturne reforme od strane Vlade RH koje su provedene ili čekaju implementaciju trebali bi pospješiti efikasnost ukupnog gospodarstva. Sukladno navedenom, u 2011. godini predviđa se realni rast investicija od 3,0%, koji će se prvenstveno odnositi na obnavljanje opreme od strane privatnog poslovnog sektora, uz prisutan bazni efekt, dok se i dalje ne očekuje značajniji doprinos ulaganja u građevinskoj djelatnosti. Rast investicija u fiksni kapital zatim će ubrzati na 4,4% u 2012. godini te na 5,8% u 2013. godini. Proces obnavljanja zaliha sektora poduzeća će se, u skladu s dosad navedenim, protegnuti na cjelokupno projekcijsko razdoblje, pri čemu će najintenzivniji biti u

zadnje dvije godine. Tako će zalihe u 2011. godini dospjeti na razinu od 2,2% realnog BDP-a da bi u naredne dvije godine dosegle 2,5% i 2,8% BDP-a, redom.

Pod pretpostavkom daljnje stabilizacije ekonomskih uvjeta u zemlji te nastavka gospodarskog rasta glavnih vanjskotrgovinskih partnera, očekuje se da će doprinos neto izvoza gospodarskom rastu u 2011. godini opet poprimiti negativan predznak, a do 2013. godine i porasti u apsolutnom iznosu te dostići oko -0,9 postotnih bodova. Drugim riječima, prema kraju projekcijskog horizonta očekuje se izraženije ubrzanje rasta uvoza u odnosu na izvoz roba i usluga. Međutim, treba spomenuti kako je takav negativan doprinos neto izvoza kakav se očekuje krajem promatranog razdoblja i dalje niži u usporedbi s većinom godina u razdoblju do 2008. U 2011. godini očekuje se realni rast izvoza roba i usluga od 4,4%, a uvoza roba i usluga od 4,7%. Realan rast izvoza roba i usluga ubrzat će na 4,8% u 2012. te na 5,9% u 2013. godini, dok će realan rast uvoza ubrzati na 5,6% u 2012. te zatim na 6,8% u 2013. godini.

U 2011. godini se očekuje rast anketne zaposlenosti od 0,6% te pad anketne stope nezaposlenosti na 11,7%. U 2012. godini rast zaposlenosti iznositi će 1,3%, a anketna stopa nezaposlenosti smanjiti će se na 10,8%. Na kraju projekcijskog razdoblja očekuje se daljnji rast zaposlenosti od 1,3% dok će se anketna stopa nezaposlenosti spustiti na 10,0%. Rast prosječne produktivnosti rada usporit će na nešto ispod jedan posto u 2011. i 2012. da bi premašio jedan posto u 2013. godini. U skladu s kretanjem bruto plaća te prosječne produktivnosti rada, nakon smanjenja jediničnog troška rada u 2010. godini, u 2011. godini se očekuje njegov blagi rast. U zadnje dvije godine projekcijskog razdoblja rast jediničnog troška rada opet će ubrzati, ali će i dalje biti niži od ostvarenja zabilježenih u 2008. i 2009. godini.

2.2.2 Inflacija

U 2009. godini zabilježena je prosječna godišnja stopa inflacije od 2,4% koja je bila za 0,1 postotni bod niža od stope prognozirane u prethodnom Predpristupnom ekonomskom programu (2010.-2012.). To je bila posljedica znatno izraženijeg, no što se očekivalo, pada cijena određenih proizvoda u prosincu 2009. godine (poglavito mesa, odjeće i obuće te automobila) u usporedbi s prethodnim mjesecom.

Tablica 1: Indeks potrošačkih cijena (prosječne godišnje stope promjene)

	2009.	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
CPI, PEP 2010. - 2012.	2,5	2,7	3,0	3,0	
CPI, PEP 2011. - 2013.	2,4	1,1	2,2	2,5	2,5

Izvor: DZS, MFIN

Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena pala je s 1,9% u prosincu 2009. na 1,4% u listopadu 2010., što je ponajviše bilo rezultat usporavanja godišnje stope rasta cijena usluga. Osim toga, usporio se godišnji rast cijena prerađenih prehrambenih proizvoda te pojačao intenzitet pojeftinjenja industrijskih proizvoda (bez prehrane i energije) na godišnjoj razini. Među domaćim činiteljima koji su utjecali na usporavanje inflacije ističe se pad osobne potrošnje uslijed nastavka pada raspoloživog dohotka stanovništva te pesimističnog raspoloženja potrošača. Nadalje, smanjenje jediničnih troškova rada na godišnjoj razini, koje je bilo posljedica prilagodbi na tržištu rada (izraženijeg smanjenja zaposlenosti od proizvodnje te pada naknada po zaposlenom na godišnjoj razini), upućuje na to da su se u

ukupnom gospodarstvu smanjili i domaći troškovni pritisci na inflaciju. Na smanjenje godišnje stope inflacije tijekom prvih deset mjeseci 2010. godine povoljno je djelovao i učinak baznog razdoblja jer je iščeznuo utjecaj značajnog rasta administrativno reguliranih cijena i trošarina na duhanske proizvode u istom razdoblju 2009. godine. S druge strane, tijekom spomenutog razdoblja povećao se doprinos cijena energije ukupnoj godišnjoj inflaciji, što je bio rezultat poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu. Nadalje, povećao se i doprinos cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda, što je dijelom bio rezultat nepovoljnog učinka baznog razdoblja, odnosno činjenice da je pad cijena povrća tijekom ljetnih mjeseci bio manje izražen nego u istom razdoblju 2009. godine. Osim toga, cijene voća umjesto sezonski uobičajenog pada, tijekom ljeta 2010. godine zabilježile su rast. Slično kretanje cijena voća i povrća ostvaruje se i u eurozoni, a pripisuje se nepovoljnim vremenskim prilikama.

Tijekom prvih deset mjeseci 2010. godine pojačali su se uvozni inflatorni pritisci zbog rasta cijena energenata i drugih sirovina (posebno prehrambenih sirovina, tekstilnih vlakana, obojenih metala i željezne rude) na svjetskom tržištu te zbog izražene deprecijacije eura prema američkom dolaru. Međutim, u uvjetima pada potražnje velik dio proizvođača nije prebacio porast troškova energije i drugih sirovina na potrošače, već je dijelom smanjio svoje profitne marže. To potvrđuju i relativno niske godišnje stope promjene proizvođačkih cijena trajnih i netrajnih dobara za široku potrošnju, koje su u listopadu 2010. godine iznosile 0,4%, odnosno -0,1%. Ipak valja naglasiti da su se uvozni pritisci počeli odražavati na kretanje proizvođačkih cijena prehrambenih proizvoda čija se godišnja stopa promjene ubrzala s -1,8% u lipnju na 3,9% u listopadu 2010. godine te na kretanje nekih prehrambenih artikala iz indeksa potrošačkih cijena (npr. ulja, šećera i konditorskih proizvoda, kave), u drugom dijelu 2010. godine. Osim toga poskupljenje tekstilnih vlakana na svjetskom tržištu prelilo se na rast domaćih proizvođačkih cijena tekstilnih intermedijarnih proizvoda, čija je godišnja stopa rasta u listopadu 2010. godine iznosila oko 8%.

Kada je riječ o ocjeni inflacije za cijelu 2010. godinu, prosječna godišnja stopa inflacije mogla bi pasti s 2,4%, zabilježenih u 2009., na 1,1% u 2010. godini, i to poglavito kao rezultat smanjenja prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane te usporavanja stope rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije. Ocijenjeno kretanje odraz je pada domaće osobne potrošnje, smanjenja domaćih troškovnih pritisaka te niske domaće i inozemne inflacije proizvođačkih cijena za osobnu potrošnju. Ocijenjeno je da u uvjetima slabe potražnje proizvođači i trgovci neće do kraja 2010. godine u većoj mjeri prebaciti porast troškova energije i drugih sirovina na krajnje potrošače, pa bi spomenuti uvozni pritisci mogli utjecati na inflaciju potrošačkih cijena tek u 2011. godini. S druge strane, očekuje se da će se prosječna godišnja stopa promjene cijena energije iz indeksa potrošačkih cijena u 2010. godini povećati u usporedbi s 2009. godinom zbog porasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, deprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru te porasta cijena plina.

Ocijenjena prosječna godišnja stopa inflacije u 2010. godini je za 1,6 postotnih bodova niža od one prognozirane u prethodnom PEP-u. Glavni razlog tome je znatno izraženiji pad potrošačkih cijena u posljednjem tromjesečju 2009. (posebno u prosincu), što je rezultiralo znatno manjim učinkom prijenosa inflacije iz 2009. u 2010. godinu.

U 2011. godini očekuje se ubrzanje stope inflacije na 2,2%¹, no ona će i dalje biti niska, s obzirom da se očekuju relativno blagi inflatorni pritisci uvjetovani oporavkom domaće

¹ Prijenos inflacije iz 2010. godine mogao bi iznositi 0,7 postotnih bodova (1,0 postotni bod više nego prethodne godine).

potražnje, dok bi se domaći troškovni pritisci mogli smanjiti, s obzirom da se u 2011. godini ne očekuje značajniji porast jediničnog troška rada. Istovremeno se očekuje da će uvozni inflatorni pritisci zbog rasta cijena nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu biti blaži nego tijekom 2010. godine. Pritisci na rast inflacije u 2011. mogli bi dolaziti od nastojanja poduzeća da u uvjetima blago rastuće potražnje prebace dio prijašnjeg rasta cijena energije i drugih sirovina (osobito prehrambenih i tekstilnih) na krajnje potrošače i da vrate profitne marže na prijašnje razine.

U 2012. i 2013. godini očekuje se blagi porast inflacije na 2,5% pri čemu će ona ostati stabilna i niska. Među domaćim činiteljima koji bi mogli potaknuti spomenuti rast inflacije ističe se očekivani rast domaće potražnje. Osim toga, oporavak globalnog gospodarstva mogao bi utjecati i na povećanje uvoznih pritisaka na inflaciju zbog rasta cijena sirovina i finalnih proizvoda na svjetskom tržištu.

Među rizicima koji bi mogli utjecati na izraženiji porast opće razine cijena u 2011. godini treba izdvojiti rizik da dođe do izraženijeg prelijevanja rasta cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu² na domaće cijene prehrambenih proizvoda od onog projiciranog. Nepovoljne vremenske prilike mogle bi utjecati i na izraženiji rast domaćih poljoprivrednih proizvoda. Nadalje, jedan od rizika za ostvarenje projekcije inflacije je i mogućnost da cijene nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu porastu više od očekivanja bude li oporavak svjetskoga gospodarstva izraženiji od očekivanog. Osim toga, i izraženija deprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru mogla bi utjecati na jačanje pritisaka na inflaciju. Dodatni činitelj koji bi mogao utjecati na porast godišnje stope inflacije iznad očekivanog je mogući rast cijene električne energije i zagrijavanja stana u 2011. godini. S druge strane, jedan od glavnih rizika da ostvarenje projekcije inflacije bude niže od očekivanog je mogućnost da oporavak domaće potražnje u 2011. godini bude slabiji.

2.2.3 Monetarna i tečajna politika

Hrvatska narodna banka (HNB) svoj osnovni cilj - održavanje stabilnosti cijena - ostvaruje održavanjem stabilnosti tečaja kune prema euru koji predstavlja osnovno nominalno sidro monetarne politike. Izbor takve tečajne politike odraz je uvjeta u kojima središnja banka djeluje, što se prije svega odnosi na iznimno visok stupanj euroiziranosti domaćeg financijskog sustava i na otvorenost hrvatskog gospodarstva. U takvim uvjetima kretanje nominalnog tečaja domaće valute snažno utječe na kretanje domaćih cijena, inflacijska očekivanja, financijsku stabilnost bankarskog sektora i gospodarsku aktivnost u cjelini.

Priljevi kapitala iz inozemstva su i tijekom prvih devet mjeseci 2010. godine nastavili biti jedan od ključnih činitelja koji su odredili djelovanje monetarne politike, premda je njihov intenzitet bio znatno oslabljen u odnosu na razdoblje prije svjetske financijske krize. U prvih pet mjeseci 2010. godine ponuda i potražnja na deviznom tržištu bile su razmjerno uravnotežene, nakon čega je u lipnju 2010. godine uslijedilo jačanje aprecijacijskih pritisaka. Ono je bilo potaknuto sezonskim priljevom deviza zbog prihoda od turizma, očekivanjima tržišnih sudionika o inozemnom, ali i domaćem zaduživanju države (uz valutnu klauzulu) te slabijom potražnjom poduzeća za devizama uslijed kontrakcije manjka u vanjskotrgovinskoj bilanci. Trima deviznim intervencijama, provedenima u lipnju i srpnju 2010. godine, HNB je otkupio 363,7 milijuna eura i time zaustavio jačanje tečaja domaće valute. Nakon intervencije

² Do kojeg je došlo zbog nepovoljnih vremenskih prilika odnosno suše i požara u Rusiji ovoga ljeta te u nekim drugim važnim izvoznicima pšenice (Ukrajina, Sjeverna Amerika).

tečaj kune prema euru se stabilizirao, a u drugoj polovici tromjesečja započeo je blago deprecirati. U studenome su provedene dvije devizne intervencije kojima je bankama prodano 350,1 milijun eura. Promatrajući prvih deset mjeseci 2010. godine, prosječni nominalni tečaj kune prema euru je deprecirao za 1,1% na međugodišnjoj razini. Međunarodne pričuve HNB-a povećale su se u prvih deset mjeseci 2010. godine za 6,8%, dosegnuvši na kraju listopada 11,1 milijardu eura. Rastu međunarodnih pričuva dodatno je pridonijelo i privremeno deponiranje deviznih sredstava države kod HNB-a, prikupljenih izdanjem državne obveznice u inozemstvu.

Središnja je banka tijekom 2010. godine nastavila djelovati i u smjeru podržavanja visoke kunske likvidnosti monetarnog sustava s ciljem poboljšavanja uvjeta financiranja na domaćem tržištu i poticanja oporavka kreditne aktivnosti poslovnih banaka usmjerenog domaćem gospodarstvu. Visoka kunska likvidnost bila je generirana deviznim aukcijama s poslovnim bankama i izravnim transakcijama sa središnjom državom još u posljednjem tromjesečju 2009., a u 2010. godini nije znatnije mijenjala. Tako je prosječni višak likvidnosti (uključujući prekonodne depozite kod HNB-a) u prvih devet mjeseci 2010. godine iznosio 4,3 milijarde kuna. Politika podržavanja visoke razine likvidnosti dosad nije imala negativnih učinaka na kretanje tečaja kune prema euru, a istovremeno je pridonijela padu i stabilizaciji kamatnih stopa na novčanom tržištu te padu kratkoročnih kamatnih stopa na kunske kredite poduzećima. Stoga će HNB i u narednom razdoblju nastaviti podupirati povoljnu likvidnost kako bi potaknuo kreditnu aktivnost poslovnih banaka, posebice prema sektoru poduzeća. No, valja naglasiti da će središnja banka povoljnu likvidnost održavati samo u onoj mjeri u kojoj to tržišni uvjeti i kretanje tečaja budu dopuštali, odnosno u mjeri u kojoj se neće ugroziti stabilnost tečaja, ključnog sidra o kojem ovisi stabilnost financijskog, ali i cjelokupnog gospodarskog sustava.

Središnja je banka i drugim mjerama djelovala u smjeru oživljavanja kreditne aktivnosti poslovnih banaka u 2010. godini. HNB je tako početkom veljače 2010. godine donio odluku o spuštanju stope obvezne pričuve s 14% na 13%, čime su oslobođena sredstva koja su, zajedno sa sredstvima poslovnih banaka, namijenjena za financiranje kredita u okviru poticajnih programa Vlade u suradnji s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak (HBOR). Spuštanjem stope obvezne pričuve bankama je smanjen i regulatorni trošak izvora sredstava, što također djeluje u smjeru povećanja kreditnog potencijala banaka i smanjenja kamatnih stopa.

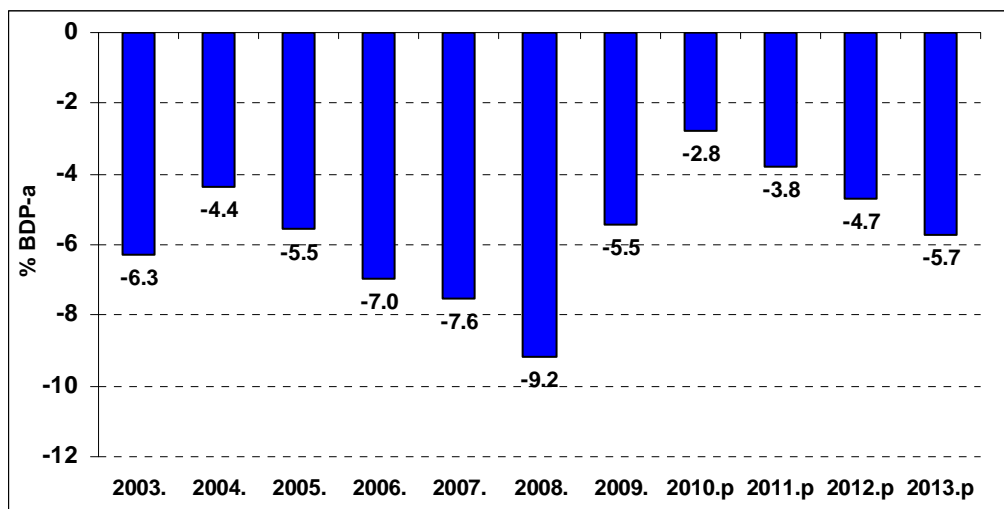
Unatoč povoljnijem monetarnom okružju, nastavak loših trendova u realnom sektoru gospodarstva još uvijek ograničava snažniji oporavak kreditne aktivnosti. Tako je u prvih deset mjeseci 2010. godine zabilježen tek umjeren međugodišnji rast plasmana banaka prema privatnom sektoru, i to prije svega prema poduzećima, dok je kreditiranje stanovništva tek u drugoj polovici godine počelo bilježiti pozitivne međugodišnje stope rasta. Rast plasmana poduzećima mogao bi se povezati s postupnim padom aktivnih kamatnih stopa, zaustavljanjem inozemnog zaduživanja tog sektora te, dijelom, s realizacijom kredita iz poticajnih programa putem HBOR-a, temeljem kojih je do kraja rujna poduzećima isplaćeno 1,6 milijardi kuna. Što se tiče neto plasmana banaka državi, oni su, nakon snažnog rasta u prvoj polovici godine 2010. godine, u srpnju smanjeni zahvaljujući priljevu sredstava koje je država pribavila izdavanjem obveznica na domaćem i inozemnom tržištu. U skladu s blagim rastom kredita, monetarni agregati su u prvih deset mjeseci 2010. godine također zabilježili umjereni rast (novčana masa M1 porasla je za 7,4%, a ukupna likvidna sredstva M4 za 4,2%), a slična se kretanja očekuju i u narednom razdoblju.

Nepovoljna makroekonomska kretanja utjecala su i na kvalitetu kreditnog portfelja banaka koja se tijekom 2010. godine nastavila pogoršavati. Tako se udio nenaplativih kredita povećao sa 7,8%, koliko je iznosio na kraju 2009. godine, na 9,5% na kraju prve polovice 2010. godine. Zbog povećanja rezervacija za gubitke zabilježen je pad profitabilnosti banaka, no to nije narušilo stabilnost bankarskog sustava. Njegovoj otpornosti na šokove pridonosi i relativno visoka kapitaliziranost koja je na kraju lipnja 2010. godine iznosila 19,0%, što je znatno više od propisane razine³.

2.2.4 Vanjski sektor

Posljednje tromjesečje 2009. godine bilo je obilježeno nastavkom smanjenja manjka računa tekućih transakcija pa je tako na razini cijele 2009. godine manjak na tekućem računu platne bilance gotovo prepolovljen u odnosu na godinu prije te je iznosio 5,5% BDP-a ili tek nešto manje od vrijednosti projicirane u posljednjem PEP-u (5,7%). Ta je kontrakcija u cijelosti određena izrazitim padom obujma vanjskotrgovinske razmjene, i to izraženijim na strani uvoza, što je zbog njegove znatno veće vrijednosti rezultiralo za trećinu manjim deficitom u robnoj razmjeni. Istodobno su kretanja na ostalim podračunima bila nepovoljna, pa se tako višak na računu usluga smanjio zbog nižih prihoda od turizma, manjak na računu faktorskih dohodaka se povećao, što se uglavnom objašnjava snažnijim padom prihoda od rashoda, i to posebice onih po osnovi kamatnih rashoda, dok je pozitivan saldo tekućih transfera tek neznatno smanjen.

Grafikon 2: Tekući račun bilance plaćanja

Izvor: HNB, MFIN

Negativni su trendovi u pojedinim područjima počeli slabiti krajem 2009. te početkom 2010. godine, pa je tako robni izvoz u prvom tromjesečju 2010. godine počeo bilježiti rast. Istodobno je uvoz nastavio s kontrakcijom, iako nešto slabijeg intenziteta, a zaustavljanje negativnog trenda zabilježeno je sredinom godine. Daljnja kontrakcija manjka u robnoj razmjeni tako je ponovno odredila kretanja manjka na tekućem računu, koji se tijekom prvog polugodišta 2010. godine smanjio za 38,8%. Niži negativan saldo ostvaren je i na računu dohotka, što je posljedica manjih rashoda, uglavnom zbog pada kamatnih rashoda domaćih

³ Od ožujka 2010. godine povećana je minimalna stopa adekvatnosti kapitala s 10% na 12%, čime se neutralizirao blaži izračun izloženosti rizicima u sklopu primjene međunarodnih standarda Basela 2, koji su također stupili na snagu u ožujku.

sektora uslijed nižih razina kamatnih stopa na svjetskom tržištu. Istodobno su salda na računu usluga i tekućih transfera bila na razini prošlogodišnjih.

Glavna odrednica kretanja na tekućem računu i u ostatku 2010. godine bit će robna razmjena. Preliminarni podaci o kretanjima robne razmjene u prvih deset mjeseci 2010. godine upućuju na nastavak njenog oporavka, a do kraja 2010. godine očekuje se nastavak dinamičnog rasta izvoza uz intenziviranje rasta uvoza. Izvoz nafte i naftnih derivata bi, posebice zahvaljujući kretanjima u trećem tromjesečju 2010. godine, trebao na razini godine porasti za više od četvrtine. Znatno blaži, ali stabilan rast trebao bi zabilježiti izvoz ostalih roba te bi tako ukupan izvoz u 2010. godini mogao biti za 11,6% veći nego u prethodnoj godini. S druge strane, uvoz je promjenu trenda zabilježio tek sredinom 2010. godine te se u drugom polugodištu očekuje njegovo daljnje jačanje. Na razini cijele 2010. godine ipak se, zbog negativnih kretanja početkom godine, predviđa njegova stagnacija. U skladu s opisanim kretanjima uvoza i izvoza, manjak u robnoj razmjeni mogao bi biti za desetinu manji nego u prethodnoj godini te iznositi 6,6 milijardi eura. I u 2011. godini će kretanja na tekućem računu uglavnom biti određena robnom razmjenom, koju bi moglo obilježiti primjetno dinamiziranje uvoza uz istodobni stabilan rast izvoza. Tako bi manjak mogao pak porasti za desetinu, čime bi se razinom približio onoj ostvarenoj u 2009. godini. Znatna utjecaj na njegovo povećanje mogla bi imati razmjena nafte i naftnih derivata, a sličan, iako znatno slabiji učinak, trebao bi imati manji neto izvoz brodova. U godinama koje slijede očekuje se nastavak slične dinamike, uz nešto brži rast uvoza nego izvoza što će za posljedicu imati daljnje produbljanje robnog manjka.

Saldo na računu usluga u 2010. će zabilježiti tek blago povećanje, koje je određeno smanjenjem negativnog salda u razmjeni ostalih usluga te povećanjem neto prihoda od prijevoza. Istodobno bi, uglavnom pod utjecajem kretanja u trećem tromjesečju, prihodi od turizma mogli na razini cijele 2010. zabilježiti blagi pad. S očekivanim jačanjem gospodarskog oporavka na glavnim emitivnim tržištima u 2011. godini bi trebalo doći do povećanog broja dolazaka turista, ali i oporavka njihove potrošnje, koja je u posljednje dvije godine zabilježila primjetan pad. Stoga se, nakon stagnacije prihoda od turizma u 2010. godini, u narednoj očekuje njihov lagani oporavak, a isti bi se trend trebao nastaviti i u ostatku projekiranog razdoblja.

Što se tiče kretanja na računu dohotka, manjak bi u 2010. godini mogao biti niži nego u 2009. za oko 0,2 milijarde eura, što je najvećim dijelom posljedica nižeg manjka po osnovi dužničkih, ali vlasničkih ulaganja. Suprotna kretanja bi se mogla očekivati u 2011. godini, pri čemu bi rast manjka mogao biti potaknut kretanjem dohotka od investicija. Naime, s postupnim poboljšanjem poslovnih rezultata poduzeća očekuje se primjetan porast rashoda od vlasničkih izravnih ulaganja, prije svega zadržanih zarada domaćih poduzeća u inozemnom vlasništvu. S druge strane, blagi bi rast prihoda mogao biti potaknut oporavkom prihoda banaka i središnje banke od ulaganja inozemne imovine, što bi donekle moglo ublažiti rast ukupnog manjka. Na daljnje povećanje manjka na računu dohotka sve do 2013. godine uvelike će, pored nastavka povećanja rashoda po osnovi vlasničkih ulaganja, utjecati i rastući neto kamatni rashodi kao posljedica akumuliranog duga.

Na računu tekućih transfera se u 2010. godini očekuje blagi rast pozitivnog salda koji nije znatnije revidiran u odnosu na projekciju iz prethodnog PEP-a. Spomenuti bi rast u odnosu na 2009. godinu trebao biti posljedica rasta prihoda države, koji je većim dijelom već ostvaren u prvom polugodištu 2010. godine. Što se tiče kretanja u ostatku projekcijskog razdoblja,

predviđa se nešto jači rast neto prihoda s obzirom na proces pristupanja Europskoj uniji te s tim povezane transfere domaćim sektorima.

Na tragu opisanih kretanja, očekuje se da će iznos manjka na tekućem računu u cijeloj 2010. godini biti znatno niži nego u 2009. Tako bi se on s 5,5% BDP-a u 2009. godini mogao spustiti za gotovo tri postotna boda te u 2010. iznositi 2,8% projiciranog BDP-a. U narednim se godinama, s oporavkom gospodarske aktivnosti i domaće potražnje, očekuje ponovno produblјivanje neravnoteže u robnoj razmjeni, a time i na cjelokupnom tekućem računu. Tako se u 2011. godini očekuje rast relativnog pokazatelja manjka na 3,8% BDP-a, a on bi do 2013. godine mogao premašiti 5% BDP-a.

Opisana projekcija manjka na tekućem računu u 2010. godini smanjena je u odnosu na prethodni PEP s 6,0% BDP-a na 2,8%, te ukazuje na njegovu snažnu kontrakciju, za razliku od ranije očekivanog produblјivanja. To je posljedica pada ekonomske aktivnosti u 2010. godini, a time i snažne kontrakcije domaće potražnje, za razliku od očekivanoga blagoga gospodarskog oporavka iz prethodnog PEP-a (0,5%). Posljedično su naniže revidirane i projekcije manjka u narednim godinama, u skladu s najnovijom ocjenom kretanja u tekućoj godini.

Priljevi kapitala iz inozemstva, isključujući promjene međunarodnih pričuva, u prvom su polugodištu 2010. godine bili vrlo blagi (0,3 milijarde eura) te su se većinom odnosili na inozemna izravna ulaganja i povlačenje gotovine i depozita banaka. U istom su se razdoblju smanjile dužničke obveze prema inozemstvu što, kada se isključe međuvalutarne promjene i razlike u obuhvatu, odgovara promjeni inozemnog duga. U drugom dijelu 2010. godine, s obzirom na smanjene potrebe za financiranjem manjka tekućeg računa, kao i dalje prisutnu nesigurnost na financijskim tržištima, neto priljevi kapitala mogli bi biti razmjerno skromni. S povećanjem manjka tekućeg računa u 2011. godini predviđaju se i nešto veće potrebe za inozemnim financiranjem, no usprkos tome rast priljeva inozemnog kapitala u privatni nefinancijski sektor i dalje bi mogao biti razmjerno slab.

Što se tiče izravnih ulaganja u Hrvatsku, ona bi u 2010. godini mogla iznositi oko 1,5 milijardi eura, što otprilike odgovara razini iz prethodne godine kada se isključi učinak kružnih ulaganja⁴. Najveći iznosi izravnih vlasničkih ulaganja trebali bi se ostvariti u trgovinskoj djelatnosti, zatim u turizmu i graditeljstvu, kao i u okviru već započelih projekata u drugim djelatnostima. Iznos zadržanih zarada mogao bi donekle nadmašiti ostvarenja iz 2009. godine pod pretpostavkom da će se gubici koji su prošle godine ostvareni u određenim djelatnostima, posebice naftnoj industriji te u poslovanju *lizing* poduzeća, značajno ublažiti. Ipak, dio oporavka u tim djelatnostima mogla bi nadomjestiti smanjena dobit u bankarstvu. Zaduživanje kod vlasnički povezanih poduzeća, što također čini dio izravnih ulaganja, vjerojatno će ostati skromno kao i u prvom polugodištu 2010. godine. U narednoj bi godini interes ulagača mogao i dalje biti prilično slab, pa bi iznos inozemnih izravnih ulaganja mogao biti tek nešto viši nego u 2010. godini, a sličan se blag, ali stabilan rast očekuje i u razdoblju nakon toga.

⁴ Ukupna inozemna izravna ulaganja u 2009. godini iznosila su 2,1 milijardi eura, od čega se na kružna ulaganja odnosilo 0,7 milijardi eura (porast izravnih dužničkih ulaganja u Hrvatsku te izravnih vlasničkih ulaganja u inozemstvo). U prvoj polovini 2010. godine dio tih ulaganja (0,4 milijarde eura) pretvoren je u vlasnički kapital što je rezultiralo istodobnim smanjenjem dužničkih te povećanjem vlasničkih izravnih ulaganja, bez učinka na ukupna inozemna izravna ulaganja u RH. Do kraja godine predviđa se da će dodatnih 0,9 milijardi eura kružnih dužničkih ulaganja biti pretvoreno u vlasnički kapital, što će također utjecati na povećanje vlasničkih, odnosno podjednako smanjenje dužničkih izravnih ulaganja.

Osim priljeva vlasničkih ulaganja, i dužničke bi obveze mogle nastaviti bilježiti razmjerno skroman rast jer se, unatoč vrlo blagom oporavku gospodarske aktivnosti, ne očekuje intenziviranje zaduživanja u inozemstvu. U prvih su sedam mjeseci 2010. godine domaći sektori otplatili više inozemnih obveza nego što su ugovorili novih zaduženja, no stanje bruto inozemnog duga se usprkos tome blago povećalo zbog međuvalutnih promjena. Pritom je među domaćim sektorima jedino država zabilježila veća zaduženja. U nastavku godine očekuje se da će se negativni učinci međuvalutnih promjena donekle ublažiti, a projekcijom se ipak predviđa rast stanja bruto duga, i to zbog očekivanog dodatnog zaduživanja središnje države i poslovnih banaka te vrlo blagog povećanja duga poduzeća. Tako bi se inozemni dug na razini cijele 2010. godine sveukupno mogao povećati za 2,3 milijarde eura te na kraju godine dosegnuti 45,4 milijarde eura, čime bi se relativni pokazatelj inozemne zaduženosti povećao na 100,6% ocijenjenog BDP-a (s 94,9% u 2009.godini). Očekivani vrlo blagi gospodarski oporavak u 2011. godini vrlo vjerojatno neće izazvati novi ciklus snažnog inozemnog zaduživanja, pri čemu bi rast duga mogle zabilježiti banke, u skladu s rastom kreditne aktivnosti, te središnja država, zbog povećane potrebe financiranja proračunskog manjka. Bruto inozemni dug bi se i u narednim godinama mogao tek lagano povećavati, pri čemu se u situaciji rasta nominalnog iznosa BDP-a može očekivati i stabilizacija omjera bruto inozemnog duga i BDP-a na razinama od oko 100%.

Uredbom o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju iz prosinca 2009. godine odgođena je potpuna liberalizacija kapitalnog računa, odnosno liberalizacija depozitnih poslova rezidenata u inozemstvu i odobravanja kratkoročnih financijskih kredita nerezidentima. Povezano s time, treba istaknuti da je potpuna liberalizacija odobravanja kratkoročnih financijskih kredita nerezidentima stupila na snagu 1. srpnja 2010. godine, a potpuna liberalizacija depozitnih poslova rezidenata u inozemstvu nastupit će s 1. siječnjem 2011. godine.

3 JAVNE FINACIJE

3.1 PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG

3.1.1 Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi

U narednom srednjoročnom razdoblju ključni cilj Vlade Republike Hrvatske bit će očuvanje makroekonomske stabilnosti i stvaranje uvjeta za oporavak i stabilan gospodarski rast. Fiskalna politika bit će usmjerena ka konsolidiranju javnih financija, a za što je od iznimne važnosti i provođenje Zakona o fiskalnoj odgovornosti⁵, kojeg je Sabor usvojio 23. studenog 2010. godine, a isti je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine.

Značajan doprinos ostvarivanju ciljeva fiskalne politike pružit će i strukturne reforme koje su detaljno razrađene u nastavku dokumenta.

U skladu s tim fiskalna politika djelovat će u smjeru ispunjavanja dvanaest općih ciljeva definiranih u Strategiji Vladinih programa za razdoblje 2011. – 2013. godine:

- *makroekonomska i gospodarska stabilnost* - ostvarit će se učinkovitim upravljanjem javnim financijama kroz daljnje unaprjeđenje proračunskih procesa, jačanjem sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru, daljnjim razvojem makroekonomske statistike, pravednim i učinkovitim prikupljanjem prihoda te jačanjem kapaciteta za korištenje fondova Europske unije;
- *optimalno ozračje za razvoj konkurentnoga gospodarstva* - ostvarenju ovog cilja pridonijet će učinkovitiji način korištenja nacionalnih resursa putem jačanja konkurentnosti i održivosti energetskog sustava, provođenje mjera za jačanje konkurentne sposobnosti gospodarskih subjekata koje uključuju restrukturiranje i razvoj pojedinih grana industrije, podršku razvoju malog gospodarstva, poticanje razvoja gospodarstva na otocima i u priobalju i provođenje inspekcijskih nadzora gospodarskih inspektora u području djelatnosti ugostiteljstva, turizma i trgovine, zatim jačanje razvijenosti, konkurentnosti i fleksibilnosti tržišta rada te poboljšanje zaštite ekonomskih interesa i sigurnosti potrošača;
- *jačanje pravne države i vladavine prava* - postizat će se daljnjim provođenjem reforme pravosuđa koja je usmjerena na jačanje preduvjeta za neovisnost, nepristranost i profesionalizam u pravosuđu, ubrzavanje sudskih postupaka i racionalizaciju mreže pravosudnih tijela, jačanje zaštite ljudskih prava i sloboda, kao i na unaprjeđenje zatvorskog sustava, potom suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala, racionalizaciju sustava državne uprave i reformu sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave te na razvoj učinkovitog sustava upravljanja i razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi;
- *poticanje znanja, izvrsnosti i kulture* – postizat će se putem uspostave ekonomične i učinkovite mreže odgojnih i obrazovnih ustanova, uspostave sustava osiguranja kvalitete na svim razinama sustava odgoja i obrazovanja te razvijanjem sustava športa i športskih djelatnosti, zatim stvaranjem informacijskog društva, razvijanjem kulturnog i umjetničkog stvaralaštva te daljnjom zaštitom i očuvanjem kulturne baštine;
- *ravnomjerni regionalni razvoj* – ostvarenju ovog cilja pridonijet će poticanje razvoja županija i statističkih regija te održivog razvoja slabije razvijenih regija, zatim razvoj

⁵ Narodne novine, broj 139/10

pograničnih područja i jačanje prekogranične suradnje, gospodarenje šumama, održivi razvoj vodnog gospodarstva te razvoj prometnog sustava;

- *jačanje socijalne pravednosti* – u ostvarivanju ovog cilja nastaviti će se poduzimati mjere usmjerene na poboljšanje kvalitete života osjetljivih skupina, širenje mreže usluga na nove lokalne zajednice i korisnike, unaprjeđenje kvalitete usluga i pružatelja usluga, lokalno zapošljavanje u pružanju socijalnih usluga te poticanje i promoviranje volonterskog rada, socijalno osnaživanje obitelji, djece i mladih, zaštita digniteta hrvatskih branitelja u društvu te poticanje razvijanja održivog sustava mirovinskog osiguranja u uvjetima starenja;
- *pozicioniranje Republike Hrvatske kao jedne od vodećih europskih turističkih destinacija* - ostvarivat će se poticanjem održivog korištenja prirodnih i kulturno-povijesnih potencijala, razvojem turističkog sektora kroz poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu, ulaganje u razvoj kadrova u turizmu, stvaranje uvjeta za kvalitetan i siguran boravak turista i poticanje razvoja turizma u turistički nedovoljno razvijenim područjima te učinkovitom promocijom turističkog proizvoda i usluga;
- *konkurentniji poljoprivredno-prehrambeni i ribarski sektor* - postići će se kroz nastavak prilagodbe sustava potpora poljoprivrednoj proizvodnji i ribarstvu sustavu Europske unije, poboljšanje tržišnih mehanizama za prodaju poljoprivredno-prehrambenih i ribarskih proizvoda, zaštitu zdravlja ljudi, životinja i bilja, zaštitu interesa potrošača te kroz ruralni razvoj;
- *daljnje jačanje međunarodnog položaja Republike Hrvatske* – u proteklim godinama međunarodni položaj Hrvatske osnažen je u svim vidovima vanjske politike, a tijekom 2009. i 2010. godine ostvaren je daljnji napredak u pregovorima o pristupanju Europskoj uniji, koji su ušli u završnu fazu. U prijelaznom razdoblju do punopravnog članstva iznimnu važnost imat će informiranje hrvatske javnosti o Europskoj uniji i integracijskom procesu, kao i stvaranje vjerodostojne hrvatske inačice pravne stečevine Europske unije i prevođenje za potrebe procesa pristupanja.
- *unaprjeđenje policije i oružanih snaga u službi građana* - provodit će se kroz jačanje prevencije kaznjivih ponašanja i unaprjeđenje otkrivanja i suzbijanja kriminaliteta, povećanje sigurnosti cestovnog prometa, jačanje sigurnosti državne granice, napredak u upravnim poslovima i inspekcijskom nadzoru, izgradnju integriranog sustava zaštite i spašavanja te održavanje međunarodne obrambene i policijske suradnje;
- *zaštita, očuvanje i unaprjeđenje zdravlja* - provodit će se reorganizacijom i unaprjeđenjem sustava hitne medicinske pomoći, popunjavanjem mreže javnozdravstvene djelatnosti, razvojem i standardizacijom zdravstvene infrastrukture te informatizacijom sustava zdravstva, provođenjem nadzora nad zakonitošću rada institucija i djelatnika u zdravstvenoj djelatnosti, kao i promoviranjem zdravih stilova života;
- *zaštita okoliša i prostorni razvoj* – provodit će se djelotvornim upravljanjem okolišem, poduzimanjem aktivnosti usmjerenih na uređenje katastarsa i svrhovito korištenje i namjenu prostora, provođenjem mjera za unaprjeđenje stanja u području stanovanja, komunalnog gospodarenja i graditeljstva.

3.1.2 Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije

Tekuća kretanja proračuna konsolidirane opće države

Nepovoljna gospodarska kretanja koja su u RH prisutna tijekom 2009. i 2010. godine imala su za rezultat značajne učinke na javne financije. Naime, pad gospodarske aktivnosti direktno se odrazio na proračunske prihode kao na najizravniji kanal prijenosa nepovoljnih gospodarskih kretanja na javne financije. Takva kretanja prihodne strane općeg proračuna su u kombinaciji s ograničenjima na strani izvora financiranja imala i značajnih implikacija na kretanje ukupnih rashoda proračuna opće države. Naime, u uvjetima u kojima su prisutna ograničenja na strani izvora financiranja i u uvjetima kretanja cijene novih izvora financiranja, rashodna strana općeg proračuna prošla je kroz značajni proces usklađivanja prema fiskalnim mogućnostima uvažavajući strukturu rashodne strane i, u danim uvjetima, najvišu moguću razinu zadovoljavanja realnih potreba svih razina općeg proračuna. U tom smislu, valja napomenuti kako su tijekom 2009. godine donesena tri rebalansa državnog proračuna i financijskih planova izvanproračunskih korisnika te promjene u projekciji jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Mjere koje su bile poduzimane tijekom 2009. godine odnosile su se i na prihode i na rashode. Na prihodnoj strani posebno valja naglasiti povećanje opće stope poreza na dodanu vrijednost za 1 postotni bod odnosno s 22% na 23% te uvođenje posebnog poreza na plaće, mirovine i ostale primitke kao poreznog oblika s limitiranim vijekom trajanja. Također, tijekom 2010. godine je u dvije faze ukinut Posebni porez na plaće, mirovine i druge primitke. Naime, ovaj je porezni oblik uveden sredinom 2009. godine s ograničenim vijekom trajanja i to najdalje do isteka 2010. godine. Hrvatski sabor je u travnju 2010. godine usvojio Zakon prema kojem se ukida plaćanje posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke po stopi od 2% na primitke od 3.000 do 6.000 kuna od 1. srpnja 2010. godine, te stopa od 4% na primitke veće od 6.000 kuna od 1. studenoga 2010. godine.

Na rashodnoj strani mjere su bile usmjerene na osiguravanje maksimalno mogućih ušteda kroz smanjivanje troškova provođenja pojedinih programa te usmjeravajući dio tih sredstava na financiranje anti-recesijskih mjera, u prvom redu na održanje životnog standarda najugroženijih skupina stanovništva. U ovom kontekstu treba istaknuti i potpore za očuvanje radnih mjesta za poslodavce koji su zbog utjecaja gospodarske i financijske krize prisiljeni smanjiti svoje gospodarske aktivnosti uslijed čega se pojavljuje opasnost viška radne snage. Povrh navedenog, smanjene su plaće državnih dužnosnika smanjenjem osnovice za obračun plaća za daljnjih 5% u odnosu na osnovicu iz travnja 2009. godine, a smanjene su i mirovine određene prema Zakonu o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, za 10%. Izvršenje 2009. godine ukazuje na ostvarenje u skladu s posljednjim izmjenama godišnjeg plana iz srpnja 2009. godine. Kao rezultat navedenih kretanja u prihodima i rashodima općeg proračuna, neto pozajmljivanje/zaduživanje je u 2009. godini iznosilo -4,1% BDP-a što je povećanje negativnog salda u odnosu na prethodnu 2008. godinu za 2,7 postotna boda.

Tablica 2: Kretanje prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja konsolidirane opće države 2006.-2009. godine

% BDP-a	2006	2007	2008	2009
Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-3,0	-2,5	-1,4	-4,1
ukupni prihodi	39,6	40,7	39,8	38,7
ukupni rashodi	42,6	43,2	41,2	42,8

Izvor: MFIN

Negativna gospodarska kretanja su nastavljena i u 2010. godini. Iako početkom 2010. godine na financijskom tržištu još uvijek postoje određene poteškoće, za razliku od 2009. godine, postoji puno viša razina likvidnosti cjelokupnog sustava. Usprkos tomu, određena doza opreza među glavnim dionicima financijskih tržišta još je uvelike prisutna početkom 2010. godine te se Vlada izravno uključuje u iznalaženje mogućnosti za poticanje financiranja poslovnog sektora kroz razrađene modele financiranja kako za svrhu sređivanja tekućeg poslovanja tako i za svrhu pokretanja novih investicijskih inicijativa. U tom smislu, Vlada je u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom razradila i pokrenula modele financiranja čiji je cilj pokrenuti kreditnu i investicijsku aktivnost uz niži trošak financiranja. Navedeni modeli uključuju sustav sufinanciranja u okviru novih kreditnih linija usmjerenih prvenstveno za obrtna sredstva subjekata čije je poslovanje pod negativnim utjecajima financijske i gospodarske krize te sustav sudjelovanja države u dijelu rizika novih kreditnih plasmana banaka kroz shemu jamstava usmjerenih novim investicijskim projektima. U travnju 2010. godine, Vlada je donijela sveobuhvatni Program gospodarskog oporavka koji podrazumijeva stvaranje preduvjeta za izlazak iz krize i stvaranje temelja za buduću, što jači, gospodarski rast i razvoj. Program gospodarskog oporavka sadrži stotinjak prioritarnih reformskih mjera od kojih je najveći dio onih mjera koje su usmjerene na kratki i srednji rok, a mjere se u najvećem dijelu odnose na javnu upravu, fiskalnu politiku, oživljavanje domaćeg gospodarstva, tržište rada, sustav socijalnog osiguranja, obrazovanje i znanost i druge. Nastavak nepovoljnih gospodarskih kretanja u 2010. godini, ali i određene zakonske izmjene s efektom na prihodnoj strani proračuna utječu na nižu razinu očekivanih prihoda proračuna u odnosu na prvotni plan za 2010. godinu što je adresirano u okviru rebalansa državnog proračuna za navedenu godinu. Naime, u skladu s odrednicama Programa gospodarskoga oporavka, Vlada je provela izmjene u sustavu poreza na dohodak koji je pojednostavljen smanjivanjem broja poreznih stopa i ukidanjem poreznih olakšica. S druge strane, promijenjene su granice razreda oporezive osnovice na koje se primjenjuju nove stope poreza na dohodak. Promjenom razreda oporezive osnovice i promjenom stopa poreza na dohodak koji se primjenjuju na navedene razrede, postignuto je smanjenje poreznog opterećenja dohotka fizičkih osoba, a što daje dodatni poticaj potrošnji. Naime, u dijelu poreznih stopa dotadašnja stopa od 15% smanjuje na 12%, a ukidaju se stope od 35% i 45% te se uvodi nova stopa od 40%. Smanjenje prve porezne stope na 12% posebice utječe na povećanje dohotka osoba s nižim dohocima. Ovim izmjenama u sustavu poreza na dohodak povećani su neto primitci za oko 1,5 milijuna građana. Ukidanjem poreznih olakšica koje je porezni obveznik mogao koristiti do 12 tisuća kuna godišnje, a koje su u manjoj mjeri bile dostupne socijalno ugroženim skupinama stanovništva postigla se viša razina socijalne osjetljivosti uz istovremenu administrativno pojednostavljenje sustava poreza na dohodak i porast učinkovitosti.

Makroekonomska kretanja i kretanja proračunskih prihoda tijekom 2010. godine ukazivala su na slabija ostvarenja od originalno planiranih. Korekcija makroekonomskih i fiskalnih planskih veličina učinjena je krajem kolovoza u okviru rebalansa državnog proračuna te financijskih planova odnosno projekcija ostalih razina općeg proračuna. Na razini proračuna opće države, ovim je izmjenama smanjen plan prihoda na razini godine za 1,7% BDP-a dok je rashodna strana općeg proračuna povećana za 0,1% BDP-a. Na razini državnog proračuna kao najveće sastavnice općeg proračuna, izmjene plana za 2010. godinu su iznosom bile najznačajnije. Naime, plan prihoda državnog proračuna umanjen je za 4,5 milijardi kuna ili 1,4% BDP-a dok su ukupni rashodi uvećani za 900 milijuna kuna ili 0,3% BDP-a. Navedeno povećanje rashoda državnog proračuna za 2010. godinu proizlazi iz osiguravanja dodatnih sredstava na razini godine za pojedine rashodne kategorije kao što su mirovine, elementarne nepogode, naknade za nezaposlene i druge te je provedena daljnja racionalizacija ostalih rashodnih kategorija u mjeri kojom je najveći dio ovih porasta kompenziran.

Slijedom navedenih izmjena na prihodnoj i rashodnoj strani, nova razina neto pozajmljivanja / zaduživanja utvrđena je na razini -5,2% BDP-a.

Izmjene u okviru proračuna za 2010. godinu su u najvećem dijelu pod utjecajem makroekonomskih kretanja što se tiče prihodne strane odnosno pod utjecajem daljnje racionalizacije što se tiče rashodne strane. Izmjene proračuna za 2010. godinu ujedno predstavljaju i osnovu proračuna za 2011. godinu. Naime, uz donošenje izmjena proračuna za 2010. godinu, Hrvatski sabor je donio Zaključak kojim je razina rashoda utvrđenih u okviru rebalansa proračuna za 2010. godinu ujedno i gornji limit visine rashoda za naredne dvije godine odnosno 2011. i 2012. godinu.

U studenom 2010. godine Vlada RH je predložila, a Hrvatski sabor donio proračun za 2011. godinu s projekcijama za 2012. i 2013. godinu koji je izrađen poštujući ograničenja na strani maksimalne razine rashoda prema ranije spomenutom Zaključku Hrvatskog sabora. Uz proračun za 2011. godinu te projekcije za 2012. i 2013. godinu, Hrvatski sabor je također u studenom 2010. godine donio Zakon o fiskalnoj odgovornosti. Navedeni Zakon sadrži fiskalna pravila usmjerena provedbi fiskalne konsolidacije u nadolazećem razdoblju te razrađuje i/ili osnažuje odnosno uvodi pojedine odrednice za postizanje jače razine fiskalne odgovornosti. Prema spomenutim fiskalnim pravilima ukupni rashodi općeg proračuna izraženi udjelom u procijenjenom bruto domaćem proizvodu godišnje će se smanjivati za najmanje 1 postotni bod, pri čemu se to smanjenje provodi do trenutka kada će primarni fiskalni saldo općeg proračuna u nominalnom iznosu biti jednak nuli ili pozitivan. Nakon toga cilj je postizanje ciklički prilagođenog primarnog fiskalnog salda općeg proračuna na razini nula ili pozitivnog tijekom ciklusa kako bi se postigla stabilizacija i smanjivanje udjela javnog duga u bruto domaćem proizvodu.

Srednjoročne fiskalne projekcije

Prihodi konsolidirane opće države

Plan prihoda konsolidirane opće države za 2011. godinu i projekcije za razdoblje 2012. - 2013. temelje se na makroekonomskim pretpostavkama za razdoblje 2011. - 2013. godine i očekivanim prihodima proračuna za 2010. godinu, uzimajući u obzir procijenjene efekte pristupanja i punopravnog članstva Republike Hrvatske Europskoj uniji, kao i izmjene zakonskih propisa u području poreza. Izmjenama Zakona o porezu na dohodak, provedenima sredinom 2010. godine, promijenjene su porezne stope poreza na dohodak te razredi za primjenu stopa, a s ciljem pojednostavljenja sustava poreza na dohodak i manjeg poreznog opterećenja za najveći dio hrvatskih građana. Godišnji učinak ove izmjene, odnosno smanjenje prihoda po ovoj osnovi, procjenjuje se na oko 0,3% BDP-a. Zakonske izmjene provedene su i na području trošarina. Naime, Uredbom Vlade mijenja se iznos stope proporcionalne trošarine na cigarete s primjenom od 1. listopada 2010. godine, na način da se ista povećava s 30% na 35% od maloprodajne cijene radi postupnog dostizanja minimalnih uvjeta i iznosa trošarine na cigarete propisanih direktivama EU. Također, Uredbom Vlade mijenja se visina trošarine za bezolovni motorni benzin koji se koristi kao pogonsko gorivo s primjenom od 1. rujna 2010. godine, na način da se ista povećava s 2.850 kuna/1000l na 3.100 kuna/1000l što je povećanje od 0,25 kuna po litri za koliko je ista trošarina bila umanjena u vrijeme snažnih pritisaka na cijene naftnih derivata 2007. godine. Osim navedenih promjena koje će u srednjoročnom razdoblju ostvariti utjecaje na kretanje ukupnih prihoda općeg proračuna valja naglasiti kako projekcije za promatrano razdoblje u obzir uzimaju i efekte punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna.

U skladu sa svime navedenim, ukupni prihodi proračuna konsolidirane opće države za 2011. godinu planirani su na razini od 36,5% BDP-a, što predstavlja smanjenje za 1,4 postotna boda BDP-a u odnosu na 2010. godinu. Ovdje posebno treba napomenuti da je takvo kretanje

udjela prihoda u BDP-u pod utjecajem ukidanja Posebnog poreza na plaće, mirovine i druge primitke tijekom 2010. godine.

U 2012. godini, prihodi konsolidirane opće države kao udio u BDP-u kreću se na razini od 37,0% BDP-a dok se za 2013. godinu projiciraju na razini 36,8% BDP-a.

Najznačajniji proračunski prihod, prihod od PDV-a za 2011. godinu planiran je na razini od 11,6% BDP-a, a do kraja 2013. godine predviđa se njihovo povećanje za 0,3 postotna boda BDP-a odnosno na razinu od 11,9% BDP-a. Navedeno kretanje je pod utjecajem očekivanog ubrzanja gospodarskog rasta prema kraju promatranog razdoblja, a projekcije ovog prihoda se temelje na očekivanom kretanju osobne potrošnje.

Za razliku od PDV-a, u srednjoročnom razdoblju udio u BDP-u smanjuju prihodi od poreza na dobit, carine i trošarine. Prihodi od poreza na dobit planirani su na temelju izmijenjenih makroekonomskih prilika, smanjenja očekivane dobiti poduzeća i s obzirom na njihov vremenski utjecaj na kretanja prihoda od poreza na dobit. Projicirani prihodi od poreza na dobit kreće se od 1,7% BDP-a u 2011. do 1,6% BDP-a u 2013. godini. Posebni porezi i trošarine također bilježe postupno smanjenje udjela u BDP-u i to s 3,4% u 2011. na 3,2% u 2013. godini. Pri projekciji prihoda od trošarina uzete su u obzir stope rasta gospodarstva, trend dosadašnjih kretanja ovih prihoda, izmjene zakonskih propisa kod trošarina na duhan i duhanske preradevine te trošarina na naftne derivate. Projekcije prihoda od carina i carinskih pristojbi pokazuju konstantni udio u BDP-u na razini od 0,5% tijekom projekcijskog razdoblja. Prihodi od poreza na dohodak planirani su na temelju očekivanog kretanja bruto plaća i ukupne zaposlenosti, uzimajući u obzir zakonske izmjene poreznih stopa i poreznih razreda. Udio prihoda od poreza na dohodak u BDP-u kreće se na razini od 2,6% BDP-a za cijelo srednjoročno razdoblje.

Prihodi od socijalnih doprinosa planirani su u skladu s očekivanjima na tržištu rada, odnosno u skladu s kretanjima bruto plaća i zaposlenosti. Ovi su prihodi u uskoj vezi s ekonomskom aktivnošću kako s razdobljem u kojem se prikupljaju, tako i s prethodnim razdobljima obzirom na vremensku dinamiku utjecaja sveukupne ekonomske aktivnosti na tržište rada. Prihodi od socijalnih doprinosa u srednjoročnom razdoblju planirani su s konstantin udjelom u BDP-u i to na razini od 11,6%.

Prihode od imovine čine prihodi od dobiti trgovačkih društava i financijskih organizacija, prihodi od dividendi, koncesija, iznajmljivanja i zakupa imovine, kamata te ostali prihodi od imovine. Ovi se prihodi u promatranom srednjoročnom razdoblju planiraju na prosječnoj razini od 0,9% BDP-a.

Rashodi konsolidirane opće države

Kretanje rashoda konsolidirane opće države u narednom trogodišnjem razdoblju bit će određeno ključnim ciljevima i mjerama sadržanim u Strategiji Vladinih programa. Kretanja rashoda u navedenom razdoblju su također određena i Programom gospodarskog oporavka. Provođenje strukturnih reformskih mjera predviđenih ovim programom, imat će za rezultat i utjecaj na kretanje pojedinih rashodnih kategorija u nadolazećem razdoblju. Smjer smanjivanja udjela ukupnih rashoda u bruto domaćem proizvodu u razdoblju neposredno nakon krize te u godinama koje slijede sadržan je i kroz integrale odredbe Zakona o fiskalnoj odgovornosti koji je također određen u mjerama Programa gospodarskoga oporavka te Zaključka Hrvatskog sabora usmjerenog na ograničavanje razine ukupnih rashoda državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika. U kontekstu svega navedenoga, rashodi konsolidirane opće države će u narednom trogodišnjem razdoblju bilježiti kontinuirano smanjivanje svojega udjela u BDP-u te time doprinositi dostizanju, a zatim i održavanju onih fiskalnih pozicija koje će u konačnici osnažiti dugoročnu održivost javnih financija. Posebno

treba napomenuti da će rashodi zadržati orijentiranost na zadovoljavanje najširih društvenih potreba kroz nastavak ulaganja u razvoj poduzetništva, ravnomjerni regionalni razvoj, poticanje znanja i izvrsnosti te zaštitu socijalno najosjetljivijih skupina stanovništva. Isto tako, nastaviti će se kontinuirano provoditi aktivnosti i projekti vezani uz prilagodbu RH u procesu pridruživanja EU, a koji se odnose na ubrzano zbrinjavanje povratnika i izbjeglica, prilagodbu poljoprivrednog sustava pravilima EU, uspostavu i upravljanje schengenskim sustavom, reformu pravosuđa, izgradnju administrativnih kapaciteta, izgradnju i opremanje graničnih prijelaza, prilagodbu sustavu europske statistike i drugo. Zadovoljavanje svih ovih potreba s jedne strane te osiguravanje kontinuiranog doprinosa rashodne strane provedbi fiskalne konsolidacije upravo kao temelj imaju provođenje strukturnih reformi u skladu sa strateškim opredjeljenjem. Uzimajući u obzir sve navedeno, ukupni rashodi konsolidirane opće države kretat će se od 41,9% BDP-a u 2011. godini na razinu od 39% BDP-a u 2013. godini.

Iznosom najznačajnija skupina rashoda proračuna opće države su socijalne naknade koje će u nadolazećem trogodišnjem razdoblju bilježiti kontinuirano smanjivanje svojega udjela u BDP-u s 13,5% u 2011. do 12,5% u 2013. godini. Kretanja ovih rashoda su u najvećoj mjeri određena kretanjem najznačajnijih kategorija socijalnih naknada, a to su rashodi za mirovine i rashodi za zdravstvo. Izdvajanja u zdravstvu pod utjecajem su daljnje provedbe zdravstvene reforme, posebice u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti, a u cilju održivosti financijske stabilnosti zdravstvenog sustava. Osnovne odrednice rashoda za mirovine u nadolazećem razdoblju jest kretanje broja korisnika mirovina, kretanje rashoda u svrhu izjednačavanja takozvanih „starih“ i „novih“ umirovljenika te izostanak indeksacije mirovine u 2011. godini. Nadalje, kategorija socijalnih naknada uključuje i potrebna sredstva za ostvarivanje prava po osnovi socijalne skrbi, materijalno pravnu zaštitu nezaposlenih osoba te zaštitu majčinstva i obiteljske naknade.

Naknade zaposlenima u javnim i državnim službama, svojim prosječnim udjelom od 25% u ukupnim rashodima, čine drugu po veličini skupinu rashoda proračuna opće države. U naredne tri godine kretanje ovih rashoda će u najvećoj mjeri biti određeno kretanjem broja državnih i javnih službenika. Naime, u skladu s odredbama Programa gospodarskog oporavka o smanjivanju broja državnih i javnih službenika za oko 5% dio učinaka na rashode se predviđa i u promatranom razdoblju. Tako se u promatranom razdoblju očekuje kontinuirano smanjivanje udjela ovih rashoda u BDP-u s 10,5% u 2011. na 9,6% u 2013. godini. Ovi rashodi su u nadolazećem trogodišnjem razdoblju također pod utjecajem osiguranja sredstava za 0,5% rasta plaća za minuli rad, 2,2% rasta plaća u obrazovanju i znanosti na temelju Sporazuma o dodacima na plaću u obrazovanju i znanosti iz 2006. godine i dodatnog jačanja administrativnog kapaciteta u procesu priprema Republike Hrvatske za članstvo u EU.

Rashodi za intermedijarnu potrošnju, koje u glavnini čine rashodi za dobra i usluge usmjereni u naknade troškova zaposlenima, materijal, energiju i usluge, kretat će se na prosječnoj razini od 3% BDP-a u srednjoročnom razdoblju. Njihovu dinamiku u velikoj mjeri odredit će aktivnosti i projekti koji se financiraju iz pretpristupnih i pristupnih programa EU. Također, u 2011. godini ovi su rashodi pod utjecajem pojedinih rashoda koji su jednokratnog karaktera, a odnose se na popis stanovništva, parlamentarne izbore, referendum za EU te rashode za vojnu opremu.

Rashodi za subvencije bilježit će daljnje smanjenje svog udjela i to s 2,2% BDP-a u 2011. godini na 2,0% BDP-a u 2013. godini. Ovo smanjenje u najvećem dijelu odnosi se na smanjenje subvencija željezničkom i zračnom prometu.

Rashodi za dohodak od vlasništva će u nadolazećem razdoblju biti određeni kretanjem rashoda za kamate. Naime, pod utjecajem kretanja na financijskim tržištima i pod utjecajem fiskalnih kretanja u uvjetima gospodarske krize, rashodi za kamate će u promatranom

razdoblju bilježiti kontinuirano nominalno povećanje. Udio rashoda za dohodak od vlasništva će se u nadolazećem trogodišnjem razdoblju kretati na razini 2,2% BDP-a.

Ostali tekući transferi, koji uključuju tekuće pomoći i tekuće donacije, planirani su u na razini 1,3% BDP-a u 2011. te 2,2% BDP-a u 2012. i 2013. godini. Razlog povećanju udjela u BDP-u ovih rashoda u 2012. godini jest u činjenici planiranih sredstava doprinosa Republike Hrvatske proračunu EU od oko 1,0% BDP-a. Kapitalni transferi, koje čine kapitalne pomoći i kapitalne donacije, projicirani na prosječnoj razini od 1,6% BDP-a u promatranom srednjoročnom razdoblju.

Rashodi za bruto investicije u kapital predstavljaju neto rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, strateških zaliha i pohranjenih vrijednosti. Ovi rashodi će se kretati od razine 1,9% BDP-a u 2011. godini do 1,5% BDP-a u 2013. godini što će u najvećoj mjeri biti određeno aktivnostima vezanim uz kapitalne investicije u zdravstvu i socijalnoj skrbi, znanosti i školstvu, pravosuđu, cestovnoj infrastrukturi, vodoprivredi i drugo.

Tablica 3: Kretanje prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države 2009.-2013.

ESA 95	% BDP-a	2009.	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
TR	Ukupni prihodi	38,5	37,8	36,3	36,8	36,6
	<i>Najznačajnije stavke ukupnih prihoda:</i>					
P.11	Market output	3,2	3,2	3,1	3,0	2,9
D.211	Porez na dodanu vrijednost	11,1	11,5	11,6	11,8	11,9
D.61R	Socijalni doprinosi	12,2	12,0	11,8	11,8	11,8
D.5R	Tekući porezi na dohodak, bogatstvo itd	6,5	5,5	4,5	4,4	4,5
D.51A	- od čega: porez na dohodak	3,1	2,8	2,6	2,6	2,6
D.51B	porez na dobit	2,8	1,9	1,7	1,7	1,6
D.212	Carine i carinske pristojbe, isključujući PDV	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
D.214	Porezi na proizvode, osim PDV-a i carina	3,8	4,1	3,9	3,8	3,7
D.214a	- od čega: trošarine	3,3	3,6	3,4	3,3	3,2
D.4R	Prihodi od imovine	0,8	0,4	0,4	0,3	0,2
TE	Ukupni rashodi	42,6	43,0	41,9	40,7	39,0
	<i>Najznačajnije stavke ukupnih rashoda:</i>					
P.2	Intermedijarna potrošnja	4,8	4,8	4,8	4,4	4,1
D1.P	Naknade zaposlenima	10,6	10,8	10,5	10,0	9,6
D.3P	Subvencije	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
D.4P	Dohodak od vlasništva, plaćeno	1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
	Socijalne naknade osim socijalnih transfera u naravi	13,6	14,0	13,5	13,0	12,5
D.631	Socijalni transferi u naravi	3,3	3,6	3,3	3,2	3,0
D.7P	Ostali tekući transferi	1,4	1,5	1,3	2,2	2,2
D.9P	Kapitalni transferi	1,9	1,8	1,7	1,5	1,6
P.5	Bruto investicije u kapital	1,8	1,8	1,9	1,7	1,5
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4

Izvor: MFIN

Neto pozajmljivanje/zaduživanje

Financijska i gospodarska kriza, čiji učinci su još prisutni, ostvarila je značajne utjecaje na javne financije. Smanjenja gospodarske aktivnosti tijekom 2009. i 2010. godine imala su za rezultat značajne utjecaje na prihodnu stranu proračuna. Takva kretanja i nepovoljna financijska kretanja utjecala su na i na značajno smanjivanje razine rashoda. Međutim, jačina prilagodbe prihoda izmijenjenim makroekonomskim uvjetima bila je izraženija od realnih mogućnosti apsorpiranja takvih kretanja u potpunosti s rashodne strane te je u navedenom razdoblju došlo do povećanja ukupnog manjka proračuna opće države. Naime, nakon kontinuiranog predkriznog smanjivanja ukupnog manjka proračuna opće države do razine od -1,4% BDP-a u 2008. godini, neto pozajmljivanje / zaduživanje bilježi razinu od -4,1% BDP-a u 2009. godini dok nastavak nepovoljnih kretanja u 2010. godini ima za utjecaj kretanje ukupnog manjka na projiciranu razinu od -5,2% BDP-a. U srednjoročnom razdoblju očekuje se smanjivanje manjka općeg proračuna do razine -2,4% BDP-a u 2013. godini. Međutim,

valja naglasiti kako se u 2011. godini očekuje povećanje negativnog salda općeg proračuna u odnosu na 2010. godinu te je isti projiciran na razinu 5,6% BDP-a što je u najvećoj mjeri određeno jednokratnim učincima izmjena u sustavu poreza na dohodak iz 2010. godine te ukidanje Posebnog poreza na plaće mirovine i ostale primitke tijekom 2010. godine, a koji je uveden tijekom 2009. godine. Neto pozajmljivanje/zaduživanje je za 2012. godinu projicirano na razinu od -3,9% BDP-a. Najveći doprinos planiranom smanjivanju negativnog fiskalnog salda doći će od strane rashoda, poduprto provođenjem strukturnih reformi, koji za promatrano razdoblje u prosjeku pokazuju međugodišnja povećanja manja od 1%.

Tablica 4: Kretanje prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema razinama državne vlasti 2009.-2013.

ESA 95	% BDP-a	2009.	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
Državni proračun - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	33,1	32,8	31,6	32,2	32,0
TE	Ukupni rashodi	36,8	37,6	36,5	35,7	34,0
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-3,7	-4,8	-4,9	-3,5	-2,0
Izvanproračunski korisnici - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	1,7	1,6	1,5	1,5	1,4
TE	Ukupni rashodi	1,8	1,8	1,9	1,6	1,5
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-0,1	-0,2	-0,4	-0,2	-0,2
Lokalna država - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	4,8	4,4	4,3	4,2	4,2
TE	Ukupni rashodi	5,1	4,6	4,5	4,4	4,4
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2
Konsolidirana opća država						
TR	Ukupni prihodi	38,5	37,8	36,3	36,8	36,6
TE	Ukupni rashodi	42,6	43,0	41,9	40,7	39,0
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4

Izvor: MFIN

Financiranje proračuna opće države

Kretanje ukupnih potreba za financiranjem u srednjoročnom razdoblju bit će određeno kretanjima fiskalnoga salda, očekivanim kretanjima u financijskoj imovini i dospijećima obveza. Ukupne potrebe za financiranjem će u promatranom razdoblju u najvećoj mjeri biti određene kretanjem fiskalnog salda, a kretanje fiskalnog salda prema kraju promatranog razdoblja bilježiti će sve manji doprinos ukupnim potrebama za financiranjem kako će se negativni fiskalni saldo smanjivati. Dospijeća obveza u narednom razdoblju se kreću na podjednakim nominalnim razinama u prve dvije godine srednjoročnog razdoblja dok u 2013. godini bilježe nominalno povećanje.

U promatranom razdoblju dospijevaju dvije domaće obveznice i to 2012. godine u iznosu od 500 milijuna eura te 2013. godine u iznosu od 4 milijarde kuna te jedna inozemna obveznica i to 2011. godine u iznosu 750 milijuna eura. Na strani zajmova, najveća dospijeća u promatranom razdoblju odnose se na dospijeća sindiciranih kredita izdanih na domaćem financijskom tržištu. Navedeni sindicirani krediti koji dospijevaju u promatranom razdoblju su u nominalnom iznosu 1,385 milijardi eura gdje glavnina iznosa ili oko 1 milijardu eura dospijeva u 2013. godini.

Tablica 5: Pregled dospijuća obveznica RH u razdoblju 2011. – 2013.

Obveznica	Datum izdavanja	Iznos (milijuni)	Kamatna stopa	Dospijće
DOMAĆE OBVEZNICE				
Serija 03 D-12	23.5.2002.	500 EUR	6,88%	23.5.2012.
Serija 11 D-13	11.7.2006.	4.000 HRK	4,50%	11.7.2013.
INOZEMNE OBVEZNICE				
Euro - EUR III 2011.	06.03.2001.	750 EUR	6,75%	14.03.2011.

Izvor: MFIN

Ukupne potrebe za financiranjem u srednjoročnom razdoblju zadovoljit će se na domaćem i na inozemnom financijskom tržištu. Osnovni cilj zaduživanja i upravljanja javnim dugom jest osiguranje financiranja proračunskih potreba uz postizanje najnižih srednjoročnih i dugoročnih troškova financiranja te održavanje prihvatljive razine rizika.

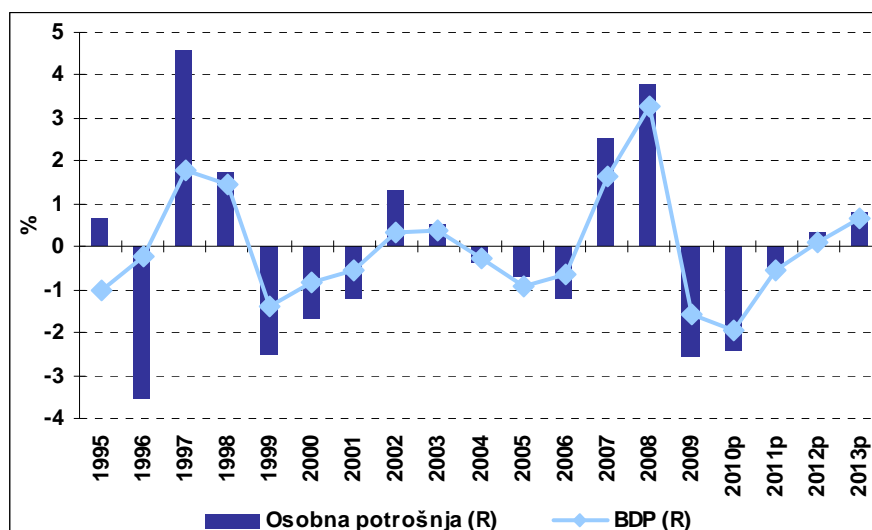
3.1.3 Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita

Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita napravljena je u tri koraka. U prvom koraku izračunata su odstupanja pojedinih makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti. Zatim su ocijenjene elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice. Na kraju je pomoću ocijenjenih elastičnosti cikličkih komponenti i odstupanja makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti izračunat ciklički deficit dok je ciklički prilagođeni primarni deficit izračunat kao razlika između primarnog i cikličkog deficita.

Izračun ciklički prilagođenog deficita temeljen je na pristupu Europske središnje banke⁶ te su kao ciklički osjetljive komponente na prihodnoj strani promatrani porez na dohodak, porez na dobit, porez na dodanu vrijednost, trošarine i doprinosi za socijalno osiguranje, dok su na rashodnoj strani promatrane naknade za nezaposlene. Kao makroekonomske osnovice pojedinih cikličkih komponenti odabrani su: masa plaća, bruto operativni višak, osobna potrošnja te broj nezaposlenih. Dugoročne trend vrijednosti pojedinih makroekonomskih osnovica utvrđene su primjenom Hodrick-Prescottovog filtera na njihove tromjesečne desezonirane vrijednosti uz odabrani parametar izgladivanja $\lambda=300$.

⁶ **Bouthevillain et al., (2001)**, „Cyclically Adjusted Budget Balances: An Alternative Approach“, European Central Bank Working Paper Series, Br. 77.

Grafikon 3: Procijenjeno odstupanje BDP-a i osobne potrošnje od njihovih trend vrijednosti

Izvor: MFIN

Elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice izračunate su ekonometrijskim putem pomoću sljedećeg modela:

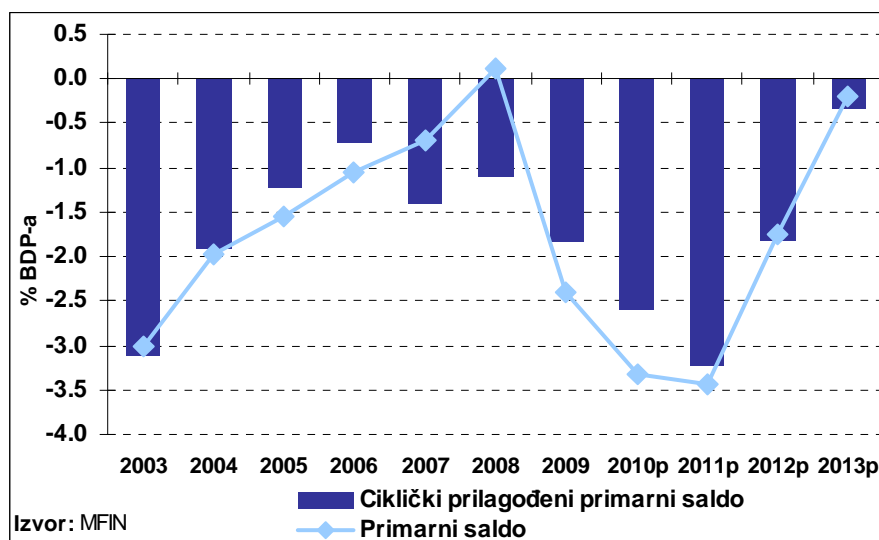
$$\Delta \ln X_t^i = \alpha + \beta(\ln X_{t-1}^i - \gamma \ln V_{t-1}^i + \phi + \delta + \dots) + \delta_1 \Delta \ln V_t^i + \delta_2 \Delta \ln V_{t-1}^i + A + \zeta,$$

gdje je X^i promatrana ciklička komponenta, a V^i odgovarajuća makroekonomska osnovica dok su δ_1 i δ_2 kratkoročne elastičnosti cikličkih komponenti u odnosu na relevantnu makroekonomsku osnovicu u istom te prethodnom razdoblju.

S obzirom da je model s korekcijom odstupanja sastavni dio prikazane jednadžbe, prvo su napravljeni testovi reda integriranosti pojedinih vremenskih serija. Oni ukazuju da je red integriranosti svih serija 1, samo je red integriranosti serije broja nezaposlenih 2. Nakon utvrđivanja kointegracijskih vektora, ocjenom opisanog modela derivirane su kratkoročne elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice.

Ciklička komponenta odabranih prihodnih i rashodnih kategorija proračuna izračunata je kao umnožak ocijenjenih elastičnosti i odstupanja relevantnih makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti. Ciklički proračunski saldo definiran je kao zbroj cikličkih komponenti proračunskih prihoda i rashoda, a njegov izračun omogućuje određivanje veličine ciklički prilagođenog ili strukturnog proračunskog salda. Strukturni proračunski saldo je razlika između stvarnog proračunskog salda i cikličkog salda. Za izračun strukturnog proračunskog salda korišten je primarni deficit konsolidirane opće države s obzirom da izdaci za kamate nisu rezultat samo tekuće fiskalne politike.

Grafikon 4: Primarni saldo i ciklički prilagođeni primarni saldo

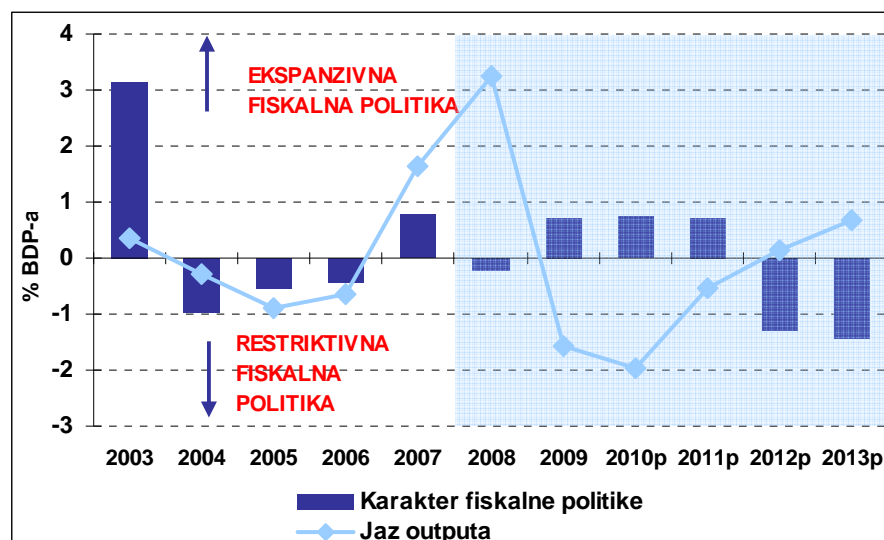

Izvor: MFIN

Ocjena karaktera fiskalne politike, pri čemu je potrebno uzeti u obzir nedostatke Hodrick-Prescottovog filtera, ukazuje da je u analiziranom razdoblju fiskalna politika mijenjala ciklička obilježja. Procikličnu fiskalnu politiku karakterizira ekspanzivna fiskalna politika u razdoblju pregrijavanja gospodarstva, odnosno restriktivna fiskalna politika u razdoblju nepotpune zaposlenosti gospodarstva. Anticikličnu fiskalnu politiku karakterizira ekspanzivna fiskalna politika u razdoblju nepotpune zaposlenosti gospodarstva te restriktivna fiskalna politika u razdoblju pregrijavanja gospodarstva. Restriktivna fiskalna politika u pojedinoj godini definirana je kao smanjenje, a ekspanzivna fiskalna politika kao povećanje ciklički prilagođenog primarnog fiskalnog deficita u odnosu na prethodnu godinu.

Odnos ekspanzivnosti ili restriktivnosti fiskalne politike i jaza outputa u pojedinim godinama tijekom razdoblja 2003. - 2009. godine ukazuje na prociklični karakter fiskalne politike u razdoblju 2003. - 2007. godine te anticiklični karakter fiskalne politike u 2008. i 2009. godini. Na temelju projekcija za 2010. i 2011. godinu ocijenjen je negativan jaz outputa uz anticikličnu fiskalnu politiku, a karakter anticikličke politike zadržan je prema projekcijama i u 2012. i 2013. godini uz blago pozitivni jaz outputa.

Grafikon 5: Karakter fiskalne politike

Izvor: MFIN

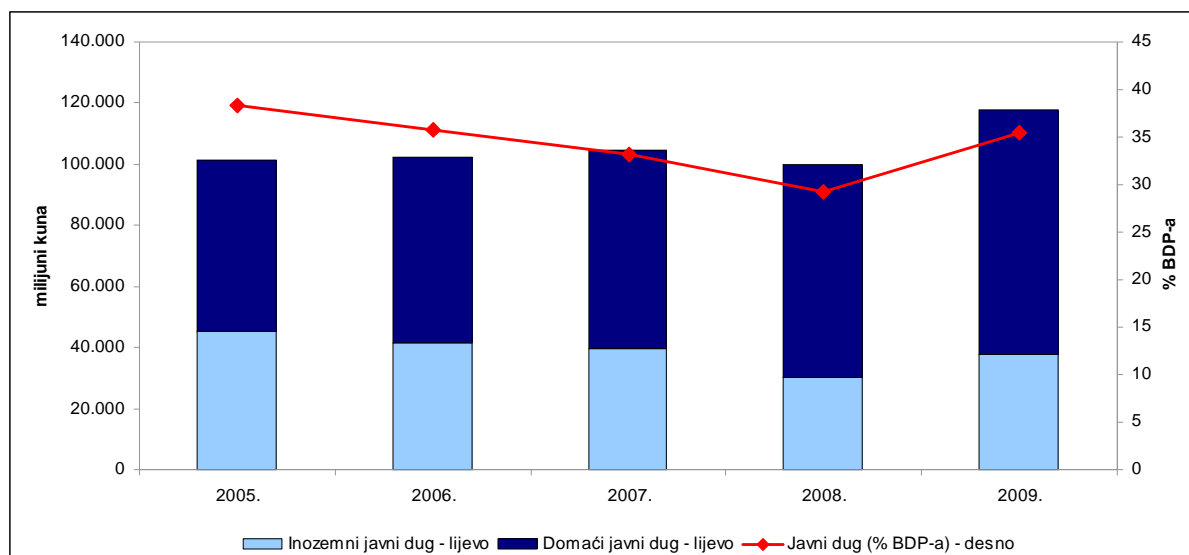
Napomena: zatamnjena područja predstavljaju razdoblja anticiklične fiskalne politike

3.1.4 Stanje i projekcije kretanja javnog duga

Proces fiskalne konsolidacije koji je započeo 2004. godine rezultirao je i pozitivnim učincima na kretanje udjela javnog duga u BDP-u te je tako, krajem 2008. godine, udio javnog duga u BDP-u u odnosu na kraj 2005. godine smanjen za 9,1 postotnih bodova, odnosno iznosio je 29,3% BDP-a. No, početkom 2009. godine na hrvatsko gospodarstvo počinje utjecati svjetska gospodarska i financijska kriza, smanjuju se proračunski prihodi uz rast deficita te dolazi do smanjenja BDP-a, što za posljedicu ima porast nominalnog iznosa javnog duga, kao i njegovog udjela u BDP-u. Tako je, krajem 2009. godine ukupni javni dug dosegao razinu od 117,8 milijardi kuna, odnosno 35,4% BDP-a.

U proteklom razdoblju financiranje je u najvećem dijelu bilo usmjereno na domaće izvore. Slijedom toga, domaća komponenta javnog duga povećala se s 55,3% u 2005. godini na 68,2% ukupnog javnog duga u 2009. godini. U istom razdoblju inozemna komponenta javnog duga zabilježila je smanjenje s 44,7% na 31,8% ukupnog javnog duga.

Grafikon 6: Kretanje javnog duga u razdoblju 2005.-2009.

Izvor: MFIN

Najveći dio javnog duga nastao je zaduživanjem putem vrijednosnih papira, a zatim i zaduživanjem putem zajmova i trezorskih zapisa. Promatrano prema razinama državne vlasti, najveći dio javnog duga krajem 2009. godine odnosio se na središnju državu (93,6%), slijedi dug izvanproračunskih korisnika (4,7%) te dug jedinica lokalne države (1,8%). Pritom se središnja država najviše zadužuje na domaćem tržištu, slijedom čega domaća komponenta njenog duga bilježi udio od 67,5 % u ukupnom dugu središnje države. Lokalna država se također u najvećoj mjeri zaduživala u zemlji bilježeći udio domaće komponente u ukupnom dugu lokalne države od 99,6 %. Kod izvanproračunskih korisnika također prevladava domaća komponenta duga na koju se odnosi 68,9 % ukupnog duga izvanproračunskih korisnika.

U pogledu valutne strukture duga, potrebno je naglasiti kako je značajan dio duga denominiran u stranoj valuti pri čemu se najveći dio tog iznosa odnosi na dug denominiran u eurima.

S ciljem otvaranja dodatnog prostora privatnom sektoru za financiranje na domaćem financijskom tržištu, država je od 2009. godine, nakon pet godina izbivanja, izdala obveznice na inozemnom financijskom tržištu. Tako je u 2009. godini dio potreba za financiranjem realiziran izdavanjem dviju euroobveznica, prve u svibnju 2009. u iznosu od 750 milijuna eura te druge u studenom 2009. u iznosu od 1,5 milijardi američkih dolara. U ožujku 2010. godine, u svrhu reprogramiranja dospjelih obveza, Republika Hrvatska je na domaćem tržištu izdala desetgodišnje obveznice u iznosu od 3,5 milijardi kuna uz godišnju kamatnu stopu od 6,75% i 350 milijuna eura u kunskoj protuvrijednosti uz godišnju kamatnu stopu od 6,50%. Nadalje, u srpnju 2010. godine izdane su još dvije desetgodišnje obveznice na domaćem tržištu, prva u iznosu od 1,5 milijardi kuna uz fiksnu kamatnu stopu od 6,75%, a druga u kunskoj protuvrijednosti od 650 milijuna eura uz kamatnu stopu od 6,5%, dok je na američkom tržištu izdana euroobveznica u iznosu od 1,25 milijardi dolara, s kamatnom stopom od 6,625% i rokom dospijanja od 10 godina. U studenom 2010. godine, u svrhu promjene ročnosti i strukture postojećeg duga, izdana je i sedmogodišnja obveznica na domaćem tržištu u iznosu od 4,0 milijarde kuna uz fiksnu kamatnu stopu od 6,25%. Dio ukupnih potreba za financiranjem u 2010. godini namiren je i kratkoročnim instrumentima financiranja i to prvenstveno sindiciranim zajmovima domaćih banaka i trezorskim zapisima.

Glede cjelokupnog upravljanja javnim dugom, od iznimne je važnosti definiranje planova i smjera upravljanja javnim dugom koji se naslanja na postignuća iz prethodnih godina, a u

uskoj je vezi s planom kretanja fiskalne i ostalih ekonomskih politika. Upravljanje dugom je proces u kojem su glavni naponi usmjereni na procjenu i analizu strukture duga u cilju smanjivanja generiranih rizika, s obzirom na njihov izravan utjecaj na državni proračun, financijski sustav i tržište kapitala, a time i na fiskalnu i makroekonomsku stabilnost zemlje. Zakon o proračunu propisuje institucionalni okvir zaduživanja i upravljanja javnim dugom i to na način da se osigura zadovoljavanje financijskih potreba države postizanjem najnižeg srednjoročnog i dugoročnog troška financiranja uz preuzimanje optimalnog stupnja rizika, u skladu s uvjetima. Razborito upravljanje rizicima je nužno kako bi se postigla optimalna struktura duga i odgovarajuća strategija upravljanja dugom.

Nadalje, Zakon o fiskalnoj odgovornosti, kao jedna od ključnih mjera Programa gospodarskog oporavka koji uvodi jasna fiskalna pravila, od velike je važnosti za upravljanje javnim dugom. Zakon predstavlja instrument osiguranja održivosti javnih financija jer će se primjenom fiskalnih pravila ostvariti potrebne fiskalne prilagodbe i osigurati pozitivne učinke na kretanje javnog duga.

U narednom trogodišnjem razdoblju, potrebe za financiranjem ukupnog manjka proračuna te dospjelih obveza usmjerit će se kako na domaće tako i na inozemno financijsko tržište s osnovnim ciljem usklađivanja budućih dospjeća po iznosu i ročnosti uz istovremeno oslobađanje dodatnog prostora financiranju ostalih sektora.

Kretanje ukupnog manjka proračuna opće države i dospjeća obveza u narednom trogodišnjem razdoblju rezultirat će višim razinama potreba za financiranjem u odnosu na povijesni prosjek, a koji će se odraziti i u udjelu javnog duga u BDP-u.

Glavnina dospjeća obveza u razdoblju 2011. – 2013. odnosi se na tri dospjeća obveznica od kojih su dvije domaće, pri čemu je jedna denominirana u eurima u iznosu od 500 milijuna, dok je druga denominirana u kunama u iznosu od 4,0 milijarde te jedne inozemne obveznice u iznosu od 750 milijuna eura.

Slijedom planiranog financiranja i makroekonomskih i fiskalnih projekcija, u 2011. godini očekuje se nastavak trenda povećanja udjela javnog duga u BDP-u, započet 2009. godine pod utjecajem globalne gospodarske krize. Provođenje fiskalne konsolidacije u narednim godinama rezultirat će ublažavanjem trenda rasta udjela javnog duga u BDP-u 2012. godini, s projiciranom stabilizacijom u 2013. godini. Daljnja fiskalna konsolidacija osnažena efektuiranjem načela i mehanizama utvrđenih Zakonom o fiskalnoj odgovornosti osigurat će kontinuiran trend snižavanja udjela javnog duga u BDP-u, početak kojeg se očekuje u 2014. godini. Također, doći će do određenih promjena u razinama inozemne i domaće komponente javnog duga izraženih udjelom u BDP-u kao rezultat dospjeća obveza u promatranom razdoblju i planirane realizacije novog zaduživanja kako na domaćem tako i na inozemnom financijskom tržištu.

Tablica 6: Projekcija kretanja javnog duga

<i>% BDP-a</i>	2009	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
Javni dug	35,4	41,6	44,2	46,3	46,7
Inozemni	11,3	14,3	15,9	18,2	20,0
Domaći	24,1	27,3	28,2	28,1	26,7

Izvor: MFIN

3.1.5 Fiskalni učinci ključnih strukturnih reformi

U postizanju ciljeva zacrtanih Strategijom Vladinih programa te mjera iz Programa gospodarskog oporavka svakako će doprinijeti i provođenje ključnih strukturnih reformi, osobito u području sektora poduzetništva, tržišta rada, poljoprivredi, javnoj upravi, obrazovanju i znanosti, zdravstvu, socijalnoj skrbi, pravosuđu i zaštiti okoliša. Detaljnije o ciljevima, mjerama i aktivnostima svakog od navedenih područja izlaže se u ovom dokumentu u okviru poglavlja 4. Strukturne reforme, a fiskalni učinci ključnih mjera u okviru strukturnih reformi navedeni su u Prilogu I. Procjena fiskalnih učinaka strukturnih reformi. Spomenuti fiskalni učinci uključuju, pored podataka o izdvajanjima proračunskih sredstava za provedbu određenih mjera, i informacije o njihovom financiranju iz zajmova te sredstava pomoći EU-a.

Najveći učinak na proračun imat će strukturne reforme u području okoliša te u sektoru poduzetništva i poljoprivrede.

Aktivnosti vezane za upravljanje vodama, koje su financirane i iz IPA programa, rezultirat će neto povećanjem izdvajanja iz proračuna od prosječno 0,1% BDP-a, s tim da se u 2011. godini predviđa smanjenje izdvajanja u iznosu od 0,05% BDP-a.

U razdoblju 2010. – 2012. bilježi se smanjenje subvencija željeznicama od prosječno 0,03% BDP-a te ulaganja u modernizaciju HŽ-a od 2011. godine kad je zabilježeno smanjenje od 0,06% BDP-a. Takva smanjenja izdavanja u skladu su s provođenjem aktivnosti usmjerenih ka poboljšanju efikasnosti i racionalizaciji poslovanja te provođenjem mjera štednje.

Smanjuju se i izdvajanja za državne potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju od prosječno 0,04% BDP-a u razdoblju 2011. – 2013.

U reformi zdravstva smanjuju se rashodi za bolovanje u 2010. godini u iznosu od 0,08% BDP-a, dok se rashodi za nabavu medicinske opreme i uređenje prostora u bolnicama te reorganizaciju hitne medicinske pomoći povećavaju do 2012. godine s prosječnim učinkom od 0,02% BDP-a.

Na tržištu rada se očekuje povećanje izdvajanja iz državnog proračuna zbog fiskalnog učinka podizanja dobne granice i izmjene načina određivanja prijevremene starosne mirovine u 2010. i 2011. godini od prosječno 0,03% BDP-a te povećanje pozitivnog neto izravnog učinka na državni proračun u 2012. i 2013. godini od 0,04% BDP-a.

Očekuju se fiskalni učinci na državni proračun i od drugih mjera u području sektora poduzetništva, tržišta rada, poljoprivrednog sektora, javne uprave, obrazovanja i znanosti, zdravstva, pravosuđa te zaštite okoliša, pri čemu fiskalni učinci na rashodnoj strani proračuna u pravilu nadmašuju prihode ostvarene na temelju korištenja raznih programa pomoći Europske unije.

3.2 TESTOVI OSJETLJIVOSTI I USPOREDBA S PROŠLOGODIŠNJIM PROGRAMOM

3.2.1 Fiskalni rizici i testovi osjetljivosti neto pozajmljivanja/zaduživanja i javnog duga

Fiskalni rizici

Fiskalne projekcije za srednjoročno razdoblje naslanjaju se na opisane makroekonomske pretpostavke te u tom smislu predstavljaju središnju fiskalnu projekciju temeljenu na središnjoj projekciji makroekonomskih pretpostavki.

Slijedom toga, najznačajnije implikacije na očekivano kretanje i rezultate fiskalne politike dolaze od promjena u pretpostavkama kretanja osnovnih makroekonomskih varijabli.

Najvažnija skupina rizika proizašla bi iz nižih ostvarenja realnog rasta BDP-a od projiciranog uslijed daljnjih negativnih trendova na domaćem tržištu, odnosno značajnijeg smanjivanja gospodarske aktivnosti najvažnijih trgovinskih partnera Hrvatske, kao i smanjivanja rasta u zemljama okruženja ili turistički emitivnim zemljama. Naime, niža razina gospodarske aktivnosti imala bi izravan utjecaj na razinu očekivanih proračunskih prihoda te bi u tom kontekstu predstavljala rizik ostvarivanja većeg manjka proračuna od originalno planiranog. Nastavak nepovoljnih gospodarskih kretanja imao bi i potencijalno negativne učinke na tržište rada što bi se također manifestiralo na planirane fiskalne veličine.

Slijedom navedenog, negativni učinci ostvarili bi se i u pogledu kretanja javnog duga koji bi uslijed veće potrebe za financiranjem ostvario rast iznad pretpostavljenog sukladno središnjoj projekciji.

U pogledu negativnih utjecaja na kretanje javnog duga u srednjoročnom razdoblju valja izdvojiti rizik scenarija značajnije promjene u tečaju domaće valute. Naime, imajući na umu činjenicu značajnog dijela ukupnog javnog duga denominiranog u stranoj valuti, deprecijacija domaće valute rezultirala bi većom razinom javnog duga kao i otežanim servisiranjem istog. Nadalje, aktiviranje uvjetnih obveza, odnosno jamstava, također bi dovelo do rasta razine javnog duga u srednjoročnom razdoblju.

U slučaju dodatnog pogoršanja uvjeta na financijskom tržištu te smanjenja dostupnosti kapitala, otplate duga i plaćanja kamata predstavljale bi također jedan od fiskalnih rizika, pri čemu značajniji iznosi dospjeća stvaraju pritisak na tekuće poslovanje u smislu povećavanja rizika refinanciranja, odnosno predstavljaju veći teret za proračun. Stoga je u upravljanju javnim dugom važno osigurati ravnomjeran teret otplate.

Glede rizika s rashodne strane proračuna, važno je napomenuti da je ista određena Zaključkom Hrvatskog sabora kojim je razina rashoda utvrđenih u okviru rebalansa proračuna za 2010. godinu ujedno i gornji limit visine rashoda za naredne dvije godine odnosno 2011. i 2012. godinu, kao i Zakonom o fiskalnoj odgovornosti koji, kao instrument osiguranja održivosti javnih financija, sadrži fiskalna pravila usmjerena provedbi fiskalne konsolidacije u nadolazećem razdoblju te razrađuje i/ili osnažuje odnosno uvodi pojedine odrednice za postizanje jače razine fiskalne odgovornosti. U tom kontekstu, neprovođenje ključnih strukturnih reformi zacrtanom dinamikom, predviđenom Programom gospodarskog oporavka imalo bi rizik za uspješnost predviđene dinamike fiskalne konsolidacije kao i za strukturu rashodne strane proračuna.

Testovi osjetljivosti kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja

Na kretanje razine neto pozajmljivanja/zaduživanja odnosno fiskalnog salda u srednjoročnom razdoblju utjecaj mogu ostvariti različiti čimbenici koji za posljedicu imaju određene utjecaje na prihodnu i/ili rashodnu stranu proračuna opće države. Analiza kretanja fiskalnog salda polazi od središnje makroekonomske i fiskalne projekcije, odnosno osnovnog scenarija. Rezultati provedenih testova, odnosno utjecaji izmijenjenih pretpostavki u odnosu na središnju projekciju, promatraju se obzirom na osnovni scenarij. Iako su svi provedeni testovi postavljeni na proizvoljnim odrednicama, ipak daju naznake kakvi se učinci na fiskalni saldo mogu očekivati u srednjem roku dođe li do uvjeta u kojima bi se značajnije izmijenile polazne odrednice.

U nastavku dajemo kratki osvrt na provedene testove osjetljivosti fiskalnog salda i to pod pretpostavkom izmijenjenih prihodnih odrednica uz konstantnu razinu rashoda na razini središnje projekcije. Naime, pokazalo se da su prihodi značajno reagirali u uvjetima krize, a

posebno prihodi od poreza koji su vezani uz osobnu potrošnju i prihodi koji su povezani s pokazateljima tržišta rada. Imajući na umu da, prema središnjoj projekciji, prihodi od poreza i doprinosa koji su vezani uz odrednice osobne potrošnje i odrednice tržišta rada u prosjeku čine oko 70% ukupnih prihoda proračuna opće države, u nastavku provodimo utjecaje promjene njihovih odrednica na ukupni fiskalni saldo. Pod navedenim приходima, promatrali smo utjecaje na prihode koji su pod utjecajem osobne potrošnje i odrednica tržišta rada u užem smislu, odnosno utjecaje na porez na dodanu vrijednost, porez na dohodak i doprinose za socijalno osiguranje.

Provedeni testovi na приходima koji su prvenstveno vezani uz osobnu potrošnju i uvjete na tržištu rada podrazumijevaju promjene u očekivanom kretanju ovih prihoda u srednjoročnom razdoblju na način da se stavljaju u uvjet dvogodišnjeg uzastopnog šoka rasta i to u 2011. i 2012. godini dok pretpostavke za 2013. godinu ostaju neizmijenjene. Naime, pretpostavka 2011. godine za obje kategorije prihoda je izvršenje na razini 2010. godine dok 2012. godina podrazumijeva prepolovljeni rast od predviđenog sukladno središnjoj srednjoročnoj projekciji.

Po provedenim testovima se zamjećuje značajno pogoršanje fiskalnoga salda kako kod prihoda vezanih uz osobnu potrošnju tako i kod onih koji su u uskoj vezi s kretanjima pokazatelja tržišta rada. Isto tako, efekt takvih šokova ima značajnih implikacija i na razdoblje nakon godina u kojima se prihodi podvrgavaju opisanim šokovima, a fiskalni saldo pokazuje spori oporavak. Testovi, u skladu s pretpostavkama na kojima se temelje, pokazuju prosječno pogoršanje fiskalnoga salda u promatranom razdoblju od 0,7 postotnih bodova kod šoka prihoda povezanih s osobnom potrošnjom odnosno 0,3 postotna boda u prosjeku za šok prihoda povezanih s pokazateljima tržišta rada. Rezultate provedenih testova treba ipak uzeti u razmatranje s određenom dozom opreza zbog dvije važne činjenice. Naime, pretpostavka šoka u 2011. godini nema jednake učinke na prihode povezane s osobnom potrošnjom kao na prihode povezane s kretanjima pokazatelja na tržištu rada. Izlaskom iz gospodarske krize i postupnim jačanjem gospodarske aktivnosti, pretpostavka je nešto bržeg oporavka osobne potrošnje od pokazatelja tržišta rada koji se obično poboljšavaju s određenim vremenskim otklonom nakon jenjavanja negativnih gospodarskih kretanja. U tom smislu, u rezultatima testova treba imati na umu i efekt središnje projekcije prihoda koja ovakva kretanja uzima u obzir te je sukladno takvoj središnjoj projekciji nominalni rast prihoda vezanih uz osobnu potrošnju veći u odnosu na prihode povezane s pokazateljima tržišta rada. Druga važna činjenica jest ta da se sukladno navedenim testovima šokovi promatraju izdvojenima jedni od drugih što nije realno za očekivati u stvarnom kretanju promatranih prihoda u šokovima poput opisanih.

U uvjetima u kojima bi ranije opisana pogoršanja na odrednicama promatranih prihoda nastupila istovremeno, fiskalni saldo pokazivao bi značajno pogoršanje od 0,5 postotna boda u 2011. do 1,1 postotnih bodova u 2012. i 2013. godini. Kombinirani efekt opisanih šokova također je potrebno promatrati u smislu isprepletenosti šokova te je zbrajanje efekata različitih šokova samo indikativna razina njihovog istovremenog učinka. Potrebno je napomenuti i da provedeni testovi pretpostavljaju konstantnu veličinu kategorija na rashodnoj strani proračuna iako bi nastupanje promjena u pojedinim odrednicama promatranih prihoda u određenoj mjeri zasigurno imali i implikacija na rashode proračuna opće države. Stalnost rashoda u provođenju testova osjetljivosti fiskalnoga salda nalazi svoje uporište u zakonskim odrednicama koje su usmjerene na snažni konsolidacijski doprinos rashodne strane proračuna za promatrano srednjoročno razdoblje. Naime, Zaključkom Sabora limitirana je razina rashoda za 2011. i 2012. godinu dok fiskalna pravila u sklopu Zakona o fiskalnoj odgovornosti daju ograničenja u razini ukupnih rashoda općeg proračuna promatrano udjelom u BDP-u. Obzirom da odrednice Zakona o fiskalnoj odgovornosti definiraju smanjivanje udjela rashoda općeg proračuna izraženo udjelom u BDP-u za najmanje 1 postotni bod svake godine te obzirom da je projicirano smanjivanje udjela u trogodišnjem razdoblju veće od 1

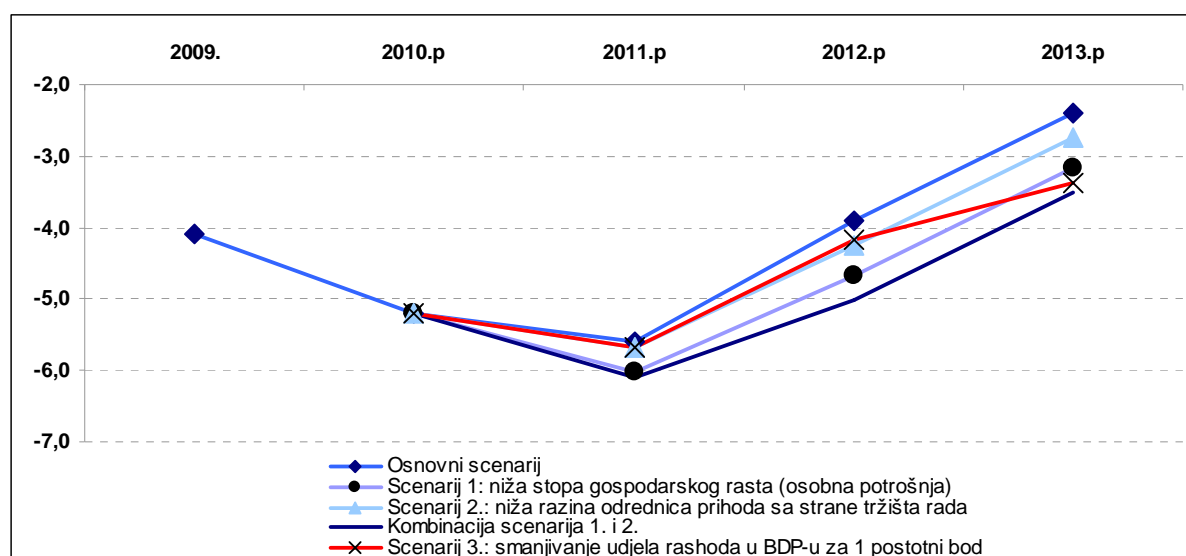
postotni bod, manje optimistična kontrakcija udjela rashoda u BDP-u koja bi bila jednaka 1 postotnom bodu pogoršala bi fiskalni saldo do kraja srednjoročnog razdoblja za oko 1 postotni bod.

Tablica 7: Pretpostavke osnovnog scenarija i rezultati testa osjetljivosti

	2009.	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
Pretpostavke (osnovni scenarij)					
Realni BDP, stopa rasta	-5,8	-1,6	1,5	2,0	2,5
Inflacija (deflator BDP-a)	3,3	0,5	1,5	2,2	2,3
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)					
Osnovni scenarij	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
Scenarij 1: niža stopa gospodarskog rasta (osobna potrošnja)		-5,2	-6,0	-4,7	-3,2
Scenarij 2.: niža razina odrednica prihoda sa strane tržišta rada		-5,2	-5,7	-4,3	-2,7
Kombinacija scenarija 1. i 2.		-5,2	-6,1	-5,0	-3,5
Scenarij 3.: smanjivanje udjela rashoda u BDP-u za 1 postotni bod		-5,2	-5,7	-4,2	-3,4

Izvor: MFIN

Grafikon 7: Rezultati testa osjetljivosti

Izvor: MFIN

Testovi osjetljivosti kretanja javnog duga

Kretanje ukupne razine javnog duga u najužoj je vezi s makroekonomskim pretpostavkama te s pretpostavkama i rezultatima provođenja fiskalne politike. Stoga je od iznimne važnosti kontinuirano provođenje testova osjetljivosti javnog duga na različite čimbenike kako bi se realno sagledale sve implikacije eventualne promjene u pretpostavkama koje određuju projekciju kretanja javnog duga u srednjem roku i time predstavljaju najveći rizik, te kako bi se osigurali uvjeti da se isti izbjegne ili njegovi učinci ublaže. Test se provodi postavljanjem osnovnog (*baseline*) scenarija koji se temelji na srednjoročnim makroekonomskim projekcijama. Zatim se provodi niz alternativnih scenarija kojima se pretpostavljene veličine podvrgavaju različitim šokovima. Šokovi mogu biti vezani za povijesne vrijednosti promatranih veličina i njihovu varijabilnost, ali mogu biti i proizvoljni. Za svrhu ovog testa provedena su tri alternativna scenarija kojim se ispitala osjetljivost javnog duga u srednjoročnom razdoblju.

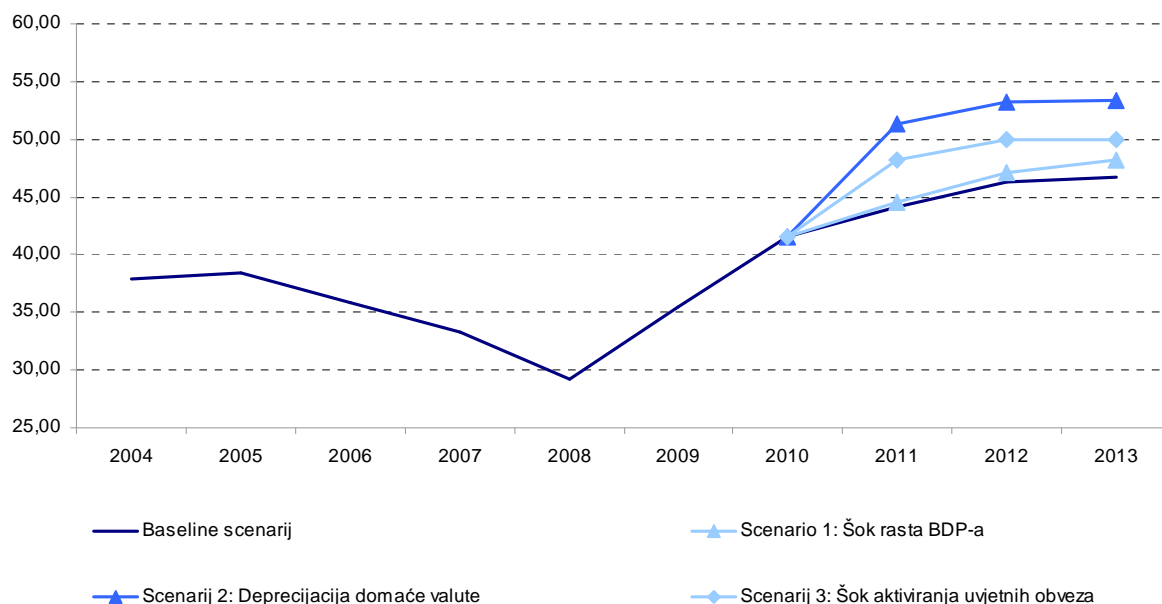
Provedeni testovi osjetljivosti javnog duga ukazuju na činjenicu da najveći osjetljivost dug pokazuje na deprecijaciju domaće valute, posebno prema euru. Razlog tome nalazi se u

činjenici da je visok udio duga denominiran u stranoj valuti. Iz provedenog testa proizlazi da arbitrarno određeni šok deprecijacije kune od 25% podiže razinu javnog duga na razinu iznad 53% BDP-a u razdoblju 2012. - 2013.

Veći utjecaj na kretanje duga, odnosno rast, imaju i promjene u uvjetnim obvezama (jamstvima). Za svrhu ovoga testa pretpostavljeno je jednokratno povećanje javnog duga tijekom 2011. godine temeljem preuzimanja uvjetnih obveza prema programu restrukturiranja brodogradilišta, sukladno čemu javni dug 2013. godine dostiže razinu od 50,0% BDP-a.

Povrh navedenog, javni dug pokazuje i nepovoljno srednjoročno kretanje na arbitrarnu pretpostavku ostvarenja rasta realne stope BDP-a u razdoblju 2011. - 2013. na razini upola nižoj od očekivane stope. Niži rast BDP-a negativno utječe na razinu proračunskih prihoda i povećava opasnost ostvarenja većeg fiskalnog deficita od planiranog, što zahtijeva dodatno financiranje koje se mora ostvariti novim zaduživanjem.

Grafikon 8: Kretanje udjela javnog duga u BDP-u prema određenim scenarijima (%)

Izvor: MFIN

3.2.2 Usporedba novog i prethodnog PEP-a

U ovom poglavlju daje se pregled ukupne razine prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja prema prošlogodišnjem i ovogodišnjem PEP-u.

Usporedba pokazatelja sadržanih u prošlogodišnjem PEP-u u odnosu na ovogodišnji pokazuje značajnu razinu razlika koje počivaju na nekoliko važnih činjenica. Naime, planska veličina za 2009. godinu i njeno izvršenje pokazuju razliku koja ima implikacije i na rezultate godina koje slijede. Međutim, najvažnije razlike između dvaju programa leže u činjenici razlika u srednjoročnim makroekonomskim pretpostavkama i njihovim učincima na proračunske prihode i rashode. Naime, prošlogodišnji program polazio je od pretpostavke oživljavanja gospodarskog rasta u 2010. godini kada se očekivao pozitivni realni rast BDP-a na razini 0,5% s ubrzanjem do 3,5% u zadnjoj godini trogodišnjeg razdoblja. Nakon smanjenja realnog rasta BDP-a od 5,8% u 2009. godini, 2010. godina je donijela nastavak nepovoljnih kretanja te trenutne projekcije ukazuju na pad realnog BDP-a na razini 1,6%. Za godine koje slijede

nakon 2010. godine, očekivanja gospodarskog rasta su novim programom umanjena u odnosu na prošlogodišnji program. Ovakva kretanja imala su za rezultat direktne utjecaje na kretanje proračunskih prihoda te na projekcije istih. Osim ovih najvažnijih čimbenika, na prikupljanje prihoda, a i na projekcije istih, utjecaj su izvršile i određene izmjene u poreznom sustavu koje su kumulativno gledajući ostvarile utjecaje na smanjivanje ukupnih prihoda. Rashodna strana odražava negativna kretanja na prihodnoj strani kroz maksimalno moguću prilagodbu realnim fiskalnim kretanjima.

Tablica 8: Usporedba prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema prošlogodišnjem i ovogodišnjem PEP-u

	2009.	2010.p	2011.p	2012.p	2013.p
PEP 2011.-2013. (% BDP)					
Ukupni prihodi	38,5	37,8	36,3	36,8	36,6
Ukupni rashodi	42,6	43,0	41,9	40,7	39,0
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
PEP 2010.-2012. (% BDP)					
Ukupni prihodi	38,8	38,4	36,8	35,8	
Ukupni rashodi	42,2	41,7	39,9	38,1	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-3,4	-3,3	-3,1	-2,3	
Razlika					
Ukupni prihodi	-0,3	-0,7	-0,5	1,0	
Ukupni rashodi	0,4	1,3	2,0	2,6	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-0,7	-2,0	-2,4	-1,6	

Izvor: MFIN

3.3 KVALITETA JAVNIH FINANCIJA

Tijekom 2010. godine Vlada RH je nastavila provoditi reforme i druge aktivnosti usmjerene na jačanje kvalitete javnih financija. Drugu godinu za redom proračunski proces započinje donošenjem Strategije Vladinih programa za razdoblje 2011.-2013. (Strategija) u skladu s novim Zakonom o proračunu⁷. Ova Strategija zadržava strateške ciljeve utvrđene prvom Strategijom Vladinih programa za razdoblje 2010.-2012. što osigurava kontinuitet. Tako postavljen trogodišnji proračunski okvir od iznimne je važnosti za postizanje fiskalne discipline i alokaciju raspoloživih sredstva prema strateškim prioritetima. Više riječi o Strategiji bit će u poglavlju 3.5. Institucionalna obilježja javnih financija. Da bi se bolje povezele strateška, organizacijska i ekonomska klasifikacija Ministarstvo financija nastavilo je s poboljšanjem i promjenama u navedenim proračunskim klasifikacijama, o čemu će više biti riječi u poglavlju 3.5. Institucionalna obilježja javnih financija. Također, nastavila se provoditi nova Strategija razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru RH za razdoblje 2009.-2011., te mjere zacrtane Strategijom unapređenja i modernizacije procesa u sustavu Državne riznice za razdoblje 2007.-2011. godine.

Nastavak nepovoljnih ekonomskih kretanja tijekom 2010. godine odrazio se i na kretanje prihoda i rashoda, stoga je u kolovozu usvojen rebalans proračuna za 2010. godinu, o kojem je detaljnije pisano u potpoglavlju 3.1.2. Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije. Možemo samo spomenuti da je u sklopu rebalansa donesen Zaključak Sabora o utvrđivanju

⁷ Narodne novine, broj 87/08

ukupne razine rashoda državnog proračuna prema kojem rashodi državnog proračuna u 2011. godini ostaju na razini 2010. godine.

S ciljem stimuliranja kreditne aktivnosti u državi i poticanja gospodarskoga oporavka Vlada je, potpomognuta odgovarajućim instrumentima Hrvatske narodne banke, aktivno podupirala financiranje domaćih sektora kroz tri modela financiranja. Prema modelu „A“, država kroz HBOR sufinancira kreditne plasmane banaka, u skladu s modelom „B“ država je oformila jamstveni fond putem kojeg preuzima na sebe dio pokriva rizika novih kreditnih plasmana banaka, dok je namjera modela "C" pomoći poduzetnicima u teškoćama, koji imaju dostatne kapacitete i kvalitete za opstanak na tržištu uz provedbu restrukturiranja. Vladin Program gospodarskog oporavka (Program) kojem je osnovni cilj stvaranje čvrstih temelja za gospodarski oporavak i rast. Okosnicu Programa čini stvaranje poticajnog poduzetničkog okruženja, uz naglašenu važnost provedbe strukturnih reformi u javnom sektoru. Program obuhvaća niz mjera i aktivnosti, pored ostalog, pokretanje novog investicijskog ciklusa u područjima energetike, zaštite okoliša, navodnjavanja te jačanja ukupne infrastrukture, kontinuirano praćenje likvidnosti i skraćivanje rokova plaćanja, poticanje ulaganja te promociju hrvatskog gospodarstva kroz unapređenje sustava gospodarske diplomacije. Ključne poluge Programa su smanjenje izdataka javnog sektora, uz povećanje učinkovitosti i transparentnosti u radu; preusmjeravanje proračunskih sredstava od neracionalne potrošnje prema ciljanim socijalnim transferima i ekonomski opravdanim kapitalnim ulaganjima; smanjenje uplitanja države u gospodarske tokove: daljnjom privatizacijom, te profesionalizacijom upravljanja javnim poduzećima i državnim ustanovama na načelu dobrog gospodara; pokretanje novog investicijskog ciklusa s ekonomski mjerljivim dugoročnim učincima, uz maksimalno sudjelovanje privatnog sektora; ubrzanje provedbe reformi za pravosuđe, zdravstvo, mirovinsko osiguranje te državnu i lokalnu upravu.

U sklopu navedenog Programa donesen je i Zakon o fiskalnoj odgovornosti, s ciljem daljnjeg jačanja odgovornog proračunskog ponašanja i stabilnosti javnih financija. Ovim zakonom se uvode fiskalna pravila i pravila za jačanje fiskalne discipline koja će doprinijeti osiguranju i održavanju fiskalne discipline, transparentnosti te srednjoročne i dugoročne održivosti javnih financija. Iz istog razloga pristupilo se i izradi Strategije upravljanja javnim dugom te su se u tu svrhu osnovale radne skupine. Također, u lipnju 2010. godine, Vlada RH je prihvatila Katalog javnih investicijskih projekata, koji obuhvaća 30 investicijskih projekata od interesa za državu u području energetike, turizma, vodnog gospodarstva i prometne infrastrukture, čija je ukupna vrijednost 13,85 milijardi eura. Gledano po sektorima, na energetiku se odnosi osamnaest projekata u vrijednosti od oko 3,9 milijardi eura, turizam pet projekata u vrijednosti od oko 1,4 milijarde eura, vodno gospodarstvo četiri projekta u vrijednosti od oko 4,3 milijarde eura i na prometnu infrastrukturu se odnose tri projekta u vrijednosti od oko 4,3 milijarde eura. Broj projekata u katalogu će se i dalje ažurirati i upotpunjavati novima, a u završnoj fazi je izrada Kataloga investicijskog potencijala privatnog sektora. Realizacija ovih investicijskih projekata pokrenut će snažnije gospodarske aktivnosti u zemlji što će u konačnici pridonijeti i jačanju izvoznih kapaciteta domaćeg gospodarstva.

Aktivno su se provodile i druge mjere u cilju reforme javne uprave, pravosuđa, u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, promicanju i oživljavanju hrvatskog gospodarstva, dinamiziranju tržišta rada, i drugo.

Dio sredstava za provođenje projekata i reformi očekuje se iz fondova Europske unije. Republici Hrvatskoj je kroz pretprijetne programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD ukupno dodijeljeno 297,23 milijuna eura, od čega je do 31.10.2010. godine ugovoreno 256,89 milijuna eura odnosno 86,43%. Plaćanja su u tijeku; do 31.10.2010. godine plaćeno je 205,28 milijuna eura. Kroz novi pretprijetni program IPA Republici Hrvatskoj je za prve tri godine financijske perspektive 2007.-2013. godina dodijeljeno 382,61 milijun eura. Upravo su u

tijeku dopune financijskih sporazuma kojima će se dodijeliti ukupni iznosi za prvih pet godina financijske perspektive. Do 31. listopada 2010. godine ugovoreno je 96,18 milijuna eura iz IPA programa odnosno 25,24%. Važno je istaknuti da dinamika ugovaranja ide dobro te da se poštuju rokovi ugovaranja i provedbe zadani IPA regulativom.

Vežano uz funkcioniranje sustava za upravljanje nepravilnostima i prijevarama (AFCOS sustav) s ciljem zaštite financijskih interesa EU, važno je istaknuti da se AFCOS sustav u RH kontinuirano unapređuje. Sukladno navedenom Vlada RH je na sjednici održanoj 14. siječnja 2010. godine usvojila „Nacionalnu strategiju suzbijanja prijevara za zaštitu financijskih interesa Europske unije u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. – 2012. i Akcijski plan za njezinu provedbu“, a nadležna tijela su započela s implementacijom ciljeva i mjera iz Strategije i Akcijskog plana.

S ciljem jačanja kapaciteta Samostalnog odjela za suzbijanje nepravilnosti i prijevara i svih tijela uključenih u AFCOS sustav u RH, provodi se *Twinning light* projekt IPA 2007 TAF „Jačanje AFCOS sustava s ciljem zaštite financijskih interesa EU u RH“. Provedba projektnih aktivnosti je započela u listopadu 2010. godine, a trajati će do ožujka 2011. godine. Projekt provodi tim stručnjaka iz rumunjskog Odjela za borbu protiv prijevara DLAF (*eng. Departamentul pentru Lupta Antifrauda*), a rezultati koji će se postići u okviru projektnih aktivnosti su: poboljšanje procedura za postupanje tijela u AFCOS sustavu u slučajevima pojave nepravilnosti i prijevara, jačanje njihove međusobne komunikacije, suradnje i razmjene informacija, jačanje svijesti javnosti o borbi protiv nepravilnosti i prijevara i jačanje komunikacije s javnošću i medijima, te održavanje radionica i seminara u području upravljanja nepravilnostima i prijevarama.

Također, Odjel u skladu s Godišnjim planom edukacija, kontinuirano provodi edukacije predstavnika tijela u AFCOS sustavu (osoba za nepravilnosti i predstavnika tijela u AFCOS mreži) kao i zaposlenika koji rade na poslovima vezanim uz projekte EU odnosno zaposlenika koji su u okviru svog djelokruga posla dužni postupati po prijavljenim nepravilnostima i prijevarama. Odjel je tijekom 2010. godine održao 15 prezentacija za predstavnike tijela sustavu izvještavanja o nepravilnostima i tijela u AFCOS mreži, na temu koordinacije borbe protiv prijevara u AFCOS sustavu i zaštiti financijskih interesa EU u Republici Hrvatsko te upravljanja nepravilnostima i prijevarama, a istovremeno Odjel aktivno surađuje na provođenju edukacije s OLAF-om, te su tijekom 2010. godine održana četiri seminara za predstavnike tijela u AFCOS mreži.

3.4 DUGOROČNA ODRŽIVOST JAVNIH FINACIJA

Procjena dugoročne održivosti javnih financija polazi od dugoročnih projekcija stanovništva RH u varijanti srednjeg fertiliteta s migracijama te osnovnih makroekonomskih pretpostavki budućih kretanja, koje uključuju izmijenjenu metodologiju obračuna BDP-a usklađenog s metodologijom Europskog sustava nacionalnih računa ESA 95. U odnosu na prethodni PEP predviđaju se i niže stope realnog rasta BDP-a u inicijalnom razdoblju, više stope nezaposlenosti te nove fiskalne projekcije za razdoblje do 2013. godine.

Projekcije su izrađene pod pretpostavkom da u prognostičkom razdoblju neće doći do značajnijih promjena u primjeni trenutno važećih zakonskih rješenja koji reguliraju javne rashode za mirovine i zdravstvo te da neće doći do promjena u obračunu i naplati doprinosa za socijalno osiguranje. Također, u projekcije nisu ugrađene pretpostavke posljednjih izmjena

Zakona o mirovinskom osiguranju čiji preliminarno utvrđeni dugoročni pozitivni učinci jačaju prema kraju promatranog razdoblja. Pri procjeni mirovinskih rashoda uzeta su u obzir očekivana kretanja broja umirovljenika te očekivani učinci usklađivanja takozvanih starih i novih umirovljenika kao i izostanak indeksacije mirovina u pojedinim godinama.

Projekcije rashoda u području zdravstvenog osiguranja predviđaju nastavak provedbe zdravstvene reforme posebno u dijelu primarne zdravstvene zaštite, bolničkog sustava te kontrole bolovanja. Svi ostali prihodi, osim doprinosa, zadržat će svoj udio u BDP-u nepromijenjen, kao i svi drugi rashodi, osim rashoda za mirovine, zdravstvo i kamate i to tijekom cijelog promatranog razdoblja.

U pogledu stopa participacije, pretpostavlja se da će ekonomski agenti zadržati svoj obrazac ponašanja nepromijenjen, odnosno da će stope participacije po karakterističnim dobnim skupinama (15-24, 25-49 i 50-64) i spolu ostati nepromijenjene. Uz takvu pretpostavku, nakon 2010. godine ukupne stope participacije će blago varirati, što je prije svega određeno fluktuacijama stanovništva u tim dobnim skupinama.

Stopa nezaposlenosti projicirana je kao padajuća od 2011. godine te će se 2020. godine spustiti na razinu od 7%. U razdoblju nakon 2020. godine bilježit će razinu strukturne stope nezaposlenosti od oko 7,0. Rast proizvodnosti po zaposlenom izveden je iz pretpostavki o realnom rastu BDP-a te kretanja broja zaposlenih, što je određeno dugoročnim demografskim projekcijama i pretpostavljenim stopama participacije.

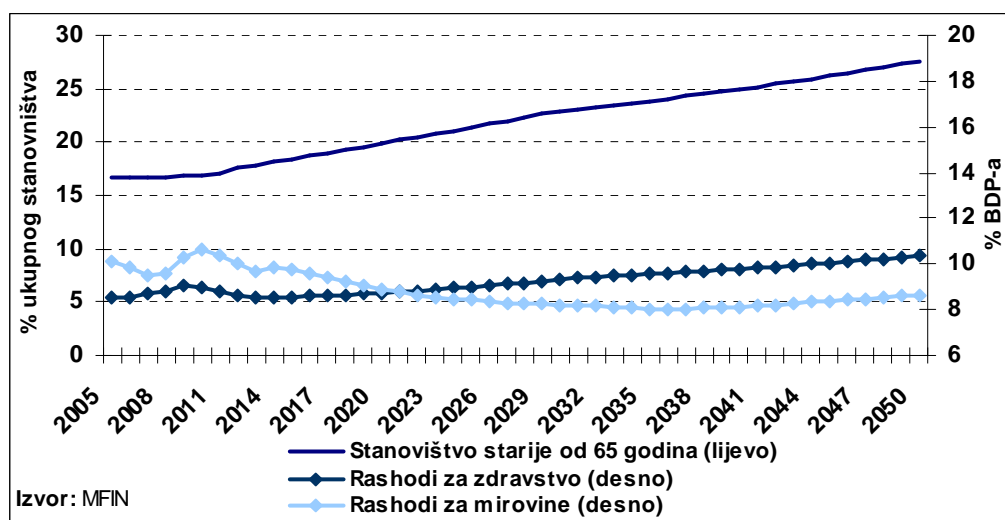
Na temelju opisanih pretpostavki predviđa se pad prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje s 5,9% BDP-a u 2005. godini na oko 5,6% BDP-a u 2015. godini te njihova stabilizacija u daljnjem vremenskom razdoblju. Razlog tome jest postupno povećanje udjela zaposlenih s mirovinskim osiguranjem u oba obvezna mirovinska stupa, odnosno onih koji uplaćuju 15% od svoje bruto plaće u prvi stup, a 5% u drugi stup mirovinskog osiguranja. Stariji zaposlenici većinom su osigurani samo u prvom mirovinskom stupu gdje odlazi ukupan iznos njihovih doprinosa (20%). S vremenom će odlaziti u mirovinu pa će sve više biti onih osiguranika čijih 15% uplaćenih doprinosa odlazi u prvi mirovinski stup. Stabilizacija udjela doprinosa od mirovina na 5,6% BDP-a nakon 2015. godine rezultat je pretpostavki prema kojima je rast realnih plaća po zaposlenom jednak rastu proizvodnosti rada, a stopa doprinosa definirana kao konstantan udio plaća gdje se kod doprinosa za mirovinsko osiguranje uzimaju u obzir više stope doprinosa za prvi stup kod starijih umirovljenika.

Projekcije ukazuju na smanjivanje rashoda za mirovine za 2,0 postotna boda BDP-a odnosno s 10,6% BDP-a u 2010. na 8,6% BDP-a u 2050. godini pri čemu su iz analize isključene mirovine branitelja. Njihov udio je niži u odnosu na predviđanja u prethodnom PEP-u, što je posljedica izmijenjene metodologije obračuna BDP-a, ali i nižih realnih stopa rasta BDP-a u srednjoročnom razdoblju. Iako se povećava broj starijih osoba, zbog provedene mirovinske reforme i smanjivanja relativnih mirovina isplaćenih iz prvog stupa, dugoročno se procjenjuje smanjivanje udjela javnih mirovinskih rashoda u BDP-u. Takav rezultat vrlo je izvjestan ukoliko se zadrže svi parametri obračuna mirovina koji danas vrijede odnosno indeksiranje mirovina na plaće i cijene. Također, predviđeno je i smanjivanje udjela umirovljenika kojima se mirovina u potpunosti isplaćuje iz prvog stupa, a povećanje udjela onih umirovljenika kojima se osnovna mirovina isplaćuje iz prvog stupa, a preostali dio iz drugog stupa, koji će se financirati iz individualne kapitalizirane mirovinske štednje.

Rashodi za zdravstvo projicirani su od 6,3% BDP-a u 2010. na 9,3% BDP-a u 2050. godini. Projekcija je izrađena na osnovi procjene čistog učinka starenja stanovništva, koja odražava promjene obilježene sve većim udjelom starijih dobnih skupina, koje su ujedno i najveći korisnici zdravstvene zaštite. U projiciranju je pretpostavljen rast rashoda u skladu s rastom proizvodnosti rada, a očekuju se i učinci provedbe zdravstvene reforme te sve veći troškovi razvoja zdravstvenog sektora, posebno u području izdataka za lijekove i novih tehnologija. Također, pretpostavljeno je da će zdravstveni rashodi za svaku dobnu skupinu i spol rasti kao i BDP po zaposlenom, što znači da će slijediti kretanja u gospodarstvu i društvu općenito.

Rashodi za kamate povećat će svoj udio u BDP-u s 1,9% u 2010. na 3,3% u 2050. godini. U skladu s projiciranim kretanjima navedenih prihodnih i rashodnih kategorija, ukupni prihodi će se u prosjeku kretati na razini od oko 37% BDP-a, a ukupni rashodi na razini od oko 41% BDP-a u cijelom promatranom razdoblju.

Grafikon 9: Starenje stanovništva te izdaci za mirovine i zdravstvo

Izvor: MFIN

3.5 INSTITUCIONALNA OBILJEŽJA JAVNIH FINACIJA

Strategijom Vladinih programa za razdoblje 2011.–2013. koju je Vlada RH usvojila u rujnu 2010. godine osigurava se kontinuitet provedbe strateških ciljeva utvrđenih prvom Strategijom Vladinih programa za razdoblje 2010.–2012. Objedinjujući na jednom mjestu planove svih resora, Strategija je pridonijela boljoj koordinaciji u procesu odlučivanja o ključnim pitanjima ne samo pojedinog resora, već na razini same Vlade.

Ipak, ključni doprinos strateškog planiranja nije u samom postavljanju ciljeva i definiranju aktivnosti kojima ih postižemo, nego u sustavnom praćenju i mjerenju njihovog ostvarivanja. U tom nastojanju, Strategija Vladinih programa za razdoblje 2011.–2013. je definiranjem pokazatelja uspješnosti i ciljanih vrijednosti napravila veliki iskorak u odnosu na prethodnu godinu. Pokazatelji uspješnosti su, kao objektivno mjerljivi i konkretni znakovi da je nešto učinjeno, u Strategiji postavljeni na način da omogućuju praćenje ostvarenja provedenih aktivnosti. Time se osnažuje sustav odgovornosti za postavljene ciljeve i načine njihova ostvarenja.

Sustav praćenja u velikoj je mjeri uspostavljen kroz sustav unutarnjih financijskih kontrola, ali i sustav izvješćivanja prema Ministarstvu financija. 2010. godine je po prvi puta čelnik svakog tijela imenovao osobe odgovorne za praćenje provedbe strateškog plana na razini svakog posebnog cilja i pojedinog načina ostvarenja (imenom i funkcijom).

Preduvjeti za provođenje Strategije stvoreni su, između ostaloga, promjenama u strukturi proračuna, odnosno povezivanjem strateškog i proračunskog planiranja. Naime, strateškim planom definiraju se pravci djelovanja ministarstava i drugih državnih tijela, dok se proračunom definiraju programi, aktivnosti i projekti te osiguravaju sredstva potrebna za provedbu istih. Budući da je strateški plan nemoguće provesti bez sredstava, programe u proračunu bilo je potrebno povezati s ciljevima iz strateških planova. Upravo zbog potrebe povezivanja strateškog i proračunskog planiranja pristupilo se poboljšanu postojeće programske i organizacijske klasifikacije.

Pri izradi Državnog proračuna za razdoblje 2010.–2012. primijenjena je nova, znatno poboljšana, organizacijska klasifikacija, a u Državnom proračunu za 2011.–2013. napravljene su dodatne izmjene u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskim klasifikacijama i provedenim reorganizacijama agencija, zavoda, fondova i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima. Nova organizacijska klasifikacija usklađena je sa zakonski definiranim nadležnostima pojedinih tijela, posebice u dijelu jačanja uloge ministarstava kao koordinatora Vladinih politika, a sukladno najboljoj praksi Europske unije, i preporukama SIGMA-e (zajedničke inicijative OECD-a i Europske unije za pomoć zemljama u razvoju).

Promjene programske klasifikacije započele su u 2009. godini smanjenjem broja programa s 410 na 341. Nadalje, u 2010. godini Ministarstvo financija je u suradnji s ministarstvima i drugim državnim tijelima od dosadašnja 62 glavna programa definiralo 23 nova glavna programa. Prilikom izrade Državnog proračuna za 2011.–2013. broj programa smanjio se s 341 na 185. Smanjenjem broja programa se, između ostalog, povećala i transparentnost državnog proračuna.

Kako bi se omogućilo kvalitetnije praćenje provedbe programa u procesu izrade financijskih planova korisnika državnog proračuna za razdoblje 2011.–2013. izmijenio se i način izrade obrazloženja financijskog plana. Naglasak je stavljen na ciljeve koji se programima namjeravaju postići te pokazateljima uspješnosti realizacije tih ciljeva. Po prvi puta su proračunski korisnici državnog proračuna razine razdjela i glava svoja obrazloženja unosili u posebno izrađenu web aplikaciju.

Temeljem Zakona o proračunu⁸, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine, doneseni su Pravilnik o proračunskim klasifikacijama⁹ i Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu¹⁰.

Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama definiran je okvir kojim se iskazuju i sustavno prate prihodi i primici te rashodi i izdaci po nositelju, cilju, namjeni, vrsti, lokaciji i izvoru financiranja. Također, propisana je i struktura brojčanih oznaka i naziva svake klasifikacije te način njihovog međusobnog povezivanja. Iako je Pravilnik samom objavom stupio na snagu prvi put je primijenjen u procesu planiranja proračuna za razdoblje 2011.–2013.

⁸ Narodne novine, broj 87/08

⁹ Narodne novine, broj 26/10

¹⁰ Narodne novine, broj 114/10

Novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu stupio je na snagu 14. listopada 2010. godine. U skladu s prijelaznim i završnim odredbama Pravilnika, računovodstveno evidentiranje za 2010. godinu obaviti će se prema odredbama starog Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu¹¹, a novi Računski plan s Pravilnikom primijenjen je za potrebe izrade proračuna i financijskih planova za razdoblje 2011.–2013. Izmjene i dopune Računskog plana najvećim dijelom proizlaze iz potreba za usklađivanjem s Europskim sustavom nacionalnih i regionalnih računa (ESA 95).

U narednom trogodišnjem razdoblju provoditi će se mjere daljnjeg unapređenja proračunskih procesa definirane Strategijom unapređenja i modernizacije procesa u sustavu Državne riznice, kao što su:

- Daljnji razvoj i primjena programskog planiranja i pokazatelja uspješnosti,
- Daljnje povezivanje financijsko-upravljačkih informacijskih sustava korisnika proračuna s informacijskim sustavom državne riznice te
- Razvoj upravljačkih funkcija temeljenih na specifičnim znanjima, analizama i informacijama.

Novi Zakon o proračunu osigurao je potreban zakonodavni okvir za provedbu reformskih koraka u upravljanju proračunom te javnim financijama. Takav Zakon o proračunu osigurava jedan od preduvjeta za konsolidaciju javnih financija, a kao jedna od mjera kojom se provodi fiskalna konsolidacija donesen je i već spomenuti Zakon o fiskalnoj odgovornosti. Ovim Zakonom uređuju se fiskalna pravila, pravila za jačanje fiskalne discipline i njihova primjena te način izvještavanja o primjeni pravila i provedbi Zakona. Fiskalna pravila, koja su navedena u ovom dokumentu u sklopu potpoglavlja 3.1.2. Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije omogućavaju osiguranje ciklički prilagođenog primarnog fiskalnog salda općeg proračuna na razini nula ili pozitivnog tijekom ciklusa kako bi se postigla stabilizacija i smanjivanje udjela javnog duga u bruto domaćem proizvodu. Ukoliko proračunski korisnik državnog proračuna stvori obveze s dospelom iznad visine predviđene državnim proračunom, prema navedenom Zakonu, visina financijskog plana u sljedećoj proračunskoj godini umanjiti će se za iznos stvorenih obveza iznad visine predviđene državnim proračunom. Također, svi prijedlozi zakona, uredbi, drugih propisa i akata koje donosi Vlada, odnosno koje Vlada predlaže na donošenje Hrvatskom saboru ne mogu biti doneseni, odnosno utvrđeni bez mišljenja Ministarstva financija na Iskaz o procjeni fiskalnog učinka. Tijekom izvršavanja državnog proračuna Ministarstvo financija može obavljati financijsku kontrolu zakonitog i namjenskog korištenja proračunskih sredstava kod proračunskog korisnika državnog proračuna i krajnjih korisnika. Uspostavljanjem navedenih fiskalnih pravila i pravila za jačanje fiskalne discipline u okviru kojih će Vlada Republike Hrvatske utvrđivati i provoditi fiskalnu politiku doprinijet će osiguranju i održavanju fiskalne discipline, transparentnosti te srednjoročne i dugoročne održivosti javnih financija.

¹¹ Narodne novine, broj 27/05 i 127/07

4 STRUKTURNE REFORME

4.1 SEKTOR PODUZETNIŠTVA

4.1.1 Tržišno natjecanje i državne potpore

Tržišno natjecanje

Primarna svrha donošenja novog Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (ZZTN), koji je stupio na snagu 1. listopada 2010. godine, jest unapređenje učinkovite zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj koje vodi do jačanja tržišnog natjecanja među poduzetnicima i stvaranja uvjeta za rast i veću konkurentnost hrvatskog gospodarstva. U praksi to znači bolju regulaciju, učinkovitiju provedbu zaštite prava tržišnog natjecanja, jačanje položaja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija), veća procesna prava stranaka, te u konačnici pogodnosti za poduzetnike i potrošače.

Donošenjem novog ZZTN, Agenciji je uz osnovne alate za provedbu sustava zaštite tržišnog natjecanja, osigurana i stvarna mogućnost djelovanja na tržištu i sprječavanja poduzetnika u ponašanju kojim se narušava fer tržišno natjecanje. Odluke kojima se nisu mogle izricati kazne za učinjene povrede te veliki broj od čak tri sudske instance nadležne za sudsku zaštitu protiv odluka Agencije, rezultiralo je sustavom u kojem je djelovanje Agencije služilo tek kao upozorenje, a sankcije od strane sudova uglavnom su izostajale ili su bile zanemarive. S obzirom na to da novi ZZTN izricanje upravno-kaznenih mjera za povrede zakona koje se penju i do 10 posto ukupnog prihoda poduzetnika stavlja u nadležnost Agencije te omogućuje oslobađanje ili ublažavanje kazni za „pokajnike“ koji otkriju postojanje kartela, dobiven je daleko učinkovitiji instrument za primjenu Zakona u praksi. Slijedom novog zakona, posebnim podzakonskim propisom precizno su propisani kriteriji izricanja spomenute upravno-kaznene mjere.

Uz to, stvoreni su i uvjeti za prevenciju u smislu odvracanja poduzetnika od namjernih ili nenamjernih povreda Zakona. Svaki će poduzetnik ubuduće morati puno veću pozornost nego do sada posvetiti načinu ponašanja na tržištu i u odnosu na svoje konkurente, ugovorne partnere ili korisnike svojih proizvoda i usluga. Istovremeno, novo zakonsko rješenje donosi izmijenjene postupovne odredbe kako bi se omogućilo vođenje postupaka na način koji je i za Agenciju i za poduzetnike ekonomičniji i brži (primjerice, mogućnost dostave skraćenog obrasca prijave namjere provedbe koncentracije u postupcima ocjene nespornih koncentracija).

Državne potpore

Budući da su pregovori Republike Hrvatske o pristupanju EU u završnoj fazi, naponi Agencije bit će usmjereni na dovršetak restrukturiranja industrije željeza i čelika, te na strukturne reforme u sektoru brodogradnje s ciljem napuštanja dosadašnjeg sustava potpora ovom sektoru i stvaranja uvjeta za održivo tržišno poslovanje bez operativnih potpora.

Daljnje jačanje discipline davatelja potpora pri oblikovanju programa i dodjeli državnih potpora, a osobito razvijanje suradnje s davateljima potpora na razini lokalne i regionalne samouprave, kako bi ih se pripremlilo na uvjete članstva u EU, kada će kontrola potpora iz djelokruga Agencije prijeći u djelokrug Europske komisije, ostaje i nadalje važna zadaća Agencije. U tom će smislu Agencija uz podršku projekata pomoći iz programa IPA poduzeti sveobuhvatnu kampanju informiranja lokalnih tijela vlasti o pravilima koja se odnose na

državne potpore. Naime, za Agenciju je od prioritetne važnosti pripremiti i educirati davatelje državnih potpora za korištenje sredstava strukturnih fondova, koji će hrvatskom gospodarstvu biti na raspolaganju nakon stjecanja članstva u EU, a koje će hrvatski poduzetnici moći koristiti pod uvjetom da su njihovi programi i projekti pripremljeni na način da u cijelosti poštuju pravila *acquisa* o državnim potporama.

Agencija je u studenom 2010. godine usvojila Godišnje izvješće o državnim potporama u 2009. godini. Prema prikupljenim podacima u Hrvatskoj je u 2009. godini dodijeljeno manje potpora nego u 2008. godini, a smanjen je i njihov udjel u bruto domaćem proizvodu. Ukupne dodijeljene državne potpore iznosile su 8,7 milijardi kuna, što je za 9,1 posto manje nego u 2008. godini, dok je udjel ukupnih potpora u BDP-u za 2009. godinu iznosio 2,6 posto, što je za 6,5 posto manje nego u 2008. godini, kada je iznosio 2,8 posto. Ukupne potpore, bez poljoprivrede i ribarstva u 2009. godini iznosile su 5 milijardi kuna što čini 1,5 posto u BDP-u, a potpore bez poljoprivrede i ribarstva i prometa iznosile su 3,7 milijardi kuna, odnosno 1,1 posto u BDP-u.

Potpore po zaposlenom iznosile su 5,8 tisuća kuna, što je smanjenje za 5,7 posto u odnosu na 2008. godinu kada su potpore po zaposlenom iznosile 6 tisuća kuna. Potpore po stanovniku su u 2009. godini smanjene na 1.975,4 kune, s 2.173,1 kuna u 2008. godini, što predstavlja smanjenje od 9,1 posto.

Što se tiče pojedinih instrumenata državnih potpora, u 2009. godini je i dalje nastavljen trend rasta subvencija, koje čine 80,6 posto svih potpora, pa slijede državna jamstva koja čine 13,3 posto, zatim porezne olakšice s udjelom od 4,3 posto, potpore u obliku udjela u temeljnom kapitalu od 1,2 posto te potpore u obliku povoljnijih kredita od 0,6 posto. Prema kategorijama državnih potpora, u 2009. godini one za horizontalne namjene i za regionalne ciljeve čine 11,3 posto, a državne potpore za posebne sektore u području industrije i usluga 44 posto svih potpora (u najvećoj mjeri za promet, brodogradnju i radiotelevizijsko emitiranje). Daljnjih 42,2 posto ukupno dodijeljenih državnih potpora odnosi se na poljoprivredu i ribarstvo, a 2,5 posto na državne potpore na lokalnoj razini.

4.1.2 Privatizacija

Sredinom prosinca 2010. godine portfelj Hrvatskog fonda za privatizaciju (HFP) obuhvaćao je 769 društava. Od navedenog broja društava, njih 720 raspoloživo je za privatizaciju, a njihov temeljni kapital iznosi 55,3 milijarde kuna, od čega je 13,1 milijarda kuna u vlasništvu države. Iako su u od rujna 2009. do sredine prosinca privatizirana 54 društva (2 prodajom putem javnog natječaja, 20 na Zagrebačkoj burzi, a 32 društava brisano je iz sudskog registra nakon dovršenog postupka stečaja odnosno likvidacije), struktura portfelja prema broju društava i vlasničkim udjelima ostala je u 2010. godini gotovo nepromijenjena u odnosu na prošlu godinu. Tako je HFP u 80,75% društava (621 društva) s udjelom do 25% u temeljnom kapitalu manjinski vlasnik, u 68 društava udio se kreće u rasponu od 25% do 50%, dok je u 80 društava, s udjelom preko 50%, država još uvijek većinski vlasnik.

Na usporavanje procesa privatizacije, u kojem su glavni pokretači stečajevi i likvidacija, te u manjem dijelu prodaja manjinskih udjela na Zagrebačkoj burzi, utječu i nadalje slični razlozi kao i proteklih godina. S jedne strane, visoka zaduženost društva u portfelju koja u velikom broju slučajeva posluju s gubitcima te zahtijevaju značajna restrukturiranja, nisu po sadašnjim uvjetima atraktivna potencijalnim investitorima. S druge strane, usporavanje gospodarskog rasta u okruženju i usporavanje međunarodnih tokova kapitala dovela su do pada interesa, posebno stranih ulagača, za sudjelovanjem u procesima privatizacije. Tako je od rujna 2009.

do konca studenog 2010. godine objavljeno 26 javnih natječaja za prodaju većinskih udjela u 21 društvu, a slijedom čega su privatizirana samo dva društva.

Iako je rok za predaju ponuda u drugom natječaju za privatizaciju pet brodogradilišta i jednog društva kćeri u većinskom vlasništvu države istekao u svibnju 2010. godine, još uvijek nije donesena konačna odluka u pogledu privatizacije triju društava (Brodotrogir d.d.; 3. Maj d.d. i Brodosplit d.d.) za koja su pristigle četiri ponude. Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske od 22. listopada 2010. godine objavljen je treći natječaj za privatizaciju brodogradilišta Kraljevica za kojeg su 18. studenog 2010. godine pristigle tri ponude.¹²

Trenutačno su u tijeku natječaji za prodaju 6 tvrtki u većinskom vlasništvu države i 87 tvrtki u manjinskom vlasništvu. Dovršetak privatizacije najvećeg dijela preostalog portfelja HFP-a, kao jedan od preduvjeta za stvaranje učinkovitog tržišnog gospodarstva te učinkovita i cjelovita organizacija upravljanja preostalom državnom imovinom, ostaje i nadalje osnovnim ciljem gospodarske politike na području raspolaganja državnom imovinom. Ovaj cilj opetovano je definiran i Programom gospodarskog oporavka kojeg je Vlada usvojila u travnju 2010. godine kao i Planom provedbenih aktivnosti programa gospodarskog oporavka od 6. svibnja 2010. godine, a kojim su utvrđene konkretne mjere i aktivnosti, te očekivana dinamika realizacije.

U skladu s utvrđenim ciljevima i mjerama kojima se predviđa objedinjavanje državne imovine, Vlada RH uputila je u rujnu 2010. godine u saborsku proceduru prijedlog Zakona o upravljanju državnom imovinom, a kojim se predviđa objedinjavanje Hrvatskog fonda za privatizaciju i Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom u jedinstvenu instituciju, Agenciju za upravljanje državnom imovinom. Spajanjem ovih institucija trebali bi se postići pozitivni sinergijski učinci poput efikasnijeg upravljanja državnom imovinom, ujednačenost upravljanja državnom imovinom uz povećanje vrijednosti državne imovine i smanjenje troškova poslovanja. Upravljanje državnom imovinom temeljilo bi se na strategiji koju bi donosio Hrvatski sabor za razdoblje od četiri godine, te godišnjeg operativnog plana kojeg bi donosila Vlada RH. Pored navedenog, prijedlog Zakona predviđa izradu sveobuhvatnog registra državne imovine.

Kako je Programom gospodarskog oporavka predviđena i "brza privatizacija preostalih udjela u trgovačkim društvima, osim u društvima koja opskrbljuju dobrima i uslugama kojima privatni sektor iz opravdanih razloga ne može efikasno opskrbljivati", prijedlogom Zakona, uz postojeće metode prodaje (na burzi i putem javnog prikupljanja ponuda), predviđene su i dodatne metode privatizacije i to otvaranjem mogućnosti za prihvatanje ponuda od strane Agencije u postupcima preuzimanja, organizacija IPO za odabrana društva, javni poziv za dokapitalizacijom društva iz portfelja Agencije i slično.

Prvi koraci u objedinjavanju raspolaganja dionicama i udjelima u državnom vlasništvu već su poduzeti donošenjem Odluke o prijenosu svih dionica i udjela u državnom vlasništvu na Hrvatski fond za privatizaciju u travnju 2010. godine. Do trenutka pisanja ovog teksta na HFP

¹² U odnosu na prethodne natječaje ovim je tekstom, uz već prije definiranu visinu vlastitog doprinosa (40% u ukupnim troškovima restrukturiranja) preciznije utvrđen sadržaj natječaja (povećanje temeljnog kapitala, materijalna i nematerijalna ulaganja, pokriće gubitaka, osiguranje potrebnih obrtnih sredstava u razdoblju restrukturiranja, preuzimanje zatečenih obveza, zbrinjavanje viška zaposlenih na teret Ponuditelja, odnosno Društva, itd.), kao i gornja granica usklađivanja proizvodnih kapaciteta (za najviše 21,15% u sklopu kompenzacijskih mjera dogovorenih s Europskom komisijom), te su izostavljeni dodatni uvjeti koji su predviđali mogućnost sudjelovanja zaposlenika u kupnji dijela dionica nakon dokapitalizacije kao i postizanja sporazuma sa socijalnim partnerima.

prenesene su dionice 22 društva. Također, radi bržeg i učinkovitijeg raspolaganja dionicama i udjelima, u tijeku je potpisivanje Aneksa ugovora s vlasnicima dionica i udjela (radi se prvenstveno o korisnicima državnog proračuna - HZZO, HZMO, ministarstva, središnji državni uredi) u portfelju HFP-u, kojima se ukida obveza traženja njihove prethodne suglasnosti za prodaju, a što je, prema dosadašnjoj praksi, bitno usporavalo proces pripreme društava za privatizaciju.

4.1.3 Restrukturiranje željeznica

Tijekom 2009. i 2010. godine nastavljene su aktivnosti na provedbi zakonodavne reforme, pri čemu je u 2009. godini doneseno 7 novih pravilnika, a u 2010. godini 2 nova pravilnika, sve iz područja željezničke sigurnosti. 2010. godinu obilježio je i početak rada Agencije za regulaciju tržišta željezničkih usluga, koja trenutno zapošljava 7 djelatnika te u skladu sa svojim zakonskim ovlastima donosi odgovarajuće odluke. Korištenje sredstava pretpristupne pomoći EU iz programa IPA i ISPA nastavljeno je zadovoljavajućom dinamikom.

Zbog nepovoljnih gospodarskih trendova u okruženju, prometni učinak u željezničkom teretnom prijevozu pao je za 20% u 2009. godini, a u prvoj polovici 2010. godine za 6% u odnosu na isto razdoblje prethodnih godina. Razina vlastitih tržišnih prihoda u željezničkom putničkom prijevozu zadržana je na približno istoj razini, uz blago smanjenje u prvoj polovici 2010. godine (214,0 milijuna kuna za razdoblje I-VI/2009 na 212,3 milijuna kuna za razdoblje I-VI/2010).

U pogledu restrukturiranja sektora, razdoblje 2004. - 2008. godine bilo je obilježeno provedbom aktivnosti iz Matrice mjera PAL 1 i PAL 2 zajma. Napredak u procesu pratio se preko indikatora uspješnosti izraženih kroz radni omjer, broj smanjenja radnika i privatizaciju tvrtki-kćeri. Nakon obustavljanja PAL aranžmana u 2008. godini, ovi indikatori nisu više bili aktualni.

Obzirom da je evidentan nedostatak strateškog dokumenta koji bi postavio institucionalni okvir restrukturiranja željezničkog sektora, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture u suradnji s društvima Grupe HŽ Holding ima namjeru donijeti novi „Program održivosti i konkurentnosti željezničkog sektora“, koji bi obuhvatio aktivnosti restrukturiranja i pripreme kompanija za funkcioniranje na liberaliziranom željezničkom tržištu. U tu svrhu je u dva navrata raspisan natječaj za izbor konzultanata na izradi ovog Programa, ali je oba puta, iz tehničkih razloga, natječaj poništen. U tijeku je priprema novog natječaja za izradu navedene studije.

Željezničke kompanije trenutno provode aktivnosti usmjerene ka poboljšanju efikasnosti i racionalizaciji poslovanja, sukladno Programu gospodarskog oporavka donesenom od strane Vlade Republike Hrvatske. U društvima Grupe HŽ Holding provode se mjere štednje te su u tom smislu ostvareni sljedeći rezultati u razdoblju I-VIII/2010; smanjenje materijalnih i nematerijalnih troškova za 10,9%, smanjenje troškova radnika za 3,2%, potpisan je aneks Kolektivnog ugovora sa sindikatima o zadržavanju plaća na istoj razini (umjesto dogovorenog povećanja za 6% u 2009. i 2010. godini), provode se odluke o smanjenju plaća članova Uprava i rukovodećih djelatnika i niz drugih mjera. Najveći doprinos u procesu smanjenja broja radnika namjerava se ostvariti u društvu HŽ Infrastruktura, pri čemu se sukladno Planu poslovanja društva HŽ Infrastruktura za razdoblje 2010.-2012. planira neto smanjenje broja radnika za njih 1.139.

4.1.4 Restrukturiranje brodogradnje

Na stanje u hrvatskoj brodogradnji u 2010. godini veliki je utjecaj imala globalna ekonomska kriza koja je snažno pogodila brodograđevno tržište na kome je došlo do snažnog smanjenja narudžbi brodova. Kao posljedica takvog stanja, hrvatska brodogradilišta u 2010. godini nisu uspjela realizirati svoje poslovne planove u pogledu ugovaranja novih poslova, te djelomično i realizacije postojećih.

Premda su poduzela mjere racionalizacije poslovanja u vidu smanjenja broja zaposlenih i smanjenja fiksnih troškova, sva brodogradilišta u većinskom državnom vlasništvu sa izuzetkom brodogradilišta Uljanik d.d., Pula, u 2010. godini nisu ostvarila bitna unapređenja poslovnog procesa već su ista ostavljena za ostvarenje nakon završetka privatizacije u 2011. godini.

Za brodogradilište Uljanik d.d., koje posluje pozitivno, u dogovoru s Europskom komisijom pokrenut je postupak za izvlačenje Uljanika iz statusa društva u poteškoćama i to putem povrata svih državnih potpora s kamatama koje je ovo brodogradilište primilo od 1. ožujka 2006. godine. Sukladno dogovoru, Europskoj komisiji dostavljen je sadržaj Sporazuma o uređenju imovinsko pravnih odnosa između Vlade RH i Uljanik d.d. te novi Ugovor o koncesiji. Zaprimanjem dopisa potpredsjednika Europske komisije Joaquina Alumnie od 14. prosinca 2010. godine u kojem se potvrđuje da je Uljanik brodogradilište sukladno europskim pravilima o državnom natjecanju uskladio državne potpore, koje je primio u prethodnom razdoblju uspješno je završen proces restrukturiranja brodogradilišta Uljanik.

Sve eventualne buduće državne potpore morat će odobriti AZTN, a iste će morati biti u skladu s pravnom stečevinom EU.

Budući da je ustanovljen novi interes za kupnju Brodogradilišta Kraljevica d.d., Vlada RH se odlučila na raspisivanje trećeg privatizacijskog natječaja za Brodogradilište Kraljevica d.d., Kraljevica. Na natječaju koji je objavljen 3. studenog 2010. godine zaprimljene su tri ponude i to od društava ADRIA-MAR brodogradnja, d.o.o., Shipyard Bomex i Jadranska ulaganja d.o.o. Nakon analiza zaprimljenih ponuda od strane Povjerenstva za praćenje provedbe postupka prodaje dionica društva Brodogradilište Kraljevica d.d., Kraljevica, pod posebnim uvjetima, u čijem se sastavu nalaze predstavnici Vlade RH, uprave brodogradilišta, sindikata koji djeluju u brodogradilištu, predstavnika društva Hrvatska brodogradnja – Jadranbrod d.d. i predstavnika Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva predložit će Vladi RH daljnje korake u vezi privatizacije društva Brodogradilište Kraljevica d.d.

Za brodogradilišta za koja su zaprimljene ponude u drugom privatizacijskom krugu, u tijeku je odobravanje nadopunjenih i ispravljenih verzija programa restrukturiranja koje su izvršili ponuditelji: DIV Tvornica vijaka d.o.o. za društvo Brodograđevna industrija Split d.d., CROWN INVESTMENT-a GmbH za Brodograđevnu industriju 3. Maj d.d., Rijeka i Jadranskih ulaganja d.o.o. za društvo Brodotrogir d.d., Trogir. Programe restrukturiranja za navedena brodogradilišta pregledala je i preliminarno ocijenila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja nakon čega su isti dostavljeni na odobravanje Europskoj komisiji.

Daljnji tijek privatizacije navedenih brodogradilišta prije svega ovisi o ocjeni održivosti Programa restrukturiranja od strane Europske komisije. Ukoliko Europska komisija utvrdi kako su svi ili pojedini programi restrukturiranja brodogradilišta održivi te kao takvi zadovoljavaju uvjete iz natječaja, Vlada RH će za takva brodogradilišta nastaviti proces privatizacije. Ukoliko Europska komisija utvrdi kako programi restrukturiranja za sva ili

pojedina brodogradilišta nisu održivi, za takva brodogradilišta bit će potrebno donijeti odluku o pokretanju stečaja ili pronalaženja drugo rješenja poput npr. raspisivanja trećeg privatizacijskog natječaja za ona brodogradilišta za koja postoji interes investitora, i to pod jednakim uvjetima kao što su bili na prethodna dva privatizacijska natječaja.

4.1.5 Energetika

Tijekom 2010. godine nastavljene su djelatnosti u svezi s jačanjem tržišta električne energije i plina. Najznačajnija aktivnost 2010. godine vezana je uz pripremu zakonodavnog okvira za primjenu trećeg paketa energetske zakonodavstva EU. Izrađena je studija koja analizira sve potrebne promjene sukladno trećem paketu energetske zakonodavstva EU.

Tijekom 2011. godine očekuje se da će biti doneseni svi potrebni zakoni koji će omogućiti implementaciju trećeg paketa. Na području prirodnog plina, u procesu provedbe su propisi koji su doneseni tijekom proteklih godinu dana. Temeljem zakonskih odnosa u praksi su tijekom 2010. godine primijenjene tržišne cijene za sve kupce osim kategorije kućanstava.

Na području električne energije također je nastavljen proces daljnjeg razvitka tržišnih odnosa koji se temelje na modelu bilateralnih ugovora. Ugovorne strane u bilateralnom ugovoru za opskrbu električnom energijom su kupac i opskrbljivač, dok se bilateralni ugovori o kupoprodaji električne energije sklapaju između opskrbljivača, trgovaca ili proizvođača. Svi kuci kategorije poduzetništvo su u sustavu povlaštenih kupaca čime su iskoristili pravo za samostalno ugovaranje cijene električne energije za vlastite potrebe na tržištu. Njihova ukupna ugovorena potrošnja iznosi 8,4 teravatsati (TWh), što čini oko 50% ukupne godišnje potrošnje električne energije u Hrvatskoj. Izmijenjena je metodologija obračuna energije uravnoteženja, koju donosi regulatorna agencija¹³ na način da je cijena energije uravnoteženja vezana uz cijenu za kupce kategorije kućanstvo.

U svrhu osiguravanja odvijanja tržišnih odnosa nastavljeno je jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta Hrvatske energetske regulatorne agencije i Hrvatskog operatora tržišta energije.

Nastavljene su aktivnosti na području obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti. Vlada RH usvojila je Program energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2008. - 2016., Prvi nacionalni akcijski plan za energetske učinkovitost za razdoblje 2008. - 2010. te Nacionalni potencijal kogeneracije. U Programu energetske učinkovitosti Republike Hrvatske zadan je cilj od jednopostotnog poboljšanja energetske učinkovitosti godišnje, što u razdoblju 2008. - 2016. iznosi 9%.

Također, donesen je Pravilnik o metodologiji za izračun i određivanje okvirnog cilja ušteda energije u neposrednoj potrošnji koji definira i propisuje način izračuna i određivanja okvirnog cilja ušteda energije u neposrednoj potrošnji energije u skladu s Direktivom 2006/32/EZ o energetske učinkovitosti i energetskim uslugama, tj. njime se potpuno prenio Aneks I Direktive. Metodologija propisana u Pravilniku korištena je za određivanje nacionalnog okvirnog cilja definiranog u Programu energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2008. - 2016., kao i u Prvom nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti za razdoblje 2008. - 2010.

Provode se programi energetske učinkovitost u javnom sektoru: program „Dovesti kuću u red“ koji obuhvaća različite mjere energetske učinkovitosti u zgradama/objektima u vlasništvu Republike Hrvatske.

¹³ Narodne novine, broj 94/10

Hrvatski sabor je u prosincu 2010. godine donio izmjene i dopune Zakona o biogorivima za prijevoz, kako bi se u pravni okvir koji uređuje proizvodnju, trgovinu, korištenje te poticanje proizvodnje i korištenja biogoriva uključili i elementi nove Direktive o obnovljivim izvorima energije¹⁴. To se ponajviše odnosi na pretpostavke i kriterije održivosti na strani proizvodnje sirovinske osnove za biogoriva.

Usvojen je i Pravilnik o mjerama za poticanje korištenja biogoriva u prijevozu¹⁵ koji propisuje mjere za poticanje korištenja biogoriva u prijevozu i način njihova provođenja.

Ciljevi obnovljivih izvora energije u Strategiji energetskeg razvitka Republika Hrvatska usklađeni su s ciljevima Direktive 2009/28/EC, u skladu s navedenom metodologijom. Izrađen je Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije (NREAP) te je isti poslan u roku 30. lipnja 2010. godine Europskoj komisiji na odobrenje.

Do prosinca 2010. godine u Registar projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača upisano je 450 projekata iz područja obnovljivih izvora.

Iako je hrvatski prijenosni elektroenergetski sustav iznimno dobro povezan sa susjednim sustavima te je, nakon puštanja u pogon 400 kV veze između Hrvatske i Mađarske omogućio prvo povezivanje bivšeg sustava CENTREL sa sustavom UCTE 1999. godine, nastavljeno je daljnje povezivanje sa susjedima. U odnosu na PEP 2010.-2012. možemo izvijestiti da je pušten u rad dvostruki 400 kV dalekovoda između Ernestinova (HR) i Pecha (HU). Na području suradnje sa Bosnom i Hercegovinom i Republikom Srbijom, uspostavljeni su odnosi na razini tvrtki za Prijenos električne energije kako bi se moglo pristupiti zajedničkim aukcijama prekograničnih prijenosnih kapaciteta. Očekuje se da će se tijekom 2011. i 2012. godine uspostaviti zajednički sustav.

Na temelju Plana razvoja, modernizacije i izgradnje plinskog transportnog sustava RH 2007.-2011., koji je donijela Vlada Republike Hrvatske, a u kojem je predviđena nabava i ugradnja opreme koja će omogućiti funkcioniranje sekundarnog tržišta i razvoj plinske mreže prema jugu Hrvatske, nastavljene su planom predviđene aktivnosti. U ožujku 2009. godine hrvatski i mađarski operator transportnog sustava za plin potpisali su odgovarajući sporazum o izgradnji interkonekcijskog plinovoda, koji će povezivati oba sustava. Tim plinovodom osiguravaju se tehničke mogućnosti za slobodan uvoz plina u Republiku Hrvatsku i više ne postoje tehnička ograničenja u transportnom sustavu koja su predstavljala problem u daljnjoj liberalizaciji plinskog tržišta.

Temeljem navedenog sporazuma krajem 2010. godine završeni su radovi na izgradnji plinske interkonekcije Republike Hrvatske i Republike Mađarske i u tijeku je izdavanje uporabne dozvole. Nastavljene su i aktivnosti u svezi s izgradnjom LNG terminala na otoku Krku, a u tijeku je izdavanje građevinske dozvole. Planira se i daljnji razvoj dobavnih kapaciteta za prirodni plin i to kroz povećanje kapaciteta cjevovoda dobavnog pravca plina iz Ruske Federacije preko Slovenije za 500 milijuna prostornih metara (do 2012. godine).

U skladu sa Strategijom energetskeg razvoja Republike Hrvatske, koju je na prijedlog Vlade RH usvojio Hrvatski sabor 2009. godine, nastavljene su aktivnosti vezane uz ciljeve strategije, a to su kontinuirani razvoj sigurnosti opskrbe energijom, konkurentnosti energetskeg sustava i održivost energetskeg razvoja.

Također, nastavljaju se aktivnosti vezane uz energetske planiranje, jačanje sigurnosti opskrbe i tržišta energenata u energetskeg sektoru. Za spomenute aktivnosti koriste se pretpristupni

¹⁴ Direktiva 2009/28/EC

¹⁵ Narodne novine, broj 42/10

instrumenti IPA. Energetski sektor se ujedno priprema i za korištenje strukturnih fondova koji će biti dostupni nakon pristupanja Republike Hrvatske u članstvo EU.

Kako bi se pokrenuo razvoj energetskog sektora, daljnje aktivnosti su također usmjerene na daljnje usklađivanje domaćeg zakonodavstva s pravnom stečevinom EU, a promicanje projekata od interesa Republike Hrvatske i Regije će se kontinuirano nastaviti, s posebnim naglaskom na projekte vezane uz tržište plina i formiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata.

U okviru pristupnih pregovora u vezi s pitanjem sigurnosti opskrbe naftom i naftnim derivatima, Republici Hrvatskoj je, do 31. srpnja 2012. godine, odobreno prijelazno razdoblje za formiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata u količini 90-dnevne prosječne potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini.

Prijelazno razdoblje odobreno je temeljem Akcijskog plana Republike Hrvatske za formiranje 90-dnevnih obveznih zaliha nafte i naftnih derivata do 31. srpnja 2012. godine. Akcijski plan koji je dostavljen u Bruxelles revidiran je i usklađen sa zahtjevima nove Direktive 2009/119/EZ od 14. rujna 2009. godine. Revidirani Akcijski plan prihvatila je Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 17. prosinca 2009. godine, Zaključkom o prihvaćanju Programa stvaranja preduvjeta i aktivnosti HANDA-e s ciljem stvaranja 90-dnevnih obveznih zaliha do 31. srpnja 2012. godine. Temeljem spomenute Direktive, tijekom 2010. godine pristupit će se izradi novoga nacrt Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata. Očekuje se da će Hrvatski sabor usvojiti zakon početkom 2011. godine.

Za potrebe formiranja obveznih zaliha, na teritoriju Republike Hrvatske planira se izgradnja oko 800.000 m³ dodatnih skladišnih kapaciteta, koji u konačnici mogu imati i regionalno značenje. Procjenjuje se da će se samo u izgradnju skladišnih kapaciteta uložiti oko 130 milijuna eura. Pritom će se projekt formiranja obveznih zaliha iskoristiti i za razvoj skladišnih instalacija za komercijalno skladištenje s ciljem smanjenja troškova formiranja i znavljanja obveznih zaliha, ali i daljnjeg otvaranja tržišta i poticanja konkurentnosti. Također, Zaključkom Vlade Republike Hrvatske na sjednici održanoj 1. travnja 2010. godine usvojen je Zaključak o utvrđivanju prioriteta izgradnje elektroenergetskih građevina. U postupku je proces pregovora sa Saveznom Republikom Njemačkom o skladištenju zaliha nafte i naftnih derivata za Republiku Hrvatsku, a u svrhu osiguranja 90-dnevnih zaliha.

Zbog provedbe ciljeva koji su ovdje navedeni neće se koristiti izvori iz proračuna, nego će gospodarski subjekti unutar svojih mogućnosti koristiti dostupna im sredstva na tržišnim načelima. Očekuje se da će u realizaciji pojedinih projekata koje predviđa nova energetska strategija, sudjelovati i strani investitori. Za razdoblje do 2020. godine očekuju se investicije u energetskom sektoru u iznosu od 15 milijardi eura.

4.1.6 Malo i srednje poduzetništvo

Unatoč globalnoj recesiji, malo gospodarstvo i dalje je najdinamičniji dio gospodarstva. Malo gospodarstvo je poslovnu 2009. godinu zaključilo s 81.426 malih i 1.390 srednjih trgovačkih društava, 96.909 obrta i 1.125 zadruga. Ukupno 180.850 gospodarskih subjekata čini 99,7% ukupnog gospodarstva, a zapošljava 66 posto radnika. Mali poduzetnici su u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu povećali broj zaposlenih 2,8 posto, smanjili ukupni prihod 6,9 posto i dobit razdoblja 13,1 posto. Udio malog i srednjeg poduzetništva u izvozu 2009. godine bio je oko 44 posto. Analiza financijskih rezultata po djelatnostima pokazuje da su tri najznačajnije djelatnosti prerađivačka industrija, trgovina i informacije te komunikacije koje sudjeluju s preko 50% udjela u ukupnim rezultatima poslovanja, što je konstanta u posljednjih deset

godina. Po poslovnim rezultatima ističu se također građevinarstvo i stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, dok je značaj ostalih djelatnosti manji. Zavisno o razdoblju analize, mikro gospodarstvo u Hrvatskoj čini oko 80% ukupnog gospodarstva.

U Programu poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008.-2012. Vlade RH od 18. travnja 2008. godine, koji se provodi kroz godišnje Operativne planove, temeljna strateška smjernica je jačanje konkurentnosti malog gospodarstva i provodi se kontinuirano. Za male zemlje poput Hrvatske od ključnog je značaja poduzetništvo koje odlikuje tržišna prodornost i proizvodi s višom dodanom vrijednošću. Konkurentnost malog gospodarstva potiče se kroz potpore za nabavu naprednih tehnologija i tehnoloških postupaka, koji služe diversifikaciji i razvoju novih proizvoda, uz prijenos i umrežavanje znanja.

Također, potiču se poduzetnički projekti ulaganja u energetska učinkovitost, zaštitu okoliša i uvođenje sustava upravljanja kvalitetom i međunarodnih normi. Hrvatsko gospodarstvo ima oko 1.500 brzo rastućih gospodarskih subjekata – Gazela, kojima su namijenjeni posebni poticaji u skladu s pravilima za državne potpore *de minimis*. Gazele u malom gospodarstvu posluju u djelatnostima tehnoloških inovacija, proizvodnji novih tehnologija, ICT-u, drvnoj industriji, proizvodnji ekoloških proizvoda, maloj brodogradnji itd. Poduzetnici kroz potpore za klastere poboljšavaju izvozne sposobnosti uz kreiranje brendova¹⁶. Sustav potpornih institucija i regionalne razvojne agencije, kao i izgrađene poduzetničke zone, olakšavaju ulazak u poduzetništvo te rast i razvoj subjekata malog gospodarstva.

Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom, kao i poduzetništvo žena ima svoje mjesto u razvoju malog gospodarstva posebno na regionalnoj razini. U jačanju konkurentne sposobnosti malog i srednjeg poduzetništva značajni dio pripada obrazovanju za poduzetništvo kojim su obuhvaćeni poduzetnici po svim oblicima registracije tj. trgovačka društva, obrtništvo i zadrugarstvo. U okviru institucionalnog razvoja, u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva izgrađen je Registar potpora malom gospodarstvu, baze podataka s podatkovnim i tehnološkim rješenjima te izvještajnim sustavom, a kojima je omogućeno praćenje, analiza i vrednovanje sustava poticaja. Razmatra se izrada Strategije razvoja malog gospodarstva za razdoblje 2012.-2020.¹⁷

Hrvatska je od 2003. godine provodila Europsku povelju o malom gospodarstvu, glavni EU dokument za provedbu politika razvoja malog gospodarstva. Od 2008. godine EU je u cilju daljnjeg razvoja i promocije malog i srednjeg poduzetništva usvojila EU Akt o malom gospodarstvu (*eng. Small Business Act for EU*), što znači da se proces utvrđen EU Poveljom mijenja te da s 2010. godinom započinje novi izvještajni ciklus, koji će pratiti provedbu

¹⁶ Europska poslovna škola objavila je prvi puta izvješće „Inovacije za razvoj 2009.-2010.“ („The Innovation for Development Report 2009-2010“) u kojem se pomoću indeksa inovacijskog kapaciteta uspoređuje 131 zemlja svijeta. Temelj Indeksa čini 5 stupova inovacijskog kapaciteta: institucijsko okruženje, ljudski kapital, dodatno obrazovanje i trening i socijalna uključenost, regulatorni i pravni okvir, istraživanje i razvoj te korištenje ICT-a. Indeks predstavlja alat za kreiranje dijaloga o različitim dimenzijama inovativnosti, a metodologija omogućava izradu preporuka mjera politika za svaku pojedinu zemlju temeljem stupnja razvoja zemlje i prirode njenog političkog ustrojstva. Hrvatska se prema Indeksu inovacijskog kapaciteta nalazi na 38. mjestu od ukupno 131 zemlje. Slovenija i Češka su na 31., odnosno 32. mjestu, dok su Slovačka, Poljska i Mađarska iza Hrvatske (39., 40., i 41. mjesto). Jakosti inovacijskog kapaciteta Hrvatske vidljive su u sljedećim pokazateljima: broj pretplatnika mobilnih telefona, škole koje imaju pristup Internetu, broj članaka u znanstvenim i tehničkim publikacijama, te broj pretplatnika Interneta.

¹⁷ Strategija razvoja ženskog poduzetništva u RH 2010.-2013. – donesena u ožujku 2010.; Analiza razvoja i stanja obrtništva sa smjernicama za strategiju razvoja obrtništva i Smjernice za kratkoročni razvoj obrtništva 2011.-2012. – završeno u svibnju 2010.; Strategija učenja za poduzetništvo 2010.-2014. – donesena u lipnju 2010.; Strategija razvoja klastera 2010.-2015. – prijedlog izrađen; Strategija poticanja ulaganja i internacionalizacije 2012.-2020., na međunarodnom natječaju – očekivani rok isporuke kraj 2012.

politika za razvoj malog gospodarstva kroz primjenu EU Akta. Zemlje JI Europe postigle su suglasnost da se mjerenje uspješnosti provodi kroz tzv. indeks politika u dvogodišnjem izvještajnom ciklusu.

Servis Vlade RH za ubrzanu komunikaciju poduzetnika i građana s tijelima državne uprave HITRO.HR posluje više od pet godina (prvi ured otvoren je 11. svibnja 2005. godine u Zagrebu). Kroz usluge 61 ureda HITRO.HR osnovano je preko 38.507 tvrtki i obrta. Od ukupnog broja novoosnovanih tvrtki, njih više od 2.594 je u stranom vlasništvu. HITRO.HR proširio se na sva županijska središta, veće gradove i otoke u RH. Osim smanjenja troškova, najveće uštede ostvarene su u vremenu jer je cijeli postupak osnivanja s 40 dana u 2004. godini sveden na 24 sata, i to kroz projekt „e-Tvrtka“.¹⁸

U odnosu na postignuto potrebno je osigurati daljnju sustavnu podršku malom gospodarstvu, a napose kroz: (i) stvaranje uvjeta i provedbu institucionalnih rješenja za proširenje izvora financiranja (rizični fondovi, *equity* fondovi, financijski instrumenti EU), olakšavanje pristupa izvorima financiranja inovacija i njihove komercijalizacije i povećanje ukupnih ulaganja u malo gospodarstvo, (ii) uključivanje subjekata malog gospodarstva u financijska tržišta i otvaranje alternativnih izvora kreditiranja, (iii) povećanje uporabe internetskih i e-servisa (e-trgovina, e-poslovanje, e-bankarstvo, e-marketing itd.), (iv) jačanje podrške razvoju *new age* gospodarstva (sa značajnim mogućnostima rasta) uključujući malo gospodarstvo u turizmu i kulturnim industrijama, (v) bolje povezivanje malog gospodarstva s istraživanjem i razvojem i subjektima kojima je to temeljna djelatnost, (vi) prioritetno poticanje daljnjeg rasta i neprekinutosti provedbe razvojnih projekata brzo rastućih gospodarskih subjekata, (vii) podizanje ukupne produktivnosti kao rezultata primjene inovacija, novih tehnologija i istraživanja, te podizanje udjela gospodarskih subjekata malog gospodarstva koji koristeći napredna tehnološka rješenja ulaze na tržište s proizvodima više dodane vrijednosti, (viii) daljnje ulaganje u cjeloživotno obrazovanje za poduzetništvo, (x) podršku za izvoznu i tržišnu konkurentnost malog gospodarstva kroz klastere, (xi) fleksibilno zapošljavanje i (xii) promidžbu poduzetništva u cilju daljnjeg podizanja poduzetničke kulture.

Malo i srednje poduzetništvo u turizmu

Vezano za Program Vlade RH namijenjen kreditiranju malog obiteljskog poduzetništva u turizmu „Poticaj za uspjeh“, izvršavaju se preuzete obveze. U sklopu Programa su u razdoblju 2002.- 2009. odobravani krediti uz subvencioniranu kamatu subjektima malog i srednjeg poduzetništva. U razdoblju 2011. – 2013. istima će se isplatiti preko 210 milijuna kuna potpore. Programom će se sredstva subvencije alocirati za 248 trgovačkih društava i 226 obrta. Navedeni broj poduzetnika posluje sa 357 ugostiteljskih objekata za smještaj iz vrste hoteli - hotel, aparthotel i pansion te 79 apartmanskih objekata i 34 kuće za odmor. Spomenuti

¹⁸ Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva izradilo je Program mjera za pojednostavljenje poslovanja subjekata malog gospodarstva, sukladno Planu provedbenih aktivnosti Programa gospodarskog oporavka Vlade Republike Hrvatske od 6. lipnja 2010. godine. Program mjera za pojednostavljenje poslovanja subjekata malog gospodarstva je podijeljen u dva područja: za **olakšavanje ulaska** u poduzetništvo i za **olakšavanje poslovanja malih i srednjih poduzetnika koji obavljaju poduzetničku djelatnost**. U Programu je utvrđeno 14 nositelja provedbe mjera prema mjerodavnoj nadležnosti i 27 mjera koje se odnose na područja i aktivnosti kako slijedi: 11 mjera na izmjene i dopune zakonodavstva, 4 mjere sustavne analize u cilju racionalizacije i učinkovitosti, 5 mjera za olakšavanje financiranja, 2 mjere za e-poslovanje i digitalizaciju, 1 mjera je obrazovanje i informiranje, 1 mjera se odnosi na savjetnike i konzultante poduzetništva, specijaliste za pružanje pomoći i stručne podrške oporavku gospodarskih subjekata, 2 mjere za promociju poduzetništva i 1 mjera strože primjene postojećih gospodarskih propisa.

segment malog hotelijerstva posluje i izvan glavne sezone, posebno u manjim mjestima, kada su veći hotelski sistemi zatvoreni, tako da direktno utječe na produljenje turističke sezone. Mali i srednji poduzetnici koji su korisnici Programa raspolažu sa 5.854 soba i 1.097 apartmana te 15.150 kreveta što čini udio od 11% u ukupnom broju soba kojima raspolažu hrvatski hoteli, aparthoteli i pansioni, udio od 34% u ukupnom broju registriranih turističkih apartmana, te udio od 13% kreveta u ukupnom broju kreveta u hotelima, aparthotelima, pansionima i registriranim turističkim apartmanima.

U razdoblju 2011.–2013. namjerava se nastaviti sa provođenjem poticajnih mjera za subjekte malog i srednjeg poduzetništva u turizmu putem bespovratnih potpora. Sredstvima bespovratnih potpora poticat će se izrada i realizacija programa i projekata za stvaranje preduvjeta koji će doprinijeti razvoju osnovne, kao i unapređenju i obogaćivanju dodatne turističke ponude u jadranskom zaleđu, te na kontinentu i unutrašnjosti jadranskih otoka. Bespovratne potpore usmjerit će se i za razvoj selektivnih oblika turizma na moru i priobalju te za unapređenje brige o ekologiji i povećanje sigurnosti pri odvijanju posebnih oblika turizma na moru. Također, poticat će se izrada izvornih suvenira, kao i obnova, valorizacija i revitalizacija kulturne, tradicijske i prirodne baštine kao novog turističkog proizvoda. Poticajima će se obuhvatiti i manifestacije za povećanje konkurentnosti u turizmu, kao i poboljšanje uvjeta za osobe s invaliditetom u ugostiteljskim smještajnim objektima. Cilj je segmentu malog i srednjeg poduzetništva u turizmu u sljedećem kratkoročnom razdoblju omogućiti bolje pozicioniranje na turističkom tržištu u skladu sa traženim standardima kvalitete.

4.1.7 Javno-privatno partnerstvo

U skladu s mjerama i planovima istaknutima u prošlogodišnjem PEP-u, u rujnu 2010. godine usvojen je Pravilnik o ustroju i vođenju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu, temeljem kojega će se do kraja I. tromjesečja 2011. godine **ustrojiti Registar ugovora o javno-privatnom partnerstvu**. Registar je središnji izvor informacija o svim sklopljenim ugovorima o JPP-u i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o JPP-u sklopljenih na području Republike Hrvatske. Navedeno će imati značajan utjecaj na sustavno praćenje i izučavanje prikupljenih praktičnih iskustava u provedbi projekata javno-privatnog partnerstva, te korištenje na taj način stečenih znanja u sustavu izobrazbe i pripremi novih projekata.

U skladu s prioritetima u djelovanju Agencije za JPP, zacrtanima u Strateškom okviru za razvoj javno-privatnog partnerstva u RH te u skladu s Uredbom o izobrazbi sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva¹⁹, u pripremi je cjelovit program obrazovanja, temeljem kojega će se u suradnji s nadležnim tijelima na razini države i JL(R)S do kraja I. tromjesečja 2011. godine ustrojiti sustav obrazovanja za tijela javnog sektora nadležna za pripremu i provedbu projekata javno-privatnog partnerstva. Agencija je također u travnju 2010. godine sklopila Sporazum o poslovnoj suradnji u provedbi izobrazbe u području javno-privatnog partnerstva sa Hrvatskom udrugom poslodavaca, a prijedlog Sporazuma je dostavljen i Hrvatskoj gospodarskoj komori na mišljenje te se uskoro očekuje njegovo potpisivanje. Cilj provedbe edukacijskih programa u području javno-privatnog partnerstva je postizanje visoke razine kvalitete javne infrastrukture i javnih usluga produblivanjem razumijevanja procedura u ovom području za osobe koje sudjeluju u pripremi i provedbi projekata JPP-a unutar javnih tijela i za djelatnike strukovnih udruženja, što je glavni preduvjet za pripremu i provedbu kvalitetnih projekata.

¹⁹ Narodne novine, broj 56/09

Središnje upravljanje procesom odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva od strane Agencije za javno-privatno partnerstvo, u skladu s pozitivnim propisima u području javno-privatnog partnerstva²⁰ te suradnja s Ministarstvom financija u vidu nadzora fiskalnih učinaka i rizika, ima za cilj strukturiranje projekata, kako bi se isti sveli na minimum te povećala kvaliteta samih projekata, kao i kvaliteta i raspoloživost javnih usluga. Važan učinak je osiguranje značajnih kapitalnih investicija bez dodatnog opterećenja proračuna. Takvim djelovanjem moguće je ekonomski pokrenuti i oživjeti jedinice lokalne zajednice te poboljšati investicijsko okruženje čime se opet pridonosi boljem standardu cjelokupne države.

Temeljna svrha svih navedenih aktivnosti i zadaća iz nadležnosti Agencije je uspostavljanje stabilnih procesa kvalitetne pripreme i ponude, te ugovaranja i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva na svim razinama: nacionalnoj, područnoj i lokalnoj. Zemlje u Jugoistočnoj Europi²¹ suočene su s dodatnom potrebom za ubrzanim razvitkom javne infrastrukture i razine javnih usluga s kojima se povećava učinkovitost javnog sektora u cijelosti, što primjeni javno-privatno partnerstva otvara i nove gospodarske perspektive u izvozu stečenih znanja i iskustava. Uspješna implementacija projekata javno-privatnog partnerstva stoga postaje ključna ne samo za osiguravanje razvoja javne infrastrukture i standarda usluga od javne koristi, već i za razvoj gospodarstva u cjelini.

U svrhu pripreme i provedbe prekograničnih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva, Agencija za javno-privatno partnerstvo će stoga, kao vodeća institucija za javno-privatno partnerstvo u zemljama SEECP-a (*eng. Southeast Economic Co-operation Pact*), u suradnji s Vijećem za regionalnu suradnju provoditi aktivnosti razmjene znanja i iskustava u području javno-privatnog partnerstva, kako bi se ojačali administrativni kapaciteti za pripremu i provedbu prekograničnih projekata, te na taj način privukli investitori i financijske institucije pokretanjem kvalitetnih prekograničnih projekata javno-privatnog partnerstva, a što bi bilo od izuzetne koristi za širu regiju i za Republiku Hrvatsku kada je riječ o poboljšanju kvalitete javnih usluga, ali i gospodarskoj suradnji i rastu gospodarstva u cjelini.

4.2 FINANCIJSKI SEKTOR

Krajem lipnja 2010. godine ukupna aktiva svih banaka predstavljala je 76,7% ukupne aktive svih financijskih posrednika. Prema udjelu u ukupnoj aktivni svih financijskih posrednika slijede stambene štedionice s 1,3%. Ovi udjeli potvrđuju bankocentričnost financijskog sustava u Republici Hrvatskoj.

Iako su banke u razdoblju do kraja 2007. godine smanjivale svoj udio u ukupnoj aktivni svih financijskih posrednika, a u korist porasta udjela investicijskih fondova i mirovniskih fondova, tijekom 2008. godine je, zbog pada vrijednosti imovine investicijskih fondova, došlo do povećanja njihovog udjela u aktivni svih financijskih posrednika. Razlog za smanjenje vrijednosti imovine investicijskih fondova jest pojačan izlazak ulagača uslijed smanjenja njihovih preferencija glede takvih vrsta ulaganja, a povjerenje ulagača u fondove se počelo vraćati od kraja 2009. godine.

²⁰ Zakon o javno-privatnom partnerstvu (Narodne novine, broj 129/08), Uredba o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva (Narodne novine, broj 56/09), Uredba o sadržaju ugovora o javno-privatnom partnerstvu (Narodne novine, broj 56/9), Uredba o nadzoru provedbe projekata javno-privatnog partnerstva (Narodne novine, broj 56/09)

²¹ Države sudionice procesa suradnje u Jugoistočnoj Europi (SEECP South-East European Cooperation Proces) - Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Bugarska, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Rumunjska, Srbija, Turska i UNMIK/Kosovo

Tablica 9: Struktura financijskog sektora (% ukupne imovine, na kraju razdoblja)

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	lipanj 2010.
Banke	78,9	76,7	73,9	77,7	76,6	76,7
Otvoreni investicijski fondovi, neto imovina	2,7	4,0	6,4	2,1	2,4	2,9
Zatvoreni investicijski fondovi, neto imovina	1,1	1,4	1,7	0,9	0,8	0,8
Društva za osiguranje	5,0	4,9	5,0	5,6	5,8	6,0
Stambene štedionice	1,9	1,6	1,4	1,5	1,4	1,3
Obvezni mirovinski fondovi, neto imovina	3,6	4,0	4,5	4,7	5,9	6,4
Dobrovoljni mirovinski fondovi, neto imovina	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Kreditne unije	0,5	0,5	0,4	0,1	0,0	0,0
Društva za <i>lizing</i>	6,2	6,8	6,5	7,2	6,8	6,3
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB, MFIN, HANFA

Institucionalna suradnja

U svrhu definiranja jače suradnje između nadzornih institucija potpisan je Memorandum o razumijevanju za upravljanje financijskom krizom čiji su potpisnici Ministarstvo financija, HNB i HANFA.

4.2.1 Bankovni sektor

Poslovanje. U RH su sredinom 2010. godine poslovale 34 banke te 5 stambenih štedionica. Njihov udio u ukupnoj aktivni svih financijskih posrednika bio je oko 77%. Istovremeno je bankovni sustav bio izrazito koncentriran, pa je 10 najvećih banaka predstavljalo oko 89,82% ukupne aktive svih banaka. U vlasničkoj strukturi dominiraju banke u pretežito stranom vlasništvu, predstavljajući 90,71% ukupne aktive svih banaka, a u domaćem državnom vlasništvu 4,19% te u domaćem privatnom vlasništvu 5,10 % ukupne aktive svih banaka.

Ukupna aktiva banaka na kraju drugog tromjesečja 2010. godine iznosila je 379,5 milijardi kuna i u odnosu na kraj 2009. godine porasla je za 0,29%, pri čemu su male i srednje banke ostvarile porast aktive, dok su velike banke ostvarile pad aktive. Izvor rasta aktive banaka predstavljala su u prvoj polovici 2010. godine sredstva većinskih stranih vlasnika banaka koja čine 19,46 % ukupnih izvora financiranja. Udio depozita ostao je stabilan u odnosu na protekle tri godine te je koncem lipnja 2010. godine iznosio 67,84% ukupne pasive banaka, koja se većinom odnosi na sektor stanovništva. Kreditnom riziku istovremeno je bilo izloženo 407,0 milijardi kuna od čega je 6,89% bilo raspoređeno u rizične skupine B i C, koje predstavljaju nenadoknadle plasmane (*eng. non-performing placements*). Ukupni iznos rezerviranja za plasmane i izvanbilančne obveze iznosio je 3,64% ukupnih plasmana i obveza, čime se nastavio rast ovog pokazatelja koji je započeo u 2009. godini te je ostvarena njegova najviša vrijednost zabilježena od 2004. godine. Dobit banaka ostvarena polovicom 2010. godine iznosila je 1,89 milijardi kuna, pri čemu je 9 manjih banaka zabilježilo gubitak. Stopa adekvatnosti kapitala banaka iznosila je 30. lipnja 2010. godine 19,0%, povrat na kapital (ROAE) 6,89%, a povrat na aktivu (ROAA) 1,17%.

Kreditne unije. Na kraju drugog tromjesečja 2010. godine u RH poslovale su 23 kreditne unije s ukupnom aktivom od 513,1 milijun kuna što čini 0,13 % ukupne aktive kreditnih institucija u RH na isti dan. Proces usklađenja poslovanja štedno kreditnih zadruga s

odredbama Zakona o kreditnim unijama²² završen je u rujnu 2009. godine na način da su, u propisanom prijelaznom razdoblju, od 104 koje su u na dan stupanja na snagu *Zakona* imale odobrenje za rad i bile upisane u sudski registar,

- 30 štedno kreditnih zadruga od Hrvatske narodne banke zatražile i dobile odobrenje za rad te nastavile poslovati u statusu kreditne unije,
- 1 štedno-kreditna zadruga (kojoj su prethodno pripojene 4 štedno-kreditne zadruge) dobila je odobrenje za rad kao štedna banka
- 69 štedno-kreditnih zadruga nisu podnosile zahtjev za preoblikovanje ni u kreditnu uniju ni u štednu banku, već su odlukom svojih članova započele postupak likvidacije poslovanja.

U istom razdoblju HNB je, sukladno Zakonu o kreditnim unijama, odobrio osnivanje 3 nove kreditne unije te su sustav kreditnih unija u RH krajem rujna 2009. činile 33 kreditne unije. Međutim, do kraja 2009. godine i tijekom prvog polugodišta 2010. godine, temeljem odluka donesenih na skupštinama kreditnih unija, započet je postupak redovne likvidacije poslovanja 9 kreditnih unija, dok je na prijedlog HNB-a otvoren postupak stečaja poslovanja jedne kreditne unije.

Zakonodavni okvir. Zakon o kreditnim institucijama²³, kojim se primjenjuju odredbe Direktive o kapitalnim zahtjevima (DKZ²⁴) u dijelu koji se odnosi na kreditne institucije, usvojen je u rujnu 2008. godine. U siječnju 2009. godine HNB usvojila je podzakonski propis kojim se detaljno uređuje izračun adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, kao i niza drugih podzakonskih propisa temeljem novog Zakona o kreditnim institucijama²⁵. Zakonom se od kreditnih institucija zahtijeva da imaju minimalnu adekvatnost kapitala od 12%. Primjena novog izračuna adekvatnosti kapitala primjenjuje se od 31. ožujka 2010. godine, obzirom da je HNB početkom 2010. godine u relevantne podzakonske propise transponirao izmjene DKZ koje su na razini EU usvojene tijekom 2009. godine.²⁶

U srpnju 2009. godine usvojen je Zakon o potrošačkom kreditiranju, kojim se primjenjuju odredbe Direktive o ugovorima o potrošačkom kreditu, a koji je stupio na snagu 1. siječnja 2010. godine. U siječnju 2010. godine ministar financija donio je pravilnik kojim se detaljnije uređuju kadrovski, tehnički, organizacijski i ostali uvjeti koje mora ispuniti vjerovnik odnosno kreditni posrednik za dobivanje odobrenja za pružanje usluga potrošačkog kreditiranja, sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja, dokumentacija koju je potrebno priložiti zahtjevu, razlozi za odbijanje zahtjeva, izdavanje odobrenja, rok valjanosti odobrenja, naknada za provedbu postupka izdavanja odobrenja, prestanak važenja odobrenja i obveza izvješćivanja Ministarstva financija te pravilnik o obvezi informiranja potrošača i o dodatnim pretpostavkama za izračun efektivne kamatne stope. U skladu s odredbama navedenog Zakona Ministarstvo financija izdalo je 27 odobrenja za pružanje usluga potrošačkog kreditiranja.

Sporazumi. Osnovu za suradnju HNB-a sa supervizorima banaka koje su u većinskom stranom vlasništvu čine memorandumima o razumijevanju sklopljeni s predstavnicima Austrije,

²² Narodne novine, broj 141/06 i 25/09

²³ Narodne novine, broj 117/08

²⁴ Direktivu o kapitalnim zahtjevima čine Direktiva 2006/48/EZ o poslovanju kreditnih institucija te Direktiva 2006/49/EZ o adekvatnosti kapitala.

²⁵ Narodne novine, broj 117/08,74/09;153/09 uključuje osim DKZ i transpoziciju odredbi Direktive 2001/24/EC o reorganizaciji i likvidaciji kreditnih institucija, Direktive 86/635/EEZ o godišnjim računima i konsolidiranim računima banaka i drugih financijskih institucija te Direktive Vijeća 89/117/EEC o obvezama godišnjih računovodstvenih dokumenata od strane podružnica kreditnih institucija i financijskih institucija u državama članicama koje imaju sjedišta izvan države članice.

²⁶ Izmijenjene odluke objavljene su u Narodnim novinama, broj 2/10.

Francuske, Italije, Mađarske, Njemačke i San Marina, dok su sporazumi sa supervizorskim tijelima iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore vezani uz nadzor banaka kćeri u tim zemljama. Slijedom ulaska švicarskih dioničara u vlasničku strukturu banaka u RH priprema se i sporazum o razumijevanju sa švicarskim supervizorom.

Platni promet. U listopadu 2009. godine usvojen je Zakon o platnom prometu²⁷ kojim se u hrvatsko zakonodavstvo transponirala Direktiva o uslugama u platnom prometu²⁸, a koji stupa na snagu 2011. godine. Tijekom 2010. godine pripremljeni su nacrti Zakona konačnosti namire i Zakona o elektroničkom novcu²⁹, kojima će se tijekom 2011. godine dovršiti transponiranje Direktiva 2009/44³⁰ i 2009/110³¹ u hrvatsko zakonodavstvo.

Kako Zakon o platnom prometu, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine, više ne uređuje pojedina pitanja koja je uređivao Zakon o platnom prometu u zemlji koji prestaje važiti, tijekom 2010. godine donesen je Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima i pripadajući pravilnici koji uvode novi sustav provedbe ovrhe na novčanim sredstvima na način da se osnove za plaćanje dostavljaju na provođenje Financijskoj agenciji koja nalaže bankama u kojima se vode računi ili novčana sredstva ovršenika plaćanje osnova. Osim navedenoga ovim je Zakonom uređeno i vođenje Jedinstvenog registra računa kao i postupanje poslovnih subjekata u uvjetima blokade računa.

Administrativni kapaciteti. Nastavno na nove propise vezane uz platni promet i elektronički novac, došlo je do preustroja supervizije u HNB-u te zapošljavanja novih djelatnika koji će se baviti nadzorom institucija za platni promet i institucija za elektronički novac. Značajan broj djelatnika HNB-a uključen je u projekt edukacije koji je za zemlje iz regije organizirala ESB.

U Ministarstvu financija u Upravi za financijski sustav slijedom propisa o potrošačkom kreditiranju i zaštiti potrošača osnovan je Odsjek za koordinaciju zaštite potrošača i financijsku pismenost.

4.2.2 Nebankovni sektor

Poslovanje. U RH na dan 1. listopada 2010. godine dozvolu za obavljanje poslova osiguranja imalo je 25 društava za osiguranje i 2 društva za reosiguranje. Također, poslovalo je 30 društava za posredovanje u osiguranju, dok je 246 posrednika obavljalo poslove posredovanja u osiguranju kao fizičke osobe. Poslove zastupanja u osiguranju provodilo je 173 obrta za zastupanje u osiguranju i 202 društava za zastupanje u osiguranju, dok je 9.042 zastupnika u osiguranju obavljalo poslove zastupanja u osiguranju kao fizičke osobe (uključujući i zastupnike u osiguranju u bankama).

Na 36 stanica za tehnički pregled vozila moguće je sklapanje policia obveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama i osiguranja dopunske nezgode u motornim vozilima. Navedene pravne i fizičke osobe posluju temeljem rješenja Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: HANFA), dok je 25 banaka dobilo dozvolu HNB-a za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, uz prethodnu suglasnost HANFA-e.

Na kraju drugog tromjesečja 2010. godine ukupna imovina društava za osiguranje iznosila je 29,3 milijarde kuna, dok je imovina društava za reosiguranje iznosila 0,9 milijardi kuna.

²⁷ Narodne novine, broj 133/09

²⁸ Direktiva 2007/64 EC o uslugama platnog prometa na unutarnjem tržištu.

²⁹ Zakon o elektroničkom novcu usvojen je 26. studenog 2010. (Narodne novine, broj 139/10).

³⁰ Direktiva 2009/44 o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima namire vrijednosnicama

³¹ Direktiva 2009/110 o osnivanju, poslovanju i bonitetnom nadzoru institucija za elektronički novac

Zaračunata bruto premija za neživotno osiguranje u 2009. godini iznosila je 7,4 milijarde kuna, dok je za životno osiguranje iznosila 2,5 milijardi kuna.

Na dan 1. listopada 2010. godine, na tržištu kapitala djelovalo je ukupno 46 investicijskih društava i kreditnih institucija ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga. Također, djelovala su 4 obvezna mirovinska fonda, 6 otvorenih dobrovoljnih mirovinskih i 15 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, 34 otvorena i 8 zatvorenih investicijskih fondova kao i dva fonda osnovana posebnim zakonom (Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Umirovljenički fond).

Ukupna imovina investicijskih društava na kraju drugog tromjesečja 2010. godine iznosila je 0,4 milijarde kuna, neto imovina pod upravljanjem mirovinskih društava iznosila je 33,4 milijarde kuna, neto imovina pod upravljanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima iznosila je 16,8 milijardi kuna, a imovina fondova osnovanih posebnim zakonom iznosila je 4,6 milijardi kuna.

U RH trenutno posluje 26 *leasing* društava koja su dobila odobrenje HANFA-e i 18 *factoring* društava. Imovina *leasing* društava na kraju drugog tromjesečja 2010. godine iznosila je 31,4 milijarde kuna, dok je imovina *factoring* društava iznosila 6,5 milijardi kuna.

Zakonodavni okvir. Tijekom 2010. godine HANFA je, pored usvajanja pravilnika iz područja osiguranja i tržišta kapitala, također donijela i niz tehničkih uputa i mišljenja koje pridonose boljoj i ujednačenoj primjeni usvojenih propisa. HANFA kontinuirano organizira savjetovanja i radionice za subjekte nadzora na kojima se razmatraju razna pitanja vezana za provedbu zakonodavstva. Izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima³² usklađuje se važeći Zakon s Direktivom 2003/41/EZ koja uređuje poslovanje zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova.

U budućem razdoblju, u skladu s obvezama koje je Republika Hrvatska preuzela u postupku pregovora, tijekom 2011. godine planira se izrada novoga zakona o osiguranju kojim će se u hrvatsko zakonodavstvo transponirati Direktiva 2009/138/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja (*Solvency II*). Također, tijekom 2011. godine izradit će se i novi zakon o investicijskim fondovima u skladu s Direktivom 2009/65/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na društva za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS). RH i dalje će provoditi aktivnosti vezane uz usklađivanje zakonodavnog okvira u području financijskog sustava prema rokovima implementacije u skladu s izmjenama pravne stečevine Europske unije.

HANFA kao nadzorno tijelo za subjekte koji pružaju nebankarske financijske usluge, revidira i unaprjeđuje svoj pristup nadzoru. HANFA je razvila sustav (matricu) za procjenu rizika u kojem je poseban naglasak stavljen na korporativno upravljanje subjekata nadzora, a nastavlja kontinuirano raditi na unapređenju nadzora kako bi poboljšala kontrolu zakonitosti poslovanja te bolje procijenila rizike u poslovanju pojedinog subjekta nadzora. HANFA je potpisnica Multilateralnog memoranduma o razumijevanju s članicama Međunarodne organizacije udruženja regulatora tržišta vrijednosnica (IOSCO) i već ima potpisani niz bilateralnih sporazuma o suradnji s regulatorima nebankarskog financijskog tržišta, a tijekom 2010. godine potpisala je i sporazum s Makedonskom agencijom za nadzor osiguranja te i dalje planira kontinuirano surađivati sa svim regulatornim tijelima s kojima ima potpisane sporazume u cilju boljeg nadzora financijskog tržišta.

³² Narodne novine, broj 124/10

Računovodstvo i revizija. U području računovodstva i revizije tijekom 2010. proveden je i završen projekt IDF Darovnice Svjetske banke, broj TF 090642, za jačanje financijskog izvještavanja trgovačkih društava u RH, u sklopu kojeg su izrađene Metodologije za javni nadzor i provjeru kvalitete rada revizorskih društava, ovlaštenih revizora i samostalnim revizorima, te je provedena edukacija timova koji će obavljati poslove vezane uz isto. Također, u zakonodavnom dijelu, tijekom 2010. godine ministar financija donio je pravilnike kojim su usklađeni propisi u skladu s izmjenama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

Započeta je međunarodna suradnja s Međuvladinom radnom skupinom o međunarodnim standardima računovodstva i izvještavanja (ISAR) pri Konferenciji o trgovini i razvitku Ujedinjenih naroda (UNCTAD). Dana 15. prosinca 2010. godine aklamacijom Republika Hrvatska izabrana je za članicu ISAR-a u vremenskom razdoblju 2010. – 2012.

U Ministarstvu financija, Upravi za financijski sustav slijedom propisa o računovodstvu i reviziji osnovan je Odjel za financijsko izvještavanje.

4.3 TRŽIŠTE RADA

Gospodarska kriza snažno je utjecala na hrvatsko tržište rada tijekom 2009. i 2010. godine te je stoga došlo do značajnijeg povećanja nezaposlenosti i smanjenja zaposlenosti. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj registriranih zaposlenih smanjio se s 1.517.783 u kolovozu 2009. godine na 1.440.603 u istom mjesecu 2010. godine. Riječ je o smanjenju zaposlenosti od 5,1%. Broj nezaposlenih na evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje tijekom spomenutog se razdoblja povećao s 251.005 na 283.330, odnosno 12,9%. Broj nezaposlenih koji su došli izravno iz radnog odnosa povećao se 17,4%. Prema podacima iz ankete radne snage, stopa nezaposlenosti povećala se s 8,9% u drugom tromjesečju 2009. na 12,4% u istom tromjesečju 2010. godine.

U namjeri da ublaži utjecaj gospodarske krize na zaposlenost, Hrvatski sabor je sredinom 2010. godine donio Zakon o izmjenama Zakona o potpori za očuvanje radnih mjesta³³, kojim su ublaženi kriteriji za dodjelu potpore jer u prvih osam mjeseci 2010. godine nije podnesen niti jedan zahtjev za potporom. Navedenim izmjenama, kao i rebalansom državnog proračuna za 2010. godinu umanjeno je i iznos osiguranih sredstava za tu namjenu s planiranih 200 milijuna kuna na 5 milijuna kuna.

4.3.1 Poticanje zapošljavanja

Mjere za poticanje zapošljavanja predviđene su Nacionalnim planom za poticanje zapošljavanja 2009.-2010., koji se temelji na Memorandumu o prioritetnim mjerama na području zapošljavanja (*eng. Joint Assessment of Employment Policy Priorities*, JAP). Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere aktivne politike zapošljavanja iz svoje nadležnost, koje obuhvaćaju subvencionirano zapošljavanje, obrazovanje nezaposlenih i javne radove. Planirani izdaci za mjere aktivne politike zapošljavanja u 2010. godini iznose oko 175 milijuna kuna. U usporedbi s realiziranim izdacima u 2009. godini, koji su iznosili 93 milijuna kuna, planirani izdaci u 2010. godini veći su za 85 milijuna kuna, odnosno 88,2%.

³³ Narodne novine, broj 88/10. Zakon je bio u primjeni do kraja 2010. godine.

Što se tiče provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u prvih osam mjeseci 2010. godine sufinancirano je zapošljavanje 1.790 nezaposlenih osoba, što je 48,5% više nego u istom razdoblju prethodne godine. U obrazovanju za nezaposlene sudjelovale su 3.882 osobe, što je povećanje od 43,5%. Broj sudionika u javnim radovima, koje jedinice lokalne uprave i samouprave organiziraju u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje na području izgradnje komunalne infrastrukture, čišćenja, odstranjivanja ambrozije, socijalnih usluga i slično, tijekom prvih osam mjeseci 2010. godine iznosio je 3.409, što je 88,7% više nego u istom razdoblju prethodne godine.

U postojećim okolnostima tržišta rada i u okviru postojećih fiskalnih mogućnosti postoji potreba jačanja izdataka za mjere iz ovog područja, tako će u sljedećem razdoblju doći do povećanja izdataka za ove mjere, a primanjem Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije otvorit će se mogućnost korištenja sredstava iz Europskog socijalnog fonda, što će dovesti do bitno većih izdataka za mjere aktivne politike zapošljavanja.

Veća obuhvaćenost nezaposlenih osoba mjerama aktivne politike zapošljavanja, osobito mjerama obrazovnog karaktera (*eng. training*), poboljšat će njihova znanja i vještine, te unaprijediti njihovu zapošljivost. Mjere aktivne politike zapošljavanja pridonijet će tako kvaliteti i prilagodljivosti radne snage.

4.3.2 Sustav socijalne sigurnosti

Materijalno pravna zaštita nezaposlenih osoba

Primarni oblik socijalne zaštite za vrijeme nezaposlenosti jest pružanje novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti³⁴. Broj korisnika novčane naknade u kolovozu 2010. godine iznosio je 69.919, što je 8,7% više nego u istom mjesecu prethodne godine. Izdaci za novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti u 2010. godini planirani su u visini od 1,6 milijardi kuna.

Budući da je mnogim osobama koje su ostale bez zaposlenja zbog gospodarske krize isteklo pravo na novčanu naknadu, u listopadu 2010. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti³⁵ kojim se produljuje, odnosno obnavlja pravo na novčanu naknadu. S druge strane, kako bi se potaknulo aktivnije traženje zaposlenja, visina novčane naknade za nove korisnike nakon prva tri mjeseca korištenja smanjena je s 50% prethodne plaće umanjene za doprinose na 35% prethodne plaće umanjene za doprinose. Predložene izmjene vezane uz produženje prava na novčanu naknadu od jednog do četiri mjeseca fiskalno su neutralne, s obzirom da će se potrebna sredstva od oko 150 milijuna kuna osiguravati ostvarenom uštedom na izmjeni visine novčane naknade u drugom periodu korištenja u visini od oko 180 milijuna kuna.

Spomenuti je Zakon također produljio mogućnost primanja novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti do stjecanja uvjeta za punu starosnu mirovinu. Ta mjera donesena je u cilju smanjenja ulaska u prijevremenu mirovinu, odnosno povećanja participacije starijih osoba u radnoj snazi. S obzirom na opisane izmjene vezane uz duže zadržavanje osoba u svijetu rada i na tržištu rada, a sve do stjecanja uvjeta za punu starosnu mirovnu, za primjenu ovog zakonskog rješenja potrebno je osigurati dodatna sredstva u sljedećim godinama po godišnjem rastu od oko 9 milijuna kuna godišnje, a koja se mogu osigurati unutarnjom preraspodjelom sredstava iz postignutih ušteda mirovinskih troškova, koji će se postići uvećanim umanjnjem visine prijevremenih mirovina. Na taj način ova promjena neće imati fiskalnih učinaka.

³⁴ Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti

³⁵ Narodne novine, broj 121/10

Mirovinsko osiguranje

Na području obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti (I. stup), već 12 godina se prate učinci reforme započete 1. siječnja 1999. godine. Kontinuirano se prati razina mirovina koje se ostvaruju prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i predlažu se mjere u cilju postizanja zadovoljavajuće zamjenske stope. Zamjenska stopa za mjesec listopad 2010. godine iznosi 40,89% za prosječnu mirovinu ostvarenu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, odnosno 44,68% za prosječnu starosnu mirovinu ostvarenu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, te 60,29% za prosječnu starosnu mirovinu s navršениh 40 i više godina staža³⁶.

Također, predlažu se mjere u cilju fiskalne konsolidacije sustava generacijske solidarnosti, kao i cjelokupnog sustava mirovinskog osiguranja. Posebice se prati razina prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad za vrijeme zaposlenja korisnika i najniže mirovine, koje su u cilju poboljšanja materijalne i socijalne sigurnosti njihovih korisnika povećane u posljednje tri godine temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju³⁷. U istom razdoblju primjenjuje se Zakon o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju³⁸, kojim se nastoji ispraviti nejednakost u visini mirovina ostvarenih za isti mirovinski staž prema ranijim propisima i mirovina ostvarenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. Primjena spomenutih propisa, čiji je procijenjeni fiskalni učinak povećanje mirovinskih troškova za oko 0,4% BDP-a godišnje, je u uvjetima smanjenja gospodarske aktivnosti utjecala na povećanje udjela mirovinskih izdataka u BDP-u na 10,5% u 2009. godini u odnosu na 9,8% koliko je iznosio u 2008. godini³⁹. Fiskalni učinci navedenih Zakona predmet su kontinuiranog praćenja, kako bi se pravovremeno interveniralo u slučaju eventualnog povećanja udjela mirovinskih izdataka iznad predviđenog. Negativni demografski trendovi imaju značajne implikacije na stabilnost mirovinskog sustava. Za ilustraciju omjer osiguranika i korisnika još uvijek je izrazito nepovoljan, u mjesecu listopadu 2010. godine broj osiguranika iznosio je 1.499.265, a broj korisnika 1.195.903 (omjer 1,25:1). U uvjetima nepovoljnih gospodarskih kretanja, koji su pod utjecajem gospodarske krize i spomenutih demografskih kretanja, postavljaju se izazovi u smislu održavanja stabilnosti mirovinskog sustava.

Vlada RH je u travnju 2010. godine usvojila Program gospodarskog oporavka, u kojem su, između ostalog, predviđene aktivnosti i mjere u odnosu na daljnje uređenje sustava mirovinskog osiguranja. U sklopu poglavlja X. Sustav socijalnog osiguranja Programa gospodarskog oporavka zacrtani su sljedeći ciljevi: „*osiguranje dugoročne održivosti sustava socijalnog osiguranja u uvjetima starenja stanovništva*“ i „*povećanje učinkovitosti socijalnih transfera njihovim usmjeravanjem isključivo onima kojima su neophodni*“. U izvršenju ovih ciljeva predviđaju se kratkoročne i srednjoročne mjere, kako u odnosu na sustav generacijske solidarnosti, tako i u odnosu na kapitalizirani sustav.

U sustavu generacijske solidarnosti, a u izvršenju cilja „*osiguranje dugoročne održivosti sustava socijalnog osiguranja u uvjetima starenja stanovništva*“ predviđeno je postupno izjednačavanje starosne dobi za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu, kao obveza iz Odluke Ustavnog suda RH od 18. travnja 2007., te revizija sustava mirovina stečenih pod posebnim uvjetima i njihovo smanjivanje, kao i priprema za postupno ukidanje pojedinih kategorija.

³⁶ Podatak HZMO za mjesec listopad 2010.

³⁷ Narodne novine, broj 79/07

³⁸ Narodne novine, broj 79/07

³⁹ Podaci Državnog zavoda za statistiku

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju⁴⁰ koji je stupio na snagu 1. studenog 2010. godine propisano je podizanje dobne granice za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu za žene, sa 60 na 65 godina za starosnu mirovinu, odnosno sa 55 na 60 godina za prijevremenu starosnu mirovinu, u cilju izjednačavanja uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu s uvjetima propisanim za muškarce. Starosna granica za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu postupno će se podizati za 3 mjeseca po godini, tako da prijelazno razdoblje iznosi 20 godina. Istim je izmjenjen polazni faktor za izračun prijevremene starosne mirovine s ciljem primjerenijeg umanjenja visine prijevremene starosne mirovine. Naime, pokazalo se da sadašnje umanjenje (propisano Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju⁴¹) od 1,8% po godini (odnosno 9% za pet godina ranijeg odlaska u mirovinu) nije razmjerno pogodnosti ranijeg odlaska u mirovinu s obzirom na produženje životnog vijeka. Polazni faktor određuje se ovisno o navršenom ukupnom mirovinskom stažu, na način da se mirovina umanjuje u rasponu od 0,34% po mjesecu ranijeg odlaska u mirovinu za osiguranike s navršenih 35, odnosno 36 godina staža, do 0,15% po mjesecu za osiguranike s navršenih 40 godina staža (trenutno važi za osiguranike muškarce, dok će za osiguranike žene biti u primjeni prijelazna odredba). Istovremeno se određuje polazni faktor od 0,15% po mjesecu kod određivanja starosne mirovine koja se prvi puta stječe nakon navršene 65. godine (najviše za 5 godina), odnosno u prijelaznom razdoblju nakon navršene starosne dobi određene za pojedinu godinu u prijelaznom razdoblju, čime se stimulira dulji ostanak u svijetu rada. Navedeno će, uz određivanje visine mirovine temeljem plaća ostvarenih u čitavom radnom vijeku utjecati na povećanje visine mirovina, odnosno povećanje zamjenske stope u dugoročnom razdoblju.

Sljedeća mjera koja je previđena, također kao kratkoročna, je revizija sustava mirovina stečenih pod posebnim uvjetima i njihovo smanjivanje te postupno ukidanje pojedinih kategorija, odnosno njihovo prevođenje u opći sustav. U cilju realizacije te mjere izrađuje se usporedna analiza prava koja se ostvaruju prema posebnim propisima na temelju koje će se predložiti odgovarajuće izmjene tijekom 2011. godine.

U 2010. godini, Zakonom o smanjenju mirovina određenih odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju⁴² mirovine nekih kategorija osiguranika (zastupnika u Hrvatskom saboru, bivših članova Vlade, sudaca Ustavnog suda RH i glavnog državnog revizora, predsjednika Republike, branitelja iz Domovinskog rata, političkih zatvorenika, sudionika NOR-a, pripadnika bivše JNA, djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, pripadnika HVO, te dodatak mirovini koji ostvaruju akademici) smanjene su za 10%. Zakon je stupio na snagu 1. srpnja 2010. godine. Također, tijekom 2010. godine nisu se usklađivale mirovine temeljem Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke te će tako ostati i u 2011. godini temeljem Zakona o odgodi usklađivanja mirovina u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2011. godine⁴³, a u skladu s Odlukom Hrvatskog sabora donesenom povodom rebalansa državnog proračuna, prema kojoj će rashodi državnog proračuna u sljedeće dvije godine ostati na razini 2010. godine.

U okviru predviđenog cilja „povećanje učinkovitosti socijalnih transfera njihovim usmjeravanjem isključivo onima koji su neophodni“ do kraja 2012. godine predložit će se izmjena načina financiranja najniže mirovine i načina ostvarivanja iste uz uvođenje dohodovnog ili imovinskog cenzusa.

⁴⁰ Narodne novine, broj 121/10

⁴¹ Narodne novine, broj 79/07

⁴² Narodne novine, broj 71/10

⁴³ Narodne novine, broj 139/10

Primjenom Pravilnika o postupku konvalidiranja odluka i pojedinačnih akata iz područja mirovinskog osiguranja⁴⁴, omogućen je pristup pravima iz mirovinskog osiguranja temeljem priznavanja staža navršenog na području RH koje je bilo pod upravom UN-a. Velika većina zahtjeva (prema procijenjenom očekivanom broju) već je podnijeta tijekom dvije godine primjene Pravilnika, te se očekuje daljnji smanjeni priliv zahtjeva za rješavanje ovoga pitanja, s obzirom da se zahtjevi za konvalidiranje mogu podnositi u otvorenom roku, dakle prilikom redovitog ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

U odnosu na obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup), već spomenutim Programom gospodarskog oporavka predviđeno je postupno podizanje stope doprinosa radi osiguranja primjerenih mirovina za buduće generacije umirovljenika, o čemu će odluka biti donesena tijekom 2011. godine. Također, potrebno je preispitati formulu za izračun osnovne mirovine (koju ostvaruju osiguranici koji su osigurani u oba obvezna stupa mirovinskog osiguranja, za razdoblje staža ostvarenog nakon uvođenja kapitaliziranog sustava, to jest od 1. siječnja 2002. godine), te ponovno preispitati investicijsku politiku mirovinskih fondova u smislu diferencijacije ulaganja prema starosnim kohortama (mogućnost rizičnijih ulaganja kod mlađih osoba, a konzervativnijih ulaganja kod osoba 5 ili 10 godina prije ostvarivanja prava na mirovinu).

S obzirom na visoke administrativne troškove provedbe kapitaliziranog sustava, istim je Programom predviđeno preispitivanje mogućnosti za osiguranje dodatnih ušteda u tom sustavu, što se planira predložiti također tijekom 2011. godine.

U pogledu dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju kapitalizirane štednje (III. stup), nepovoljne gospodarske prilike kako u RH, tako i u svijetu, utjecale su na vrlo blagi porast interesa osiguranika za uključivanje u taj oblik dodatnog izvora prihoda u budućnosti (6 otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova sa 159.399 osiguranika u rujnu 2010. godine, u odnosu na 147.764 osiguranika u siječnju 2010. godine). U odnosu na zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove, gospodarska situacija uzrokovala je stagnaciju, pa i blagi pad interesa (15 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova sa samo 17.690 osiguranika, u odnosu na 17.720 osiguranika u siječnju 2010. godine). Mali broj osiguranika u zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima rezultat je relativno slabog interesa poslodavaca kao pokrovitelja zatvorenih mirovinskih fondova, dok je interes drugih mogućih pokrovitelja u potpunosti izostao od samog uvođenja dobrovoljnog kapitaliziranog sustava.

U okviru Programa gospodarskog oporavka mjera koja se odnosi na dobrovoljna mirovinska osiguranja je priznavanje izdvajanja poslodavca u III. stup kao porezno priznati trošak, što je i učinjeno izmjenama Zakona o porezu na dobit. Naime, prema odredbama tog Zakona izdvajanje poslodavca za dobrovoljnu mirovinsku štednju uzima se kao porezno priznati trošak do iznosa od 500 kuna mjesečno (6.000 kuna godišnje), te je za očekivati da će poslodavci pokazati veći interes za osnivanjem zatvorenih mirovinskih fondova.

U drugoj polovici 2010. godine izrađen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, koji je upućen u zakonodavnu proceduru, a njime se predviđa potpuno usklađivanje s Direktivom 2003/41/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. lipnja 2003. o aktivnostima i nadzoru institucija za pružanje usluga mirovinskog osiguranja zaposlenicima, koja se odnosi na mirovinske fondove kojima su pokrovitelji poslodavci, odnosno na zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove. Predlaže se smanjenje ograničenja ulaganja navedenih fondova i stvaranje uvjeta za njihove prekogranične aktivnosti. Također, predloženo je smanjenje poticajnih sredstava iz državnog proračuna koja se odobravaju dobrovoljnom mirovinskom društvu za članove dobrovoljnog

⁴⁴ Narodne novine, broj 53/08

mirovinskog fonda sa 25% na 15% od uplaćenog doprinosa pojedinog člana fonda u prethodnoj kalendarskoj godini, ali najviše do uloga 5 tisuća kuna po članu fonda tijekom jedne kalendarske godine, te se ovlašćuje Ministarstvo financija za nadzor zakonitog utvrđivanja i korištenja poticajnih sredstava. Navedena smanjenja državnih poticajnih sredstava imat će utjecaja na smanjenje rashoda za tu namjenu u 2011. godini za 20,8 milijuna kuna, u odnosu na planirane rashode u 2010. godini.

Provođenje mirovinske reforme u posljednjih 12 godina pridonijelo je financijskom stabiliziranju i usklađivanju mirovinskog sustava s gospodarskim i demografskim kretanjima. Uvođenjem trodijelnog mirovinskog sustava, težište reforme u značajnoj se mjeri stavilo, uz socijalne, na makroekonomske i financijske učinke mirovinskog sustava – razvoj tržišta kapitala i djelotvornu alokaciju kapitala, povećanje domaće štednje i gospodarski rast. Međutim, brojnim intervencijama u sustav generacijske solidarnosti nakon započete reforme, učinci reforme znatno su umanjeni i vremenski odgođeni. Stoga je cilj daljnjeg razvoja mirovinskog sustava postizanje i održavanje financijski i socijalno održivog sustava, kao i održavanje ravnoteže između razine mirovina ostvarenih samo u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti i razine mirovina ostvarenih u kapitaliziranom sustavu mirovinskog osiguranja.

Socijalna skrb

Uslijed gospodarske i financijske situacije tijekom 2009. godine strateški pristup bio je usmjeren na osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva. U skladu s predviđanjima, u 2010. godini zabilježen je određeni porast broja korisnika prava na stalnu pomoć. Naime, dok je tijekom 2009. godine bio zabilježen određeni pad broja korisnika prava na stalnu pomoć u odnosu na 2008. i 2007. godinu, u lipnju 2010. godine zabilježen je porast od 6,2%. Tako je u lipnju 2010. godine bilo evidentirano 99.571 korisnika, u odnosu na 2009. godinu kada ih je evidentirano 93.754.

Programi socijalne zaštite tijekom 2009. godine zaštitili su većinu neaktivnih osoba od dramatičnijeg rasta siromaštva (sredstva za socijalna prava nisu smanjivana i ove osobe nisu bile izravno pogođene nepovoljnim kretanjima na tržištu rada), dok se rizik siromaštva u većoj mjeri povećao među radno aktivnom populacijom. Tijekom 2009. godine najveći naponi bili su usmjereni na zadržavanje dosegnute razine socijalnih prava, ali je provedeno propitivanje postojećih socijalnih programa i potaknute reforme u nekim socijalnim sektorima.

U sklopu mjera Programa gospodarskog oporavka predviđa se skup mjera koje bi trebale pridonijeti izgradnji učinkovitijeg i racionalnijeg sustava socijalnih transfera kao i razmjenu informacija s drugim sustavima sukladno Strategiji reforme socijalnih naknada iz 2007. godine i Projekta razvoja sustava socijalne skrbi. Prvi naponi u tom pravcu napravljeni su Projektom razvoja sustava socijalne skrbi koji je financiran sredstvima Svjetske banke, a s ciljem modernizacije sustava i usklađivanja s kriterijima i standardima zemalja Europske unije. Dok se Strategija reforme socijalnih naknada usmjerila na bolju koordinaciju i razmjenu informacija između različitih dijelova sustava socijalne zaštite, bolje ciljanje, ujednačavanje i brži i kvalitetniji pristup socijalnim naknadama.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) nositelj je mjere "Analiza sustava socijalnih naknada, ujednačavanje naknada koje se dodjeljuju po istoj osnovi i puna primjena osobnog identifikacijskog broja (OIB) kao instrumenta usmjeravanja mjera socijalne politike". U okviru ove mjere određene su, između ostalog, sljedeće provedbene aktivnosti:

1. Ažuriranje popisa socijalnih naknada i načina njihova ostvarivanja te visine osnovice za ostvarivanje naknada i ažuriranje popisa svih zakonskih propisa kojima se uređuje sustav socijalnih naknada (aktivnost je provedena tijekom lipnja 2010. godine);
2. Prijedlog racionalizacije socijalnih naknada, definiranje jedinstvenog pojma obitelji (kućanstvo), utvrđivanje jedinstvene metodologije određivanja imovinskog cenzusa i prijedlog visine cenzusa za ostvarivanje socijalnih naknada; prijedlog izmjene pojedinih zakonskih propisa;
3. Prijedlog administrativne racionalizacije sustava u smjeru uspostavljanja jedinstvenog mjesta za isplatu socijalnih naknada. Od svih nadležnih državnih tijela očekuje se aktivno sudjelovanje i konstruktivni prijedlozi vezani uz racionalizaciju socijalnih naknada i uspostavljanja jedinstvenog mjesta za isplatu socijalnih naknada.

Zakonski je predviđeno da se od početka 2011. godine počne s punom primjenom OIB-a, kao instrumenta koji treba pripomoći boljem usmjeravanju socijalnih transfera (dostupnost podataka o prihodima i imovini svih građana, što je važno prilikom dodjele naknada koje su uvjetovane dohodovnim i/ili imovinskim cenzusima).

U cilju daljnjeg poboljšanja učinkovitosti, transparentnosti te informacijske i stručne osnove sustava socijalne skrbi i socijalnih pomoći, Zakon o socijalnoj skrbi trebao bi sadržavati nove kriterije za ostvarivanje socijalnih pomoći i usluga, uspostavljanje standarda kvalitete socijalnih usluga, uvjete za provođenje deinstitucionalizacije i razvijanje novih izvaninstitucijskih usluga socijalne skrbi te izbor i poboljšanje usluga koje korisnik može ostvariti u procesima socijalne integracije. Uz prijedlog novog Zakona o socijalnoj skrbi izrađen je i prijedlog Strategije razvoja sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. – 2016. koja stavlja naglasak na daljnju decentralizaciju i prenošenje ovlasti na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, redefiniranje novčanih pomoći i poboljšanje položaja socijalno osjetljivih skupina, reorganizaciju centara za socijalnu skrb, širenje mreže usluga socijalne skrbi i smanjivanje regionalnih razlika u dostupnosti uslugama te razvijanje usluga koje pridonose olakšavanju pristupa tržištu rada za marginalizirane i osjetljive skupine. Uz navedeno, Strategija stavlja naglasak i na provedbu Master plana deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba u Republici Hrvatskoj 2011. – 2018., koji određuje uvjete i način provođenja deinstitucionalizacije, uz istovremeni razvoj novih izvaninstitucijskih usluga u zajednici u području socijalne skrbi i međugeneracijske solidarnosti. Financiranje transformacije moguće je postići smanjivanjem broja osoba na smještaju u ustanovama, čime se oslobađa dio financijskih sredstava koja će se usmjeriti prema financiranju izvaninstitucionalnih oblika skrbi i stručnih službi podrške u zajednici.

Zaštita majčinstva i obiteljske naknade

U provedbi mjera Nacionalne populacijske politike iz 2006. godine⁴⁵, nastavljeno je s primjenom Zakona o roditeljskim potporama i Zakona o doplatku za djecu. U svrhu ostvarivanja prava propisanih Zakonom o roditeljskim potporama i Zakonom o doplatku za djecu, u 2010. godini je, u odnosu na 2009. godinu, putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti ostvareno povećanje ulaganja financijskih sredstava u iznosu 92,3 milijuna kuna. U razdoblju 2011.-2013. planirano je osigurati ukupno 8,7 milijardi kuna. Također, u 2010. godini nastavljeno je s radom 17 županijskih obiteljskih centara.

⁴⁵ Narodne novine, broj 132/06

Poboljšanje studentskog standarda

U provedbi mjera za poboljšanje studentskog standarda u 2011. godini nastavlja se s realizacijom stipendiranja redovitih studenata sveučilišnih i stručnih studija te subvencioniranjem prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom, kao i subvencioniranje smještaja i prehrane redovitih studenata. U 2011. godini planira se dodjela novih 3.000 državnih stipendija u nekoliko kategorija za redovite studente sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija. U 2010. godini sredstva namijenjena za stipendiranje redovitih studenata, subvencioniranje prijevoza te smještaja i prehrane bila su na razini osiguranih sredstava u 2009. godini, a u razdoblju 2011.-2013. planirano je osigurati u državnom proračunu dosadašnji iznos koji bi uključio i određeno manje povećanje po svakoj godini za svaku od navedenih mjera. U 2011. godini MZOŠ će sufinancirati studentsku prehranu za oko 115.000 redovitih studenata, smještaj u studentskim i učeničkim domovima za oko 10.000 redovitih studenata te dodijeliti subvencije za oko 7.000 studenata u privatnom smještaju.

4.4 POLJOPRIVREDNI SEKTOR

Poljoprivredno zemljište

Poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države raspolaže se temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu⁴⁶ (u daljnjem tekstu: ZPZ), Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države (u daljnjem tekstu: Program) koji donose jedinice lokalne samouprave (JLS) za svoje područje i uz supsidijarnu primjenu općih propisa o nekretninama. Temeljem ZPZ, JLS donose Program za svoje područje na koji suglasnost daje Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (MPRRR). Bez donesenog Programa, na koji je MPRRR dalo suglasnost, JLS ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Od ukupno 546 JLS u Republici Hrvatskoj, 471 JLS posjeduje poljoprivredno zemljište u vlasništvu RH, od čega je 360 JLS dobilo suglasnost MPRRR-a na Program. Programima je obuhvaćeno ukupno 545.375,04 ha poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, a namijenjeno je za slijedeće oblike raspolaganja: povrat 48.121,23 ha (9%), prodaja 225.089,83 ha (41%), zakup 126.955,10 ha (23%), koncesija/dugogodišnji zakup 129.233,57 ha (24%) te ostale namjene 15.975,30 ha (3%).

Osnovni oblici raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države su prodaja, zakup, dugogodišnji zakup te koncesija za ribnjake. Raspolaganje se provodi na temelju javnih natječaja. Prodano je 52.912 ha ili 24% od ukupno planiranog po Programima. U zakup je dano 82.183 ha ili 65% od ukupno planiranog po Programima. Dugogodišnji zakup je novi oblik raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem i do sada je u dugogodišnji zakup dano 2.305 ha. Koncesija za ribnjake je novi oblik raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem i do danas nije bilo raspolaganja putem ovog oblika raspolaganja. Koncesija za poljoprivredno zemljište u vlasništvu države je oblik raspolaganja kojim se raspolagalo u skladu s ranijim ZPZ-ima i ovim se oblikom od stupanja na snagu važećeg ZPZ više ne raspolaže. Površine poljoprivrednog zemljišta koje su Programima raspolaganja bile predviđene za koncesiju poljoprivrednog zemljišta, a do sada nisu date u koncesiju za poljoprivredno zemljište, od stupanja na snagu ZPZ-a istima će se raspolagati putem dugogodišnjeg zakupa. Od početaka raspolaganja do danas u koncesiju je dano 62.896 ha. Na temelju potvrda za privremeno korištenje koristi se 93.535 ha poljoprivrednog zemljišta u

⁴⁶ Narodne novine, broj 152/08 i 21/10

vlasništvu RH. Do sada je u skladu s Programima raspolagano s oko 293.831 hektara poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. U razdoblju 2011.-2013. planira se povećati prodaju poljoprivrednog zemljišta, a to je moguće postići tek kada se sredi zemljišno knjižno stanje, izvrše potrebne geodetske izmjere, riješe imovinsko-pravni odnosi na zemljištu (neprovedene arondacije, privatno vlasništvo) što je vrlo dugotrajan i skup proces. JLS zbog toga površine za prodaju do sređivanja zemljišno-knjižnog stanja daju u zakup.

Uređenje tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Tijekom 2010. godine objavljena su 4 propisa koji zajedno sa Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda⁴⁷ čine pravni okvir kojim je uređeno tržište voća i povrća u Republici Hrvatskoj:

- Pravilnik o proizvođačkim organizacijama u sektoru voća i povrća⁴⁸
- Uredba o potporama proizvođačkim organizacijama u sektoru voća i povrća⁴⁹
- Pravilnik o tržišnim standardima za voće i povrće⁵⁰
- Pravilnik o upisu u Upisnik trgovaca voćem i povrćem⁵¹

U 2011. godini nastavit će se aktivnosti na usklađivanju zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnim okvirom Europske unije u sektoru voća i povrća, uspostava sustava kontrole sukladnosti s tržišnim standardima, sustava potpora proizvođačkim grupama i proizvođačkim organizacijama, uspostava baze podataka trgovaca koji obavljaju djelatnost trgovine voćem i povrćem te izrada Nacionalnog programa o održivim operativnim programima.

U području stočarske proizvodnje u 2010. godini objavljena su tri podzakonska akta temeljem Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda:

- Pravilnik o proizvodnim ograničenjima u sektoru mlijeka,
- Uredba o javnim intervencijama i potpori privatnom skladištenju u sektoru goveđeg mesa,
- Uredba o javnim intervencijama i potpori privatnom skladištenju u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda, kojima se detaljnije propisuju mjere uređenja tržišta mlijeka i goveđeg mesa u skladu s odgovarajućim pravnim okvirom Europske unije.

Navedeni podzakonski akti primjenjivat će se u prijelaznom razdoblju do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

U razdoblju 2011.-2013. na području stočarske proizvodnje planira se usklađivanje postojećih podzakonskih akata s izmjenama i dopunama europskog zakonodavstva, uvođenje standarda pri klanju i rasijecanju trupova peradi, praćenje i unapređenje uzgojnog rada, te nastavak uspostave uzgojnih organizacija u stočarstvu.

Tijekom 2011. godine, u okviru Nizozemske darovnice, planira se edukacija proizvođača voća i povrća (*eng. expert mission i study visit*) o mjerama uređenja tržišta u sektoru voća i povrća, a u listopadu 2011. godine u Dubrovniku će se održati UN/ECE radionica o tržišnim standardima za mandarine, jabuke i rajčice i kontroli usklađenosti s tržišnim standardima proizvoda koji se stavljaju na tržište, uvoze ili izvoze iz Republike Hrvatske.

⁴⁷ Narodne novine, broj 149/09

⁴⁸ Narodne novine, broj 4/10

⁴⁹ Narodne novine, broj 70/10

⁵⁰ Narodne novine, broj 77/10

⁵¹ Narodne novine, broj 91/10

Uspostava tržišnog cjenovnog informacijskog sustava za tržište poljoprivrednih proizvoda

U skladu s legislativom Europske unije, obveza je država članica uspostava tržišnih informacijskih sustava, odnosno sustava za praćenje i izvješćivanje o cijenama i količinama poljoprivrednih proizvoda s reprezentativnih tržišta, kako bi se mogle provoditi mjere propisane Zajedničkom organizacijom tržišta Europske unije. Aktivnost usklađivanja rada Tržišnog informacijskog sustava u poljoprivredi (TISUP) koji djeluje kao ustrojstvena jedinica u ministarstvu nadležnom za poljoprivredu realizira se kroz „Projekt pravnog i institucionalnog usklađivanja u području poljoprivrede s pravnom stečevinom EU, tehnička podrška Odsjeku za Tržišno Informacijski sustav u poljoprivredi - TISUP”. Tijekom 2011. godine, do ulaska u EU u planu rada TISUP-a je uspostaviti praćenje cijena i količina poljoprivrednih proizvoda na domaćem reprezentativnom tržištu u skladu s regulativama EU slijedećih grupa proizvoda: 1. goveđih trupova, 2. svinjskih trupova, 3. trupova ovaca i janjadi, 4. peradi i jaja, 5. svježeg sirovog mlijeka i mliječnih proizvoda, 6. žitarica i uljarica, 7. svježeg voća i povrća (nakon pristupanja, uvoz iz trećih zemalja), 8. šećera, 9. duhana i 10. agrarnih inputa (stočna hrana). Kako bi se mogla provesti puna implementacija Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda i Pravilnika o prikupljanju podataka i izvješćivanju o cijenama poljoprivrednih proizvoda, neophodno je Odsjek za TISUP kadrovski ojačati u skladu s Odlukom Vlade RH o prihvaćanju „Akcijskog plana“ iz veljače 2010. godine.

Obzirom da prehrambeno-prerađivačka industrija ima značajnu ulogu u ukupnom hrvatskom gospodarstvu, Strategija razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije od iznimne je važnosti u ovom području, no njeno donošenje usko je vezano uz izradu, donošenje i usvajanje drugih strateških dokumenata, posebice Strategije razvoja gospodarstva i Strategije razvoja prerađivačke industrije, te se prije usvajanja tih strateških određenja ne može uvjetovati njeno donošenje.

U okviru navedene strategije neophodno je provesti unapređenje zakonodavnog okvira, od tehničkih propisa do zakona koji uređuju uvjete ulaska na tržište, kao i uklanjanje pojedinih zastarjelih normi, kako bi se prehrambeno-prerađivački sektor ulaskom u EU mogao što prije prilagoditi konkurentnom tržišnom gospodarstvu uvažavajući načela održivog razvitka i društveno odgovornog gospodarstva, posebice kroz jačanje konkurentnosti i postupno uklanjanje državnih potpora.

Ukoliko se donesu navedene strategije, za koje je zaduženo Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, izrada ove Strategije ostaje planirani cilj do kraja 2013. godine, a realizacija ove zadaće ovisi o izvoru i dostatnosti proračunskih sredstava. Sredstva potpora koja su bila planirana za razvoj prehrambeno prerađivačkog sektora u proračunu za 2010. godinu rebalansom su prenamijenjena. Sredstva potpora za razvoj prehrambeno prerađivačkog sektora u proračunu za 2011. godinu nisu planirana.

Državne potpore u poljoprivredi

Glavnina državne financijske potpore u poljoprivredi u 2010. godini provodila se u skladu s odredbama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi i ribarstvu. U srpnju 2010. godine donesen je novi Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju⁵² (u daljnjem tekstu: Zakon) koji predstavlja zadnji korak u procesu usklađivanja hrvatskog sustava poljoprivredne potpore s potporama u sklopu Zajedničke poljoprivredne politike EU. Ovim se Zakonom, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine, tijekom cijelog pretpristupnog razdoblja uređuju državne potpore poljoprivredi u obliku izravnih plaćanja poljoprivrednim gospodarstvima, potpora ruralnom razvoju i posebnih potpora poljoprivredi. Zakon je temeljen na dokumentu što ga je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici 25. veljače

⁵² Narodne novine, broj 92/10

2010. godine pod nazivom „Reforma sustava poljoprivredne potpore u Hrvatskoj u razdoblju 2010.-2013.– konceptualni okvir za poljoprivrednu politiku u pretpristupnom razdoblju“. Zakonom se uređuju izravna plaćanja za 2011. godinu u kojoj će se zadnji put primjenjivati pojedini elementi hrvatskog modela izravnih plaćanja. Za sve poljoprivredne površine na kojima se uzgajaju poljoprivredne kulture predviđena su plaćanja po osnovnoj poljoprivrednoj površini koja nisu vezana uz vrstu proizvodnje (tzv. nevezana plaćanja). Na temelju analize svih dosadašnjih vrsta izravnih plaćanja, u najosjetljivijim sektorima zadržat će se plaćanja vezana uz proizvodnju jer u protivnom postoji opasnost od napuštanja tih proizvodnji. To su mlijeko, krave dojlje, ovce i koze, rasplodne krmače i tov goveda u stočarstvu, te duhan, šećerna repa i maslinovo ulje u biljnoj proizvodnji. U tome se također prati primjer zemalja članica EU, koje nisu odmah u potpunosti prešle na nevezana plaćanja, nego su to ostvarile postupno tijekom nekoliko godina.

Nadalje, zakonom se od 2012. godine uređuje primjena Regionalnog modela jedinstvenih izravnih plaćanja (*eng. Single Payment Scheme*, tzv. SPS model) koji omogućava zadržavanje vezanih plaćanja u pojedinim sektorima (premije za krave dojlje do 100% u odnosu na dozvoljeni iznos; premije za ovce i koze do 50% u odnosu na dozvoljeni iznos). Zakon regulira i tzv. Državnu potporu poljoprivredi (*eng. state aids*), koja u europskoj legislativi predstavlja jedan zasebni skup propisa u kojima su usklađene odredbe o zaštiti tržišnog natjecanja koje se primjenjuju i na poljoprivredu. To znači da će se tijekom trogodišnjeg prijelaznog razdoblja nakon ulaska u EU, u državnom proračunu osigurati sredstva za najosjetljivije sektore za koje ne postoji potpora iz proračuna EU. Riječ je o potpori za šećernu repu, maslinovo ulje, duhan, mliječne krave pod selekcijskim nadzorom i rasplodne krmače.

U poglavlju Zakona koji se odnosi na ruralni razvitak, mjere su podijeljene na mjere ruralnog razvoja za razdoblje do i nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Potpora ruralnom razvoju danas je zastupljena s manje od 20% udjela u ukupnim hrvatskim poljoprivrednim potporama, što bi do 2012. godine trebalo biti približno udvostručeno. Planira se postupno smanjenje ukupnog proračuna za mjere tržišno-cjenovne politike unutar prvog stupa, dok će se značajnije povećavati potpore za mjere ruralnog razvitka unutar drugog stupa. Cilj poljoprivredne politike i dalje ostaje podizanje razine konkurentnosti i prilagodba razvijenom tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u EU, što se planira postići učinkovitijom alokacijom ukupnih sredstava za potpore u sektoru. Aktivnosti na zakonodavnoj uskladbi odvijaju se usporedno s intenziviranim pripremnim aktivnostima i izgradnjom provedbenih kapaciteta (prije svega Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju) s ciljem primjene modela jedinstvenog plaćanja po gospodarstvu od 2012. godine.

U Zakonu o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju propisana je i obveza uspostave sustava odobravanja i praćenja mjera potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju od strane jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na nacionalnoj razini, odnosno unutar Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Stoga iz Zakona proizlazi i obveza uspostave registra državnih potpora poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2011. godini, što će značajno olakšati komunikaciju s Europskom komisijom po pitanju državnih potpora kada postanemo članica EU. Za uspostavu registra državnih potpora poljoprivredi i ruralnom razvoju biti će neophodni dodatni kadrovski kapaciteti.

Od početka 2010. godine na snazi je novi Zakon o trošarinama kojim se uređuje korištenje plinskih ulja za namjene u poljoprivredi i ribarstvu po povlaštenim poreznim uvjetima i to bez plaćanja trošarine. Zakonom o poljoprivredi utvrđen je osnovni okvir za utvrđivanje prava na

potrošnju plinskih ulja po povlaštenim uvjetima, a Pravilnikom o primjeni Zakona o trošarinama što se odnosi na plinsko ulje obojano plavom bojom za namjene u poljoprivredi, ribolovu i akvakulturi uređeni su detaljni uvjeti za ostvarivanje tog prava. U 2010. godini dosadašnje Knjižice goriva za poljoprivrednike i Knjižice goriva za ribolov i akvakulturu zamijenjene su karticom „Gorivo za poljoprivredu i ribarstvo“ (Kartica goriva). Karticu goriva, na zahtjev korisnika, izdaje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, odnosno nadležno tijelo za izdavanje povlastica za ribolov, uzgoj i akvakulturu.

Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka

Ustroj Sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (*eng. Farm Accountancy Data Network – FADN*) u Republici Hrvatskoj zakonska je obveza sukladno Zakonu o poljoprivredi. Temeljem Pravilnika o uspostavi i provedbi sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka⁵³, poljoprivredne knjigovodstvene podatke prikuplja Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu – Služba za poljoprivredno knjigovodstvo (Služba za FADN) putem godišnjeg FADN istraživanja. Temeljem uzorka poljoprivrednih gospodarstava (uzimajući u obzir regionalni aspekt, aspekt veličine gospodarstva i vrste proizvodnje), svake se godine prikupljaju podaci iz kojih se izračunavaju strukturni i ekonomski pokazatelji vezani uz poljoprivredu. Vođenje FADN-a obveza je svih država članica EU, a isti predstavlja instrument Europske komisije za vrednovanje dohotka poljoprivrednih gospodarstava te utjecaja Zajedničke poljoprivredne politike EU na njihovo poslovanje.

U 2010. godini, FADN pilot istraživanje za računovodstvenu 2009. godinu provedeno je u 21 županiji na uzorku od 500 poljoprivrednih gospodarstava. Planirani broj gospodarstava za istraživanje u 2011. godini je 1.000, a za 2012. godinu konačni cilj dostizanja reprezentativnog uzorka je 1.500. U skladu s navedenim potrebnim povećanjem obuhvata poljoprivrednih gospodarstava u uzorku, zbog kadrovske nepopunjenosti, kako u MPRRR-u kao koordinativnom tijelu tako i u Službi za FADN kao provedbenom tijelu, konačni cilj ostvarenja obuhvata vrlo je upitan. Potreba administrativnog i proračunskog jačanja FADN aktivnosti naglašena je i u Izvješću Europske komisije o napretku Republike Hrvatske za 2010. godinu.

Ruralni razvitak

Prema Uredbi Vijeća (EZ-a) br. 1698/2005, svaka država članica Europske unije u obvezi je izraditi Nacionalni strateški plan ruralnog razvoja i Program ruralnog razvoja za programsko razdoblje. Ovim dokumentima utvrđuju se ciljevi politike ruralnog razvoja i mjere za njihovo ostvarenje, a koje će se financirati sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD). Republika Hrvatska je u postupku izrade ovih strateških dokumenata.

Do ulaska u Europsku uniju prema Zakonu o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju provodit će se mjere ruralnog razvoja koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, očuvanje i unaprjeđenje okoliša i biološke raznolikosti te poboljšanje uvjeta življenja na ruralnim prostorima. Iste obuhvaćaju: potporu za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporu za kapitalna ulaganja u poljoprivredi, potporu dohotku poljoprivrednih gospodarstava, potporu za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporu za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi. Ove mjere provodit će se do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

⁵³ Narodne novine, broj 46/08

Istovremeno, nastavlja se s korištenjem sredstava pretpristupnog programa EU. Primjena pretpristupnog programa SAPARD završila je 31. prosinca 2009. godine te se u 2010. godini započelo s primjenom IPARD programa. Za IPARD program su u novom programskom razdoblju (2007.-2013.) osigurana sredstva u ukupnom iznosu od 184,4 milijuna eura (1,3 milijarde kuna) (75% EU i 25% HR).

Akreditirane mjere su: „Investiranje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda EU” i „Investiranje u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda radi restrukturiranja i dostizanja standarda EU”, te su tijekom 2010. godine objavljena tri natječajna kruga za sufinanciranje ovih mjera od kojih su dva završena, a jedan je u tijeku. Tijekom siječnja 2011. godine očekuje se dobivanje prijenosa ovlasti od strane Europske komisije za mjere: „Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture” i „Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti“, a natječajni za korisnike ovih mjera objavljeni su tijekom prosinca 2010. godine. U akreditacijskom postupku su mjere: „Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja (LEADER)” i „Tehnička pomoć“.

Fitosanitarno područje

U 2010. godini završena je planirana implementacija fitosanitarnih propisa EU u skladu s Planom aktivnosti za preuzimanje i provedbu pravne stečevine za spomenutu godinu. U 2011. godini nastavit će se s transponiranjem i implementacijom novih propisa EU koji su objavljeni u 2010. godini. U 2010. godini nastavljen je upis u Fito-upisnik i ovlašćivanje za izdavanje biljnih putovnica onih fizičkih i pravnih osoba koje nisu podnijele zahtjeve za upis i ovlašćivanje u prvim rokovima. Isti posao nastavit će se u 2011. godini. Prema planu taj proces završit će do kraja prvog tromjesečja 2011. godine.

U svibnju 2010. godine započela je izgradnja Fitosanitarnog informacijskog sustava (FIS). Projekt je financiran iz projekta Svjetske banke, a sastoji se od 3 glavne komponente: Zdravstvena zaštita bilja/Sjeme i sadni materijal, Sredstva za zaštitu bilja (SZB) i Fitosanitarna inspekcija. U prvom tromjesečju 2011. godine dovršit će se funkcionalne specifikacije za navedene komponente. U 2011. godini planira se dovršiti izgradnju navedenih komponenti i implementirati FIS.

U tijeku je izgradnja poslovne zgrade Zavoda za zaštitu bilja koji djeluje u okviru Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo. U 2011. godini plan je nastaviti izgradnju. Završetak izgradnje, zbog obavljanja dopunskih radova na sanaciji ljetnikovca, zaštićenog spomenika kulture, koji su proizašli u tijeku sanacije, izvođač planira u prvom tromjesečju 2012. godine, nakon čega slijedi opremanje i akreditacija specijalističkih laboratorija. U ožujku 2010. godine počela je implementacija *twining* projekta IPA 2007 – Daljnje jačanje kapaciteta u području sredstava za zaštitu bilja i ostataka pesticida. Trajanje projekta je 15 mjeseci.

U razdoblju 2011. – 2013. aktivnosti će biti usmjerene na nastavak jačanja kapaciteta (u 2010. godini usporenog zbog recesije) te njihovo stručno osposobljavanje u okviru započetih EU projekata (IPA, TAIEX). U istom vremenskom razdoblju radit će se na daljnjem usklađivanju novih fitosanitarnih propisa EU te daljnjem unaprjeđenju glavnih poslovnih procesa (registracija/re-registracija sredstava za zaštitu bilja, godišnjih programa post-registracijske kontrole SZB, nacionalnog *monitoringa* ostataka pesticida u hrani biljnog podrijetla, programa posebnih nadzora štetnih organizama bilja). Do kraja 2013. godine napraviti će se revizija važeće Fitosanitarnе strategije u cilju usklađivanja sa smjernicama i ciljevima EU u fitosanitarnom području. U dijelu Kvalitete sjemena i sadnog materijala u 2011. godini nastavit će se provedba projekta Svjetske banke »Dizajniranje, razvoj i implementacija

informatijskog sustava za fitosanitarno područje« u okviru kojega je predviđena izgradnja informacijskog sustava, kojim će se evidentirati dobavljači koji stavljaju na tržište poljoprivredni reprodukcijски materijal. Proces usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s novim propisima Europske komisije i Europskog vijeća, kao i implementacija sustava stavljanja na tržište poljoprivrednog reprodukcijskog materijala nastavit će se i u 2011. godini.

U dijelu Zaštite oplemenjivačkih prava tijekom 2011. godine napravit će se izmjene zakonodavstva kojim je uređeno područje zaštite novih biljnih sorti i oplemenjivačka prava kao i edukacija stručnjaka u okviru projekta s Uredom za biljnu raznolikost EU (*eng. Community Plant Variety Office*).

U 2010. godini fitosanitarna inspekcija nastavila je s nadzorom uspostave fitosanitarnog upisnika i sustava biljnih putovnica kod onih posjednika bilja koji su upisani u Fito upisnik i koji su dobili ovlaštenje za izdavanje biljnih putovnica. Očekuje se da će potpuna uspostava Fito upisnika i sustava biljnih putovnica biti dovršena do kraja prvog tromjesečja 2011. godine.

Krajem svibnja 2010. godine započela je realizacija projekta informatizacije područja biljnog zdravstva pod nazivom »Dizajniranje, razvoj i implementacija informacijskog sustava za fitosanitarno područje«, koji se financira iz sredstava Svjetske banke, a čija je jedna od glavnih sastavnica i podsustav za fitosanitarnu inspekciju. Predviđa se da će projekt biti završen do kraja I. tromjesečja 2011. godine.

U cilju poboljšanja opreme i infrastrukture na graničnim fitosanitarnim prijelazima koji će ostati u funkciji nakon pristupanja RH u EU, u okviru odobrenog IPA 2008 projekta "Daljnje jačanje kapaciteta granične veterinarske, fitosanitarne i sanitarne inspekcije" pribavljene su potrebne dozvole za građenje, pripremljena je natječajna dokumentacija i raspisan natječaj za prikupljanje ponuda. Također, za fitosanitarne objekte koji se namjeravaju graditi u okviru IPA 2009 projekta "Unapređenje četiri odabrana dugoročna veterinarska i fitosanitarna granična inspekcijска prijelaza" pribavljene su potrebne dozvole za građenje, pripremljena je natječajna dokumentacija, a raspisivanje natječaja za gradnju ovih objekata očekuje se u prvom tromjesečju 2011. godine.

Daljnji opći ciljevi u okviru ovog područja su poboljšanje kvalitete obavljanja posebnog nadzora štetnih organizama, nadzor nad uspostavom cjelovitog fitosanitarnog upisnika i sustava biljnih putovnica, razvoj i implementacija cjelovitog informacijsko-komunikacijskog sustava u fitosanitarnom području, poboljšanje infrastrukture i opreme na graničnim fitosanitarnim prijelazima koji će ostati u funkciji nakon pristupanja RH u EU, daljnje jačanje sposobnosti fitosanitarne inspekcije povećanjem broja fitosanitarnih inspektora i daljnjim unapređenjem znanja fitosanitarnih inspektora.

Poljoprivredna inspekcija

U pogledu jačanja administrativnih kapaciteta valja napomenuti da od 1. siječnja 2010. godine poljoprivredna inspekcija u svom radu koristi računalni program za potporu radu poljoprivredne inspekcije (e-Inspektor). Nadalje, vezano za edukaciju poljoprivredne inspekcije, u veljači 2010. godine, u okviru TAIEX-a, organiziran je seminar vezan za provedbu inspekcijskog nadzora primjene sredstava za zaštitu bilja. Tijekom 2011. godine također se planira usavršavanje poljoprivrednih inspektora vezano za primjenu sredstava za

zaštitu bilja kroz TAIEX program. U razdoblju 2011.-2012. godine planira se daljnja edukacija inspektora, nabavka automobila te daljnje opremanje informatičkom opremom.

Sigurnost i kakvoća hrane

Aktivnosti MPRRR-a kao koordinatora tijela i institucija uključenih u sustav sigurnosti hrane i hrane za životinje nastavljene su i u 2010. godini. U segmentu službenih kontrola doneseni su i objavljeni sljedeći dokumenti i propisi:

- Procedure za provođenje službenih kontrola u području sigurnosti hrane i hrane za životinje – objavljeno na web stranici MPRRR-a;
- Operativne upute za inspekciju u području sigurnosti hrane i hrane za životinje – objavljeno na web stranici MPRRR-a;
- Pravilnik o pravilima uspostave nacionalne mreže institucija u području sigurnosti hrane i hrane za životinje⁵⁴;
- Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o mikrobiološkim kriterijima za hranu⁵⁵;
- Pravilnik o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje⁵⁶;
- Pravilnik o povećanom broju službenih kontrola hrane i hrane za životinje neživotinjskog podrijetla koja predstavlja poznatu ili prijeteću opasnost pri uvozu⁵⁷;
- Lista hrane i hrane za životinje neživotinjskog podrijetla koja predstavlja poznatu ili prijeteću opasnost, a koja podliježe povećanom broju službenih kontrola pri uvozu⁵⁸;
- Pravilnik o posebnim uvjetima za uvoz određene hrane iz određenih trećih zemalja zbog rizika od kontaminiranosti aflatoksinima⁵⁹;
- Operativne upute za reviziju u području sigurnosti hrane i hrane za životinje – objavljeno na web stranici MPRRR-a.

U segmentu označavanja i kakvoće hrane u 2010. godini nastavljeno je usklađivanje s relevantnim propisima Europske unije. Temeljem Zakona o hrani⁶⁰ donesen je propis kojim se uređuju zahtjevi kakvoće za ekstrakte kave i ekstrakte cikoriije:

- Pravilnik o ekstraktima kave i ekstraktima cikoriije⁶¹.

U ožujku 2010. godine provedena je edukacija poljoprivrednih inspektora i inspektora za kakvoću hrane kroz TAIEX projekt – studijsku posjetu Italiji vezano za provedbu inspeksijskog nadzora u području oznaka izvornosti, oznaka zemljopisnog podrijetla i oznaka tradicionalnog ugleda poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. U razdoblju 2011.-2013. planiraju se aktivnosti vezane uz jačanje administrativnih kapaciteta poljoprivredne i inspekcije za kakvoću hrane, a koje se odnose na zapošljavanje novih inspektora, edukaciju i opremanje inspektora opremom i automobilima.

Veterinarstvo

U području veterinarstva tijekom 2010. godine nastavljeno je s procesom usklađivanja zakonodavstva u skladu sa „Strategijom za prijenos, provedbu i primjenu pravne stečevine EU za Poglavlje 12. Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor“. Nadalje, nastavljeno je i s provedbom veterinarskog pregleda gospodarstva koji se provodi od 2008. godine s ciljem

⁵⁴ Narodne novine, broj 43/10

⁵⁵ Narodne novine, broj 89/10

⁵⁶ Narodne novine, broj 86/10

⁵⁷ Narodne novine, broj 119/10

⁵⁸ Narodne novine, broj 119/10

⁵⁹ Narodne novine, broj 120/10

⁶⁰ Narodne novine, broj 46/07

⁶¹ Narodne novine, broj 81/10

kontrole provedbe mjera i programa u području veterinarstva, označavanja i registracije životinja, zdravstvenog stanja životinja, dobrobiti životinja, provedbe naređenih mjera i programa te vođenja evidencija na gospodarstvu. U sklopu veterinarskog pregleda gospodarstva posjednici životinja educiraju se glede zahtjeva višestruke sukladnosti koje će morati ispunjavati kako bi mogli koristiti državne potpore.

Tijekom 2010. godine, u skladu s Pravilnikom o uvjetima kojima moraju udovoljavati veterinarske organizacije, veterinarska praksa i veterinarska služba u sustavu provedbe veterinarske djelatnosti⁶², Uprava za veterinarstvo započela je sa sklapanjem Ugovora o povjeravanju poslova službenih kontrola kontrolnom tijelu. Sukladno Uredbi „higijenskog paketa“ br. 882/2004 transponiranoj u hrvatsku legislativu 2007. godine kroz Zakon o hrani, Zakon o veterinarstvu i „Pravilnik o službenim kontrolama hrane životinjskog podrijetla“⁶³, službene kontrole hrane životinjskog podrijetla, hrane za životinje i nusproizvode životinjskog podrijetla mogu obavljati službeni veterinari i kontrolna tijela. Zakonom o veterinarstvu i provedbenim propisom definirano je da se poslovi službenih kontrola mogu povjeriti veterinarskim organizacijama kao kontrolnim tijelima ako ispunjavaju 2 osnovna uvjeta: da su akreditirane u skladu s normom HRN EN ISO/IEC 17020:2005 i da raspolažu dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalificiranog i iskusnog osoblja koje nije u sukobu interesa u obavljanju službenih kontrola.

Do prosinca 2010. godine akreditirano je 11 veterinarskih organizacija s kojima je Uprava za veterinarstvo sklopila Ugovor o povjeravanju poslova službenih kontrola kontrolnom tijelu, dok su 62 veterinarske organizacije u postupku akreditacije. Ovakva strategija povjeravanja poslova kontrolnim tijelima u skladu je s Programom gospodarskog oporavka Vlade RH u dijelu racionalizacije sustava javne uprave kroz prenošenje poslova na tijela izvan sustava državne uprave te ograničavanje i smanjenje broja zaposlenih u državnim službama.

Uspostava Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava (SVIS-a) definiranog prema Zakonu o veterinarstvu⁶⁴ koji sadrži objedinjeni sustav upisnika, registara i računalnih programa najvažnija je strukturna mjera u srednjoročnom razdoblju. Projekt je financiran od strane Svjetske banke pod nazivom: "Dizajniranje, razvoj i implementacija središnjeg veterinarskog informacijskog sustava". Projekt provodi tvrtka S&T Hrvatska d.o.o. s kojom je 4. kolovoza 2010. godine potpisan ugovor s rokom realizacije od 11 mjeseci.

Ribarstvo

Vežano uz prošlogodišnji PEP 2010.-2012., u dijelu ribarstva, od planiranog u 2010. godini ostvarene su sve mjere i ciljevi osim opremanja plovila duljine 15-18 metara uređajima za praćenje plovila i izrade Operativnog programa za provođenje strukturnih mjera u ribarstvu. Plovila od 15-18 metara nisu opremljena s uređajima za praćenje jer su na Javni natječaj za nabavku istih pristigle žalbe na provođenje procesa Javne nabave, te je isti u procesu konačne odluke na Državnom povjerenstvu za javne nabave. Ovisno o odluci Državnog povjerenstva, izvršit će se potrebne daljnje radnje po pitanju provedbe ove mjere.

Donošenjem Zakona o strukturnoj potpori i uređenju tržišta u ribarstvu⁶⁵ stvorena je zakonska osnova za donošenje i usvajanje Nacionalnog strateškog plana razvoja ribarstva, Operativnog programa za provođenje mjera strukturne politike te ustroj administrativnih kapaciteta. Kako je ustroj administrativnih kapaciteta jedan od najvažnijih elementa provedbe strukturnih mjera

⁶² Narodne novine, broj 45/09

⁶³ Narodne novine, broj 99/07

⁶⁴ Narodne novine, broj 41/07

⁶⁵ Narodne novine, broj 153/09

u ribarstvu, 18. ožujka 2010. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o opisu sustava upravljanja i kontrole provedbe Operativnog programa u ribarstvu. U 2010. godini također je donesen i Zakon o morskom ribarstvu⁶⁶, kojim je stvorena zakonska osnova za usvajanje Nacionalnog programa prikupljanja podataka. Nacionalni strateški plan, Operativni program te Nacionalni program prikupljanja podataka podložni su konzultacijama s Europskom komisijom. Dodatno, tijekom 2010. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je i Odluku o institucionalnim i operativnim kapacitetima i administraciji Republike Hrvatske u području nadzora, kontrole i inspekcije u ribarstvu.

Za uspostavu sustava strukturnih mjera u području ribarstva tijekom 2011. godine planirana je finalizacija izrade Nacionalnog strateškog plana i Operativnog programa, koji će na temelju stanja, prioriteta i ciljeva identificirati mjere koje će se financirati u sektoru ribarstva, a u skladu s pravnom stečevinom EU. Konačni tekst bit će izrađen u intenzivnim konzultacijama sa sektorom. Tijekom pretpripravnog razdoblja cilj je ojačati subjekte u ribarstvu kako bi ravnopravno mogli sudjelovati u tržišnoj utakmici i koristiti strukturne mehanizme danom stupanja u EU. Planirano je da se Operativni program izradi uz tehničku pomoć kroz pretpripradni program IPA 2009. Ovo je jedan od najznačajnijih prioriteta u sektoru ribarstva.

Ovisno o odluci Državnog povjerenstva, obzirom na najviši prioritet koji ima mjera uspostave satelitskog nadzora na svim plovilima preko 15 metara, u 2011. godini poduzet će se odgovarajuće mjere da se ova mjera u potpunosti ispuni.

U 2011. godini planira se završiti izrada te uputiti na usvajanje Nacionalni program prikupljanja podataka, koji ima cilj osigurati jedinstveni sustav prikupljanja podataka u skladu s legislativom EU u dijelu održivog upravljanja bioresursima mora (sustav prikupljanja znanstvenih podataka potrebnih za provedbu zajedničke ribarstvene politike EU). Izrada programa je započeta uz tehničku pomoć kroz pretpripradni program IPA 2009. Ova mjera ima visoki prioritet.

Jačanje nadzora i kontrole u cijelosti je jedna od prioritetnih aktivnosti u ribarstvu. Ova aktivnost obuhvaća dvije mjere – uspostavu VMS-a i jačanje nadzora i kontrole na iskrcaju i na moru. Za potrebe jačanja kontrole na iskrcaju, dio mjera predviđen je kroz strukturne mehanizme, a dio kroz segment općeg jačanja ribarske inspekcije. U pogledu jačanja nadzora i kontrole na moru, u razdoblju 2011.-2013. predviđa se izvršiti značajne iskorake u obuci inspekcije, opremanju iste (vozila, plovila, tehnička oprema) te povezivanju različitih službi koje vrše kontrolu sukladno Zakonu o morskom ribarstvu.

Obzirom na obveze koje proizlaze iz članstva RH u EU, tijekom nastupajućeg trogodišnjeg razdoblja značajni resursi planiraju se usmjeriti na pitanja usklađivanja ribolovnog napora s raspoloživim resursima, u kojem je dijelu potrebno razmotriti mogućnosti preusmjeravanja nekih aktivnosti ribarske flote te omogućiti odgovarajuće mehanizme financiranja. Također, u dijelu nadzora i kontrole ribolovnih aktivnosti značajan element čini i mehanizam uspostave sustava automatske identifikacije (AIS), kojega je Republika Hrvatska dužna uspostaviti nad svim ribarskim plovilima preko 15 metara duljine.

⁶⁶ Narodne novine, broj 56/10

4.5 REFORMA JAVNE UPRAVE

Tijekom 2010. godine nastavljen je proces reforme državne uprave, a u tijeku je implementacija mjera utvrđenih Strategijom reforme državne uprave za razdoblje 2008.-2011. godine. U ožujku 2010. godine osnovano je Stručno povjerenstvo za reviziju Strategije, koje čine predstavnici tijela državne uprave, akademske zajednice, sindikata i *Transparency International* Hrvatska. Strategiju su razmotrili i eksperti SIGMA-e te su Ministarstvu uprave dostavili svoje komentare i preporuke za unapređenje Strategije. Također, Stručno povjerenstvo predložilo je da se početkom 2011. godine započne s izradom nove Strategije reforme državne uprave koja će u određenoj mjeri pratiti financijske perspektive EU u korištenju strukturnih instrumenata. Nadalje, trenutačna faza programiranja tj. izrada Nacionalnog strateškog referentnog okvira (2012. – 2013.), izrada dokumenta Operativnog programa za jačanje upravnih kapaciteta (2012. – 2013.) te priprema projektnih prijedloga u velikoj mjeri naslanjaju se na Strategiju reforme državne uprave. Također, značajna je dodatna angažiranost Ministarstva uprave u provođenju mjera Programa gospodarskog oporavka Vlade RH, koje se isto tako djelomično nadopunjuju s provedbom mjera iz Strategije. U svrhu provedbe reforme državne uprave, Ministarstvo uprave razvija projekte čiji je cilj preustroj tijela državne uprave, povećanje transparentnosti i integriteta državne uprave, zajednička koordinacija tijela državne uprave i njihova suradnja s građanima, socijalnim partnerima i privatnim sektorom, lokalnim i područnim vlastima i civilnim društvom u pripremi prihvaćanja politika i propisa, razvoj učinkovitih modela komunikacije unutar svih tijela državne uprave, te razvoj učinkovitih modela konzultacija, koordinacije i suradnje između tijela državne uprave u vezi razvoja, provedbe i nadzora sektorskih javnih politika, propisa i projekata. Obzirom da su ovi projekti dio Operativnog programa „Razvoj upravnih kapaciteta“, planirano je njihovo financiranje iz strukturnih fondova Europske unije, dakle, sredstva za provedbu projekata će se u cijelosti osigurati u državnom proračunu RH, a potom će se ista refundirati iz strukturnih fondova EU u skladu sa sklopljenim financijskim sporazumom. Provedba ovih projekata trebala bi započeti tijekom 2012. godine, odnosno 2013. godine.

U cilju izgradnje učinkovitijeg sustava lokalne samouprave i boljeg funkcioniranja uprave kao servisa građana ocijenjeno je potrebnim pristupiti reformi sustava lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj. U cilju reforme lokalne i područne (regionalne) samouprave, Vlada RH usvojila je u srpnju 2010. godine „Smjernice i načela za funkcionalnu decentralizaciju i teritorijalni preustroj“. Tim dokumentom utvrđeni su ciljevi reforme lokalne i područne (regionalne) samouprave, kriteriji za optimalni teritorijalni preustroj kao i načela za provedbu procesa funkcionalne decentralizacije i teritorijalnog preustroja. Temeljni cilj reforme lokalne samouprave jest ostvarenje racionalnije, kvalitetnije i učinkovitije lokalne samouprave te poboljšanje dostupnosti, brzine, kvalitete i cijene usluga koje jedinice lokalne samouprave pružaju i osiguravaju građanima. Nastavno na donesene Smjernice, Vlada RH donijela je u rujnu 2010. godine Odluku o osnivanju i imenovanju članova Radne skupine za decentralizaciju i teritorijalni preustroj. Radnu skupinu sačinjavaju predstavnici resornih ministarstava, predstavnici akademskih i stručnih ustanova, gospodarskog sektora, nevladinih udruga, građanskih inicijativa te predstavnici nacionalnih udruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Proces funkcionalne decentralizacije i teritorijalnog preustroja namjerava se provesti u fazama utvrđenim Smjernicama, i to u razdoblju od srpnja 2010. godine (početak prve faze) do svibnja 2013. godine (kraj četvrte, ujedno i posljednje faze).

U skladu s početkom primjene novog Zakona o općem upravnom postupku (dalje u tekstu: ZUP) s danom 1. siječnja 2010. godine, Ministarstvo uprave je finaliziralo natječajnu dokumentaciju za projekt IPA 2008 „Potpora implementaciji Zakona o općem upravnom postupku.“ Natječajna dokumentacija za ovaj projekt bila je objavljena na stranicama

Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU te EuropeAid-a do zaključno 1. prosinca 2010. godine, nakon čega je uslijedila evaluacija pristiglih iskaza interesa za daljnjim sudjelovanjem na ovom projektu. Do sredine prosinca 2010. godine Odbor za uži izbor (*eng. Shortlist Panel*) sastavio je listu gdje je među petnaest kandidata odabrano osam najzrelijih ponuda za daljnju pripremu projektne dokumentacije. S obzirom na proces selekcije te vjerojatno predviđeno potpisivanje ugovora za provedbu ovog projekta, sam početak provedbe projekta očekuje se u trećem tromjesečju 2011. godine. Projekt se sastoji iz triju komponenti: učinkovito praćenje provođenja Zakona o općem upravnom postupku, provođenje obrazovnih aktivnosti s ciljem učinkovitog provođenja Zakona te jačanje svijesti u privatnom sektoru i među građanima o prednostima primjene novog Zakona, a rezultat će izradom stručnih materijala i provedbom edukacije službenika u tijelima koja će provoditi Zakon o općem upravnom postupku. Svrha projekta je poboljšanje rada javne uprave radi stvaranja dobrog poslovnog okruženja i posljedično poboljšanja standarda hrvatskih građana, dok je temeljni cilj osigurati kapacitete potrebne za provedbu ZUP-a na svim razinama javne uprave uz podizanje razine javne svijesti građana o sadržaju Zakona. Vlada RH donijela je Zaključak o obvezi usklađivanja postupovnih odredbi zakona sa Zakonom o općem upravnom postupku. Zaključkom je određen rok od 6 mjeseci za izradu prijedloga izmjena i dopuna zakona koji se usklađuju sa ZUP-om, a za praćenje provedbe Zaključka zaduženo je Ministarstvo uprave. U svezi provedbe Zaključka Ministarstvo uprave je svim središnjim tijelima dostavilo Analizu postojećih postupovnih propisa uz kategorizaciju odstupanja od odredbi ZUP-a, koja je izrađena u okviru programa bilateralne pomoći Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Danske „Potpora razvoju kapaciteta javnog sektora“. Analiza sadrži i preporuke projektnih stručnjaka za daljnje radnje u postupku usklađivanja posebnih postupovnih odredbi sa ZUP-om. Središnja tijela državne uprave obvezna su odrediti koordinateure zadužene za suradnju s Ministarstvom uprave te dostaviti podatke o broju i nazivu zakona koji se planiraju usklađivati s odredbama ZUP-a. Imenovanje koordinatora i dostava popisa zakona koji će se usklađivati je u tijeku, a Ministarstvo uprave će o tome redovno izvještavati Vladu Republike Hrvatske.

U Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika u Ministarstvu uprave kontinuirano se provodi edukacija državnih službenika, a u razdoblju od 1. siječnja do 31. listopada 2010. godine provedeno je 439 aktivnosti iz općih programa izobrazbe državnih službenika, koje je s uspjehom završilo 4829 polaznika. Budući da se u navedenom periodu održavaju i dugotrajne aktivnosti (neke kroz cijelu godinu), ove brojke će se do kraja godine zasigurno povećati. Svrha edukacije jest osiguranje trajnog osposobljavanja državnih službenika za poslove odnosnog radnog mjesta i usavršavanje stručnih sposobnosti i vještina potrebnih za obavljanje poslova koji su im povjereni. Vlada RH je na sjednici održanoj 3. prosinca 2010. godine donijela Uredbu o osnivanju Državne škole za javnu upravu, čija je djelatnost stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika, kao i službenika u tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, te u pravnim osobama s javnim ovlastima, a s ciljem trajnog podizanja razine i kvalitete njihovog znanja, vještina i sposobnosti, radi oblikovanja profesionalnog, djelotvornog i učinkovitog javnog sektora koji će pružati pravodobne i kvalitetne javne usluge, u skladu s najboljim općeprihvaćenim standardima.

Nadalje, provodi se detaljna analiza rada javnih agencija radi utvrđivanja osnova za uređenje sustava javnih agencija u RH u skladu sa standardima Europske unije. Uređenje sustava javnih agencija temeljit će se i na iskustvima zemalja članica EU i preporukama SIGMA-e u pogledu javnih agencija prezentiranim u studenom 2009. godine u okviru projekta "Pomoć Hrvatskoj u području europskih integracija i reforme javne uprave", kao i na rezultatima analize koju su stručnjaci norveške Agencije za javno upravljanje i e-upravu (Difi) proveli u

odabranim agencija u Hrvatskoj te njihovim preporukama i smjernicama za uređenje pitanja javnih agencija u Hrvatskoj. Cilj analize jest povećanje učinkovitosti javne uprave u cjelini te izbjegavanje preklapanja poslova koji su povjereni tijelima javne, odnosno državne uprave, putem smanjenja broja javnih agencija te racionalizacijom broja zaposlenih. S tim u svezi, tijekom svibnja i lipnja 2010. godine Ministarstvo uprave je u suradnji s drugim tijelima središnje državne uprave provelo analizu racionalizacije organizacije i djelokruga rada agencija na osnovu čega je Vlada RH donijela Zaključak o reorganizaciji agencija, zavoda, fondova i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima (srpanj 2010. godine) kojim se neka tijela spajaju, neka pripajaju resornim ministarstvima ili drugim institucijama, dok se dio njih ukida. Također, Vlada RH donijela je i Zaključak o jedinstvenim kriterijima za ustrojavanje agencija, zavoda i drugih regulatornih tijela (listopad 2010. godine), a središnja tijela državne uprave su prema navedenim Zaključcima pripremila pravne akte koji reguliraju novu organizacijsku strukturu 14 agencija.

Vlada RH usvojila je Akcijski plan za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010. - 2013. godine, kojim se utvrđuju aktivnosti, pokazatelji uspješnosti, rokovi provedbe i provedbena tijela. Akcijskim planom se kroz 6 specifičnih ciljeva predviđaju ključne aktivnosti koje će omogućiti kvalitetnije upravljanje ljudskim potencijalima. U skladu s Akcijskim planom te s Operativnim programom „Razvoj upravnih kapaciteta“, Ministarstvo uprave razvija projekte čiji je cilj uspostava zajedničkog sustava selekcije i zapošljavanja u državnoj službi te uspostava sustava upravljanja razvojem karijere, čija provedba je planirana za početak 2013. godine. Svrha navedenih projekata jest stvoriti pretpostavke za zapošljavanje najkvalitetnijih kadrova te njihovo zadržavanje u državnoj službi, a sredstva za provedbu projekata će se prethodno u cijelosti osigurati u državnom proračunu RH, obzirom da je financiranje projekata planirano također iz Strukturnih fondova EU.

U veljači 2010. godine donesen je Zakon o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kojim su same jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ovlaštene svojim aktima propisati koeficijente i osnovicu za obračun plaće, ali samo unutar limita propisanih tim Zakonom i dopuštene mase sredstava za plaće, koja ne smije iznositi više od 20% prihoda poslovanja lokalne jedinice. Pored toga, propisana su dodatna ograničenja plaća zaposlenih u lokalnim jedinicama koje primaju tekuće pomoći iz državnog proračuna u iznosu većem od 10% prihoda poslovanja jedinice. Plaće zaposlenih u tim jedinicama ne smiju biti veće od plaća u državnoj službi. Na taj način Zakon usmjerava lokalne jedinice na racionalno i učinkovito ponašanje te ih potiče na dodatne napore u povećanju njihova fiskalnog kapaciteta. Ovaj Zakon će se primjenjivati do stupanja na snagu posebnog zakona kojim će se na jedinstven način urediti plaće u državnoj službi, javnim službama i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. U cilju standardizacije sustava plaća službenika u javnim službama, državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne samouprave, planira se izrada jedinstvenog zakona o plaćama za cijeli javni sektor tijekom 2011. godine, čime bi se stvorili uvjeti za učinkovitiju provedbu načela o pravu na jednaku plaću za jednak rad, osigurala bi se transparentnost upravljanja plaćama službenika u javnom sektoru te olakšali modaliteti provedbe i nadzora nad fiskalnim učincima. Također, stavljajući naglasak na skoro članstvo Republike Hrvatske u EU i korištenje strukturnih instrumenata, a u okviru razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi, Vlada RH donijela je Strategiju institucionalnog razvoja i izgradnje kapaciteta za upravljanje europskim fondovima.

Radi povećanja transparentnosti rada javne uprave i političkih stranaka te radi poboljšanja ostvarenja prava na pristup informacijama, u tijeku je izrada Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe i Zakona o izmjeni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u

obnašanju javnih dužnosti, uz sudjelovanje predstavnika ciljnih skupina i nevladinih organizacija. U svezi s realizacijom ove mjere, 10. prosinca 2010. godine Hrvatski sabor donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama⁶⁷, u koji su ugrađene primjedbe Europske komisije i SIGMA-e. U skladu s revidiranim Akcijskim planom uz Strategiju suzbijanja korupcije, u travnju 2010. godine izrađen je Nacrt izmjena i dopuna Etičkog kodeksa državnih službenika, kojim se predviđa propisivanje zaštite povjerenika za etiku u provođenju postupka osnovanosti pritužbe na neetičko i moguće koruptivno postupanje državnih službenika. Svrha ovih izmjena i dopuna je povećati doprinos državnih službenika borbi protiv korupcije te posljedično poboljšati kvalitetu rada državne uprave i povećati povjerenje građana u tijela javne vlasti.

U okviru razvoja elektroničke uprave, koji se provodi kroz provedbu Strategije razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2009.-2012., provedene su aktivnosti planirane za 2010. godinu. Kao najvažnije, ističemo donošenje Odluke Vlade RH o uspostavi Hrvatskog okvira za interoperabilnost⁶⁸, kojom je uspostavljeno Vijeće i Koordinacija za informatizaciju državne uprave s glavnom zadaćom strateškog upravljanja uspostavom interoperabilnosti. Usvojen je i Standardni projekt elektroničkog uredskog poslovanja te je nastavljena provedba drugih projekata koji se u okviru Strategije provode u cilju povećanja efikasnosti državne uprave i racionalizacije postojećih izdavanja u državnoj upravi uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Provođenjem reforme državne uprave te teritorijalnog preustroja i decentralizacije jedinica regionalne (područne) i lokalne samouprave poboljšat će se efikasnost i racionalnost te smanjiti troškovi upravnog aparata, što je ujedno svrha i prilagodbe sustava javnih agencija, dok će se usklađenjem postupovnih zakona i podzakonskih akata s novim ZUP-om te provođenjem daljnje edukacije službenika osigurati jedinstvena primjena Zakona te kvalitetnija zaštita prava građana. Edukacijom državnih službenika, brigom o razvoju ljudskih potencijala te reguliranjem pitanja plaća u javnom sektoru osigurat će se veća motiviranost službenika za kvalitetni rad te smanjiti odljev kvalitetnog kadra, što će u konačnici rezultirati povećanjem zadovoljstva korisnika javnih usluga i povjerenja u javnu upravu, čemu će pridonijeti i učinkovitija zaštita prava na pristup informacijama

4.6 OSTALE REFORME

4.6.1 Razvoj društva temeljenog na znanju

Sustavno se nastavlja s provedbom temeljnih dokumenata u kojima su utvrđene obrazovne i gospodarske politike, u skladu s Programom mjera gospodarskog oporavka Vlade Republike Hrvatske i sa Strategijom Vladinih programa 2011.-2013., a radi razvoja obrazovanja i znanosti kao preduvjeta gospodarskoga razvoja i rasta. Primjenom Državnih pedagoških standarda, Zakona o strukovnom obrazovanju, Nacionalnog okvirnog kurikulumu, osuvremenjivanjem i prilagodbom strukovnih programa i programa obrazovanja odraslih te provedbom državne mature i nacionalnih ispita, sustavno se pridonosi trajnom osiguravanju kvalitete obrazovanja.

Hrvatska je u 2009. godini sudjelovala u PISA provjeri učeničkih znanja i vještina, a u 2011. godini se priprema sudjelovanje u PIRLS provjeri. Osim toga, priprema se i uključivanje u

⁶⁷ Narodne novine, broj 144/10

⁶⁸ Narodne novine, broj 84/10

međunarodni projekt TIMESS, ICILS, TALIS, ESCL, a sve radi realnijeg vrjednovanja učeničkih postignuća i ishoda učenja te usporedivosti na europskoj razini. Posebna pozornost će se pridavati unaprjeđenju ishoda obrazovanja u području matematike te prirodnih i tehničkih znanosti na svim razinama obrazovanja.

Agencija za odgoj i obrazovanje je na temelju Strategije stručnog usavršavanja 2009.-2013. uspostavila elektronski sustav upravljanja, prijavljivanja i obrade podataka o aktivnostima vezanim za unaprjeđivanje ljudskih potencijala u odgojno-obrazovnim ustanovama. Posebna pozornost posvetit će se unaprjeđivanju profesionalnih znanja i vještina učitelja i nastavnika matematike, prirodoslovlja i tehničkih znanosti.

Kampanjom „Znanje je prvo“, godišnjim smotrama sveučilišta i „danima karijera“ poticat će se važnost ulaganja u obrazovanje te će se bolje informirati mlade o mogućnostima nastavka obrazovanja, studijskim programima kao i mogućnostima zapošljavanja. Poseban naglasak će se staviti na učenje za poduzetništvo i inovativnost te jačanje suradnje odgojno-obrazovnih ustanova, gospodarstva i znanstvenih ustanova. Priprema se donošenje Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru te će se razviti bolja povezanost formalnih, neformalnih i informalnih oblika obrazovanja kao i nastavni i studijski programi, prema potrebama tržišta rada.

Na razini visokog obrazovanja posebna će se pozornost posvetiti cjeloživotnom obrazovanju. Novim Zakonom o sveučilištima definirat će se jedinstvene strategije razvoja sveučilišta, a općim Zakonom o visokom obrazovanju, kao i izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih, ubrzati uvođenje programa cjeloživotnog obrazovanja na svim visokim učilištima. Bolonjski se proces sustavno provodi. Nastavlja se integracija sveučilišta, vrednovanje studijskih programa te jača mobilnost studenata i nastavnika.

U sljedećem će se razdoblju dodatno poticati ulaganje u istraživanja i razvoj te nove tehnologije, a posebice će se poticati znanstvenike-istraživače iz privatnoga sektora na uključivanje u znanstvene i istraživačke te nastavne programe javnih znanstvenih i obrazovnih institucija kao i mobilnost istraživača. Planiraju se promjene u nacionalnom inovacijskom sustavu, u sustavu državnih potpora za istraživačko-razvojne projekte te uvođenje novih programa usmjerenih na razvoj novih proizvoda i tehnologija u privatnom i javnom sektoru. Donijet će se Znanstvena i tehnologijska politika RH 2011.-2015., uz strategije razvoja određenih znanstvenih prioriteta i Zakon o znanosti, a posebna pozornost će se posvetiti vrednovanju i reakreditaciji svih znanstveno-istraživačkih organizacija, okrupnjivanju znanstvenoga potencijala te suradnji s Europskim istraživačkim prostorom.

4.6.2 Reforma zdravstva

Zahvaljujući reformi zdravstva ostvarena je financijska stabilizacija zdravstvenog sustava, a u svrhu daljnjeg unaprjeđenja stabilnosti zdravstvenog sustava uspostaviti će se potrebna među institucionalna suradnja za praćenje podataka o sveukupnoj potrošnji za zdravstvenu zaštitu – javnoj i privatnoj (SHA metodologija Eurostata). Financijska stabilizacija zdravstvenog sustava očituje se između ostalog i u stanju dospjelih obveza. Tako su dospjele obveze bolničkih zdravstvenih ustanova na dan 31. ožujka 2008. godine iznosile 2, 3 milijarde kuna, a na dan 30. studenog 2010. godine iznosile su 1,5 milijardi kuna. Također, dospjele obveze Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje na dan 31. prosinca 2008. godine iznosile su 1, 2 milijarde kuna, a na dan 30. studenog 2010. godine iznosile su 406, 1 milijun kuna.

Nadalje, ukidanjem liječničkih povjerenstava i imenovanjem ovlaštenih doktora za rad na terenu smanjila se stopa bolovanja, a time i izdaci za bolovanje, što je i iskazano u priloženim

tablicama financijskog učinka. Tako je u 2008. godini prosječno dnevno zbog bolovanja s posla izostajalo 57.796 osoba, dok je u 2009. godini iz istog razloga s posla izostajalo 53.385 osoba, a u prvih devet mjeseci 2010. godine prosječno mjesečno zbog bolovanja izostajalo je 46.615 osoba.

Kako bi svi radnici koji rade u timu hitne medicinske pomoći bili educirani na isti način, u okviru projekta reorganizacije hitne medicinske pomoći započet će specijalizacije iz hitne medicine za doktore i medicinske sestre/tehničare, te će se izraditi algoritmi zbrinjavanja hitnih stanja. Kako bi svatko kome je to potrebno hitnu pomoć dobio u najkraćem mogućem roku, provest će se odvajanje sanitetskog prijevoza od hitne medicinske pomoći, a radi osiguranja jednake dostupnosti bit će uspostavljena nova mreža hitne medicinske pomoći.

Informatizacijom zdravstvenog sustava, odnosno svih bolnica, nacionalna lista čekanja učinit će se jedinstvenom i transparentnom. To znači da jedna osoba neće moći biti prijavljena u više zdravstvenih ustanova za istu pretragu, što je bila ranija praksa. U 2011. godini i dalje će se uređivati taj dio sustava. Nakon završetka informatizacije primarne zdravstvene zaštite, čime će se ostvariti projekt „liječnik bez papira“, kako bi se u potpunosti omogućilo elektroničko poslovanje u zdravstvu (e-zdravstvo), tijekom 2011. godine provest će se povezivanje bolnica na postojeći središnji informacijski sustav zdravstva (CEZIH).

S ciljem unapređenja, promicanja i praćenja kvalitete zdravstvene zaštite na svim razinama zdravstva, Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu izradit će akreditacijski priručnik u kojem će biti detaljno objašnjen postupak akreditacije bolnica, od podnošenja zahtjeva za akreditaciju i provođenja akreditacijskog postupka sve do dodjele rješenja o akreditaciji. Provest će se edukacija vezana za provedbu akreditacije. Educirat će se osobe odgovorne za kvalitetu, unutarnji i vanjski ocjenitelji, kao i osobe koje će provoditi samoprocjenu bolnice prema akreditacijskim standardima. Akreditacija bolnica započet će u I. tromjesečju 2011. godine kada se planira provesti akreditacija prvih 10 bolnica. U 2011. godini provest će se razvrstavanje bolnica u kategorije. Bolnice će se kategorizirati u 4 kategorije: nacionalna, regionalna, županijska i lokalna. Postupak kategorizacije provodit će se radi osiguranja minimalnih standarda stručnog razvoja, racionalnog administrativnog upravljanja i racionalnog upravljanja prostorom, opremom i radnicima. Provest će se mjere jačanja segmenta jednodnevnog liječenja i dnevnih bolnica čime će se smanjiti troškove skrbi i povećati zadovoljstvo pacijenata zdravstvenim sustavom.

Po uvođenju sofisticiranih metoda plaćanja zdravstvenih usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti te u stacionarnom segmentu bolničkog liječenja (glavarina i plaćanje po učinjenom, dijagnostičko terapijske skupine) s ciljem povećanja učinkovitosti zdravstvenog sustava, planira se dodatno rafiniranje metoda plaćanja po ugledu na najnaprednije zdravstvene sustave svijeta. Navedeno uključuje prilagodbu postojećih modela plaćanja tako da vrednuju učinak same skrbi na zdravstveno stanje pacijenta, te napore na unaprjeđenje kvalitete skrbi. Provedba nacionalne *costing* studije dijagnostičko terapijskih skupina omogućit će preciznije i pravednije određivanje cijena bolničkih usluga na nacionalnoj razini. Ista će upravama bolnica pružiti jasne informacije o učinkovitosti njihovih proizvodnih procesa u usporedbi s drugim bolnicama.

Nakon pokretanja dva pilot projekta palijativne skrbi u 2010. godini, planira se definiranje i provedba sveobuhvatnog sustava palijativne skrbi i izrade mreže na nacionalnoj razini. Na taj način će se akutne bolnice rasteretiti od pacijenata koji ne trebaju skupu bolničku skrb, ali trebaju intenzivnu zdravstvenu njegu (npr. bolesnici u terminalnoj fazi maligne bolesti). Mjere će usporiti neizbježan rast troškova uzrokovan starenjem stanovništva, razvojem medicinskih tehnologija i povećanim očekivanjima korisnika. Promjena sustava odobravanja bolničke i izvanbolničke rehabilitacije definiranjem jasnih kriterija temeljem kojih se ostvaruje pravo na

rehabilitaciju, a temeljenih prvenstveno na funkcionalnom statusu i mogućem poboljšanju istog provođenjem rehabilitacije (EBM), povećanjem uloge doktora koji provode rehabilitaciju u određivanju dužine rehabilitacije, te uvođenjem sustava plaćanja putem dijagnostičko terapijskih postupaka (DTP) u izvanbolničku rehabilitaciju. Mjere će usporiti neizbježan rast troškova uzrokovan starenjem stanovništva i povećanjem broja bolesnika s bolestima lokomotornog sustava.

Zbog povećanja efikasnosti u pružanju usluga 2011. godine započet će provedba “*outsourcing-a*” pomoćnih djelatnosti (ugostiteljstvo, čišćenje, čuvanje, priprema hrane, itd.) i informatičkih aktivnosti u bolničkim zdravstvenim ustanovama. Izrada šifrnika medicinskih proizvoda omogućit će definiranja prihvatljivih cijena na nacionalnoj razini s obzirom da različite bolnice danas iste proizvode nabavljaju po različitim cijenama. Uvest će se obvezna edukacija iz menadžmenta za uprave bolnica. Provedba mjere omogućit će upravama bolnica racionalnije poslovanje. Tijekom 2011. godine definirat će se i implementirati primjena pokazatelja praćenja potrošnje lijekova na razini ordinacija obiteljske medicine. Redovito izvještavanje liječnika primarne zdravstvene zaštite o troškovima propisivanja lijekova po nizu pokazatelja racionalizirat će propisivanje lijekova čime će se usporiti neizbježan rast troškova na lijekove.

4.6.3 Reforma pravosuđa

U svibnju 2010. godine usvojen je revidirani Akcijski plan uz Strategiju reforme pravosuđa⁶⁹. Mjere su podijeljene na niz aktivnosti, jasno su određeni rokovi, nadležne uprave te potrebna sredstava za provedbu mjera. Stupanjem na snagu Zakona o Pravosudnoj akademiji⁷⁰ u siječnju 2010. godine Pravosudna akademija postala je neovisna institucija – ustanova, izdvojena iz Ministarstva pravosuđa. Osim niza aktivnosti poduzetih u cilju samostalnog djelovanja Pravosudne akademije, u rujnu 2010. godine raspisan je natječaj za upis prvih 60 kandidata za pravosudne dužnosnike u Državnu školu⁷¹, sastavni dio Pravosudne akademije.

U 2010. godini e-spis (ICMS) uveden je na 60 planiranih sudova. Nastavljen je proces fizičke racionalizacije sudova; tijekom 2010. godine tri stalne službe fizički su spojene s tri općinska suda. Također, tri stalne službe fizički su spojene s tri sjedišta prekršajnih sudova. Zakon o područjima i sjedištima sudova, kojim se racionalizira mreža trgovačkih i županijskih sudova, Ovršni zakon i Zakon o javnim ovršiteljima usvojeni su 23. studenog 2010. godine u Hrvatskom saboru. Tijekom 2010. provodile su se mjere iz Akcijskog plana za implementaciju novog Zakona o kaznenom postupku⁷². Revidirani Akcijski plan uz Strategiju suzbijanja korupcije usvojen je 18. ožujka 2010. godine. 10. lipnja 2010. godine Vlada RH usvojila je Akcijski plan razvoja probacije u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. - 2014., a u kolovozu 2010. godine objavljen je javni natječaj za zapošljavanje djelatnika u Upravi za probaciju i podršku žrtvama i svjedocima⁷³.

Daljnijim jačanjem neovisnosti, nepristranosti, profesionalizma i učinkovitosti pravosuđa pojačat će se povjerenje građana u institucije i pravnu državu, što je važna pretpostavka ekonomskog razvoja Hrvatske i poticanja kapitalnih ulaganja. S obzirom da je u 2010. godini najveći naglasak reforme pravosuđa bio na uspostavi neovisnosti i nepristranosti pravosuđa, u

⁶⁹ 20. svibnja 2010. Vlada RH usvojila je revidirani Akcijski plan uz Strategiju reforme pravosuđa. Strategija reforme pravosuđa za razdoblje 2011.-2015. donesena je 15. prosinca 2010. godine.

⁷⁰ Zakon o Pravosudnoj akademiji (Narodne novine, broj 153/09)

⁷¹ Narodne novine, Objave broj 112/10

⁷² Provedena je sustavna edukacija sudaca, državnih odvjetnika, policijskih službenika i odvjetnika, nabavljena je oprema za potrebe USKOK-a, uređene su prostorije za ispitivanje okrivljenika u uredima USKOK-a

⁷³ Narodne novine, broj 95/10

narednom razdoblju najveća pozornost bit će posvećena podizanju učinkovitosti pravosudnog sustava i dovršetku započetih reformi na tom području. Mjere predviđene za podizanje učinkovitosti pravosuđa, između ostalog, pridonijet će gospodarskom oporavku zemlje. U tom smislu, u razdoblju do 1. siječnja 2012. godine planiraju se poduzeti sve potrebne aktivnosti za uspostavu dvostupanjskog upravnog sudovanja, kao i za početak rada javnih ovršitelja⁷⁴ u sklopu reforme ovršnog sustava.

U narednom razdoblju nastaviti će se izgradnja zatvorskog sustava u smislu jačanja administrativnih i smještajnih kapaciteta. Paralelno, poduzimat će se daljnje aktivnosti u cilju pune uspostave probacijskog sustava. U skladu s usvojenim podzakonskim propisima⁷⁵ nastaviti će se s daljnjom fizičkom racionalizacijom sudova i državnih odvjetništava. U 2011. i 2012. godini planira se uvesti e-spis sustav (ICMS) na sve sudove, kao i sustav upravljanja predmetima (CTS) u sva općinska državna odvjetništva. Vezano uz izgradnju infrastrukture, u razdoblju 2011.–2013. nastaviti će se s izgradnjom Trga pravde u Splitu i Zagrebu⁷⁶, Općinskog suda u Karlovcu, zgrade Državnog odvjetništva (USKOK-a) u Zagrebu i Općinskog državnog odvjetništva u Puli. Također, u predstojećem razdoblju provest će se nabava računalne opreme za pravosudna tijela. Planirano je i daljnje unaprjeđenje i jačanje sustava besplatne pravne pomoći. U području suzbijanja korupcije nastaviti će se s provedbom mjera iz Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije.

4.6.4 Zaštita okoliša

U razdoblju 2011.–2013. nastaviti će se aktivnosti Agencije za zaštitu okoliša (dalje u tekstu: Agencija) vezane uz njenu temeljnu djelatnost - prikupljanje i objedinjavanje prikupljenih podataka i informacija o okolišu radi osiguravanja i praćenja provedbe politike zaštite okoliša i održivog razvitka. Uspostava i vođenje nacionalnog Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) nastaviti će se provoditi sukladno usvojenom Programu ISZO, uključivanjem u sustav novih baza podataka pojedinih tematskih područja i podpodručja same Agencije, ali i baza podataka suradničkih institucija. ISZO će se nastaviti razvijati i nadograđivati sukladno integriranom informacijskom sustavu zaštite okoliša (*eng. Shared Environmental Information System – SEIS*) Europske agencije za okoliš te uz uspostavu i primjenu sustava informacijske sigurnosti usklađenog prema normama HRN ISO/IEC 27001:2005 i HRN ISO/IEC 17799:2005. Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za razdoblje 2005. – 2008. je u završnoj fazi te će biti publicirano u prvom tromjesečju 2011. godine.

Revizija Nacionalne liste pokazatelja (NLP) stanja okoliša bit će dovršena sredinom 2011. godine. Nacionalna lista pokazatelja (15 tematskih područja) se izrađuje u svrhu uspostave, vođenja, razvijanja, koordiniranja i održavanja jedinstvenog Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO). Agencija će nastaviti aktivnosti vezane uz vođenje Registra stakleničkih

⁷⁴ Prema čl. 2 Zakona o javnim ovršiteljima, usvojenom 23. studenog 2010., javnoovršiteljska služba određuje ovrhu na temelju vjerodostojnih, odnosno provodi ovrhu na temelju ovršnih isprava u skladu s odredbama Ovršnog zakona ili drugog posebnog propisa, osim u slučajevima kada je određivanje i provedba ovrhe u isključivoj nadležnosti suda ili drugog tijela, poduzima potrebne radnje u vezi provedbe ovrhe na području Republike Hrvatske i obavlja druge poslove. Javnoovršiteljsku službu obavljaju javni ovršitelji kao samostalni i neovisni nositelji službe, koji imaju svojstvo osoba javnog povjerenja.

⁷⁵ Pravilnik o utvrđivanju rokova za osiguranje radnih, prostornih, tehničkih i drugih uvjeta u sjedištima sudova nastalim spajanjem (Narodne novine, broj 119/08), Pravilnik o utvrđivanju rokova za osiguranje radnih, prostornih, tehničkih i drugih uvjeta u sjedištima prekršajnih sudova nastalih spajanjem (Narodne novine, broj 04/10), Pravilnik o utvrđivanju rokova za osiguranje radnih, prostornih, tehničkih i drugih uvjeta u sjedištima državnih odvjetništava nastalih spajanjem (Narodne novine, broj 04/09)

⁷⁶ Trg pravde u Zagrebu je kompleks u kojem je smješten Općinski kazneni sud, a na koji se u budućnosti planiraju preseliti sve zagrebačke pravosudne institucije. Sličan projekt predviđen je i za grad Split.

plinova (GHG Register) i pripreme za uspostavu sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova.

Nastavljaju se aktivnosti na provedbi Kyotskog Protokola što uključuje obveze smanjenja emisija stakleničkih plinova, kao i obveze vezane uz kontinuirano izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova te o provedbi fleksibilnih mehanizama Kyotskog protokola. Krajem rujna 2010. godine donesen je izmijenjeni provedbeni propis vezan za emisijske kvote stakleničkih plinova i trgovanje emisijama kojim se uključuju zrakoplovne djelatnosti i propisuje obveza izvješćivanja o emisijama i tonskim kilometrima operaterima zrakoplova. Operateri zrakoplova imat će obvezu pratiti emisije stakleničkih plinova za kalendarsku godinu 2012. i dostavljati verificirana izvješća, kako bi u 2013. godini predali verificirano Izvješće o emisijama i tonskim kilometrima Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Pravna stečevina Europske unije koja se odnosi na određene fluorirane stakleničke plinove usvojena do kraja 2010. godine prenijet će se u hrvatsko zakonodavstvo do kraja 2011. godine. U 2011. godini nastavit će se proces usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s novom pravnom stečevinom EU te će se donijeti nova Uredba o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i određenim fluoriranim stakleničkim plinovima, kojom će se prenijeti u nacionalno zakonodavstvo Uredba 1005/2009 EZ o tvarima koje oštećuju ozonski sloj. Nastavljaju se aktivnosti na provedbi Montrealskog protokola i nadzor potrošnje tvari koje oštećuju ozonski sloj.

Vezano za ubrzano ukidanje potrošnje HCFC-a (klorofluorouglikovodika) u RH u tijeku je provedba dva projekta za ukidanje potrošnje R 141b u sektoru proizvodnje pjena. Projekti su financirani sredstvima Multilateralnog fonda za provedbu Montrealskog protokola i Republike Italije. Tvrtke će kao zamjenu koristiti tvari koje ne utječu na promjenu klime, tj. nemaju potencijal globalnog zatopljenja. U rashladnom sektoru u tijeku je provedba projekta za ubrzano ukidanje potrošnje HCFC-a koji se koriste u rashladnim i klimatizacijskim uređajima.

Krajem 2009. i početkom 2010. godine Centri za prikupljanje, obnavljanje i uporabu tvari koje oštećuju ozonski sloj u Zagrebu, Rijeci i Splitu ishodili su od Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva dozvole za obavljanje te djelatnosti te započeli s radom.

U području kakvoće zraka, tijekom 2011. godine nastavit će se praćenje provedbe mjera iz Plana zaštite i poboljšanja kakvoće zraka. U 2010. godini pušteno je u rad 12 preostalih postaja za trajno praćenje kakvoće te umjerni laboratorij za koje je nabava opreme financirana iz PHARE projekta „Uspostava sustava praćenja i upravljanja kakvoćom zraka“. Od 1. siječnja 2010. godine poslove praćenja kakvoće zraka, kao i održavanje i servisiranje postaja u državnoj mreži obavlja Državni hidrometeorološki zavod kojemu je Državna mreža za praćenje kakvoće zraka predana na korištenje. U 2010. godini izrađen je nacrt Plan djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom. U sklopu bilateralnog projekta RH i Flamanske vlade provodi se projekt «Podrška izradi nacionalnog akcijskog plana za smanjenje lebdećih čestica PM i dušikovih oksida NO_x u Republici Hrvatskoj (Direktiva 2008/50/EZ)». Do kraja 2011. godine u okviru projekta izradit će se nacrti akcijskih planova za odabrana naseljena područja (aglomeracije) u kojima dolazi do prekoračenja graničnih vrijednosti za PM i/ili NO_x. Izrada Nacionalnog akcijskog plana za smanjenje koncentracija PM i NO_x u vanjskom zraku RH planira se do kraja 2012. godine.

U 2011. godini izradit će se nova procjena kakvoće zraka prema kriterijima iz nove Direktive o kakvoći zraka i čistom zraku za Europu 2008/50/EZ, a u skladu s tim i revizija podjele RH na područja i naseljena područja prema ustanovljenim kategorijama kakvoće zraka. Do kraja 2012. godine planira se uspostava praćenja lebdećih čestica PM_{2,5} radi određivanja indikatora prosječne izloženosti te nacionalnog cilja smanjenja izloženosti. U pripremi je novi projektni prijedlog „Modernizacija mreža za praćenje kakvoće zraka na državnoj i lokalnoj razini“ koji će se predložiti za sufinanciranje sredstvima EU kroz strukturne fondove, a kojim bi se u razdoblju 2012.-2013. trebalo uspostaviti modernu i funkcionalnu mrežu za praćenje kakvoće zraka na području RH u cilju podrške daljnjem usklađivanju RH sa zahtjevima nove Direktive 2008/50/EZ o kakvoći zraka i čistom zraku za Europu. U 2012. godini izradit će se novi Nacionalni plan za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima sukladno obvezi izmijenjene Konvencije uvođenjem novih tvari.

Direktiva 2009/126/EZ koja se odnosi na drugi stupanj povrata benzinskih para tijekom punjenja motornih vozila gorivom na benzinskim postajama prenijeta je u potpunosti u hrvatsko zakonodavstvo 16. prosinca 2010. godine Uredbom o tehničkim standardima zaštite okoliša za smanjenje emisija hlapivih organskih spojeva koje nastaju tijekom punjenja motornih vozila benzinom na benzinskim postajama. Početkom 2012. godine planira se prenijeti dio Direktive 2009/30/EZ o izmjenama i dopunama Direktive 98/70/EZ u pogledu specifikacije benzina, dizelskog goriva i plinskog ulja i uvođenja mehanizma praćenja i smanjivanja emisija stakleničkih plinova, o izmjenama i dopunama Direktive 1999/32/EZ u pogledu specifikacije goriva koje se koristi na plovilima na unutarnjim plovnim putovima i ukidanju Direktive 93/12/EEZ u nacionalno zakonodavstvo donošenjem nove Uredbe o kakvoći tekućih naftnih goriva.

U 2011. godini nastavit će se proces usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s novom pravnom stečevinom EU te će se donijeti novi Zakon o zaštiti zraka, kojim će se prenijeti u nacionalno zakonodavstvo Direktiva 2008/50/EZ o kakvoći zraka i čistom zraku u Europi.

Nastavljene su aktivnosti na sanaciji i zatvaranju postojećih odlagališta komunalnog otpada te je planirano da u 2010. godini budu sanirana ukupno 114⁷⁷ odlagališta. Do konca studenog 2010. godine sanirano je ukupno 92 službena odlagališta, a u prosincu je sanirano još jedno. Sanaciju odlagališta sufinancira Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost koji je s jedinicama lokalne samouprave sklopio ugovore za sanaciju ukupno 299 odlagališta. U veljači 2010. godine zaključen je ugovor s izvođačem radova te u travnju 2010. ugovor za nadzor radova za izgradnju centra za gospodarenje otpadom (CGO) Bikarac u Šibensko-kninskoj županiji, što se sufinancira sredstvima iz programa ISPA. Građevinska dozvola za radove na Bikarcu izdana je u listopadu 2010. godine i postala je pravomoćna 26. studenog 2010. godine. Tada su i započeli radovi koji bi trebali trajati do studenog 2011. godine. Natječaj za nabavu opreme za potrebe budućeg CGO-a Bikarac bit će poslan u Delegaciju Europske unije u siječnju 2011. godine, dok se raspis natječaja očekuje u veljači 2011. godine. U lipnju 2010. godine Europska komisija prihvatila je zahtjev za modifikaciju IPA IIIb „Operativnog programa za zaštitu okoliša“. Time je za ovaj Operativni program alocirano dodatnih 43,2 milijuna eura IPA sredstava za razdoblje 2010.-2011. Od tog iznosa 21,26 milijuna eura alocirano je za područje gospodarenja otpadom tj. projekte izgradnje županijskih/regionalnih CGO-a. Sredinom 2010. godine podnesen je i zahtjev Europskoj komisiji za modifikaciju odobrenih IPA projekata izgradnje CGO-a u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji i oni su prihvaćeni. Tim zahtjevom proširuje se opseg navedenih projekata uključivanjem postrojenja za mehaničko-biološku otpada kao prihvatljivi trošak projekta. Početkom 2011. godine očekuje se potpisivanje Sporazuma o projektu (BPA) za oba centra (Kaštijun i Mariščina). U

⁷⁷ Program rada Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost za 2010. godinu, Zagreb, travanj 2010.

pripremi su i daljnji projekti izgradnje CGO-a koji će se sufinancirati sredstvima EU (IPA i strukturni fondovi).

U području upravljanja vodama provode se aktivnosti u cilju jačanja i uspostave integralnog upravljanja vodama s intenzivnim ulaganjima u infrastrukturu upravljanja vodama. Temeljem Zakona o vodama⁷⁸ i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva donesena je većina podzakonskih akata kojima će se provesti jačanje, odnosno reforma postojećeg sustava financiranja upravljanja vodama i osiguranje većeg godišnjeg iznosa sredstava. Preostali podzakonski akati temeljem navedenih zakona doneseni su u četvrtom tromjesečju 2010. godine. Usklađivanje zakonodavstva s EU direktivama provedeno je sukladno Programu⁷⁹. Odluka o određivanju ranjivih područja je u postupku usuglašavanja i utvrđivanja utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju. Iz državnog proračuna, sredstava darovnica, zajmova i pomoći EU za razdoblje 2011.-2013. predviđeno je ulaganje sredstava za sljedeće projekte: provedba kapitalnih projekta razvoja sustava vodoopskrbe i odvodnje; kapitalnih projekta zaštite voda i mora od zagađivanja; kapitalnih projekta sustava za navodnjavanje; IBRD - regionalni projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom koji se provodi u suradnji s Bosnom i Hercegovinom; ISPA „Projekt odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Karlovca“, ISPA tehnička priprema projekata u okviru programa IPA; Projekt Unutarnje vode; projekti iz programa IPA III B - Slavonski Brod, Knin, Drniš i aplikacija za Sisak.

U okviru provedbe Uredbe o kakvoći mora za kupanje⁸⁰ tijekom sezone 2010. nadograđena je nacionalna Baza podataka o kakvoći mora za kupanje, doraden je preglednik za javnost o kakvoći mora za kupanje u smislu omogućavanja komentiranja i predlaganja novih točaka ispitivanja u cilju unaprjeđenja upravljanja kakvoćom mora za kupanje. Preglednik je obogaćen fotografijama plaža i karakteristikama, odnosno opremom sadržanom u profilima mora za kupanje. Profili mora za kupanje izrađeni su 1. svibnja 2010. godine za 913 točaka ispitivanja i objedinjeni u Bazi podataka. Nacionalno godišnjeg izvješće o kakvoći mora za kupanje na plažama hrvatskog Jadrana bilo je izrađeno 15. prosinca 2010. godine.

U okviru procesa transponiranja i provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji (2008/56/EZ) tijekom 2010. radilo se na izradi nacionalnog propisa kojim će se odredbe direktive prenijeti u nacionalno zakonodavstvo. Provedbenim aktom propisat će se obveze i rokovi za izradu i provedbu nacionalne strategije zaštiteorskog okoliša. Navedena strategija uključivat će: izradu procjene stanja i pritisaka na morski okoliš, utvrđivanje dobrog stanjaorskog okoliša, određivanje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja do 2012., odnosno izradu programa praćenja za stalnu procjenu stanja (*monitoring*) do 2014. godine, te izradu programa mjera za postizanje ili održavanje dobrog stanjaorskog okoliša do 2015. godine. Izrada navedenog propisa dovršena je u prosincu 2010. godine.

U 2009. godini završena je provedba I. faze Projekta jačanja sustava nadzora kakvoće priobalnih voda- Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području (zajam IBRD), a tijekom 2010. godine radilo se na osiguravanju uvjeta za provedbu II. faze Projekta.

U području zaštite prirode, u razdoblju 2011.-2013., prioriteti se prvenstveno odnose na dovršavanje procesa usklađivanja zakonodavstva s pravnom stečevinom EU (uključujući i novi okolišni *aquis*), uspostavu potrebnih provedbenih mehanizama, jačanje administrativnih kapaciteta zapošljavanjem novih stručnih djelatnika te edukaciju postojećih i novih djelatnika. U 2011. godini planira se provesti daljnji stručni rad na definiranju prijedloga ekološke mreže NATURA 2000, posebice na daljnjem identificiranju i kartiranju potencijalnih morskih

⁷⁸ Narodne novine, broj 153/09

⁷⁹ Program Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine

⁸⁰ Narodne novine, broj 73/08

staništa mreže N2000. Ispunjavanje dijela aktivnosti s ciljem uspostave ekološke mreže NATURA 2000 tijekom 2011. i 2012. godine predviđeno je i kroz provedbu 3 projekta iz programa IPA. Prijedlog ekološke mreže NATURA 2000 (bazu podataka koja sadrži sve Direktivom propisane podatke o lokalitetima (područjima)) Republika Hrvatska dužna je predati Europskoj komisiji do dana pristupanja. U narednom razdoblju izradit će se i Uredba o međunarodno ekološki značajnim područjima te će se izmijeniti Uredba o proglašenju ekološke mreže. U predstojećem razdoblju unaprijedit će se upravljanje područjima ekološke mreže, zaštićenim područjima i divljih svojstava izradom i provedbom planova upravljanja kao i uspostavom sustava nadzora. Nastavit će se i rad na uspostavi jedinstvenog informacijskog sustava zaštite prirode te zaštititi novih područja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Ispunjavanje dijela aktivnosti predviđeno je implementacijom petogodišnjeg Projekta integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000 (2011.–2015.) u svrhu jačanja sustava zaštite prirode za ispunjavanje obaveza iz direktiva te jačanja kapaciteta za strukturne fondove. U sklopu odobrenog predujma Svjetske banke (IBRD P4500-HR) tijekom 2010. godine pripremljen je završni izvještaj koji je poslužio kao osnova za definiranje aktivnosti Projekta.

U cilju daljnjeg jačanja sposobnosti industrijskog sektora za primjenu IPPC direktive⁸¹, u okviru programa IPA I. komponenta 2009. godine odobren je projekt: „Uspostava centara za provedbu IPPC-a na regionalnom nivou u Hrvatskoj“, koji će imati za cilj pružanje podrške operaterima postrojenja obveznicima ishoda IPPC dozvola kao i ostalim sudionicima u postupku izdavanja dozvola na regionalnom nivou. Predviđeni početak provedbe projekta je početak 2011. godine, a trajat će 16. mjeseci.

U cilju provjere funkcioniranja sustava uključivanja organizacija u sustav EMAS⁸² planirana je provedba pilot projekta tijekom 6 mjeseci, počevši od prosinca 2010. godine. Nastavljaju se promotivne aktivnosti za uvođenje sustava EMAS u tvrtke i organizacije.

U 2010. godini objavljene su smjernice za izradu studija o utjecaju na okoliš za zahvate vjetroelektrana kao i smjernice za sudjelovanje javnosti u postupcima procjene utjecaja na okoliš. S ciljem učinkovitije provedbe strateške procjene i daljnje edukacije svih sudionika u postupku nastavit će se izrada odgovarajućih uputa za pojedine dijelove postupka (*screening*, *scoping* i sudjelovanje javnosti). 2012. godine započet će realizacija IPA 2010 projekta – „Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini“. Planirani završetak projekta je 2013. godina. U 2011. godini provodit će se i projekt IPA 2007 - „Jačanje kapaciteta za provedbu SAPARD (mjera 1 i 2) i IPARD programe (mjere 101 i 103)“.

U 2011. godini, u području kemikalija, planira se donošenje podzakonskih propisa kojima će se nastaviti daljnje usklađivanje s Uredbom REACH u području opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen, odnosno ograničen te u području sigurnosno-tehničkih listova.

U području biocidnih pripravaka tijekom 2011. godine planira se donošenje Pravilnika o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima, Pravilnika o dopuni Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u

⁸¹ IPPC direktiva – cilj IPPC direktive je postizanje integralnog pristupa sprječavanja i kontrole onečišćenja koje potječe od industrijskih i poljoprivrednih aktivnosti. Integralni pristup obuhvaća i izdavanje tzv. Okolišnih dozvola (u RH – Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša) za rad novih i postojećih postrojenja.

⁸² EMAS - dobrovoljna norma (primjenjiva na razini EU i EEZ) za sve javne i privatne organizacije koje žele procijeniti i poboljšati svoje upravljanje okolišem.

biocidnim pripravcima te Popisa biocidnih pripravaka za koje je dano odobrenje za stavljanje na tržište Republike Hrvatske.

U području GMO-a tijekom 2010. godine donesena je Uredba o prekograničnom prijenosu GMO-a⁸³. Tijekom 2011. godine planira se jačanje kapaciteta provođenjem međunarodnih seminara/radionica na temu namjernog uvođenja GMO-a u okoliš, te dopuna važećeg zakonodavstva kojim se uređuju razine genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme.

U 2011. godini planira se nastaviti s postupkom ovlašćivanja pravnih osoba za obavljanje stručnih poslova zaštite od buke i provedbom stručnih ispita u području zaštite od buke te s izradom strateških karata buke i akcijskih planova.

U području šumarstva, tijekom 2010. godine završen je projekt Nacionalna inventura šumskih resursa Republike Hrvatske (CRONFI). Izrađena je analiza primjenjivosti Registra šumskih požara i uklonjeni nedostaci, čime je isti unaprijeđen te je u cijelosti u funkciji. Registar oštećenosti šumskih ekosustava sadržava desetak pod-registara na čijem se razvoju radilo tijekom 2010. godine, a razvijena je temeljna baza podataka i izrađeno internetsko sučelje, te se započelo s opremanjem laboratorija za fizikalno-kemijska ispitivanja. Postojeća Nacionalna šumarska politika i strategija planira se revidirati tijekom 2011. godine, a potom izraditi Nacionalni šumarski program.

⁸³ Narodne novine, broj 89/10

5. MATRICA PROVEDBENIH MJERA

5.1. SEKTOR PODUZETNIŠTVA I RESTRUKTURIRANJE		
5.1.1. Tržišno natjecanje i državne potpore		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU u području tržišnog natjecanja, na temelju Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja	Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću u sektoru transporta Donošenje Uredbe o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju Donošenje Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta	I. tromjesečje 2011.
Priprema Agencije i ostalih dionika u sustavu tržišnog natjecanja za pristupanje Europskoj uniji	Edukacija na području tržišnog natjecanja za djelatnike AZTN-a, ostala regulatorna tijela i sudstvo (kroz <i>twinning</i> projekt IPA 2007) Širenje svijesti među akademskom zajednicom, lokalnom poslovnom zajednicom, tijelima lokalne vlasti i širom javnošću (kroz CroCompete projekt IPA 2007) Edukacija na području državnih potpora među davateljima potpora na središnjoj i lokalnim razinama, uključujući pripremu za korištenje strukturalnih fondova, kroz <i>twinning</i> projekt i CroCompete projekt iz programa IPA 2007	2011.-2012. 2011. 2011.-2012.
Uspostaviti održivost hrvatske brodogradnje za poslovanje na tržišnim načelima	Dovršetak postupka odobravanja državnih potpora za hrvatska brodogradilišta	I. tromjesečje 2011.
Usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU u području državnih potpora	Donošenje pravila o državnim potporama sukladno postupku propisanom Uredbom o državnim potporama	Kontinuirano
5.1.2. Privatizacija		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Priprema plana privatizacije svih trgovačkih društava u državnom vlasništvu osim društava koja opskrbljuju dobrima i uslugama kojima privatni sektor iz opravdanih razloga ne može efikasno opskrbljivati	Donošenje strategije Vlade RH o privatizaciji društava u državnom vlasništvu, uz izradu Popisa društava za moguću privatizaciju i Plana privatizacije društava u državnom vlasništvu	2011.
Provedba plana privatizacije trgovačkih društava u državnom vlasništvu - do ulaska u Europsku uniju	Izrada Izvješća Vladi RH o godišnjem izvršenju plana privatizacije društava u državnom vlasništvu	IV. tromjesečje 2011.
Privatizacija brodogradilišta		Kontinuirano
5.1.3. Restrukturiranje željeznice		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU	Izrada podzakonskih akata	Kontinuirano
Liberalizacija željezničkog transportnog tržišta	Izrada izvješća o mreži Dodjela trase operaterima Uspostava Agencije za sigurnost željezničkog prometa	Kontinuirano Kontinuirano 2011.
Restrukturiranje i modernizacija željezničkih kompanija	Priprema i definiranje indikatora restrukturiranja	Kontinuirano
Provedba Nacionalnog programa željezničke infrastrukture	Izrada godišnjih planova održavanja i modernizacije	Kontinuirano
5.1.4. Restrukturiranje brodogradnje		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Restrukturiranje brodogradilišta	Provođenje vlastitog programa restrukturiranja brodogradilišta kao što je to slučaj sa brodogradilištem Uljanik d.d. Privatizacija brodogradilišta putem javnog poziva	I. tromjesečje 2011. I. tromjesečje 2011.
5.1.5. Energetika		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Uspostava sustava koji je usklađen s praksom EU	Harmonizacija s trećim paketom energetskih zakona EU Prilagodba unutarnjeg tržišta uvjetima u Europi Prilagodba infrastrukture potrebama tržišta Naftni derivati - povećanje rezervi nafte i naftnih derivata na razinu EU i vađenje goriva prema standardima EU	2012. - kontinuirano

5.1.6. Malo i srednje poduzetništvo		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Konkurentnost i inovacije	• Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva • Inovacije i novi proizvodi • Poticanje brzo rastućih subjekata malog gospodarstva • Poduzetništvo žena • Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom • Poduzetništvo u kulturi i kulturnim industrijama • Klasteri • Razvoj obrtništva • Razvoj zadrugarstva • Primjena novih tehnologija i tehnoloških postupaka • Uvođenje EU normi • Povezivanje MSP i R&D • Marketing i promidžba subjekata malog gospodarstva • Promidžba poduzetništva • Koordinacija aktivnosti na širenju e-trgovine i e-poslovanja, javni portali za malo gospodarstvo	Kontinuirano
Poboljšanje financiranja	• Povoljno kreditiranje • Financijski instrumenti za regionalni razvoj poduzetništva • Jamstva • Analiza uvjeta za financijske instrumente EU	Kontinuirano
Razvoj poduzetničke potporne infrastrukture	• Poticanje razvoja Hrvatske agencije za malo gospodarstvo • Poticanje regionalnih razvojnih agencija • Izobrazba i razvoj mreže konzultanata • Podrška razvoju poduzetničkih centara, tehnoloških parkova i inkubatora	Kontinuirano
Cjelovito obrazovanje za poduzetništvo	• Projekt nacionalnog programa obrazovanja za poduzetništvo u formalnom i neformalnom obrazovanju • Regionalni centar za poduzetničko učenje zemalja jugoistočne Europe (SEECCEL) • Studentski poduzetnički inkubatori • Obrazovanje za obrtništvo i zadrugarstvo • Dječji tjedan poduzetništva • Sufinanciranje sveučilišta sa specijalističkim programima za poduzetništvo • Učenička zadruga i učeničko poduzeće	Kontinuirano
Konkurentnost hrvatskog turističkog tržišta	• Obrazovanje i obuka kadrova u turizmu • Poticanje manifestacija u turizmu • Razvoj hotelske i ugostiteljske industrije	Kontinuirano
Razvoj turističkog sektora	• Stvaranje novih turističkih proizvoda i upravljanja destinacijom • Poticanje plasmana ekoloških proizvoda u turizmu • Poticanje stvaranja novih turističkih proizvoda i upravljanja destinacijama	Kontinuirano
Razvoj selektivnih oblika turizma	• Poticanje razvoja posebnih oblika turizma na moru • Razvoj nautičkog, ribolovnog i ronilačkog turizma • Unapređenje kvalitete i povećanje sigurnosti pri odvijanju posebnih oblika turizma na moru • Zaštita podmorja i priobalja u funkciji turističke ponude i očuvanja mora kao turističke resursne osnove • Poticanje i razvoj posebnih oblika turizma na kontinentu - proširenje turističke ponude na kontinent • Stvaranje osnovne i dodatne ponude u nerazvijenim kontinentalnim destinacijama, zaleđu Jadranske obale i unutrašnjosti otoka • Povećanje sigurnosti i doživljaja pri odvijanju posebnih oblika turizma na kontinentu	Kontinuirano
Kulturna, tradicijska i prirodna baština u funkciji turizma	• Poticanje izrade izvornih hrvatskih turističkih suvenira • Obnova, valorizacija i revitalizacija kulturne, tradicijske i prirodne baštine kao novog turističkog proizvoda • Razvoj turističke ponude na područjima na kojima turizam nije dovoljno razvijen (posebno na ruralnim i brdsko-planinskim područjima, otocima), a koja imaju turističke potencijale u kulturnoj i prirodnoj baštini • Zaštita, obnova i vrednovanje kulturne baštine uključivanjem u turističku ponudu te zaštita, obnova i vrednovanje prirodne baštine uključivanjem u turističku ponudu	Kontinuirano
Razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu	• Poticanje razvoja malog obiteljskog hotelijerstva	Kontinuirano

5.1.7. Javno-privatno partnerstvo		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Viša razina kvalitete javne infrastrukture i javnih usluga	Edukacija zaposlenika Agencije za javno-privatno partnerstvo Ustrojavanje Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu Znastvena analiza praktičnih iskustava	Kontinuirano I. tromjesečje 2011. Kontinuirano
Promjena uloge javnih tijela u provedbi JPP-a	Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva	Kontinuirano
Viša razina konkurentnosti javnog i privatnog sektora	Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva Provedba Uredbe o nadzoru provedbe ugovora o javno-privatnom partnerstvu	Kontinuirano Kontinuirano
Provedba prekograničnih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva	Koordinacija razmjene znanja i stručnosti u području javno-privatnog partnerstva u zemljama članicama SEECP-a	Kontinuirano
5.2. FINANCIJSKI SEKTOR		
5.2.1. Bankovni sektor		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnji razvoj i unaprjeđenje bonitetne regulative i bankarskog sustava	Praćenje EU zakonodavstva	Kontinuirano
Ustroj nadzornog tijela, razvoj ljudskih potencijala	Prezentacije za banke, kreditne unije i štedne banke vezano uz nove propise koji će se usvojiti u 2011. godini i provoditi od 2012. godine i dalje Edukacija supervizora vezano uz nove propise i bankovne rizike Unaprjeđenje sustava bonitetnog izvješćivanja banaka	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano
5.2.2. Nebankovni sektor		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnji razvoj i unaprjeđenje nebankovnog sustava	Praćenje zakonodavstva pravne stečevine EU i usklađivanje po potrebi Nadziranje subjekata - nadzor na osnovi rizika Edukacija javnosti i investitora	Kontinuirano 2011.-2013. Kontinuirano
5.3. TRŽIŠTE RADA		
5.3.1. Poticanje zapošljavanja		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Povećanje zaposlenosti i zapošljivosti usklađivanjem ponude i potražnje na tržištu rada	Analiza i neovisna evaluacija godišnjih planova poticanja zapošljavanja	Kontinuirano
Mjere aktivne politike zapošljavanja usmjeriti na osobito osjetljive skupine na tržištu rada (mladi i dugotrajno nezaposleni)	Donošenje novog Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja 2011.- 2012.	2011.-2012.
5.3.2. Sustav socijalne sigurnosti		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Analiza sustava socijalnih naknada, ujednačavanje naknada koje se dodjeljuju po istoj osnovi i puna primjena OIB-a kao instrumenta usmjeravanja mjera socijalne politike	Prijedlog racionalizacije socijalnih naknada, definiranje jedinstvenog pojma obitelji (kućanstvo), utvrđivanje jedinstvene metodologije određivanja imovinskog cenzusa i prijedlog visine cenzusa za ostvarivanje socijalnih naknada; prijedlog izmjene pojedinih zakonskih propisa Donošenje novog Zakona o socijalnoj skrbi Prijedlog administrativne racionalizacije sustava u smjeru uspostavljanja jedinstvenog mjesta za isplatu socijalnih naknada	2011. 2011. 2011.
Deinstitucionalizacija sustava socijalne skrbi	Planiranje mreže socijalnih usluga na nivou svih županija u RH Razvoj alternativnih smještajnih kapaciteta kao što su udomiteljske obitelji, obiteljski domovi i stambene zajednice za organizirano stanovanje uz podršku Transformacije ustanova socijalne skrbi i razvoj mreže izvaninstitucionalnih usluga	2013. 2013. 2016.
Sustavna zaštita majčinstva i unaprjeđenje obiteljskih potpora	Osiguravanje prava roditelja i njemu izjednačene osobe koja brine o djetetu na vremenske i novčane potpore u svrhu zaštite materinstva, njege novorođenog djeteta i njegova podizanja te usklađenja obiteljskog i poslovnog života u skladu sa Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama Osiguravanje prava na doplatku za djecu koji se stječe i ostvaruje ovisno o visini ukupnog dohotka članova kućanstva i drugim uvjetima reguliranim Zakonom o doplatku za djecu	2011.-2013.
Sustavna zaštita prava i interesa djece i osjetljivih skupina te usklađivanje s međunarodnim standardima	Izrada i donošenje Nacionalne strategije zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja Izrada i donošenje Protokola o postupanju u slučaju grubog zanemarivanja dužnosti zbrinjavanja ili odgoja djeteta od strane roditelja, posvojitelja, skrbnika ili druge osobe Izrada Nacionalnog plana protiv seksualnog iskorištavanja djece Pokretanje postupka za potpisivanje i potvrđivanje Konvencije o zaštiti djece i suradnji u svezi s međunarodnim posvojenjem (Haška konvencija iz 1993. godine)	2012. 2011. 2012. 2011.
Poboljšanje studentskog standarda i dostupnost visokog obrazovanja većem broju studenata u RH	Stipendiranje redovitih studenata kroz dodjelu državnih stipendija redovitim studentima sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija Subvencioniranje prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom, subvencioniranje prehrane i smještaja studenata u studentskim i učeničkim domovima u RH	Kontinuirano

5.4. POLJOPRIVREDNI SEKTOR		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Povećanje konkurentnosti i prilagodba tržišnim standardima EU	Učinkovitija raspodjela ukupnih proračunskih sredstava za potpore u sektoru između I. stupa (tržišno-cjenovne potpore) i II. stupa (ruralni razvoj)	Kontinuirano
Uspostava Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava	Analiza postojeće baze podataka Izrada cjelokupne baze podataka	2011.
Suzbijanje pojave i sprječavanje širenja zaraznih bolesti životinja	Osnivanje i opremanje kriznih stožera Provedba monitoring programa Provedba veterinarskog pregleda gospodarstva Sakupljanje i neškodljivo uništavanje lešina	Kontinuirano
Jedinstveni sustav označavanja životinja	Provedba označavanja životinja	Kontinuirano
Povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, očuvanje i unaprjeđenje okoliša i biološke raznolikosti te poboljšanje uvjeta življenja na ruralnim prostorima	Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava Instrumenta za pretpristupnu pomoć - IPA V. komponenta IPARD 2010.-2013.: Investiranje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Investiranje u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda radi restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture, Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti, Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja (LEADER) Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava državnog proračuna: potporu za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporu za kapitalna ulaganja u poljoprivredi, potporu dohotku poljoprivrednih gospodarstava, potporu za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporu za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi	Do završetka trajanja IPARD programa Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju
Unaprjeđenje stanja prehrambeno-prerađivačkog sektora RH	Izrada Strategije razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije Donošenje Nacionalnog operativnog programa potpora prehrambeno-prerađivačkom sektoru	2011.-2013.
Okupnjavanje prosječnog poljoprivrednog posjeda	Program okupnjavanja poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj 2009.-2021.	Kontinuirano do 2021.
Uspostava strukturnih mjera u ribarstvu	Izrada konačnog teksta Nacionalnog strateškog plana Izrada Operativnog programa Provedba mjera sukladno EFF-u	2011.-2013.
Uspostava jedinstvenog sustava prikupljanja podataka u ribarstvu	Izrada i provedba Nacionalnog programa prikupljanja podataka	2011.-2013.
Uspostava sustava praćenja plovila (VMS)	Nabavka uređaja za praćenje plovila (uključujući VMS i AIS)	2011.-2013.
Daljnje jačanje ribarske inspeksijske službe	Opremanje inspeksijske službe	2011.-2013.
Instaliranje AIS uređaja na ribarska plovila	Instaliranje uređaja	2012.-2013.
Jačanje inspeksijske službe	Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih veterinarskih i fitosanitarnih prijelaza	2011.-2012.
5.5. REFORMA JAVNE UPRAVE		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Poboljšanje efikasnosti i racionalnosti te smanjenje troškova upravnog aparata	Unapređenje i provođenje Strategije reforme državne uprave Provedba teritorijalnog preustroja i decentralizacije jedinica regionalne (područne) i lokalne samouprave Prilagodba sustava javnih agencija u skladu sa standardima EU	2011.-2013. Kontinuirano 2011.-2012.
Jedinstvena primjena novog Zakona o općem upravnom postupku te kvalitetnija zaštita prava građana u upravnom postupku	Usklađenje postupovnih zakona i podzakonskih akata s novim ZUP-om te provođenje edukacije službenika za primjenu ZUP-a	2011.-2013.
Veća motiviranost službenika za kvalitetni rad te smanjenje odljeva kvalitetnog kadra iz državne službe	Provedba Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010. - 2013. Uređivanje pitanja plaća u javnom sektoru donošenjem zakonske regulative Nastavak izobrazbe u Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika u Ministarstvu uprave	2011.-2013. 2011.-2012. Kontinuirano
Kvalitetnija i učinkovitija zaštita prava na pristup informacijama	Poboljšanje zakonske regulative zaštite prava na pristup informacijama	2011.
Optimalna iskorištenost sredstava iz Strukturnih fondova EU	Priprema upravljačkog tijela OP ACD za korištenje sredstava iz Strukturnih fondova EU	Kontinuirano
Uspostava informatički podržanog središnjeg registra državnih službenika	Objedinjavanje podataka o zaposlenima u državnoj upravi	2011.

5.6. OSTALE REFORME		
5.6.1. Razvoj društva temeljenog na znanju		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Razvijati kvalitetu primarnog i sekundarnog obrazovanja	Širiti broj djece i mladih uključenih u odgojno-obrazovni sustav Izraditi Nacionalni kurikulum Provesti državnu maturu Realizirati državne pedagoške standarde prema koeficijentu izvodljivosti Razvijati Hrvatski kvalifikacijski okvir Širiti broj uključenih u programe obrazovanja odraslih u skladu sa zahtjevima gospodarstva Razvijati sustav osiguranja kvalitete	Kontinuirano 2013. Kontinuirano Kontinuirano 2011.-2012. Kontinuirano Kontinuirano
Nastaviti s implementacijom Bolonjskog procesa	Razvijati stručne i sveučilišne programe sukladno zahtjevima gospodarstva i tržišta rada Poboljšati jamstva kvalitete u sustavu visokog obrazovanja Jačati suradnju sustava visokog obrazovanja i privatnog sektora Poticati i jačati integraciju sveučilišta Provesti vanjsko vrjednovanje kvalitete visokih učilišta	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2011.-2013. Kontinuirano
Jačati znanost i istraživanje te povezivanje s gospodarstvom	Poticati razvoj centara izvrsnosti i znanstvene infrastrukture Poticati komercijalizaciju istraživačkih rezultata, kao i transfer znanja i tehnologija, radi dugoročnog gospodarskog razvoja Jačati potencijale u znanosti i tehnologijama	Kontinuirano
5.6.2. Reforma zdravstva		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnja financijska stabilizacija sustava zdravstva	Izrada i implementacija "Master plana" zdravstvenih ustanova Reorganizacija bolničkog sustava ("outsourcing" nezdravstvenih djelatnosti) Kontrola rashoda za bolovanje	2011.-2013. 2011.-2013. Kontinuirano
Jačanje sustava kontrole rashoda zdravstvenog sustava	Završetak informatizacije primarne zdravstvene zaštite i početak informatizacije bolnica	2011.-2013.
Poboljšanje dostupnosti zdravstvene zaštite	Nabava medicinske opreme i uređenja prostora u bolnicama Reorganizacija hitne medicinske pomoći i izgradnja objedinjenih hitnih bolničkih prijema	2011.-2013.
5.6.3. Reforma pravosuđa		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Jačanje neovisnosti pravosuđa	Upis prve generacije polaznika u Državnu školu za pravosudne dužnosnike	2011.
Podizanje učinkovitosti pravosudnog sustava	Provedba aktivnosti za uspostavu dvostupanjskog upravnog sudovanja Provedba aktivnosti za početak rada javnih ovršitelja Jačanje administrativnih i smještajnih kapaciteta u zatvorskom sustavu Provedba aktivnosti za punu uspostavu probacijskog sustava Fizičko spajanje sudova i državnih odvjetništava Uvođenje ICMS i CTS sustava na sudove i općinska državna odvjetništva Izgradnja Trga pravde u Zagrebu i Splitu Dogradnja i adaptacija Općinskog suda u Karlovcu Dogradnja i adaptacija zgrade DORH/USKOK-a u Zagrebu Adaptacija zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Puli Nabava računalne opreme za pravosudna tijela Daljnje jačanje sustava besplatne pravne pomoći Stupanje na snagu novog Zakona o kaznenom postupku Uspostava profesionalne organizacije u Upravi za probaciju	2011.-2012. 2011.-2012. Kontinuirano 2011.-2012. Kontinuirano 2011.-2012. Kontinuirano 2011.-2012. 2011.-2012. 2011.-2012. 2011.-2012. 2011.-2012. 2011.-2012. 2011. 2012. Kontinuirano
Suzbijanje korupcije	Provedba Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije	Kontinuirano

5.6.4. Zaštita okoliša		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRJEME
Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom	Izgradnja županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom Sanacija odlagališta komunalnog otpada uz prenamjenu, nastavak korištenja ili zatvaranje Daljnji razvoj sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada Provedba sanacijskih programa za bivše industrijske lokacije onečišćene opasnim tvarima i neuređena odlagališta opasnog otpada Daljnji razvoj informacijskog sustava za gospodarenje otpadom putem Agencije za zaštitu okoliša (kao dijela ISZO)	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2011.-kontinuirano
Unapređenje cjelovitog sustava upravljanja kakvoćom zraka te uspostavljanje uvjeta za sustavno rješavanje problema vezanih uz klimatske promjene	Procjena kakvoće zraka prema kriterijima nove Direktive o kakvoći zraka i čistom zraku za Europu 2008/50/EZ te revizija podjele teritorija RH na područja i naseljena područja prema kategorijama kakvoće zraka. Određivanje područja i naseljenih područja gdje može doći do prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 zbog utjecaja zimskog soljenja cesta. Razvoj i nadogradnja Informacijskog sustava kakvoće zraka (ISKZ) kao dijela ISZO Vođenje Registra emisija stakleničkih plinova Provedba Plana raspodjele emisijskih kvota stakleničkih plinova pravnim osobama Uspostava sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova Godišnje ocjenjivanje kakvoće zraka na ustanovljenim područjima i naseljenim područjima na teritoriju države Izrada Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom u područjima i naseljenim područjima RH Nacionalni plan djelovanja za lebdeće čestice i dušikove okside (NO2) u područjima i naseljenim područjima Republike Hrvatske u kojima dolazi do prekoračenja graničnih vrijednosti Uspostava praćenja lebdećih čestica PM2.5 radi određivanja indikatora prosječne izloženosti te nacionalnog cilja smanjenja izloženosti EU projekt "Modernizacija mreža za praćenje kakvoće zraka na državnoj i lokalnoj razini" - priprema i provedba projekta kroz strukturne fondove EU Priključenje na EU ETS sustav i trgovanje emisijskim jedinicama u okviru EU ETS sustava nakon pristupanja RH u EU Uključivanje zrakoplovne djelatnosti u sustav Izvješćivanja emisija stakleničkih plinova i tonkih kilometara (izrada plana praćenja, praćenje emisija, izrada izvještaja o emisijama) Prikupljanje Izvješća o emisijama stakleničkim plinovima iz postrojenja	2011. 2011.- kontinuirano 2011.- kontinuirano 2012. Po ulasku RH u EU 2011.- kontinuirano 2011. 2012. 2012. 2012.-2013. 2013. 2011.-2013. Kontinuirano
Integriranje ciljeva zaštite okoliša pri planiranju i provedbi ostalih sektorskih politika u cilju promicanja održivog razvitka	Međunarodno izvješćivanje prema preuzetim obvezama i izvješćivanje prema RH u skladu s nacionalnim propisima i međunarodnim obvezama Uspostava i vođenje informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) Izrada daljnjih smjernica za provođenje postupaka PUO i SPUO IPA 2007 - Jačanje kapaciteta za provedbu SAPARD (mjera 1 i 2) i IPARD programa (mjere 101 i 103) IPA 2010 - Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini Izvješćivanje prema preuzetim međunarodnim obvezama i izvješćivanje prema RH Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za razdoblje 2005. - 2008.	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2011. 2011.-2013. 2011.- kontinuirano I. tromjesečje 2011.
Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja	Nastavak razvoja i nadogradnje Registra onečišćenja okoliša (ROO) te Registra postrojenja u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari (RPOT) unutar Informacijskog sustava postrojenja i emisija (ISPE) kao dijela ISZO	2011.- kontinuirano
Jačanje regionalnih kapaciteta za provedbu IPPC direktive	Osnivanje regionalnih centara za provedbu IPPC direktive	2013.
Jačanje i uspostava sustava integralnog upravljanja vodama s pojačanim investiranjem u infrastrukturu upravljanja vodama	Razvoj i uspostava Informacijskog sustava o bogatstvu i kakvoći voda (ISKV), te povezivanje Informacijskog sustava voda u ISZO Uspostava sustava izvješćivanja o otpadnim vodama Izrada i donošenje Plana upravljanja vodnim područjima Usklađivanje i uspostava sustava izvješćivanja o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (Water Information System for Europe) zahtjevima	2011.- kontinuirano 2011.- kontinuirano 2011. 2011.- kontinuirano
Jačanje i uspostava sustava integralnog upravljanja vodama s pojačanim investiranjem u infrastrukturu za javnu vodoopskrbu i odvodnju, sustave zaštite od štetnog djelovanja voda i sustava za navodnjavanje	Intenzivnija provedba mjera zaštite voda osobito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za zaštitu voda; sanacija i završetak postojećih i gradnja novih građevina javne odvodnje Smanjenje gubitaka u postojećim vodoopskrbnim sustavima i povećanje stupnja priključenosti na javne vodoopskrbne sustave (regionalni vodoopskrbni sustavi), sanacija i završetak postojećih i gradnja novih građevina javne vodoopskrbe Nastavak aktivnosti na uspostavi zona sanitarne zaštite izvorišta Obnova postojećih i gradnja građevina javnog navodnjavanja Jačanje/reforma postojećeg sustava financiranja upravljanja vodama i osiguranje većeg godišnjeg iznosa sredstava (donošenje novih podzakonskih akata Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva) Jačanje vodnogospodarskog planiranja-priprema, izrada i donošenje plana upravljanja vodnim područjima Veće investiranje u gradnju regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2011. 2011. Kontinuirano

Zaštita mora i morskog okoliša	Izrada godišnjeg Nacionalnog izvješća o monitoringu Jadrana Izrada godišnjeg izvješća, brošure i karte o kakvoći mora na plažama Uspostava i održavanje nacionalne Baze podataka za unos, obradu, valorizaciju podataka o kakvoći mora za kupanje, izvješćivanje i informiranje javnosti Izrada procjene stanja i pritisaka na morski okoliš Utvrđivanje dobrog stanja morskog okoliša Određivanje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja Uspostava i daljnji razvoj Informacijskog sustava More: Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva; izvješća o stanju mora; dogradnja informatičke podrške za potrebe provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno nacionalnog provedbenog akta Prilagodavanje softverske podrške i podataka modeliranja i monitoringa mora iz I faze Projekta zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području za korištenje stručnim institucijama i zainteresiranoj javnosti Jačanje sustava nadzora kakvoće priobalnih voda (Projekt zaštite od onečišćenja na priobalnom području) II faza	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2012. 2012. 2012. Kontinuirano 2011.-2012. 2011.-2014.
Unaprjeđenje sustava zaštite prirode	Usklađivanje izvješćivanja prema međunarodnoj razini	2011.- kontinuirano
Zaštita prirodnih vrijednosti	Izvjeshćivanje o zaštićenim područja (CDDA)	2011.- kontinuirano
Ojačati sustav upravljanja i nadzora u zaštiti prirode	Administrativno jačanje institucija zaštite prirode na državnom i regionalnom nivou, uključujući i inspeksijsku službu Izrada i usvajanje te revizija postojećih provedbenih propisa temeljem Zakona o zaštiti prirode Revizija sektorskog zakonodavstva i razvoj mehanizama ugradnje odrednica zaštite prirode kroz međusektorsku suradnju	Kontinuirano
Osigurati povoljno stanje očuvanosti vrsta i staništa te postići optimalan model (očuvanja) korištenja zaštićenih područja i N2000 područja	Upravljanje područjima ekološke mreže Republike Hrvatske, provedba mjera zaštite Zaštita novih područja, revizija postojećih ; Razvoj sustava zaštićenih područja, revizija i digitalizacija granica zaštićenih područja Uspostava mreže „NATURA 2000“ i uspostava monitoringa Provedba planova upravljanja za vuka i risa Aktivnosti implementacije CITES-a Međunarodna suradnja u području zaštite prirode (provedba projekata): Projekt integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000 (Zajam Svjetske banke) Identifikacija i uspostava morskih područja mreže NATURA 2000 (IPA TAIB 2007) Izrada faunističke i speleološke baze podataka (CRO fauna i CRO speleo) kao dio Informacijskog sustava zaštite prirode (IPA TAIB 2007) Jačanje kapaciteta za pripremu planova upravljanja i jačanje inspekcije zaštite prirode za predložena NATURA 2000 područja (IPA 2009)	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano 2011.-2016. 2011.-2012. 2011.-2012. 2011.-2012.
Unaprjeđenje cjelovitog sustava šumarstva	Revizija nacionalne šumarske politike i strategije Nacionalni šumarski program	2011.
Uspostava sustava trajnog nadzora nad šumama	Program mjera za prikupljanje podataka i uspostavu registra oštećenosti šuma Ustrojavanje i vođenje jedinstvenog informacijskog sustava i registra o šumskim požarima	Kontinuirano
Učinkovito i usklađeno provođenje nacionalne politike na području kemijske sigurnosti	Provedba nacionalnog programa kemijske sigurnosti Donošenje podzakonskih akata kojima će se urediti područje opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen odnosno ograničen Donošenje pravilnika o dopunama Pravilnika o o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima, Pravilnika o dopuni Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima, te Popisa biocidnih pripravaka za koje je dano odobrenje za stavljanje na tržište Republike Hrvatske Dopuna zakonodavstva kojim se uređuju razine genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme	Kontinuirano 2011. 2011. 2011.
Buka	Ovlašćivanje pravnih osoba za obavljanje stručnih poslova zaštite od buke, provedba stručnih ispita u području zaštite od buke, izrada strateških karata buke i akcijskih planova	2012.

Prilog I. Procjena fiskalnih učinaka strukturnih reformi

	2010.	2011.	2012.	2013.
UKUPNA PROCJENA FISKALNIH UČINAKA GLAVNIH PROVEDBENIH MJERA				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-133.033.936	-413.542.598	357.028.098	-47.405.450
B1. Izravni učinak na prihode	93.251.387	259.628.447	79.299.249	-227.489.971
B2. Izravni učinak na rashode	226.285.324	673.171.045	-277.728.849	-180.084.521

I. SEKTOR PODUZETNIŠTVA				
Ukupno (1+2+3+4+5)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	95.420.936	433.562.737	89.432.926	-172.580.704
B1. Izravni učinak na prihode	49.556.464	64.044.643	26.981.507	-156.784.719
B2. Izravni učinak na rashode	-45.864.472	-369.518.094	-62.451.419	15.795.985

1. Tržišno natjecanje i državne potpore

Provođenje upravnih i stručnih poslova u vezi sa zaštitom tržišnog natjecanja te poslova odobravanja, nadzora provedbe i povrata općih i posebnih državnih potpora, u okviru redovnog rada AZTN-a

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	188.100	-1.015.479	-207.150	-257.000
B1. Izravni učinak na prihode	2.560.729	937.784	-4.180.413	-1.983.422
B2. Izravni učinak na rashode	2.372.629	1.953.263	-3.973.263	-1.726.422

Napomena: Aktivnosti AZTN financiraju se djelomično iz sredstava pomoći EU

2. Restrukturiranje željeznice

Ukupno

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	76.739.548	409.042.235	97.879.424	-157.538.134
B1. Izravni učinak na prihode	46.995.735	63.106.859	31.161.920	-154.801.297
B2. Izravni učinak na rashode	-29.743.813	-345.935.376	-66.717.504	2.736.837

Subvencije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	89.320.158	137.779.842	68.800.000	-8.900.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-89.320.158	-137.779.842	-68.800.000	8.900.000

Ulaganja u modernizaciju

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-2.130.796	277.406.910	30.054.424	-154.468.134
B1. Izravni učinak na prihode	50.125.834	68.196.376	31.161.920	-154.801.297
B2. Izravni učinak na rashode	52.256.630	-209.210.534	1.107.496	-333.163

Napomena: Mjera se djelomično financira iz programa ISPA 2005 i IPA

MMPI, reforme, studije razvitka, usklađivanje zakonodavstva

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-10.449.814	-6.144.517	-975.000	5.830.000
B1. Izravni učinak na prihode	-3.130.099	-5.089.517		
B2. Izravni učinak na rashode	7.319.715	1.055.000	975.000	-5.830.000

Napomena: Mjera se djelomično financira iz programa PHARE 2006

3. Malo i srednje poduzetništvo**Ukupno**

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 19.068.288 25.805.981 -8.044.348 -14.575.570

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -19.068.288 -25.805.981 8.044.348 14.575.570

Cjeloživotno obrazovanje u poduzetništvo

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 247.030 2.088.800 -1.100.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -247.030 -2.088.800 1.100.000

Konkurentnost i inovacije

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 22.748.519 20.916.377 -2.372.998 -5.115.424

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -22.748.519 -20.916.377 2.372.998 5.115.424

Poboljšanje financiranja

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 36.949.595 -30.057.652 2.757.652 -4.177.223

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -36.949.595 30.057.652 -2.757.652 4.177.223

Izgradnja i razvoj poduzetničke i poslovne infrastrukture, savjetodavne usluge

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 1.750.000 -5.637.400 -2.398.002 -627.923

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -1.750.000 5.637.400 2.398.002 627.923

Regionalna konkurentnost

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun 11.663.344 40.999.656 -10.000.000 -5.000.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode -11.663.344 -40.999.656 10.000.000 5.000.000

Poticanje razvoja turizma

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun -52.090.200 -2.403.800 5.069.000 345.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode 52.090.200 2.403.800 -5.069.000 -345.000

Promocija turizma

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun -2.200.000 -100.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode 2.200.000 100.000

4. Javno-privatno partnerstvo**Ukupno**

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun -575.000 -270.000 -195.000 -210.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode 575.000 270.000 195.000 210.000

Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata JPP-a

A. Provedba

B. Neto izravni učinak na proračun -50.000 -100.000 -100.000 -100.000

B1. Izravni učinak na prihode

B2. Izravni učinak na rashode 50.000 100.000 100.000 100.000

Ustrojavanje Registra ugovora o JPP-u

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun		-25.000	25.000	
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode		25.000	-25.000	

Koordinacija razmjene znanja i stručnosti u području JPP-a u zemljama članicama SEECP-a

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun		-100.000	-10.000	-10.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode		100.000	10.000	10.000

Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun	-350.000	-50.000		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	350.000	50.000		

Edukacija zaposlenika AJPP

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-45.000	-10.000	-10.000	
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	45.000	10.000	10.000	

Znanstvena analiza praktičnih iskustava

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	20.000	15.000		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-20.000	-15.000		

Provedba Uredbe o nadzoru provedbe ugovora o javno-privatnom partnersvu

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun	-150.000		-100.000	-100.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	150.000		100.000	100.000

II. TRŽIŠTE RADA**Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-39.976.800	-66.103.300	112.000.600	64.896.200
B1. Izravni učinak na prihode	-29.000.000	-49.000.000	53.000.000	58.000.000
B2. Izravni učinak na rashode	10.976.800	17.103.300	-59.000.600	-6.896.200

1. Aktivna politika zapošljavanja

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-83.000.000	4.000.000	-17.000.000	-80.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	83.000.000	-4.000.000	17.000.000	80.000.000

2. Očuvanje radnih mjesta

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun	195.000.000			
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-195.000.000			

Napomena: Zakon je bio u primjeni do kraja 2010. godine.

3. Prava za vrijeme nezaposlenosti

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-321.000	127.000	140.000	-140.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	321.000	-127.000	-140.000	140.000

4. Podizanje dobne granice i izmjena načina određivanja prijevremene starosne mirovine

A. Provedba	X			
B. Neto izravni učinak na proračun	-59.000.000	-143.000.000	144.000.000	143.000.000
B1. Izravni učinak na prihode	-29.000.000	-49.000.000	53.000.000	58.000.000
B2. Izravni učinak na rashode	30.000.000	94.000.000	-91.000.000	-85.000.000
5. Provedba propisa u svrhu zaštite majčinstva i potpora obitelji				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-92.655.800	83.869.700	-4.039.400	13.136.200
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	92.655.800	-83.869.700	4.039.400	-13.136.200
6. Stipendiranje redovitih studenata				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun		-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode		1.000.000	1.000.000	1.000.000
7. Subvencioniranje smještaja i prehrane studenata				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun		-10.000.000	-10.000.000	-10.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode		10.000.000	10.000.000	10.000.000
8. Prijevoz studenata i prijevoz studenata s invaliditetom				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun		-100.000	-100.000	-100.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode		100.000	100.000	100.000

III. POLJOPRIVREDA**Ukupno (1+2+3+4)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-345.699.811	34.096.247	146.994.416	300.383.661
B1. Izravni učinak na prihode	14.555.003	132.606.851	-1.394.902	-79.663.677
B2. Izravni učinak na rashode	360.254.814	98.510.604	-148.389.317	-380.047.338

1. Državne potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-178.480.294	71.238.151	105.101.800	284.162.573
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	178.480.294	-71.238.151	-105.101.800	-284.162.573

2. Uspostava tržišnog cjenovnog informacijskog sustava za tržište poljoprivrednih proizvoda

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-102.454	11.000	-23.000	10.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	102.454	-11.000	23.000	-10.000

3. Provedba IPARD programa

A. Provedba	X			X
B. Neto izravni učinak na proračun	-39.749.152	-29.140.667	5.324.693	-258.333
B1. Izravni učinak na prihode		75.000.000	51.081.150	-59.977.875
B2. Izravni učinak na rashode	39.749.152	104.140.667	45.756.457	-59.719.542

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU

4. Provedba projekta Svjetske banke za prilagodbu poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a

A. Provedba				X
B. Neto izravni učinak na proračun	-52.344.838	7.261.023	52.148.000	23.060.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	52.344.838	-7.261.023	-52.148.000	-23.060.000

5. Uspostava Sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN)				
A. Provedba	X			
B. Neto izravni učinak na proračun	-180.000	-82.000	-812.000	-420.500
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	180.000	82.000	812.000	420.500
6. Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih fitosanitarnih i veterinarskih prijelaza				
A. Provedba	X			X
B. Neto izravni učinak na proračun	-2.642.266	-17.947.527	15.784.618	4.805.175
B1. Izravni učinak na prihode	7.926.794	51.527.583	-45.037.379	-14.416.998
B2. Izravni učinak na rashode	10.569.060	69.475.110	-60.821.997	-19.222.173
Napomena: Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih fitosanitarnih i veterinarskih prijelaza djelomično se financira iz sredstava pomoći EU				
7. Veterinarstvo				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-58.220.760	552.465	-27.970.265	-15.217.213
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	58.220.760	-552.465	27.970.265	15.217.213
8. Strukturne mjere u ribarstvu				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-13.980.047	2.203.801	-2.559.430	4.241.959
B1. Izravni učinak na prihode	6.628.209	6.079.268	-7.438.673	-5.268.804
B2. Izravni učinak na rashode	20.608.256	3.875.467	-4.879.243	-9.510.763
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU				

IV. REFORMA JAVNE UPRAVE				
Ukupno (1+2+3)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	2.821.486	-1.768.750	-6.060.503	-11.463.574
B1. Izravni učinak na prihode	1.095.200	2.183.051	3.278.249	-5.463.747
B2. Izravni učinak na rashode	-1.726.286	3.951.801	9.338.752	5.999.827
1. Provedba aktivnosti vezanih uz elektroničku upravu				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	2.821.486	-1.404.500	612.000	613.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-2.821.486	1.404.500	-612.000	-613.000
2. Provedba Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010.-2013.				
A. Provedba				X
B. Neto izravni učinak na proračun				-2.764.658
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode				2.764.658
3. Uskladjivanje posebnih postupovnih zakona sa novim Zakonom o općem upravnom postupku te provođenje edukacije službenika za primjenu ZUP-a				
A. Provedba	X			
B. Neto izravni učinak na proračun	0	-364.250	-364.250	607.083
B1. Izravni učinak na prihode	1.095.200	2.183.051	3.278.249	-5.463.747
B2. Izravni učinak na rashode	1.095.200	2.547.301	3.642.499	-6.070.830
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU				
4. Unapređenje i provođenje Strategije reforme državne uprave				
A. Provedba			X	
B. Neto izravni učinak na proračun			-6.308.253	-9.919.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode			6.308.253	9.919.000

V. RAZVOJ DRUŠTVA TEMELJENOG NA ZNANJU				
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	47.088.368	5.386.812	5.326.976	8.019.090
B1. Izravni učinak na prihode	22.566.909	58.662.458	24.060.310	-57.677.066
B2. Izravni učinak na rashode	-24.521.459	53.275.646	18.733.334	-65.696.156
1. Razvoj odgoja i obrazovanja				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	7.114.914		-50.196	335.644
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-7.114.914		50.196	-335.644
2. Izrada Nacionalnog kurikuluma za predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	1.044.453	-356.923		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-1.044.453	356.923		
Napomena: Dio sredstava osiguran je zajmom Svjetske banke, a ostatak sredstava iz proračuna.				
3. Nacionalni ispiti i državna matura				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-6.171.959	-10.057.560	1.017.184	696.898
B1. Izravni učinak na prihode	-6.918.465	-12.096.928	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-746.506	-2.039.368	-1.017.184	-696.898
Napomena: Uključena su i sredstva u okviru EU programa IPA				
4. Primjena državnih pedagoških standarda prema koeficijentu izvodljivosti				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	4.381.295	7.114.333	12.904	9.910
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-4.381.295	-7.114.333	-12.904	-9.910
5. Razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	113.939	-633.852	17.181	18.564
B1. Izravni učinak na prihode	9.848.917	14.925.412	17.311.658	-34.887.021
B2. Izravni učinak na rashode	9.734.978	15.559.264	17.294.477	-34.905.585
Napomena: Uključena su i sredstva u okviru EU projekata IPA				
6. Jačanje kvalitete obrazovanja odraslih				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-1.674.438	800.000	2.155	94.433
B1. Izravni učinak na prihode	4.653.750	21.407.250	-20.786.750	-4.033.250
B2. Izravni učinak na rashode	6.328.188	20.607.250	-20.788.905	-4.127.683
Napomena: Uključena su i sredstva u okviru EU projekata IPA				
7. Razvoj sustava osiguranja kvalitete				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-272.067	153.479	1.344	3.607
B1. Izravni učinak na prihode	4.393.140	12.310.720	-3.239.010	-9.152.375
B2. Izravni učinak na rashode	4.665.207	12.157.241	-3.240.354	-9.155.982
Napomena: Uključena su i sredstva u okviru EU projekata IPA				
8. Nastavak implementacije Bolonjskog procesa				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	884.694	74.964	9.411	31.253
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-884.694	-74.964	-9.411	-31.253
9. Jačanje potencijala u znanosti i tehnologijama				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-11.879.850	-140.427	-40.893	2.558.095
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	11.879.850	140.427	40.893	-2.558.095

10. Razvoj centara izvrsnosti te znanstvene i tehnologijske infrastrukture

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	15.413.480	1.334.337	-16.828.870	5.969.129
B1. Izravni učinak na prihode	10.589.567	22.116.004	30.774.412	-9.604.420
B2. Izravni učinak na rashode	-4.823.913	20.781.667	47.603.282	-15.573.549

Napomena: Uključena su i sredstva u okviru EU projekata IPA

11. Komercijalizacija istraživačkih rezultata

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	38.133.908	7.098.461	21.186.756	-1.698.443
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-38.133.908	-7.098.461	-21.186.756	1.698.443

Napomena: Uključena su i IBRD sredstva

VI. REFORMA ZDRAVSTVA**Ukupno (1+2+3+4)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	256.395.020	-232.219.475	-24.947.733	1.562.617
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-256.395.020	232.219.475	24.947.733	-1.562.617

1. Smanjenje rashoda za bolovanja

A. Provedba	X			
B. Neto izravni učinak na proračun	259.900.000			
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-259.900.000			

2. Informatizacija primarne zdravstvene zaštite

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun	16.935.051	-39.769.674		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-16.935.051	39.769.674		

3. Nabava medicinske opreme i uređenje prostora u bolnicama

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-17.054.737	-111.679.844		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	17.054.737	111.679.844		

4. Reorganizacija hitne medicinske pomoći

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-2.735.294	-78.208.957	-24.984.525	1.497.304
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	2.735.294	78.208.957	24.984.525	-1.497.304

5. Akreditacija bolnica

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-650.000	-2.561.000	36.792	65.313
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	650.000	2.561.000	-36.792	-65.313

VII. REFORMA PRAVOSUĐA**Ukupno (1+2)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	28.870.309	-5.221.875	-28.192.815	-8.531.781
B1. Izravni učinak na prihode	-13.342.869	3.343.735	-14.388.787	-4.794.000
B2. Izravni učinak na rashode	-42.213.178	8.565.610	13.804.028	3.737.781

1. Reforma pravosuđa

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	19.964.461	-452.985	-37.462.212	-8.026.946
B1. Izravni učinak na prihode	-10.378.629	2.244.865	-6.156.057	644.000
B2. Izravni učinak na rashode	-30.343.090	2.697.850	31.306.155	8.670.946

Napomena: Reforma pravosuđa djelomično se financira iz sredstava pomoći EU i donacija međunarodnih organizacija, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1. Manji dio planiranih sredstava iskazanih u B2 osiguran je zajmom Razvojne banke Vijeća Europe i sredstvima zajma Svjetske banke.

2. Suzbijanje korupcije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	8.905.848	-4.768.890	9.269.397	-504.835
B1. Izravni učinak na prihode	-2.964.240	1.098.870	-8.232.730	-5.438.000
B2. Izravni učinak na rashode	-11.870.088	5.867.760	-17.502.127	-4.933.165

Napomena: Reforma pravosuđa u djelu suzbijanja korupcije djelomično se financira iz sredstava pomoći EU-a i donacija međunarodnih organizacija te zajmom Svjetske banke.

VIII. ZAŠTITA OKOLIŠA**UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7+8+9)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-177.953.445	-581.274.994	62.474.232	-229.690.959
B1. Izravni učinak na prihode	47.820.680	47.787.710	-12.237.128	18.893.238
B2. Izravni učinak na rashode	225.774.125	629.062.704	-74.711.360	248.584.197

1. Integriranje ciljeva zaštite okoliša pri planiranju i provedbi ostalih sektorskih politika u cilju promicanja održivog razvitka (MZOPUG, AZO)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-615.800	1.167.300	864.500	275.000
B1. Izravni učinak na prihode	0	1.300.000	2.363.000	0
B2. Izravni učinak na rashode	615.800	132.700	1.498.500	-275.000

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

2. Kakvoća zraka i zaštita klime (MZOPUG)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	6.084.286	355.514	715.200	-300.000
B1. Izravni učinak na prihode	298.504	-4.128.504	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-5.785.782	-4.484.018	-715.200	300.000

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

3. Gospodarenje otpadom (MZOPUG)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	142.059	250.941	-253.000	547.000
B1. Izravni učinak na prihode	20.842.176	28.623.004	106.830.940	25.855.380
B2. Izravni učinak na rashode	20.700.117	28.372.063	107.083.940	25.308.380

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

4. Upravljanje vodama (MRRŠVG)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-180.047.000	-570.491.492	66.301.047	-224.347.687
B1. Izravni učinak na prihode	26.680.000	6.250.000	-112.650.000	0
B2. Izravni učinak na rashode	206.727.000	576.741.492	-178.951.047	224.347.687

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

5. Zaštita mora i morskog okoliša (MZOPUG)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-4.002.787	-3.217.213	-314.500	1.714.500
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	4.002.787	3.217.213	314.500	-1.714.500

6. Zaštita prirode (MINKUL)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	872.797	-7.512.653	-6.526.500	-7.613.130
B1. Izravni učinak na prihode	0	9.083.210	-2.861.068	-6.222.142
B2. Izravni učinak na rashode	-872.797	16.595.863	3.665.432	1.390.988

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

7. Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja (MZOPUG)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-188.000	-836.191	728.085	125.526
B1. Izravni učinak na prihode	0	6.660.000	-5.920.000	-740.000
B2. Izravni učinak na rashode	188.000	7.496.191	-6.648.085	-865.526

Napomena: Provedba je financirana i iz IPA programa

8. Kemikalije i GMO (MZSS)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	349.000	-289.200	559.400	257.832
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-349.000	289.200	-559.400	-257.832

9. Šumarstvo (MRRŠVG):

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-548.000	-702.000	400.000	-350.000
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	548.000	702.000	-400.000	350.000

Prilog II. Statistički dodatak

Tablica 1a: Makroekonomska perspektiva

Postoci, osim ako nije drugačije naznačeno	ESA	2009.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
		Razina EUR ¹		Godišnje postotne promjene			
1. Realni BDP prema tržišnim cijenama	B1*g	32,0	-5,8	-1,6	1,5	2,0	2,5
2. BDP prema tržišnim cijenama	B1*g	45,4	-2,7	-1,1	3,0	4,3	4,9
Komponente realnog BDP-a							
3. Izdaci za osobnu potrošnju	P3	25,8	-8,5	-1,9	1,8	2,5	2,8
4. Izdaci za državnu potrošnju	P3	8,9	0,2	-1,0	-0,5	-1,2	-0,9
5. Bruto investicije u kapital	P51	11,2	-11,8	-11,7	3,0	4,4	5,8
6. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti (% BDP-a)	P52+P53	0,9	2,0	2,1	2,2	2,5	2,8
7. Izvoz dobara i usluga	P6	16,4	-16,2	4,2	4,4	4,8	5,9
8. Uvoz dobara i usluga	P7	17,9	-20,7	-1,9	4,7	5,6	6,8
Doprinos realnom rastu BDP-a²							
9. Finalna domaća potražnja		46,0	-8,6	-4,5	1,7	2,4	3,0
10. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti	P52+P53	0,9	-1,2	0,1	0,2	0,3	0,3
11. Vanjski saldo dobara / usluga	B11	-1,5	4,7	2,6	-0,4	-0,7	-0,9

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

^[1] Tekuće cijene

^[2] Za obračun BDP-a u stalnim cijenama koristi se metoda ulančanih indeksa. Iz serije podataka u cijenama prethodne godine obračunavaju se bazični ulančani indeksi vezanjem za referentnu godinu (2000. = 100). Realne stope rasta izvode se iz serije bazičnih ulančanih indeksa. Serija podataka u stalnim cijenama prethodne godine je aditivna (BDP i BDV su jednaki zbroju pojedinih kategorija i potkategorija), dok je serija podataka u stalnim cijenama referentne godine neaditivna (BDP i BDV nisu jednaki zbroju pojedinih kategorija i potkategorija). Neaditivnost zbroja sastavnica BDP-a i BDV-a rezultat je primjene metode obračuna iz bazičnih ulančanih indeksa na detaljnijoj raščlambi kategorija i potkategorija.

Tablica 1b: Kretanje cijena

Postotne godišnje promjene	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. BDP deflator		3,3	0,5	1,5	2,2	2,3
2. Deflator osobne potrošnje		2,5	1,1	2,2	2,5	2,5
3. HICP		-	-	-	-	-
4. Promjena nacionalnog CPI - a		2,4	1,1	2,2	2,5	2,5
5. Deflator državne potrošnje		3,1	0,5	1,6	1,8	2,2
6. Deflator investicija		-1,1	-1,3	2,3	2,9	2,9
7. Deflator izvoznih cijena (dobra i usluge)		0,0	1,0	1,0	1,9	1,8
8. Deflator uvoznih cijena (dobra i usluge)		-3,8	0,8	2,8	2,9	2,8

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1c: Kretanja na tržištu rada

	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
		Razina/Godišnje postotne promjene				
1. Stanovništvo (tisuće)		4.429	4.429	4.429	4.429	4.429
2. Stanovništvo (stopa rasta u %)		-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Stanovništvo u radno sposobnoj dobi (broj osoba) ¹		2.736	2.731	2.726	2.723	2.719
4. Udio radno aktivnog stanovništva		64,5	64,2	64,4	64,7	65,1
5. Zaposlenost, broj zaposlenih ²		1.605	1.542	1.552	1.572	1.592
6. Zaposlenost, radni sati ³		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
7. Zaposlenost (stopa rasta u %)		-1,9	-3,9	0,6	1,3	1,3
8. Zaposlenost u javnom sektoru (broj zaposlenih); NCEA - O,P,Q kategorije		289,7	290,1	286,9	283,8	280,7
9. Zaposlenost u javnom sektoru (rast u %)		1,3	0,2	-1,1	-1,1	-1,1
10. Stopa nezaposlenosti ⁴		9,1	12,0	11,7	10,8	10,0
11. Produktivnost rada, broj zaposlenih ⁵		-4,0	2,4	0,8	0,7	1,2
12. Produktivnost rada, radni sati ⁶		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
13. Naknade zaposlenima ⁷	D1	0,3	-4,1	1,6	4,3	4,9

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

^[1] Dobna skupina od 15 do 64 godine

^[2] ILO definicija

^[3] ILO definicija

^[4] ILO definicija

^[5] Realni BDP po zaposlenoj osobi

^[6] Realni BDP po radnom satu

^[7] Prosječna bruto plaća zaposlenih u pravnim osobama*broj zaposlenih prema ILO definiciji

Tablica 1d: Saldo pojedinih sektora

U postotku BDP-a	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Neto pozajmljivanje / zaduživanje prema ostatku svijeta ¹	B.9	7,2	4,3	5,7	6,5	7,5
<i>od čega:</i>						
- Saldo dobara i usluga		-3,8	-1,7	-2,7	-3,6	-4,6
- Saldo primarnih dohodaka i tekućih transfera		-1,7	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
- Kapitalni račun		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Neto pozajmljivanje / zaduživanje privatnog sektora ²	B.9/ EDP B.9	11,3	9,5	11,3	10,5	9,9
3. Neto pozajmljivanje / zaduživanje opće države		-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
4. Statistička diskrepancija ³		1,8	-	-	-	-

Izvor: HNB, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

^[1] Financijski račun bilance plaćanja (uključujući međunarodne pričuve središnje banke)

^[2] Financijski račun (bez međunarodnih pričuva) umanjen za neto pozajmljivanje / zaduživanje opće države

^[3] Neto pogreške i propusti iz bilance plaćanja

Tablica 1e: BDP, investicije i bruto dodana vrijednost

	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
BDP i investicije						
Razina BDP-a u tekućim tržišnim cijenama (u domaćoj valuti)	B1g	333,1	329,2	339,2	353,7	371,0
Udio investicija (% BDP-a)		24,7	21,8	22,3	23,0	23,8
Rast bruto dodane vrijednosti, postotne promjene u stalnim cijenama						
1. Poljoprivreda		2,1	0,7	1,1	1,2	1,4
2. Industrija (izuzev građevinarstva)		-8,5	-1,6	1,7	2,1	2,9
3. Građevinarstvo		-6,1	-15,2	0,5	0,7	1,5
4. Usluge		-3,8	-0,4	1,7	2,0	2,6

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1f: Kretanja u vanjskom sektoru

Milijuni eura, osim ako nije drugačije naznačeno		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Saldo tekućeg računa platne bilance (% BDP-a)	% BDP-a	-5,5	-2,8	-3,8	-4,7	-5,7
2. Izvoz roba	EUR milijuni	7.703	8.597	9.110	9.884	10.868
3. Uvoz roba	EUR milijuni	15.090	15.148	16.341	17.893	19.808
4. Trgovinski saldo	EUR milijuni	-7.387	-6.552	-7.231	-8.009	-8.940
5. Izvoz usluga	EUR milijuni	8.454	8.599	8.905	9.323	9.808
6. Uvoz usluga	EUR milijuni	2.778	2.807	2.916	3.048	3.200
7. Saldo usluga	EUR milijuni	5.676	5.792	5.988	6.275	6.608
8. Inozemni neto primici od kamata	EUR milijuni	-1.420	-1.261	-1.231	-1.305	-1.410
9. Ostali neto primici iz inozemstva	EUR milijuni	-382	-309	-421	-471	-542
10. Tekući transferi	EUR milijuni	1.036	1.085	1.127	1.240	1.388
11. <i>Od kojih iz EU</i>	EUR milijuni	-	-	-	-	-
12. Saldo tekućeg računa	EUR milijuni	-2.477	-1.245	-1.768	-2.271	-2.896
13. Izravna strana ulaganja	EUR milijuni	1.210	1.003	1.255	1.540	1.862
14. Inozemne rezerve	EUR milijuni	10.376	11.566	11.075	11.089	11.055
15. Vanjski dug ¹	EUR milijuni	43.089	45.434	47.602	49.920	52.515
16. <i>Od kojeg: javni</i>	EUR milijuni	-	-	-	-	-
17. <i>Od kojeg: denominiran u stranoj valuti</i>	EUR milijuni	-	-	-	-	-
18. <i>Od kojeg: otplate</i>	EUR milijuni	-	-	-	-	-
19. Devizni tečaj prema euru (kraj godine)	HRK/EUR	7,31	7,32	7,31	7,31	7,31
20. Devizni tečaj prema euru (godišnji prosjek)	HRK/EUR	7,34	7,27	7,30	7,30	7,30
21. Neto inozemna štednja	% BDP	-	-	-	-	-
22. Domaća privatna štednja	% BDP	-	-	-	-	-
23. Domaće privatne investicije	% BDP	-	-	-	-	-
24. Domaća javna štednja	% BDP	-	-	-	-	-
25. Domaće javne investicije	% BDP	-	-	-	-	-

Izvor: HNB, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

[1] Isključujući kružna izravna ulaganja

Tablica 2: Proračun opće države

		2009.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
		Razina	% BDP-a				
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (B9) po sektorima							
1. Opća država	S13	-4,671	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
2. Središnja država	S1311	-4,797	-3,8	-5,0	-5,3	-3,6	-2,2
3. Vlasti država	S1312	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Lokalna država	S1313	0,126	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2
5. Fondovi soc. osiguranja	S1314	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opća država (S13)							
6. Ukupni prihodi	TR	134,826	38,5	37,8	36,3	36,8	36,6
7. Ukupni rashodi ¹	TE	139,497	42,6	43,0	41,9	40,7	39,0
8. Neto pozajmljivanje / zaduživanje	EDP.B9 EDP.D41	-4,671	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
9. Rashodi za kamate	incl. FISIM	5,033	1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
p.m. 9a. FISIM		0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Primarni saldo ²		0,362	-2,4	-3,3	-3,4	-1,7	-0,2
Stavke prihoda							
11. Porezi (11 = 11a+11b+11c)		79,351	22,0	21,7	20,5	20,5	20,4
11a. Porezi na proizvodnju i uvoz	D2	57,171	15,5	16,2	16,0	16,1	16,0
11b. Tekući porezi na dohodak i bogatstvo	D5	22,177	6,5	5,5	4,5	4,4	4,5
11c. Porezi na kapital	D91	0,003	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12. Socijalni doprinosi	D61	41,186	12,2	12,0	11,8	11,8	11,8
13. Prihodi od imovine	D4	1,601	0,8	0,4	0,4	0,3	0,2
14. Ostalo (14 = 15-(11+12+13))		12,689	3,6	3,7	3,7	4,3	4,1
15 = 6. Ukupni prihodi	TR	134,826	38,5	37,8	36,3	36,8	36,6
p.m.: Porezno opterećenje (D2+D5+D61+D91-D995) ³		122,137	34,9	34,1	32,6	32,5	32,5
Odobrane stavke rashoda							
16. Zajednička potrošnja	P32	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
17. Ukupne socijalne naknade	D62 + D63	53,489	17,0	17,6	16,8	16,1	15,5
17a. Socijalne naknade u naravi	P31 = D63	10,716	3,3	3,6	3,3	3,2	3,0
17b. Socijalne naknade osim u naravi	D62	42,773	13,6	14,0	13,5	13,0	12,5
18 = 9. Kamate	EDP.D41 + FISIM	5,033	1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
19. Subvencije	D3	8,130	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
20. Bruto investicije u fiksni kapital	P51	6,961	1,8	1,8	1,9	1,7	1,5
21. Ostalo (21 = 22-(16+17+18+19+20))		65,883	19,6	19,4	18,8	18,7	17,7
22. Ukupni rashodi ⁴	TE	139,497	42,6	43,0	41,9	40,7	39,0
p.m. naknade zaposlenima	D1	33,66513	10,6	10,8	10,5	10,0	9,6

Izvor: MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 3: Rashodi opće države prema funkciji

Udio u BDP-u	stavka COFOG-a	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Opće javne usluge	1	4,5				
2. Obrana	2	1,5				
3. Javni red i sigurnost	3	2,4				
4. Ekonomski poslovi	4	4,8				
5. Zaštita okoliša	5	0,3				
6. Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	6	1,5				
7. Zdravstvo	7	6,2				
8. Rekreacija, kultura i religija	8	1,2				
9. Obrazovanje	9	4,2				
10. Socijalna zaštita	10	14,6				
11. Ukupni rashodi (stavka 7 = 22 u Tablici 2)	TE	42,6				

Izvor: MFIN

Napomena: Uključeni su podaci samo za Državni proračun i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tablica 4: Dug opće države

Postotak BDP-a	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Razina ukupnog duga ¹		35,4	41,6	44,2	46,3	46,7
2. Promjena ukupnog duga		6,1	6,2	2,6	2,1	0,5
Doprinosi promjeni ukupnog duga						
3. Primarna bilanca ²		2,4	3,3	3,4	1,7	0,2
4. Kamate (uključujući FISIM) ³		1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
5. Usklađivanje stanja i tijeka		2,0	1,0	-3,0	-1,8	-1,9
<i>od čega:</i>						
- Razlika obračunskog i novčanog principa ⁴		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Neto akumulacija financijske imovine ⁵		0,0	0,0	-0,6	0,2	0,2
<i>od čega:</i>						
- Privatizacijski prihodi		0,0	0,0	0,5	0,2	0,2
- Efekti promjene vrijednosti i ostali ⁶		0,0	0,0	-0,2	-0,2	0,0
p.m. implicitna kamatna stopa na dug ⁷		5,7	5,4	5,4	5,2	5,0
Ostale relevantne varijable						
6. Likvidna financijska imovina ⁸		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Neto financijski dug (7 = 1 - 6)		35,4	41,6	44,2	46,3	46,7

Izvor: MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 5: Ciklička kretanja

U postotku BDP-a	ESA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Realni rast BDP-a (%)	B1g	-5,8	-1,6	1,5	2,0	2,5
2. Neto pozajmljivanje opće države	EDP.B.9	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
3. Rashodi za kamate (uključujući. UFPIM bilježene kao potrošnja)	EDP.D.41 + FISIM	1,7	1,9	2,2	2,2	2,2
4. Potencijalni rast BDP-a (%) ¹		-1,2	-1,2	0,1	1,3	1,9
Doprinosi:						
- rad						
- kapital						
-ukupna proizvodnost faktora						
5. Jaz domaćeg proizvoda		-1,6	-2,0	-0,5	0,1	0,7
6. Ciklička komponenta proračuna		-0,6	-0,7	-0,2	0,1	0,1
7. Ciklički prilagođen proračunski saldo (2-6)		-3,5	-4,5	-5,4	-4,0	-2,5
8. Ciklički prilagođen primarni saldo (7-3)		-1,8	-2,6	-3,2	-1,8	-0,3

Izvor: MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 6: Odstupanje od prethodne verzije prepristupnog programa

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Realni rast BDP-a (%)					
Prethodna verzija	-5,9	0,5	3,0	3,5	
Posljednja verzija	-5,8	-1,6	1,5	2,0	2,5
Razlika	-0,1	2,1	1,5	1,5	
2. Neto pozajmljivanje/zaduživanje opće države (% BDP-a)					
Prethodna verzija	-3,4	-3,3	-3,1	-2,3	
Posljednja verzija	-4,1	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4
Razlika	0,7	2,0	2,4	1,6	
3. Bruto javni dug (% BDP-a)					
Prethodna verzija	33,2	35,5	36,5	36,5	
Posljednja verzija	35,4	41,6	44,2	46,3	46,7
Razlika	-2,2	-6,1	-7,6	-9,8	

Izvor: MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 7: Dugoročna održivost javnih financija

U postotku BDP-a	2000.	2005.	2010.	2020.	2030.	2040.	2050.
Ukupni rashodi ¹	-	42,5	43,0	40,2	40,9	41,9	43,7
od čega:							
- Starosni rashodi ²	-	15,5	16,9	14,7	15,3	16,2	17,9
- Rashodi za mirovine ³	-	10,1	10,6	8,9	8,2	8,1	8,6
- Mirovine na temelju socijalnog osiguranja	-	-	-	-	-	-	-
- Starosne i prijevremene mirovine	-	-	-	-	-	-	-
- Ostala mirovinska primanja (invalidska, mirovine nadživjeli)	-	-	-	-	-	-	-
- Radničke mirovine (ukoliko sadržane u općoj državi)	-	-	-	-	-	-	-
- Zdravstvo	-	5,5	6,3	5,8	7,1	8,1	9,3
- Dugoročna zdravstvena zaštita (ranije bilo uključeno u Zdravstvo)	-	-	-	-	-	-	-
Rashodi za obrazovanje	-	-	-	-	-	-	-
Ostali starosni rashodi	-	-	-	-	-	-	-
Rashodi za kamate	-	1,9	1,9	2,4	2,7	3,0	3,3
Ukupni prihodi	-	39,0	37,8	36,6	36,6	36,6	36,6
od čega: prihod od imovine	-	-	-	-	-	-	-
od čega: od doprinosa za mirovine (ili socijalnih doprinosa)	-	5,9	5,8	5,6	5,6	5,6	5,6
Rezervni fond sredstava za mirovine	-	-	-	-	-	-	-
od čega: imovina konsolidiranog javnog mirovinskog fonda (osim državnih obveza)	-	-	-	-	-	-	-
Pretpostavke							
Stopa rasta produktivnosti rada	-1,2	3,5	1,9	3,1	2,2	1,1	1,1
Stopa rasta realnog BDP-a	2,9	4,2	-1,6	3,2	1,2	0,3	0,2
Stope participacije muškaraca (između 20 i 64 godine) ⁴	67,8	69,6	71,0	72,4	72,6	71,9	72,8
Stope participacije žena (između 20 i 64 godine) ⁴	55,5	56,8	57,7	58,8	59,0	58,4	59,2
Ukupne stope participacije (između 20 i 64 godine) ⁴	61,5	63,1	64,2	65,6	65,7	65,1	65,9
Stopa nezaposlenosti	16,1	12,7	11,6	7,0	7,0	7,0	7,0
Omjer populacije sa 65 i više godina i ukupne populacije	-	16,6	16,8	19,6	22,6	24,7	27,3

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom projicirane vrijednosti.

^[1] Ukupni rashodi prema ESA 95 metodologiji

^[2] Rashodi za mirovine i zdravstvo

^[3] Ukupne javne mirovine osim mirovina i trajnih prava branitelja

^[4] Između 20. i 64. godine

Tablica 8: Osnovne pretpostavke iz vanjskog ekonomskog okruženja

Varijable (godišnje postotne promjene ukoliko nije drugačije naznačeno)	Pretpostavke za:								
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.				
	promjena*	promjena*	promjena*	promjena*					
Kamatne stope (% , godišnji prosjeci)									
- Kratkoročne kamatne stope (godišnji prosjek) ¹	1,23	0,0	0,79	-0,8	1,02	-1,7	1,33	-1,8	1,76
- Dugoročne kamatne stope (godišnji prosjek) ²	3,34	0,0	2,6	-1,2	3	-	-	-	-
Devizni tečajevi (godišnji prosjek “-“: aprecijacija kune)									
Devizni tečaj prema €	7,34	0,0	7,27	-0,1	7,30	0,0	7,30	0,0	7,30
USD / €**	1,39	0,0	1,30	-0,2	1,26	-0,1	1,26	-0,1	1,27
Nominalni efektivni devizni tečaj, %	89,6	2,6	90,0	4,4	91,0	4,3	90,7	3,9	90,8
Realni efektivni devizni tečaj, % ***	84,4	2,5	85,1	5,8	85,5	6,4	84,3	6,0	83,3
BDP (realno)									
- Svijet	-0,6	0,7	4,6	1,7	4,3	0,0	4,5	0,0	4,6
- Eurozona	-4,1	0,1	1,1	1,1	1,3	-0,1	1,8	0,0	1,8
Svjetska trgovina (realno)									
Hrvatska izvozna tržišta	14,6	-0,5	4,1	3,7	3,7	0,2	5,2	0,6	5,4
Svjetski uvoz	11,1	1,3	10,2	9,0	6,5	1,3	6,7	0,3	6,9
Međunarodne cijene									
Međunarodne cijene uvoza (dobra u €)	-8,7	2,4	3,5	0,1	0,7	-1,5	0,6	-0,8	0,7
Cijene nafte *** (USD po barelu)	61,8	-0,2	78,9	-3,2	89,9	10,4	91,5	10,5	92,5

Izvor: EK, MMF, MFIN

* Promjena u odnosu na pretpostavke iz prethodnog PEP-a.

** Projicirane vrijednosti USD/€ za 2010., 2011. i 2012. su iz "*Foreign Exchange Consensus Forecast*" (rujan, 2010.), dok su za 2013. iz MMF (GAS, rujan 2010.).

*** Efektivni devizni tečaj je izračunat kao ponderirani prosjek bilateralnih tečajeva HRK prema EUR (ponder 79%) i HRK prema USD (21%).

U izračunu realnog efektivnog deviznog tečaja CPI je korišten kao deflator.

**** Projicirane cijene nafte za 2010., 2011., 2012. i 2013. odnose se na *Crude Oil Futures* cijene kojima se trguje na NYMEX burzi

^[1] IMF (GAS rujan 2010.), euro 6m libor.

^[2] *Bloomberg*, njemačka 10 godišnja obveznica.

Prilog III. Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2010.-2012.

Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2010.-2012. prikazuje ostvarenje mjera koje su se prema prošlogodišnjem PEP-u trebale provesti u 2010. godini.

GLAVNE MJERE PREVIDENE U PEP-u 2010.-2012.	PRIHVACENO (DA/NE)	DATUM	KOMENTARI
SEKTOR PODUZETNIŠTVA			
Tržišno natjecanje i državne potpore			
Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću u sektoru transporta Donošenje Uredbe o načinu i kriterijima za izricanje i izračunavanje kazni Donošenje Uredbe o kriterijima za smanjenje kazni ili oslobođenje od kazni Donošenje Uredbe o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju Donošenje Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta	Da	I. tromjesečje 2011.	Uredba o načinu i kriterijima za izricanje i izračunavanje kazni i Uredba o kriterijima za smanjenje kazni ili oslobođenje od kazni objavljene su u Narodnim novinama, broj 129/10.
Edukacija o novim propisima za djelatnike AZTN-a, ostala regulatorna tijela i sudstvo (kroz <i>twinning</i> projekt u okviru programa IPA 2007) Edukacija o novim propisima za studente, lokalnu poslovnu zajednicu, tijela lokalne vlasti i širu javnost (kroz ugovor o uslugama u okviru programa IPA 2007)	U tijeku	srpanj 2012. prosinac 2011.	<i>Twining</i> projekt provodi se u AZTN-u od srpnja 2010. Provedene su prve aktivnostima edukacije unutar AZTN-a i sa sektorskim regulatorima (HAKOM). Ugovor o uslugama (CroCompete projekt) provodi se u AZTN-u od prosinca 2009. Tijekom 2010. odradena je glavna edukacija za studente ekonomskih i pravnih fakulteta, održano je nekoliko seminara za lokalnu poslovnu zajednicu i tijela lokalne vlasti, te je provedeno niz medijskih aktivnosti u cilju informiranja šire javnosti.
Donošenje pravila o državnim potporama u skladu s postupkom propisanom Uredbom o državnim potporama.	Da	mjera se kontinuirano provodi	Tijekom 2010. godine donesene su 3 odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama te je donesena Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju popisa pravila o državnim potporama (Narodne novine, broj 31/10).
Dovršetak postupka odobravanja državnih potpora za hrvatska brodogradilišta Stručno usavršavanje djelatnika AZTN-a i davatelja državnih potpora (na središnjoj i lokalnoj razini) kroz projekt u okviru programa IPA 2007	U tijeku	I. tromjesečje 2011. srpanj 2012.	Postupak odobravanja državnih potpora za hrvatska brodogradilišta je u tijeku, a od studenog 2010. godine AZTN u tom procesu ima podršku konzultanata kroz projekt IPA 2008. Stručno usavršavanje djelatnika AZTN-a i davatelja državnih potpora na svim razinama provodi se kroz projekt IPA 2007, čije su prve aktivnosti s neovisnim stručnjacima i <i>twining</i> partnerom iz Velike Britanije održane u 2010.

Privatizacija			
Transformacija HFP-a, uvođenje novih modela privatizacije te priprema društava za prodaju u većinskom vlasništvu	Da	Do konca 2010.	Trenutačno je u saborskoj proceduri prijedlog zakona
Privatizacija pet brodogradilišta i jednog društva kćeri	Da	Kontinuirano (do završetka privatizacije)	Dugi natječaj za privatizaciju brodogradilišta objavljen je 15. veljače 2010. godine, a zatvoreni 19. svibnja 2010. godine. Za 3 brodogradilišta stigle su 4 ponude (Brodotrogir, Brodosplir i 3. maj), a za Uljanik i Kraljevicu nije bilo ponuda. U međuvremenu Vlada RH donijela je odluku o raspisivanju trećeg natječaja za brodogradilište Kraljevica
Profesionalizacija upravljanja dijelom portfelja (pretežito manjinskih udjela)	Ne	2010.	Sveobuhvatni koncept i nove metode upravljanja državnom imovinom detaljno su razrađeni prijedlogom Zakona o upravljanju državnom imovinom, koji se trenutačno nalazi u saborskoj proceduri i za koji se očekuje da će biti usvojen do konca 2010. Prema navedenom prijedlogu Zakona nije predviđena privatizacija manjinskih udjela kroz zatvorene investicijske fondove.
Nastavak privatizacije Hrvatskih željeznica	Da	Kontinuirano	
Restrukturiranje željeznice			
Izrada podzakonskih akata	Da	2010.	Kontinuirane aktivnosti. U 2009. godini izrađeno je 7, a u 2010. godini 2 nova pravilnika iz područja sigurnosti željezničkog prometa.
Izrada izvješća o mreži	Da	2010.	Svake godine izrađuje se novo Izvješće o mreži (zakonska odredba). Pred dovršetkom je izrada Izvješća o mreži za 2012. godinu.
Dodjela trasa operaterima	Da	2010.	Kontinuirane aktivnosti. Trenutno prisutna dva operatera: HŽ Cargo i HŽ Putnički prijevoz.
Uspostava Agencije za sigurnost željezničkog prometa	Da	2010.	U tijeku izbor ravnatelja Agencije. Planirano do kraja 2010. započeti s radom.
Izrada godišnjih planova održavanja i modernizacije	Da	2010.	Kontinuirane aktivnosti. Planiranje se provodi u okvirima godišnjih Planova poslovanja, koje donose željeznička društva.
Restrukturiranje brodogradnje			
Donošenje nacionalnog programa restrukturiranja brodogradnje	Ne	odgođeno	Zbog ubrzanja procesa restrukturiranja brodogradnje putem privatizacije pojedinih brodogradilišta odlučeno je da se izrađuju individualni programi restrukturiranja
Objava prvog kruga privatizacije brodogradilišta - javnih poziva za privatizaciju brodogradilišta u većinskom državnom vlasništvu	Da	1. kolovoz 2009.	Sve zaprimljene ponude na natječaju su odbijene
Objava drugog kruga privatizacije brodogradilišta - javnog poziva za privatizaciju brodogradilišta u većinskom državnom vlasništvu	Da	15. veljače 2010.	Zaprimljene su ponude za privatizaciju društava Brodograđevna industrija Split d.d., Brodograđevna industrija 3 MAJ d.d., Rijeka i Brodotrogir d.d., Trogir.
Objava trećeg kruga privatizacije za brodogradilište Kraljevica d.d. - javnog poziva za privatizaciju brodogradilišta Kraljevica d.d.	Da	2. studeni 2010.	Zaprimljene su tri ponude.
Izlazak Brodogradilišta Uljanik d.d., iz statusa društva u poteškoćama	Da	prosinac 2010.	Provođenjem vlastitog Programa restrukturiranja i povratom neusklađenih državnih potpora brodogradilište Uljanik d.d. je izašlo iz poteškoća
Provedba Programa restrukturiranja za brodogradilišta u većinskom državnom vlasništvu koja su u poteškoćama	Ne	2011.-2015.	Provedbu se očekuje započeti u 2011. godini nakon prihvaćanja individualnih Programa restrukturiranja brodogradilišta.
Energetika			
Usklađivanje s trećim paketom energetske zakonodavstva EU			Najznačajnija aktivnost u 2010. godini vezana je za pripremu zakonskog okvira za primjenu trećeg paketa energetske zakonodavstva EU. Napravljena je studija koja analizirala sve potrebne promjene sukladno trećem paketu energetske zakonodavstva EU.
Prilagodba unutarnjeg tržišta uvjetima u EU	Da	Kontinuirano/u tijeku	Tijekom 2011. godine očekuje se da će biti doneseni svi potrebni zakoni koji će omogućiti implementaciju trećeg paketa. Na području prirodnog plina, primjenjeni su propisi koji su doneseni tijekom proteklih godinu dana. Temeljem zakonskih odnosa u praksi su tijekom 2010. godine primjenjene tržišne cijene za sve kupce osim kategorije kućanstava. U prošlogodišnjem PEP-u navedeno da su hrvatski i mađarski operator transportnog sustava za plin potpisali odgovarajući sporazum o izgradnji plinovoda, koji će povezivati oba sustava. Tim plinovodom se osiguravaju tehničke mogućnosti za slobodan uvoz plina u Republiku Hrvatsku i više ne postoje tehnička ograničenja u transportnom sustavu koja su predstavljala problem u daljnjoj liberalizaciji plinskog tržišta.
Prilagodba infrastrukture potrebama tržišta			U području naftnih derivata HANDA sukladno planovima nastavlja svoje aktivnosti.
Naftni derivati - praćenje rezervi nafte i naftnih derivata na razini EU i vadenje goriva prema standardima EU			

Malo i srednje poduzetništvo			
Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva Inovacije i novi proizvodi Poticanje brzo rastućih subjekata malog gospodarstva Poduzetništvo žena Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom Poduzetništvo u kulturi i kulturnim industrijama Klasteri Razvoj obrtništva Razvoj zadrugarstva Primjena novih tehnologija i tehnoloških postupaka Uvođenje EU normi Povezivanje MSP i R&D Marketing i promidžba malog gospodarstva Koordinacija aktivnosti na širenju e-trgovine i e-poslovanja, javni portali za malo gospodarstvo Promidžba poduzetništva	Da	Kontinuirano	Mjere su se provodile u 2010. godini i provodit će se kontinuirano do 2012. godine na temelju Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008.-2012. Vlade RH (prihvaćen Zaključkom Vlade RH od 18. travnja 2008. godine). Provedbeni akt Programa je godišnji Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva za tekuću proračunsku godinu. U 2010. godini Operativni plan donesen je Zaključkom Vlade RH od 25. veljače 2010. godine. Poticajni sustav temelji se na Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine, broj 29/02 i 63/07), usvojenom planu i projekciji Proračuna, zakonodavstvu koje uređuje osnivanje subjekata malog gospodarstva (trgovačka društva, zadruge, profitne ustanove i drugi subjekti malog i srednjeg poduzetništva), te Zakonu o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/05) i podzakonskim aktima o državnim potporama. Vlada RH je 30. lipnja 2008. godine donijela Odluku o strateškom i institucionalnom okviru za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj. Odlukom se utvrđuju strukturni instrumenti
Povoljno kreditiranje Financijski instrumenti za regionalni razvoj poduzetništva Analiza uvjeta za financijske instrumente EU Jamstva	Da	Kontinuirano	Europske unije, strateški dokumenti RH za korištenje strukturnih instrumenata, tijela nadležna za koordinaciju strukturnih instrumenata, ovjeravanje plaćanja iz strukturnih elemenata i reviziju, te tijela nadležna za pripremu i upravljanje pojedinim strateškim dokumentima. Strateški dokumenti za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije, a koje će RH usuglašavati s Europskom komisijom jesu: Nacionalni strateški referentni okvir i Operativni programi. U Republici Hrvatskoj je za potrebe korištenja strukturnih instrumenata utvrđeno 15 operativnih programa. Operativni program za konkurentnost i inovacije jedan je od programa za čiju je pripremu i upravljanje nadležno Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva koje će u obavljanju zadaća surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, Poslovno-inovacijskim centrom Hrvatske - BICRO d.o.o. i Hrvatskom agencijom za malo gospodarstvo (HAMAG).
Poticanje razvoja Hrvatske agencije za malo gospodarstvo Poticanje regionalnih razvojnih agencija Izobrazba i razvoj mreže konzultanata Podrška razvoju poduzetničkih centara, tehnoloških parkova i inkubatora	Da	Kontinuirano	
Projekt nacionalnog programa obrazovanja za poduzetništvo u formalnom i neformalnom obrazovanju Regionalni centar za poduzetničko učenje zemalja jugoistočne Europe (SEECEL) Studentski poduzetnički inkubatori Obrazovanje za obrtništvo i zadrugarstvo Dječji tjedan poduzetništva Sufinanciranje sveučilišta sa specijalističkim programima za poduzetništvo Učenička zadruga i učeničko poduzeće	Da	Kontinuirano	
Javno-privatno partnerstvo			
Edukacija zaposlenika Agencije za javno-privatno partnerstvo	Da	Kontinuirano	Od 11. siječnja do 2. srpnja 2010. godine, Agencija je bila korisnik <i>twinning light</i> projekta IPA 2007 „Jačanje administrativnog kapaciteta Agencije za javno-privatno partnerstvo pri provedbi novog zakonodavstva za javno-privatno partnerstvo“ tijekom kojega su provedene aktivnosti edukacije zaposlenika Agencije za javno-privatno partnerstvo. Tijekom 2010. kontinuirano se provodio interni program izobrazbe za pojedine teme od važnosti za javno-privatno partnerstvo.
Usvajanje pravilnika o ustroju i vođenju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu	Da	rujan 2010.	Upravno vijeće Agencije za javno-privatno partnerstvo je 29. rujna 2010. usvojilo Pravilnik o ustroju i vođenju Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu.
Znanstvena analiza praktičnih iskustava	Da	Kontinuirano	U sklopu <i>Twining light</i> projekta izrađeno je Analitičko izvješće hrvatskog zakonodavstva o javno-privatnom partnerstvu u usporedbi s najboljim europskim iskustvima; - izrađen je Praktični priručnik za pripremu i provedbu JPP projekata na temelju izvješća o hrvatskom zakonu o javno-privatnom partnerstvu u odnosu na europska najbolja iskustva te Nacrt sveobuhvatnog skupa standardiziranih dokumenata za JPP projekte (na hrvatskom i engleskom jeziku).

Koordinacija Agencije za javno-privatno partnerstvo i Ministarstva financija na aktivnostima odobravanja i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	Aktivna suradnja Agencije za javno-privatno partnerstvo i Ministarstva financija, osobito pri poslovima ocjene i odobravanja projekata JPP-a i sudjelovanja na programima edukacije.
Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	Tijekom svibnja 2010. Agencija za javno-privatno partnerstvo održala je u Splitu, Osijeku, Rijeci i Zagrebu dvodnevne seminare o javno-privatnom partnerstvu. Agencija je u travnju 2010. sklopila Sporazum o poslovnoj suradnji u provedbi izobrazbe u području javno-privatnog partnerstva sa Hrvatskom udrugom poslodavaca.
Provedba Uredbe o nadzoru provedbe ugovora o javno-privatnom partnerstvu	Da	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano.
Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	Tijekom 2010. godine Agencija je u raznim stupnjevima gotovosti obradila 9 prijedloga projekata JPP-a.
FINANCIJSKI SEKTOR			
Bankovni sektor			
Praćenje zakonodavstva EU-a	Da	Kontinuirano	Pripreme za izmjene sukladno izmjenama Direktive o kapitalnim zahtjevima (engl. Capital Requirements Directive) te suradnja s Europskom središnjom bankom u edukaciji kadrova, kao i održavanje internih prezentacija na temu izmjena EU zakonodavstva.
Prezentacije za banke, kreditne unije i štedne banke vezano uz nove propise koji će se usvojiti u 2009. godini i provoditi od 2010. godine	Da	Kontinuirano	Održane prezentacije u siječnju, svibnju i listopadu 2010. vezano uz izvješćivanje temeljem izmjena Zakona o kreditnim institucijama i relevantnih podzakonskih propisa.
Unaprjeđenje sustava bonitetnog izvješćivanja banaka (FINREP, COREP)	Da	Kontinuirano	Izrada skladišta podataka koje podržava prikupljanje podataka za boniteno izvješćivanje.
Nebankovni sektor			
Zakon o institucijama za elektronički novac	Da	studenj 2010.	Zakon o elektroničkom novcu je usvojen u Hrvatskom saboru 26.11.2010.
Praćenje zakonodavstva pravne stečevine EU-a i usklađivanje po potrebi	Da	Kontinuirano	
Nadziranje subjekata - nadzor na temelju procjene rizika	Da	2010.-2012.	Razvijen sustav (matrica) za analizu rizika poslovanja subjekata nadzora - Agencija kontinuirano radi na unapređenju izravnog i neizravnog nadzora kako bi uz zakonitost poslovanja također utvrdila i rizičnost poslovanja pojedinog subjekta nadzora.
Edukacija javnosti i investitora	Da	Kontinuirano	Agencija je 2010. pokrenula novu web stranicu "Regulatorno informativni publikacijsko edukacijski servis - RIPE (www.ripe.hanfa.hr)
TRŽIŠTE RADA			
Poticanje zapošljavanja			
Analiza i neovisna evaluacija godišnjih planova poticanja zapošljavanja	Da	17. lipnja 2010.	Vlada RH je usvojila izvješće o provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja za 2009. godinu
Zakon o potpori za očuvanje radnih mjesta	Da	14. srpnja 2010.	Obzirom da je tijekom 2009. godine iskazan vrlo mali interes za korištenje potpora po ovom Zakonu (svega pet zahtjeva za ukupno 236 radnika) izmjenama su smanjeni uvjeti koje poslodavci moraju ispunjavati kako bi ostvarili ovu potporu i skraćanjem radnog vremena očuvali radna mjesta.

Sustav socijalne sigurnosti			
Zakon o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Da	28. listopada 2010.	Zakon je objavljen u Narodnim novinama, broj 121/10.
Osiguranje minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva	Da	2010.	
Donošenje novog zakona o socijalnoj skrbi	Ne	2011.	Prijedlog Nacrta Zakona o socijalnoj skrbi pripremljen je za javnu raspravu. Donošenje novog zakona o socijalnoj skrbi očekuje se u prvom tromjesečju 2011. godine.
Informatičko umrežavanje sustava socijalne skrbi i usklađivanje statistike s metodologijom EUROSTAT	Da	2010.	Mjera se provodi kontinuirano usporedno s osiguravanjem tehničkih uvjeta u drugim sustavima.
Širenje mreže usluga socijalne skrbi uvođenjem mehanizma lokalnog socijalnog planiranja	Da	2010.	Mjera se provodi u sklopu županijskog socijalnog planiranja te izrade Master plana deinstitucionalizacije koji je u postupku donošenja
Poboljšanje organizacije rada socijalnih službi uvođenjem novog modela organizacije centara za socijalnu skrb usmjerenog na veću učinkovitost i potrebe korisnika - "ured sve na jednom mjestu" na području cijele RH	Da	2010.	Mjera se kontinuirano provodi edukacijama centara za socijalnu skrb na području cijele RH
Izrada i donošenje Nacionalne strategije zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja	Ne	2012.	Nacionalna strategija zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja nije donesena radi pripreme organizacijske strukture za nadležnost izrade Strategije
Izrada i donošenje Protokola o postupanju u slučaju grubog zanemarivanja dužnosti zbrinjavanja ili odgoja djeteta od strane roditelja, posvojitelja, skrbnika ili druge osobe	Ne	2011.	Protokol nije donesen radi pripreme organizacijske strukture za nadležnost izrade Protokola
Izrada Nacionalnog plana protiv seksualnog iskorištavanja djece	Ne	2012.	Nacionalni plan protiv seksualnog iskorištavanja djece nije donesen radi pripreme organizacijske strukture za nadležnost njegove izrade
Pokretanje postupka za potpisivanje i potvrđivanje Konvencije o zaštiti djece i suradnji u svezi s međunarodnim posvojenjem (Haška konvencija iz 1993. godine)	Ne	2011.	Postupak za potpisivanje i potvrđivanje Konvencije o zaštiti djece i suradnji u svezi s međunarodnim posvojenjem (Haška konvencija iz 1993. godine) je pokrenut te je u fazi upućivanja na mišljenje nadležnim državnim tijelima i završetak se očekuje tijekom 2011. godine.
Sudjelovanje u izradi Operativnog programa za budući ESF	Da	2010.	Mjera se provodi kontinuirano
Nadzor nad provedbom projekata financiranih iz IPA-e 2007. - 2009.	Da	2010.	Mjera se provodi kontinuirano
Provedba Projekta "Uspostava podrške za socijalno uključivanje i zapošljavanje socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina"	Da	2010.	Projekt se provodi u skladu s planiranim rokovima
Osiguravanje prava na doplatku za djecu koji se steže i ostvaruje ovisno o visini ukupnog dohotka članova kućanstva i drugim uvjetima reguliranim Zakonom o doplatku za djecu	Da	2010.	
Unaprjeđenje sustava obiteljskih potpora u skladu s Nacionalnom populacijskom politikom (primjena provedbenih propisa iz Nacionalne populacijske politike)	Da	2010.	U ostvarivanju mjera Nacionalne populacijske politike, nastavljeno je s primjenom Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama i Zakona o doplatku na djecu. Također, nastavljen je rad Zaklade Hrvatska za djecu koja je započela s radom u 2009.
Nastavak rada osnovanih obiteljskih centara i podružnica obiteljskih centara.	Da	2010.	U 2010. nastavljeno je s radom osnovanih (17) obiteljskih centara. Nisu predviđena daljnja ulaganja. Po osiguranju financijskih sredstava razmotrit će se mogućnosti za novim osnivanjem.
Stipendiranje redovitih studenata-dodjela državnih stipendija redovitim studentima sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija	Da	Kontinuirano	
Subvencioniranje prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom, subvencioniranje prehrane i smještaja studenata u studentske i učeničke domove u RH	Da	Kontinuirano	

POLJOPRIVREDNI SEKTOR			
Učinkovitija raspodjela ukupnih proračunskih sredstava za potpore u sektoru	Da	Kontinuirano	Stožerni dio buduće europske politike u Hrvatskoj bit će politika ruralnog razvoja. Ova je politika danas zastupljena s manje od 20% udjela u ukupnim hrvatskim poljoprivrednim potporama što bi u iduće dvije godine trebalo biti približno udvostručeno.
Izrada Vinogradarskog registra	Da	studen 2010.	Pravilnikom o registru vinograda, obveznim izjavama, pratećim dokumentima i podrumskoj evidenciji (Narodne novine, broj 121/10, 132/10) uspostavljen je Vinogradarski registar u skladu s EU legislativom. Vinogradarski registar je dio Upisnika poljoprivrednih gospodarstava i vodi ga Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. U tijeku je prijenos podataka iz Upisnika proizvođača grožđa, vina i voćnih vina u Vinogradarski registar.
Izrada Strategije razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije	Ne	2011.	Aktivnosti vezane uz izradu strategije bile su vezane na izradu, donošenje i usvajanje Strategije razvoja gospodarstva za čiju je provedbu bilo zaduženo Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, stoga se prije usvajanja tih strateških određenja nije moglo pristupiti izradi Strategiji razvoja prerađivačke industrije. Nadalje, u proračunu za 2010. godine nisu osigurana dostatna sredstva, stoga imenovano Povjerenstvo nije počelo s radom na izradi strategije.
Donošenje Nacionalnog operativnog programa potpora prehrambeno-prerađivačkom sektoru	Ne	2011.-2012.	Operativni program nije donesen tijekom 2010. godine budući je njegovo donošenje usko vezano uz donošenje Strategije razvoja prerađivačke industrije, ali i uz sredstva u Državnom proračunu za razdoblje 2011.-2013. godine.
Donošenje novog zakona kojim će se urediti način izravnih plaćanja tijekom cijelog prepristupnog razdoblja	Da	15.07.2010.	Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (Narodne novine, broj 92/2010) je donesen 15.srpnja 2010 i stupa na snagu 1. siječnja 2011. godine
Uspostava Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava (SVIS-a)	Da	04.08.2010.	Projekt je financiran od strane Svjetske banke pod nazivom: "Dizajniranje, razvoj i implementacija središnjeg veterinarskog informacijskog sustava". Projekt provodi tvrtka S&T Hrvatska d.o.o. s kojom je 04.08.2010. godine potpisan ugovor s rokom realizacije od 11 mjeseci.
Sklopanje Ugovora o povjeravanju poslova službenih kontrola kontrolnom tijelu	Da	30.06.2010.	U skladu s Pravilnikom o uvjetima kojima moraju udovoljavati veterinarske organizacije, veterinarska praksa i veterinarska služba u sustavu provedbe veterinarske djelatnosti (Narodne novine, broj 45/09) od 30.06.2010. započelo se s postupkom sklapanja Ugovora s akreditiranim veterinarskim organizacijama
Osnivanje i opremanje kriznih stožera	Da	Kontinuirano	Svake godine Uprava za veterinarstvo MPRRR donosi nacionalni krizni plan koji sadrži popis mjera koje se provode u slučaju pojave određene bolesti. U 2010. godini doneseni su Nacionalni krizni planovi za: slinavku i šap; klasičnu svinjsku kugu; influencu ptica; Newcastlešku bolest; bolest plavog jezika; govedu spongiformnu encefalopatiju i afričku svinjsku kugu.
Provedba monitoring programa	Da	Kontinuirano	Serološka pretraživanja (monitoring) provode se redovito i kontinuirano s ciljem pravovremene detekcije možebitne pojave bolesti.
Sakupljanje i neškodljivo uništavanje lešina	Da	Kontinuirano	Zakon o veterinarstvu, članak 48. stavak 1. životinjske lešine i nusproizvodi životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi moraju se uništiti na propisani način, kako se ne bi ugrozilo zdravlje ljudi i životinja te okoliš. U Republici Hrvatskoj poslove utilizacije obavlja Agroproteinka d.d.
Financiranje mjera ruralnog razvitka iz prepristupnog programa pomoći SAPARD	Da	31.12.2009.	Program prepristupne pomoći SAPARD završio je sa 31.12.2009.
Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava Instrumenta za prepristupnu pomoć - IPA V. komponenta IPARD 2010.-2013.: Investiranje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Investiranje u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda radi restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture, Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti, Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja (LEADER)	Da	Do završetka trajanja IPARD programa	S mjerama IPARD programa se započelo početkom 2010. godine nakon što je dobivena akreditacija, a primjenjivat će se do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.
Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava državnog proračuna: potporu za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporu za kapitalna ulaganja u poljoprivredi, potporu dohotku poljoprivrednih gospodarstava, potporu za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporu za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi,	Da	Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju	

Provedba označavanja životinja	Da	Kontinuirano	Od početka 2010. godine, uz označavanje ušnom markicom, kod ovaca i koza započelo se s uvođenjem sustava elektronskog označavanja tzv. "bolusom". Bolus je elektronski zapis podataka o grlu koji u probavnom traktu životinje ostaje do kraja njezina života.
Pravilnik o kakvoći ovčjih trupova i polovica - razvrstavanje i ocjenjivanje ovčjih trupova i polovica na liniji klanja	Da	5.03.2010.	Pravilnik o kakvoći ovčjih trupova i polovica objavljen. (Narodne novine, broj 30/10)
Pravilnik o označavanju govedeg mesa - sustav označavanja govedeg mesa kojim se osigurava kontrola sljedivosti	Da	1.5.2010.	Pravilnik o označavanju govedeg mesa objavljen (Narodne novine, broj 52/10)
Program okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta u RH 2009.-2021.	Da	Kontinuirano do 2021.	
Izrada Nacionalnog strateškog plana	Ne	1.travanj 2011.	Konačni tekst NSP-a donosi se u intenzivnim konzultacijama sa sektorom. Ova faza izrade konačnog teksta se upravo provodi.
Operativni program ribarstva	Ne	01.08.2011.	Zakonska osnova za donošenje Operativnog programa ribarstva je u Zakonu o strukturnim potporama i uređenju tržišta u ribarstvu. Kako je Operativni program provedbeni dokument Nacionalnog strateškog plana prije izrade istoga potrebno je izraditi i prihvatiti Nacionalni strateški plan.
Izrada Nacionalnog programa prikupljanja podataka i njegova provedba	Ne	1. travanj 2011.	Izrada navedenog programa je započeta uz tehničku pomoć kroz predpristupni fond IPA 2009. Izrada dokumenta s nacrtom za upućivanje u daljnju proceduru očekuje se sredinom prosinca. Upućivanje u daljnju proceduru predviđeno je u veljači 2011., a usvajanje početkom travnja 2011.
Nabavka uređaja za praćenje plovila	Ne	1. veljače 2011.	Na provedeni javni natječaj zaprimljene su žalbe, te se čeka konačna odluka Državnog povjerenstva za žalbe. Ovisno o konačnoj odluci povjerenstva poduzet će se odgovarajuće aktivnosti.
Jačanje inspeksijske službe	Da	18. ožujak 2010.	Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o institucionalnim i operativnim kapacitetima i administraciji Republike Hrvatske u području nadzora, kontrole i inspekcije u ribarstvu.
REFORMA JAVNE UPRAVE			
Usklađivanje posebnih postupovnih zakona s novim Zakonom o općem upravnom postupku	Da	svibanj 2010.	Provedba je u tijeku (identificirani su propisi koji se trebaju uskladiti te će isti biti upućeni u daljnju proceduru).
Primjena Strategije razvoja ljudskih potencijala	Da	2010.	U tijeku je usklađenje odredbi Zakona o državnim službenicima s navedenom Strategijom.
Prilagodba sustava javnih agencija u skladu sa standardima EU-a	Da	2010.	Provedena je analiza sustava javnih agencija i donijete su preporuke u skladu s kojima je u tijeku racionalizacija sustava.
Uređivanje pitanja plaća u javnom sektoru	Da	2010.	U tijeku je priprema za novu jedinstvenu zakonsku regulativu plaća zaposlenih u državnom i u javnom sektoru u cjelini.
Provedba aktivnosti predviđenih Provedbenim planom Strategije razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2009. - 2012., planiranih za 2010. godinu	Da	2010.	
Izrada prvog godišnjeg izvješća o provedbi Strategije razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2009. - 2012., u 2009. godini	Da	ožujak 2010.	
Izrada polugodišnjeg izvješća o provedbi Strategije razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2009. - 2012. godine	Da	listopad 2010.	

OSTALE REFORME			
Razvoj društva temeljenog na znanju			
Provesti državnu maturu	Da	veljača-rujan 2010.	
Reforma zdravstva			
Smanjenje broja skupina za koje policu dopunskog zdravstvenog osiguranja plaća Državni proračun	Da	lipanj 2010.	
Ukidanje Liječničkih povjerenstava HZZO-a i imenovanje ovlaštenih doktora za rad na terenu	Da	2010.	Ukidanje liječničkih povjerenstava i imenovanje ovlaštenih doktora Zavoda u potpunosti je provedeno u 2009. Tijekom 2010. provodile su se mjere povećanja funkcionalnosti rada ovlaštenih doktora, opremanje netbook -ovima uz mogućnost povezivanja s bazom podataka HZZO-a iz ordinacije izabranog doktora. Nadalje, tijekom 2010. promijenjene su ovlasti ovlaštenih doktora (nije potrebno zdravstvene njege u kući) kako bi se usmjerili na područje rada od posebnog interesa za Zavod.
Nacionalne liste čekanja i uspostava središnje jedinice za naručivanje u svim bolnicama	Da	1.5.2010.	Mjera je u provođenju i informatizacijom zdravstvenog sustava bit će u potpunosti provedena. Informatizacijom svih bolnica koja je u završnoj fazi, učinit će se nacionalna lista čekanja transparentna. Očekuje se da će se nastavak tih aktivnosti odvijati i u 2011.
Uvođenje pravila etičkog oglašavanja lijekova	Da	svibanj 2010.	Tijekom 2010. gotovo sve farmaceutske tvrtke, nositelji odobrenja za promet lijekovima koji se nalaze na listama lijekova HZZO-a, s HZZO-om su sklopile Ugovor o etičkom oglašavanju lijekova (ukupno 60 Ugovora). Mjera je u potpunosti provedena.
Reorganizacija hitne medicinske pomoći	Da	2010.	Reorganizacija hitne medicinske pomoći je projekt koji se provodi na razini cijele države. U 2010. implementiran je u gradu Zagrebu, a projekt se dalje nastavlja.
Reorganizacija mreže bolnica u gradu Zagrebu	Da	srpanj 2010.	Tijekom 2010. izmijenjena je Mreža javne zdravstvene službe u segmentu bolničkih ustanova na području grada Zagreba, pripajanjem bolničkih zdravstvenih ustanova (klinika Jordanovac KBC Zagrebu, Klinika V.Vrhovac KB Merkur, te Klinika za dječje bolesti, Klinika za tumore i Klinika za traumatologiju Kliničkoj bolnici Sestre Milosrdnice). Nadalje, Mrežom javne zdravstvene službe objedinjene su bolnice čiji je osnivač Grad Zagreb (7 bolničkih ustanova objedinjeno je u dvije: KB Sveti Duh i SB za psihijatriju Vrapče Zagreb).
Reforma Pravosuđa			
Revizija Akcijskog plana uz Strategiju reforme pravosuđa	Da	20. svibnja 2010.	
Revizija Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije	Da	18. ožujka 2010.	
Uspostava Pravosudne akademije kao neovisne institucije	Da	01. siječnja 2010.	
Upis prve generacije polaznika u Državnu školu za pravosudne dužnosnike	U tijeku	1. siječnja 2011.	29. listopada 2010. u Narodnim novinama, Objave br. 112/10 objavljen je javni natječaj za upis prve generacije kandidata za suce i državne odvjetnike u Državnu školu. Očekuje se da će kandidati biti upisani do kraja 2010. godine.
Daljnja racionalizacija općinskih i prekršajnih sudova te državnih odvjetništava	U tijeku	2019.	Nastavljen je proces fizičke racionalizacije sudova; tijekom 2010. tri stalne službe su fizički spojene s tri općinska suda. Također, tri stalne službe su fizički spojene s tri sjedišta prekršajnih sudova.
Racionalizacija mreže županijskih i trgovačkih sudova	Da	2019.	23. studenog usvojen je Zakon o područjima i sjedištima sudova kojim je racionalizirana mreža trgovačkih i županijskih sudova. Broj županijskih sudova smanjen je sa 21 na 15, dok je broj trgovačkih sudova smanjen sa 13 na 7. Fizička racionalizacija planira se provoditi u razdoblju od 2011. do 2019.
Uvođenje ICMS - predviđeno je uvođenje ICMS-a na 60 sudova (30 općinskih, 19 županijskih i 11 trgovačkih sudova)	Da	31. prosinca 2010.	Do 30. studenog 2010. ICMS je uveden na 60 planiranih sudova
Izrada novog Ovršnog zakona i Zakona o javnim ovršiteljima	Da	2010.	Ovršni zakon i Zakon o javnim ovršiteljima usvojeni su 23. studenog 2010. u Hrvatskom saboru.
Uspostava profesionalne organizacije u Upravi za probaciju	U tijeku	2012.	Na 60. sjednici Vlade RH dana 10. lipnja 2010. godine usvojen je Akcijski plan razvoja probacije u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2014. godine. U kolovozu 2010. objavljen je javni natječaj za zapošljavanje djelatnika u Upravi za probaciju i podršku žrtvama i svjedocima.
Provedba zajedničkog informacijskog sustava (ZIS-a) zemljišnih knjiga i katastra	Da	2010.	Na općinskom sudu u Zadru i Požegi provodi se testna produkcija zajedničkog informacijskog sustava (ZIS-a) zemljišnih knjiga i katastra te se ispravljaju uočene greške.

Zaštita okoliša			
Izrada daljnjih smjernica i obuka za provođenje postupka PUO i SPUO	Da	prosinac 2010.	Dio obuke i smjernica koji se odnosi na SPUO na regionalnoj i lokalnoj razini obuhvaćen je projektom IPA 2010 - Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini, čija realizacija je predviđena u periodu 2011.-2013. godine.
Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za razdoblje 2005. - 2008.	Ne	I. tromjesečje 2011.	Produženo razdoblje stručne recenzije tekstova od strane nadležnih institucija
Uključivanje u sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova	Ne	Po ulasku RH u EU	Prema odluci Vlade RH i MZOPUG
Donošenje Uredbe o tehničkim standardima zaštite okoliša za smanjenje emisija hlapivih organskih spojeva koje nastaju tijekom punjenja motornih vozila benzinom na benzinskim postajama sukladno obvezi prema Direktivi 2009/126/EZ koja se odnosi na drugi stupanj povrata benzinskih para prilikom punjenja motornih vozila na benzinskim postajama	Da	2010.	
Donošenje izmjene i dopune Uredbe o kakvoći tekućih naftnih goriva (Narodne novine, broj 53/06, 154/08 i 81/10) sukladno obvezi prema Direktivi 2009/30/EZ kojom su izmjenjene i dopunjene Direktive 98/70/EZ o kakvoći benzina i dizelskog goriva i 1999/32/EZ o smanjenju količine sumpora u određenim tekućim gorivima	Da	2010.	
Izrada Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom u područjima i naseljenim područjima RH	Ne	kraj 2011.	U 2010. izraden je nacrt Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom koji će nakon usklađivanja teksta uputiti u proceduru usvajanja u 2011. godini.
Godišnje ocjenjivanje kakvoće zraka na ustanovljenim područjima i naseljenim područjima na teritoriju države i revizija kategorija kakvoće zraka	Da	2010.	
Uspostava i održavanje informacijskog sustava kakvoće zraka (kao dijela ISZO)	Da	2010.	
Provedba Plana raspodjele emisijskih kvota stakleničkih plinova pravnim osobama	Ne	2012.	Zbog zahtjeva Direktive 2003/87/EZ vezano za postupak odobravanja „Plana raspodjele emisijskih kvota stakleničkih plinova u Republici Hrvatskoj“ od strane Europske komisije, a vezano za zahtjev za osiguranjem potrebnih verificiranih podataka iz svakog postrojenja uključenog u Sustav trgovanja emisijama (ETS) zatražena je derogacija za primjenu Direktive 2003/87/EZ u Hrvatskoj do 31. prosinca 2012. godine.
Uspostava sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova	Da	2010.	U zadnjem tromjesečju 2010. usvojene su Izmjene i dopune uredbe o emisijskim kvotama stakleničkih plinova i načinu trgovanja emisijskih jedinica iz 2008. godine. Operateri od 01.01.2010. su započeli sa procesom praćenja emisija stakleničkih plinova.
Donošenje provedbenog propisa o uvjetima za obavljanje poslova verifikacije izvješća o emisijama iz postrojenja	Da	2010.	Usvojen je Pravilnik o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (Narodne novine, broj 57/10) kojim se između ostalog propisuju uvjeti za pravne osobe koje će vršiti verifikaciju Izvješćaja o emisijama stakleničkih plinova.
Izrada akcijskih planova za smanjenje lebdećih čestica (PM) i NOx za određena područja u Republici Hrvatskoj	Ne	kraj 2012.	U sklopu bilateralnog projekta RH i Flamanske vlade 2009. godine predložen je projekt «Podrška izradi nacionalnog akcijskog plana za smanjenje lebdećih čestica (PM) i NOx u Republici Hrvatskoj (Direktiva 2008/50/EZ)». Projekt je od strane Belgiji bio odobren tek u ožujku 2010. godine. Predviđeno trajanje projekta je do srpnja 2011. godine. Predviđeni rok za izradu akcijskih planova za odabrana problematična područja (aglomeracije) u kojima dolazi do prekoračenja PM i/ili NOx je do kraja 2011. godine. Kompletan Nacionalni akcijski plan za smanjenje lebdećih čestica (PM) i NOx u Republici Hrvatskoj biti će izraden do kraja 2010. godine.
Razvijanje sustava gospodarenja opasnim otpadom uključujući utvrđivanje i upravljanje "crnim točkama" u Hrvatskoj - Phare 2006	Da	studeni 2010.	Projekt PHARE 2006 je završen 30.11.2010. Završno izvješće je u izradi.

Jačanje/reforma postojećeg sustava financiranja upravljanja vodama i osiguranje većeg godišnjeg iznosa sredstava (izmjena/donošenje novih podzakonskih akata Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva)	Da	01. siječanj 2011.	
Jačanje vodno-gospodarskog planiranja - nastavak rada na donošenju planova upravljanja vodama na dva vodna područja	Ne	30. studeni 2011.	Izrađen je nacrt Plana upravljanja vodnim područjima.
Intenzivnija provedba mjera zaštite osobito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za zaštitu voda; sanacija i završetak postojećih i gradnja novih sustava javne odvodnje	Da	Kontinuirano	
Smanjenje gubitaka u postojećim vodoopskrbnim sustavima i povećanje stupnja priključenosti na javne vodoopskrbne sustave (regionalni vodoopskrbni sustavi), sanacija i završetak postojećih i gradnja novih vodoopskrbnih sustava	Da	Kontinuirano	
Obnova postojećih i razvijanje novih sustava za navodnjavanje	Da	Kontinuirano	
Veće investiranje u sustave zaštite od štetnog djelovanja voda	Da	Kontinuirano	
Usvojen Plan upravljanja vukom u Republici Hrvatskoj	Da	15. srpnja 2010.	Usvojen Plan upravljanja vukom u Republici Hrvatskoj i Akcijski plan za razdoblje 2010. – 2015. u skladu s člankom 96. stavkom 2. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 70/05 i 139/08).
Usvojen Plan upravljanja risom u Republici Hrvatskoj	Da	07. rujanj 2010.	Usvojen Plan upravljanja risom u Republici Hrvatskoj i Akcijski plan za razdoblje 2010. – 2015. u skladu s člankom 96. stavkom 2. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 70/05 i 139/08).
Međunarodna suradnja u području zaštite prirode (provedba projekata):			
Predujam Svjetske banke (IBRD P4500-HR) za pripremu Projekta integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000	U tijeku	01. ožujka 2011.	U sklopu odobrenog predujma Svjetske banke (IBRD P4500-HR) pripremljen je završni izvještaj koji će služiti kao osnova za implementaciju petogodišnjeg Projekta integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000 u svrha jačanja sustava zaštite prirode za ispunjavanje obaveza iz direktiva te jačanja kapaciteta za strukturne fondove. U predstojećem razdoblju nastavlja se s formalnim aktivnostima odobrenja Zajma.
Usvojen plan upravljanja Parkom prirode Učka	Da	23. veljače 2010.	Planom Upravljanja Parka prirode Učka utvrđeni su ciljevi upravljanja, provedba, te praćenje izvršenja uz procjenu troškova za realizaciju planiranih upravljačkih mjera za razdoblje od deset godina.
Daljnji razvoj i nadogradnja Informatičkog sustava postrojenja i emisija	Da	Kontinuirano	
Provedba Nacionalnog programa kemijske sigurnosti	Da	Kontinuirano	Nastavljeno je usklađivanje zakonodavstva u području kemikalija i biocidnih pripravaka te su u tom smislu doneseni slijedeći propisi: 1. Lista opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen odnosno ograničen (Narodne novine, broj 17/06, 39/10) 2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o razvrstavanju, označavanju, obilježavanju i pakiranju opasnih kemikalija (Narodne novine, broj 113/10) 3. Pravilnik o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima (Narodne novine, broj 36/10) 4. Pravilnik o dopuni pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima (Narodne novine, broj 36/10)
Donošenje podzakonskih akata kojima će se urediti područje opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen odnosno ograničen te razvrstavanje, označavanje i pakiranje opasnih kemikalija	Da	1.) 01.04. 2010. 2.) 04.10. 2010.	1.) Lista opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen odnosno ograničen (Narodne novine, broj 17/06, 39/10) 2.) Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o razvrstavanju, označavanju, obilježavanju i pakiranju opasnih kemikalija (Narodne novine, broj 113/10)
Donošenje 1.Pravilnika o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima (NN 36/10) 2. Pravilnika o dopuni pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima (NN 36/10)	Da	1.) 24.03. 2010. 2.) 24.03. 2010.	1.Pravilnik o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima (Narodne novine, broj 36/10) 2. Pravilnik o dopuni pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima (Narodne novine, broj 36/10)
Dopuna zakonodavstva kojim se uređuju razine genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme	Da	17.03.2010.	Uredba o razini genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme (Narodne novine, broj 33/2010)
Program mjera protupožarne zaštite	Ne		Mjera se nije provela zbog nedostatka financijskih sredstava, te nije planirano njeno provođenje u nadolazećem razdoblju.
Izrada i provođenje projekta "Nacionalna inventura šumskih resursa RH"	Da	2.12.2010.	